

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

ČETRTEK

VSAK

SREČNO 92

Danes v Dolenjskem listu

- na 3. strani:
- **Peneči in boleči novoletni start**
- na 4. strani:
- **Zarja ugaša pred rojstvom?**
- na 5. strani:
- **Begunci rešili hotel pred zlomom**
- na 7. strani:
- **Marca prvi naborniki v Cerkljah**
- na 11. strani:
- **»Tam stoji pa hlevček, lepi hlevček Betlehem«**
- na 12. strani:
- **Božič pomeni skrivnost**

Slovenija mora delovati normalno

Obisk slovenskega zunanjega ministra dr. Rupla v Novem mestu

NOVO MESTO — Prejšnji petek je bil v Novem mestu slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Tako na novinarski konferenci kot na nerazumljivo slabo obiskani javni tribuni, ki so jo v gimnaziji pripravili novomeški liberalni demokrati, je seveda beseda tekla predvsem o mednarodnem položaju Slovenije ter o skorajšnjem priznanju držav Evropske skupnosti, za kar ima dr. Rupel nedvomno velike zasluge.

Stvari so se ravno tiste dni odvijale z veliko naglico. Sredi Ruplovega predavanja je prišla vest, da je odstopil Ante Marković. To je minister komentiral kot zelo ugodno vest za Slovenijo, saj se poslej prav Amerika in njen krog res ne moreta več sklicevati na to, da federalna oblast še deluje in da ima Jugoslavija še zveznega predsednika. »Po božiču bo prišlo v mednarodni diplomatski aktivnost nasploh do zatišja, potem pa bo hitro tukaj čas, ko bo Slovenija morala začeti delovati kot normalna država,« je med drugim dejal dr. Rupel. »Po 15. januarju nas čaka zelo naporen čas, saj nas med drugim čaka tudi sklenitev novih pogodb z Evropsko skupnostjo ter prizadevanja za to, da bo Slovenija postala pridružena članica skupnosti tako, kot so Madžarska, Poljska ter Češka in

Slovaška federacija.« Po Ruplovem mnenju se stvari po mednarodnem priznanju za slovensko gospodarstvo ne bodo bistveno spremenile in bo Slovenija deležna ugodnosti, ki jih je imela Jugoslavija.

Seveda čaka Slovenijo tudi urejanje odnosov z drugimi republikami nekdanje Jugoslavije, kar je sedaj skorajda nemogoče, saj Slovenci v Beograd sploh ne morejo priti in se s Srbi pogovarjati le v Haagu. Dr. Rupel je povedal, da Slovenija navezuje stike tudi z Izraelom, zunanji minister že ima vabilo za obisk na Kitajskem, na tej poti pa bo skušal vzpostaviti odnose še s Korejo, Hongkongom, Tajsko in še katero azijsko državo. Sicer pa si Slovenija ne bo mogla privoščiti toliko ambasad, kot jih je imela po svetu Jugoslavija, ampak bo v prvi vrsti odprla svoja poslaništva v evropskih državah oziroma tam, kjer pričakuje največ ekonomskih zvez.

A. BARTEJ

PRED MEDNARODNIM PRIZNANJEM SLOVENIJE — Po besedah slovenskega zunanjega ministra dr. Rupla bo slovenska zunanja politika poslej drugačna, kot je bila. »Dosej smo morali naša stališča in poglede pojasnjevati in sogovornike prepričevati o tem, da imamo pravico biti samostojni, sedaj pa bo treba sesti za mizo in povedati, kaj ponujamo in kaj pričakujemo,« je med drugim dejal Rupel na javni tribuni v Novem mestu. (Foto: A. B.)

Glavna so gospodarska vprašanja

S. Lokar in B. Pahor med prenovitelji v Novem mestu — Razprava o splavu lansirana, ker ni odgovorov nanje — Obsodba naraščajoče politične nestrpnosti

NOVO MESTO — »Razmere kažejo, da je nujno čimprej dobiti akt, po katerem bomo urejali probleme, predno se ti začno reševati na ulici. Ustava je Sloveniji potrebna za stabilizacijo političnega prostora in za modernije instrumente za vodenje države,« je na srečanju novomeških prenoviteljev prejšnji teden dejal poslanec v republiškem parlamentu Borut Pahor in zdaj že novi podpredsednik SDP.

Sonja Lokar — nabito polna dvorana Tilie ji je zaploskala za »stanje« pred skupščino in se polnoštevilno podpisala pod zahtevo za svobodo izbire o rojstvu otrok — pa je dejala, da je zgodba o 55. členu znak kriznega stanja slovenske družbe na pragu leta 1992. Gre za krizo osamosvajanja in krizo iluzij v zvezi z njim. Gre za krizo razvoja; v državi je 85 tisoč brezposelnih, 100 tisoč ljudi na seznamih za odpust, z nami živi 50 tisoč beguncev iz Hrvaške, živimo z inflacijo. Na to se je navezala kriza Demosove koalicije, razdeljene na liberalni in nacionalistični del, pri čemer se liberalcem pretirano ne mudi rušiti vladu, saj je Slovenija v velikih težavah. Kriza je tudi v opoziciji, saj je le vsaka stranka sama nasprotovala Demosovemu početju. »Civilno gibanje, ki se je rodilo ob

55. členu, je izraz občne stiske demokracije pri nas. Nismo si želeli politizacije pravice človeka, da svobodno odloča o rojstvu svojih otrok, ne zbiranja na ulici, a samo to je še ostalo,« je dejala Lokarjeva, prepričana, da se utege ali s tem členom ali z ustavo nasploh še kaj zapletijo, saj če ni ustave, ne bo novih volitev in sedanja oblast si bo podaljšala vladanje, medtem ko se bo kriza še poglabljala.

Borut Pahor je poudaril, da so danes glavna vprašanja, kako zaustaviti gos-

• Na zboru je bila sprejeta ostra izjava proti rastoči politični nestrpnosti in terorizmu v Sloveniji. Začelo se je z uničevanjem spomenikov, zdaj pa je poslanec Mile Šetinc dobil pred vrata molotovo. »Ta primer zasluži več pozornosti,« so menili na zboru, »sicer se bodo podobni primeri še dogajali, posebno če nas hočejo s svojim početjem in izjavami razdeliti na dva tabora ljudi, ki bi nas morali spravljati skupaj.« Kot primer takšnega početja je bil posebej izpostavljen novomeški župan Marjan Dvornik.

podarsko recesijo in siromašenje prebivalstva ter kako Slovenijo kar najbolj približati Evropi. »Razpravo o splavu so odprli tisti, ki nimajo odgovorov na ta vprašanja. Da nas Poljska, Madžarska, Češka prehitujejo po levi in desni, je odgovorna Peterletova vlada in bi bi-

Na cilju smo, a...

1991! Pravcato nasprotje so-
mernosti te številke je vsebina le-
ta, ki ga označuje: domala potres-
no razdejavanje je v marsičem
nanovo začrtalo politični zemlje-
vid sveta. In kaj je za mali, a po-
končni slovenski narod lahko bolj
zgodovinskega, ko da se je zaradi
hotenja po dokončni osamosvojit-
vi znašel prav v središču svetov-
nega merjenja moči. Za narodov
položaj, kakršen gre slovenske-
mu po posvetnih in, če hočete,
božjih postavah, je v iztekajočem
se letu spet tekla tudi dolenjska
kri. Očitno ne zaman, saj smo,
resda v senci velike morije na Hr-
vaškem, pred popolnim prizna-
njem slovenske samobitnosti.

Za dosego tega cilja smo še ne-
kako prenašali nenehno drsenje v
revščino, ki je na moč zgovorna
ne nazadnje po tem, da se ljudje v
boju za preživetje hoče nočes od-
povedo celo izdatku za časopise.
Sploh ni res, da so slednji tako ne-
znansko dragi, a ko se za hrano ni
denarja, tedaj... nam ni vseeno de-
lati Dolenjski list, vedoč, da je do-
stopen čedalje manjšemu krogu
bralstva. Za časopis ni večjega
dobička, kot sta razširjenost in
bralnost, in če bi nas k tlom vlekla
pogrožnost, potem naj nas kar
pobere. Nikakor pa se ne moremo
sprijazniti, da se nam ljudje odpo-
vedujejo težkega srca, ker za Do-
lenjski list dobesedno nimajo več
denarja.

Te vrste revščina očitno kaže,
da nekdo neke nečesa ne dela
prav, in za to še tolikanj tehtni iz-
govori ne bodo več opravičljivi.
Pri kazanju krivcev Dolenjski list
ne bo umajkal, splošni revščini
bo kljuboval edinole tako, da jo
bo na še več strahov vsebinsko
razgaljal podolgem in počez. Te-
daj se bo pisalo 1992. leto; naj bo
srečno, bogatejše z Dolenjskim li-
stom, dragi bralci!

DRAGO RUSTJA

Ponovne zaostritve v Opremi

Ovadbama suma kaznivega
dejanja zoper g. Zajca

KOČEVJE — Samo pet dni po
končani gladovni stavki v kočevski
Opremi je vodstvo podjetja izdalo
Francu Mihiču in Vesni Brelih pisno
prepoved vstopa v podjetje. Zato je
pravna zastopnica sindikata Neodvis-
nost — KNSS Irena Virant že takoj na-
slednji dan, 18. decembra, vložila na
temeljno javno tožilstvo v Ljubljani
(enota Kočevje) in oddelek za inšpek-
cijske službe občine Kočevje ovadbo
suma kaznivega dejanja zoper predse-
dnika podjetja Opreme Božidarja Zajca
in predlog za ureditveni odločbi obeh
navedenih organov.

V ovadbi se poleg kršenja zakonitih
predpisov, mednarodne konvencije o
sindikalni dejavnosti in drugih pozitiv-
nih predpisov omenja tudi nehumano
ravnanje z obema delavcema. Iz primer-
jave odločbe o čakanju na delo doma,
ki jo je prejela inž. Brelihova in
nekaterimi drugimi izdanimi odločba-
mi o čakanju na delo doma, naj bi bilo
jasno razvidno, da gre za šikaniranje za-
radi njene sindikalne dejavnosti. Zato
naj bi bil odgovoren namestnik pred-
sednika Anton Šepc, ki je odločbo
podpisal. Soodgovorna pa naj bi bila
direktorica programa Plastex Tina Cha-
wish in direktorica administracije Irena
Kodrin, Božidar Zajc pa je kot poslo-
vodni organ odgovoren za vse kršitve
v podjetju.

V nedeljo popoldan je Franca Mihi-
ča obiskal na domu predsednik sloven-
skega izvršnega sveta Lojze Peterle, ki
mu je obljubil, da bo poskrbel, da se bo
to nevezdrno stanje prekinilo. Inž. Mi-
hič, ki je sicer na bolniški, se fizično do-
bro počuti, psihično pa ga vse to zelo
utruga, še zlasti, ker ne vidi skorajšnje
rešitve. Vsi dosednji obeti in posredo-
vanja, tudi samega predsednika repu-
blike Milana Kučana, so bili namreč
zaman.

M. LESKOVŠEK-SVETE

SPOROČILO BRALCEM

Zaradi novoletnih praznikov bo
naslednja številka Dolenjskega lista
izšla 9. januarja. Prosimo za raz-
umevanje in še enkrat: srečno novo
leto!

Uredništvo DL

Kaposi

IN

AVTOHIŠA KAPOSI LJUBLJANA

CELOVŠKA 206, TEL.061/192-007, FAX.061/192-020

(POSLOVNA STAVBA KOMPAS HERTZ)

PRIPRAVLJATA

VELIKO BOŽIČNO NOVOLETNO
RAZPRODAJO
AVTOMOBILOV FORD !

27. in 28. DECEMBER 1991 OD 8.-20.

300 avtomobilov FORD:

• FIESTA • ESCORT • ORION • SIERRA • SCORPIO • TRANSIT •
SUPER CENE IN PRESENEČENJA !

28.decembra ob 20.uri bo med kupci izrečena nagrada:

STEREO RADIO KASETOFON, 2 ZVOČNIKA, ANTENA !

Vabljeni !

NOVOLETNA SREČANJA Z DEDKOM — Vse tako kaže, da dedek Mráz ni in ne bo umrl v otroških glavcih, čeprav so nekateri odrasli v navalu političnih sprememb hoteli tudi to. Novoletni dedkov kamion z darili težko pričakuje na stotine otrok v krajevnih skupnostih. Vsak večer se dedkova pot konča na Glavnem trgu v Novem mestu, kjer čakajoče vselej zabava eden izmed slovenskih popularnih pevcev. Dosej so bili to Romana Krajncan, Zlatko Dobrič (na sliki) in Tomaž Domicelj, danes ob 17.30 uri bo gost odra pred rotovžem Tomaž Domicelj, v petek pa pevka Simona Weiss. Po obdaritvah otrok mestnih krajevnih skupnosti to soboto in nedeljo v športni dvorani čaka organizatorje le še novoletna noč »Dobimo se na trgu«. (Foto: J. P.)

Ob koncu tedna bo suho in
hladno vreme z meglo po doli-
nah in kotlinah.

Sredina je rojena

Pod gestom »Sreča je na strani zmagovalcev« in pod znakom
(zelene?) pikapolonice so v soboto v novi moderni Lekovi
upravnih stavbi v Ljubljani t.i. Ruplovi demokrati ustanovili De-
mokrasko stranko in se s tem dokončno razšli z desničarsko
usmerjenimi narodnjaki. Nova stranka se je poudarjeno razgla-
sila za sredinsko, neideološko, strpno, laično, torej stranko ve-
rih in nevernih, s tako usmerjenostjo pa bo zagotovo imela po-
membno, morda celo odločilno vlogo na slovenskem političnem
prizorišču, na katerem skrajnostne politične strasti vse bolj
škodljivo ločujejo duhove.

Na ustanovnem kongresu smo opazovali lahko na vsakem
koraku občutili samozavest, ki preveča novoustanovljeno stran-
ko — ne nazadnje zaradi ljudi, ki jih ima v svojih vrstah. Ti niso
le odločilno pripomogli k demokratizaciji političnega življenja
pri nas, marveč tudi zdaj vedo, kaj hočejo in kakšne spremembe
so potrebne, odkar je Demosova vladavina v vse večji krizi. Za-
vračamo krilatico »ni važno, če je nekdo pismen, važno je, da je
naš« in se obračamo na vse sposobne ljudi, ki so pripravljeni so-
delovati, je v uvodnem nastopu dejal predsednik Igor Bavčar ter
pribil: »Tisti, ki se danes najbolj upirajo spremembam, niso ne
črni, ne rdeči, ne modri, ne zeleni, ampak — nesposobni, rekli
bi, nepismeni.« Poglavito vodilo stranke bo učinkovitost, in ne
politična barva. Slovenija se nikakor ne sme sprijazniti z naza-
dovanjem, ki izvirata iz tega, da po zlomu socializma nismo
znali najti pravega prehoda v tržno gospodarstvo. Ni vse slabo,
kar smo imeli, in vse dobro ni nastalo po lanskih spomladanskih
volitvah, so bile predsedniške besede zmernosti, ki obetajo
strpno, nemaščevalno in združevalno politiko, kakršno smo v
zadnjih mesecih najbolj pogrešali, čeprav bi jo najbolj
potrebovali.

MARJAN LEGAN

Tudi v Črnomlju izdali obveznice

Obveznice v vrednosti 5 milijonov DEM bodo naprodaj od novega leta, izplačljive pa v osmih letih — Izkupiček za podjetništvo in infrastrukturo

ČRNOMELJ — Konec preteklega tedna so v Črnomlju predstavili obveznice črnomeljske občine, ki bodo v vseh poslovnih enotah Ljubljanske banke, d.d., Novo mesto naprodaj od 1. januarja prihodnjega leta. Črnomeljci so izdali obveznice v višini 5 milijonov DEM, kupiti jih bo moč v tolarški protivrednosti po srednjem uradnem tečaju. Tudi obrestovali in izplačevali jih bodo v tolarjih, letna obrestna mera pa bo 11 odst. Rok odplačila bo 8 let, izplačljive bodo v osmih letnih obrokih, moratorij na izplačilo glavnice in obresti pa bo 18 mesecev.

Pravda je naj bi z denarjem pomagala in spodbudila obrtnike in podjetnike, da bi spravili v življenje pomembne investicijske projekte. Posebno pozornost bodo namenili sofinanciranju projektov gospodarske infrastrukture, ki je osnovni pogoj za razvoj obrti in podjetništva. Približno 2,5 milijona DEM naj bi namenili za gradnjo komunalne, cestne in podjetniške infrastrukture, 2 milijona DEM za kredite za razvoj podjetništva in obrti, 500 tisoč DEM pa bi

bil vložek občine za razvojne programe podjetij. Sicer pa v občini ocenjujejo, da bodo denar od prodaje obveznic namenili za investicijske in razvojne projekte v obrti in podjetništvu v obliki kreditov, ki jih bodo prosilci dobili po razpisu, pri tem pa bodo odločale tudi ugodna ocena tržnosti projektov ter prednostne zahteve, kot so odpiranje proizvodnih programov in novih delovnih mest, stopnja donosnosti in ekološka čistost proizvodnje. Kakšni bodo

ti programi, sedaj še ni moč povedati, saj bodo skupaj z nosilci znani šele po natečajnem postopku.

Pri razvoju lokalne gospodarske infrastrukture naj bi denar namenili za ceste, vodovode, ekologijo, telekomunikacije, energetiko in krajevno infrastrukturo. Skupna predračunska vrednost teh del je dobrih 261 milijonov SLT, od tega bi približno tretjino stroškov pokrili z denarjem od prodanih obveznic.

Izdajo črnomeljskih obveznic so ob predstavitvi podprli tudi iz Gospodar-

OBVEZNICE LE KOT POMOČ — Kaj pomeni izdaja občinskih obveznic za Črnomelj, je povedal podpredsednik izvršnega sveta Jože Strmec, ki je poudaril, da bi bilo iluzorno pričakovati, da bo zamišljene razvojne programe v črnomeljski občini moč uresničiti le z izkupičkom od prodanih občinskih obveznic. Vsak, ki se bo podal v naložbo, se bo moral zavedati, da bo 30 do 70 odst. stroškov moral primakniti iz lastnega žepa. (Foto: M.B.-J.)

ske zbornice za Dolenjsko in Belo krajino, kjer si prizadevajo, da bi bili tako v znanju, izvozu, pri inovacijah in še kaj boljši od ostale Slovenije, in na nekaterih področjih jim to že uspeva. Da bi prebrodili današnje teške čase, pa so potrebni predvsem podjetniki z obilico znanja, ki naj bi jih pri njihovem delu podbujali tudi tako, kot so si zamislili v Črnomlju. Iz Ljubljanske banke, d.d., Novo mesto pa so obljubili, da bodo črnomeljski projekt podprli z dejanji.

M. BEZEK-JAKŠE

POMOČ IZ INGOLSTADTA — Anton Rudman iz Podzemlja že 19. leto služi kruh v Nemčiji. V ponedeljek se je ogledal na carini v Novem mestu in pripeljal pomoč za metliško Karitas. Slovenski center je skupaj z kulturno-prosvetnim društvom »Lastovka« za pomoč vojnim pribežnikom zbral kar 40.000 mark, gospod Rudman pa je s prikolico pripeljal še 600 kilogramov pomoči v obliki in hrani, ki so jo zbrali tamkajšnji slovenski rojaki. Tokrat so iz Ingolstadta že drugič poslali pomoč. Prvič so jo poslali v Gornjo Radgono v času vojaške agresije na Slovenijo. (Foto: J. Pavlin)

Glavna so...

(Nadaljevanje s 1. strani)

in sprejemljiv proračun. Sama SDP bo naredila program za ekonomsko uspešno in socialno pravično Slovenijo, kako pa se bodo zadeve odvijale, je odvisno od izida volitev. Sama ustava pa je zdaj tudi po zasluzi opozicije takšna, da dopušča možnost oblikovanja moderne, demokratične, ne pa skrajno desničarske države.

Na očitke o gnilih kompromisih v ustavni komisiji je Pahor dejal, da so dejansko dosegli največ, kar so mogli, obljubil pa je, da bo z ostalo opozicijo skušal doseči, da bi bila NOB vendarle omenjena v ustavi. Glede bodoče ureditve Slovenije, kjer v Novem mestu podpirajo regije, je bilo rečeno, da se SDP razpoznavno bori za regionalno ureditev, da pa celo liberalni del parlamenta vztraja na centralizaciji. Gosta sta se pridružila občinstvu v zahtevi po brezplačnem šolstvu, saj smo prejemajo narod, da bi smeli dopuščati zaviranje svojih umskih potencialov.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Bogat božični dar

Avstrijska dobrotelna organizacija v Metliki razdelila 360 paketov

METLIKA — Že dolgo tukajšnji kulturni dom ni bil tako poln kot preteklo nedeljo, ko je metliški občinski odbor Slovenskih krščanskih demokratov skupaj z avstrijsko dobrotelno organizacijo Hilfswerk z Dunaja pripravil predpraznično dobrotelno prireditev z naslovom Božični dar. Medtem ko so domačini za številne socialno ogrožene družine in begunce pripravili bogat kulturno-zabavni program, v katerem so sodelovali trio Obzorje z Božakovega, mladi harmonikar Toni Rajk, župnijski pevski zbor in oktet Vitis, pa so Avstrijci poskrbeli za bogate družinske in otroške pakete.

Hilfswerk je pripravil 9.000 paketov pomoči, od katerih so jih tretjino namenili v Slovenijo, razdeljevanje pa je bilo zaupano krščanskim demokratom. Glede na to, da je v metliško občino pribežalo veliko beguncev iz sosednje Hrvaške, je bila tudi ta občina deležna pomoči avstrijske dobrotelne organizacije, in sicer 80 družinskih in 260 otroških paketov. Pri tem so razdeljevalci upoštevali socialne razmere v družini ter družine z najmanj tremi otroki, od katerih je vsaj eden mlajši od 10 let. Kot je dejal podpredsednik občinskega odbora SKD Lojze Malenšek, je bil njihov edini cilj pomagati tistim, ki so pomoči zares potrebni. Milica Sturm, članica izvršilnega odbora SKD, pa je prinesla tople pozdrave predsednika stranke in vlade Lojzeta Peterleta, ki se vabilu v Metliko zaradi neodložljivih delovnih obveznosti ni mogel odzvati.

M.B.-J.

OBNDARITEV V METLIKI — Ne le darila, prijeten je že občutek, da nas tudi v drugih državah niso pozabili.

Naša anketa

»Da bi nam bilo bolje!«

Izteka se dolgo in težko leto, ki bo gotovo vsem v Sloveniji ostalo še dolgo v spominu. Izpeljana je bila osamosvojitvena Slovenija. Njeno odločitev o oblikovanju samostojne države so evropske komunistične preteklosti. Vse je Slovenija preživela agresijo nekdanje JLA, ki je bila na srečo kratka in neprimerljiva s sedanjo agresijo na Hrvaško. Preživeli pa smo in preživljamo še marsikaj, po prepričanju mnogih, nepotrebnega, če bi oblast pametneje pripravljala osamosvojitvene odločitve. Vse manj je težav, ki bi jih še lahko obesili na račun 45-letne komunistične preteklosti. Gospodarska aktivnost se pospešeno zmanjšuje, saj nenadne izgube trgov in padca kupne moči na domačem ni mogoče nadomestiti čez noč. Grozljivo narašča brezposelnost. Delo je povsem razvednoteno, saj slovenski delavec cel mesec dela za tisto, kar evropski zasluži v enem dnevu. Cene pa so vse bolj evropske. Inflaciji ni videti konca. Naglo pada življenjski standard, vse več družin v Sloveniji živi na robu revščine ali pa je ta prag že prestopilo. Starša z dvema zjamčenima plačama ne moreta kupiti družini niti dovolj mleka in kruha. Obeta pa se nam še hujše leto, za začetek nam vlada pripravlja obdobje tudi najosnovnejših življenjskih stvari za otroke. A da bi bil vsaj mir, pa tudi zdravja si zaradi novega zdravstvenega zakona bolj kot kdaj velja zaželeli za prihajajoče leto.

MARTINA JAKŠE, kmetica iz Gorenjega Gradišča pri Šentjerneju: »V prvi vrsti si želim miru, za nas, za naše sosede, na vseh mejah in na vsem svetu. Če se bomo razumeli, nam bo mnogo lažje. Vsem želim zdravja, kot kmetica pa tudi obilno letino, da bi vse, kar bomo sadili in sejali, bogato obrodilo. Želim tudi, da ne bi toliko kritizirali, da bi več delali in čimprej zaživeli v samostojni Sloveniji, v kateri bo vsak, kdor dela, dostojno živel.«

ANICA NOSAN, referentka v ribniški enoti republiške uprave za zdravstveno varstvo: »Od leta 1992 ne pričakujem ravno veliko. Želim si, da bi nam bilo bolje, kot nam je sedaj, za to pa naj poskrbi nova vlada ali pa naj ta začne bolje delati. Upam, da bomo čimprej mednarodno priznani, da se bodo zadeve doma in pri bližnjih sosedih normalizirale in da bomo bolje zaživeli.«

MAJDA KLEPAC, inštruktorica pri AMD Kočevje: »Ne pričakujem velikih sprememb, upam pa, da nam bo bolje. V prihodnjih šestih mesecih se najbrž ne bo kaj prida spremenilo, upam pa, da nas bosta Evropa in svet čimprej priznala. V prihodnjem letu pričakujem volitve in novo, boljše vladno, ki bo poskrbela za zmanjšanje brezposelnosti, za boljše plače, za boljše razpoloženje med ljudmi.«

BERTA MARIČ, medicinska sestra v zobozdravstveni ambulanti sevniškega zdravstvenega doma: »Danes res ni fraza, če si v prvi vrsti zaželim miru zase in za vse ljudi pri nas in po svetu. V času, ko divja vojna na Hrvaškem in ko je svet končno spoznal osvajalske načrte Srbije in njeje podvržene armade, si najbolj želim miru v naši sosesčini. Mislim, da si bomo, če bo mir, ostalo že zagotovili.«

MATEJA US, vzgojiteljica v otroškem vrtcu na Mirni: »Čeprav sem še mlada, si v novem letu 1992 želim predvsem trdnega zdravja. Seveda bi lahko v sedanjih razmerah, ko v delu nekdanje Jugoslavije divja vojna, na prvo mesto postavila iskreno željo, da bi povsod po svetu, predvsem pa v Hrvaški, zavladala mir in sporazumevanje. Upam, da se bo zasukalo na boljše tudi v našem gospodarstvu, da bomo vse lažje in spet bolje živeli.«

BREDA ŽAGAR, dijakinja iz Krškega: »Seveda želim, da bi bilo prihodnje leto vsesplošno srečno in uspešno. To bi zame osebno pomenilo, da bi imela uspeh v šoli, da bi bila štipendijca večja in da bi bilo vsaj še toliko žurk, kot jih je bilo v preteklem letu. Na splošno pa želim, da bi bila Slovenija priznana in uspešna država in da bi v sosesčini in v svetu zavladal mir, tako da bi se tudi številni begunci iz Hrvaške lahko vrnili na svoje domove.«

ANDREJA ANDREJAŠ, organizatorica dela, Brežice: »Za osebno srečo se ponavadi borim sama, skupno srečo in skupno življenje pa bomo morali skupno uresničiti vsi. Širše in navsezadnje vsak zase tudi doma. Potrebujemo bomo veliko moči in ustvarjalnosti, toda samo tako bomo končno lahko postavili temelje, na katerih bomo uresničevali to, kar si vsi želimo. Mislim, da se danes tega vsi zavedajo in da je za tako odločitev dovolj zaupanja.«

VESNA STARIHA, delavka v semiški Iscri: »Moja največja želja je, da bi v prihodnjem letu dobila delo, primerno moji izobrazbi RTV mehanika. Sicer pa si želim, da nam ne bi nihče več skalil miru in da bi bilo zvrhan koš zdravja. Prav tako ne bi bilo napak, če bi republiko Slovenijo čimprej priznalo čim več držav. Doslej so preveč odlašali s tem.«

IVANKA PEČARIČ, dipl. inž. agronomije iz Čuril pri Metliki: »Predvsem si želim miru ter da bi se končala tudi nesmiselna vojna pri naših sosedih. Želim, da bi priznali Slovenijo in da bi se ta uveljavila v svetu, doma pa uredila razmere na gospodarskem področju. Za vse Slovence želim, da bi bilo prihajajoče leto krajše in lažje od tega, ki se izteka, zase pa zlasti veliko zdravja, dobrega počutja in delovnih uspehov.«

Umrli John (Janez) Blatnik

Prejšnji teden je iz Washingtona prišlo sporočilo, da je v 80. letu starosti umrl John F. Blatnik, dolgoletni poslanec države Minnesota v ameriškem kongresu. Med drugo svetovno vojno je bil vodja ameriške vojne misije pri Glavnem štabu NOV in PO Slovenije in vse do svoje smrti velik prijatelj Slovenije.

John oz. Janez (John za Američane, Janez za slovenske prijatelje) je bil sin slovenskih staršev, izseljencev v Ameriko: oče je bil iz Dobindola pri Uršnih selih, mati iz Loške doline. Kaj pomeni John F. Blatnik za Ameriko, je poročal že dnevni tisk. Ameriška javnost se ga spominja predvsem kot odločnega zagovornika »delavske zakonodaje« in državljanskih pravic. Kot dolgoletni član kongresnega odbora za javna dela (in kasneje tudi predsednik tega odbora) je bil Blatnik neposredno odgovoren za uresničitev številnih pomembnih projektov javnih del v ZDA.

Bil je tudi ena izmed redkih ameriških vplivnih osebnosti, ki so zahtevale ostrejšo zakonodajo za onesnaževalce zraka in vode v času, ko še ni bilo gibanja zelenih. Kot demokrat liberalnih pogledov in poslanec delavsko-rudarskih okrožij se je zavzemal za socialno varstvo delavcev, učinkovito zakono-

V. BLATNIK

Avstrijci se vračajo

Nakupovalni obiski blažijo gospodarsko katastrofo Maribora

MARIBOR — Avstrijci se vračajo v Maribor. Po slabih dveh letih so mariborske trgovine in gostilne zlasti proti koncu tedna spet polne kupcev z one strani meje in tako sredi velike socialne krize, ki udarja po štajerski prestolnici, njeni trgovci in gostinci živijo celo precej bolje kot lani ob tem času.

Ob sobotah dopoldne je tako na glavnih mariborskih nakupovalnih ulicah nemščina že skoraj enakovredna slovenščini. Osrednje mestne veleblagovnice so se hitro prilagodile novemu položaju, saj podaljšujejo sobotni odpiralni čas, nekatere so vnovič poklicale v službo prodajalce, ki so bili po več mesecev na čakalju, na veliko so začele oglaševati v avstrijskih časopisih. Še zlasti so zadovoljni lastniki nekaterih »elitnejših« zasebnih trgovin, kot je denimo tista z oblačili Pierra Cardina, saj pravijo, da bi brez avstrijskih kupcev zdaj pogoreli; Mari-

borčanov, ki si lahko privoščijo spomladanski suknič za 25 tisočakov, je pač vse manj.

Kljub vsemu so mnogi v težavah. Na Lentu, ponosu mariborske arhitekture in podjetnosti, kjer so doslej lastniki številnih kavarnic, gostilnic in trgovin bili med najboljšimi davkoplačevalci v občini, nekateri celo že zapirajo, obupani nad katastrofalnim padcem kupne moči v mestu. Neki znanec, ki ima butik z otroškimi oblačili, mi je zadnjič potožil, da je še pred nekaj meseci imel čez 20 tisočakov dnevnega prometa, zdaj pa se mu dogaja, da tri dni ne proda niti za tolar. Odločil se je že, da bo lokal prodal in se lotil česa drugega.

Ponovnega razcveta avstrijskih nakupovalnih obiskov v Mariboru pa so navsezadnje veseli tudi v Šentilju. Novi mejni prehod, načrtovan kot široka in razkošna vstopna vrata za reko avtomobilov, ki se bo zlivala v turistično Jugoslavijo ali nadaljevala pot proti jugovzhodu, je vsaj nekoliko oživel, saj je bila dosedanja praznina naravnost strašljiva, cariniki pa praktično brez dela. Nič čudnega, da so na avstrijski strani, kjer so gradili manj razkošno kot na naši, začeli razmišljati, da bi novi prehod kratko malo zaprli in ohranili samo starega, ker imajo njihovi cariniki tam več udobja. Ker je pri naših ravno obratno, so proti avstrijskemu predlogu oziroma meniju, da bi bilo bolje zapreti starega. Najbolj pa zagotovo glava bol Kompas, ki gradi tik pred prehodom razkošni mostovž z restavracijo in trgovinami. Kdo bo tam jedel in kupoval, je za zdaj negotovo.

MILAN PREDAN

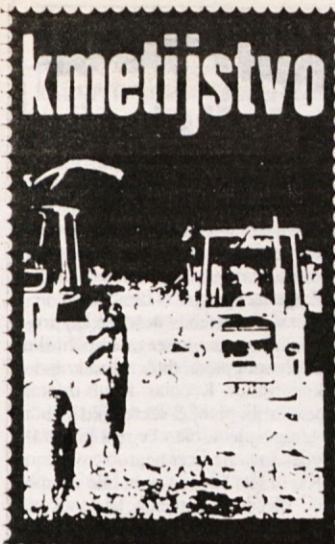
ljubljanska banka

Dolenjska banka d. d. Novo mesto

Ljubljanska banka — Dolenjska banka, d.d., Novo mesto, obvešča svoje varčevalce in druge komitente, da bo banka zadnji dan letošnjega leta, to je v torek, 31. 12., poslovala za občane v vseh svojih organizacijskih enotah z enakim delovnim časom, kot velja ob sobotah.

Od petka, 3. 1. 1992, dalje bo banka poslovala z običajnim delovnim časom. Varčevalce obveščamo, da bodo enote banke pričele pripisovati obresti po hranilnih vlogah, žiro računih in deviznih računih občanov od ponedeljka, 6. 1. 1992, dalje. Imetniki tekočih računov bodo zadnji mesečni izpisek za leto 1991, ki bo vseboval tudi pripisane obresti za mesec december, prejeli po 13. 1. 1992.

Ljubljanska banka — Dolenjska banka, d.d., Novo mesto, želi vsem svojim varčevalcem in poslovnim partnerjem srečno in uspešno leto 1992.

kmetijstvo

• »Ne poznam nobene države v Evropi, ki bi dovoljevala klanje prašičev na domu. Slovenija je premajhna, da bi lahko še naprej vztrajala na svojih »rešitvah«, razmišljati mora po evropsko. Tudi o tem pobaramo sode. Z ročno odrtimi svinjskimi kožami KOTO ne ustvari nobenega dobička, pa tudi strojno odrtih kož je toliko, da jih edina slovenska strojar- na, ki še ni šla v stečaj, preprosto neče več strojiti,« pravi Miro Sotlar, direktor KOTA.

• Trije od štirih nemških kmetov mislijo, da država premalo naredi za njje. (Gliha)

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Predzanji tržni ponedeljek na novomeški tržnici je bil že v znamenju božiča in novega leta. Cveto Papež iz Mirne Peči je ponujal smrečice in smreke po 100 do 400 tolarjev, Francka s Čateža pri Trebnjem pa je na tržnico prinesla prve šopke teloha po 30 tolarjev. Kaže, da ne bo hude zime in da se nam obeta zgodnja pomlad. Sicer pa je bilo kar nekaj stojnic zasadenih z ikebanami, ki naj bi v štanovanjih zamenjale razkošne jelke. Ponudba branjek je že nekaj ponedeljkov enaka: jajca po 12 tolarjev, sirček po 140, koren in koleraba po 40, fižol po 100, orehova jedra po 700 tolarjev kilogram, domače krvavice po 200 tolarjev, ocvirki 150 tolarjev. Zmanjšala se je tudi ponudba v zaprtem kiosku Sadjia in zelenjave. Tam so bile cene naslednje: brstični ohrovt 210 tolarjev, solata 248, lešniki 590, pomaranče 65, česen 300, limone 93, mandarine 70 tolarjev.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni redni tedenski sejmišnji se prodajalci pripeljali 237 do tri mesece starih in 29 starejših prašičev. Prvih so prodali 118 po 200 tolarjev, drugih pa 9 po 100 do 130 tolarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Za slabo mleko ni milosti

Da se bodo predpisi o higieni in prometu z mlekom pri nas močno zaostri, smo na tem mestu že napovedali. Prav tako je gotovo, da zaradi obilice mleka, ki izvira iz enostranske usmerjenosti slovenskega kmetijstva, (ki se je ob osamosvojitvi še povečala), za slabe rejce ne bo zaslužka. Izplačalo se bo prisluhniti dobremu nasvetu in kaj narediti za boljše mleko.

Človek bi pričakoval, da bo nagel tehnološki napredek že kar sam po sebi prispeval k večji higieni in zdravstveni neoporečnosti mleka. Žal ni tako. Skrbna in čista kmetica lahko ob ročni molži ponudi higiensko boljše mleko kot manj skrbna, da ne rečemo umazana, z molznim strojem. Neredno vzdrževana in čiščena molzna naprava je lahko pravo gojišče bakterij, ki mleko, to najpopolnejšo naravno hrano, lahko celo povsem pokvari. Po zdaj veljavnih pravilih je mleko oporečno, če v enem mililitru vsebuje več kot 3 milijone mikroorganizmov, nove zahteve, ki bodo sledile evropskim, pa bodo mnogo strožje.

Vrag tiči v postopkih in podrobnostih. Že sam hlev za molznice mora biti svažen, zračen, svetel. Uro pred molžo ne smemo ne krmiti, ne nastiljati, ne kako drugače vznemirjati živali ali vnašati mikroorganizme v zrak. Krava mora imeti snažno stojišče, da stegna, trebuh, zlasti pa vime ne bodo umazani. Razume se samo po sebi, da morata biti molznik ali molznica brezopojno čista, s tik pred molžo umiti rokami in tesno oprijeto obleko.

Odločujočega pomena je tudi mlečna posoda, ki mora biti narejena iz kovine, kakršne mleko ne najeda. Vsi njeni robovi morajo biti zaobljeni, da je možno čiščenje, prenesti mora tudi čistilna sredstva in udarce. Gumijasti

• **UGOTAVLJANJE MASTITISA** — Veterinarska stroka posebej priporoča vgradnjo deosan mastitis detektorja v molžno enoto. Ta ima posebej oblikovano mrežico, na kateri se nabirajo gnojne celice, tako da ne morejo onesnažiti preostalega mleka. Priporočljiva je tudi izločitev običajnih krp za brisanje vimena in uporaba papirnatih brisač, s čimer preprečimo prenašanja mikrobov.

deli molznega stroja morajo biti deležni še posebne pozornosti. Glede možnega vimenskega vnetja ali mastitisa mora biti molznik tako rekoč stalno na preži. Predmolža je obvezna, vendar prvi curki ne pripadajo niti domačim živalim, še manj človeku, temveč v posodo s temnim dnom, kjer se pokažejo vidne spremembe, če je žival že obolela. Mastitis se seveda da ugotoviti tudi s posebnim reagentom.

Inž. M. L.

Peneči in boleči start v novo leto

V Vinu Bizeljsko-Brežice so natočili novega in čistega vina, Grajski biser imenovanega — Ko bi enako storili tudi vladi Slovenije in Hrvaške!

BREŽICE — Če bi za novo brežiško pridobitev hoteli uporabiti malo simbole, bi lahko rekli, da se dober otrok vedno rodi v bolečinah. Vsekakor to drži tudi za novo peneče vino Grajski biser, ki je te dni stopilo na slovenski trg. Prejšnji teden ga je novinarjem na tiskovni konferenci predstavil direktor Vina Bizeljsko-Brežice Karl Recer skupaj s svojimi strokovnimi sodelavci.

Novinarski botri iz Slovenije in sosednje Hrvaške so bili nad novorojenčkom navdušeni. Ta prvi otrok iz programa penečih vin v brežiškem Vinu je sad tržnih raziskav, ki so pokazale, da je v tej družini posebnih vin, kjer Slovenija pridelata letno okoli 500 tisoč litrov, še dovolj prostora, saj se poraba večja.

K uspešnemu startu bo novincu na slovenskem trgu pred letošnjim novim letom gotovo pripomogla tudi ugodna cena, okoli 150 tolarjev v drobni prodaji, kar je v tem kakovostnem razredu zelo ugodno.

Strokovni pogled v kozarec pove, da je vino polsuho, pridelano iz sort laški rizling, šipon in beli pinot. V predelavi

grozdja, ki mora biti zdravo in nepoškodovano, uporabljajo predvsem sa-

• Vsem težavam navkljub, ki jih je ob slovesni promociji novega vina Grajski biser predstavil direktor Vina Karl Recer, pa je podjetje polno optimizma. To kaže tudi to, da je ob isti priložnosti Vino prevzelo tudi pokroviteljstvo nad brežiškim atletskim klubom ter podpisalo pogodbo o sponzorstvu s štirimi perspektivnimi mladimi atleti: metalcem kladiva Brankom Grubičem, sprinterkama Katjo Tomažin in Martino Jelčič ter Jurijem Rovanom, ki se ukvarja največ s skokom s palico in mnogobojejem.

Denacionalizacija napaka?

Komaj se je posušilo tiskarsko črnilo na zakonu, že je pod vprašanjem — Na tihem pričakovali reformo

S pravico je res križ, Taras Kermauner celo pravi, da je dovolj dolgo na tem svetu, da ve, da pravice ni. Republiška skupščina je kljub temu sledila načelu pravičnosti in sprejela tak zakon o denacionalizaciji, ki upravičence obravnava enako, ne ozira se na to, kaj delajo zdaj in kaj nameravajo z vrnjenim premoženjem storiti.

In tu so težave. Komaj je bil zakon sprejet, že so začeli v tisku in javnosti postavljati vprašanja, ali ni morda denacionalizacijski zakon — vsaj kar zadeva zemljo — napaka. Ta dvom je javno izrazil celo sam predsednik Slovenske kmečke zveze — Ljudske stranke Ivan Oman, ko je menil, da

• **In še dnevje slovenskega metropolita dr. Alojzija Šušterja v intervjuju za Slovenske brazde:** »Zemlja ni izključena last kmetov, njihovega sebičnega izkoriščanja. Zemlja je last vsega slovenskega naroda. Zato se morajo tudi kmetje zavedati svoje odgovornosti, da se z njo ne okoriščajo sami, temveč da morajo pomagati vsem družbenim slojem.«

bo zakon o denacionalizaciji onemogočil normalno agrarno reformo ter povzročil mnoge nove probleme. Seveda so proti takim pomislekom takoj protestirali nekdanji razlaščenec in predsednik javno vprašali, če ob takem stališču še morda računa na njihove volilne glasove.

Načelo pravičnosti žal samo po sebi ne reši vseh problemov in se avtomatično ne sklada z vsemi drugimi načeli, ki v zavesti ljudi tudi nekaj veljajo. Naredi lahko tudi nove krivice. Pustimo ob strani vprašanje, ali je bila nekoč v preteklosti vsa grofovska zemlja pošteno in pravično pridoblje-

na, aktualnejše je vprašanje, kaj bo zdaj s to zemljo, ko pa kmetje še vedno ponavljajo geslo: »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje!« Da je ironija še večja, bodo nekateri zemljo, ki jo obdelujejo in od nje živijo, celo izgubili, dobili pa jo bodo potomci nekdanjih lastnikov, ki nimajo niti orodja, da bi jo obdelovali. Kaj naj počne s 450-hektarsko smledniško graščino univerzitetni profesor, ali bolje rečeno: kako bo ta zemlja v prihodnje izkoriščena, če novi lastnik (dedič) ni življenjsko odvisen od nje?

Mnogi kmetje, očitno pa tudi predsednik Oman so ob lastninskih spremembah na tihem pričakovali vsaj delno agrarno reformo, poznavajoč nesporno dejstvo, da je razdeljenost in majhnost slovenskih kmetij največ kriva za gospodarsko neuspešnost in negotovo prihodnost. Zdaj se čutijo prizadeti, da ne rečemo opeharjeni.

M. LEGAN

Bo novi zakon prizadel tudi nje

Ostreje pri mleku

ŠTATENBERK — Pri Draganovi Pepci v Štatenberku je zbiralnica in hladilnica mleka za več vasi. Kmetje iz Bogniče vasi, Štatenberka ter Podturna prinesejo mleko k Draganovim dvakrat na dan. Zbiralnico so zgradili lani, vendar je že skoraj premajhna. Letos v novembru so oddali rekordnih 10.008 litrov mleka. »To je veliko več kot pred dvajsetimi leti, ko smo začeli nekateri oddajati po liter, dva, največ pet litrov mleka,« pripoveduje Draganova.

Na trebeljanskem koncu imajo sedaj okrog 20 zbiralnic mleka. Pozimi ga zberejo na dan do 3.500 litrov, poleti več, do 4.500 litrov. »Tu okoli smo sami mali kmetje. Ljudje imajo v hlevih povprečno 3 do 4 krave, živijo pa predvsem od mleka,« razlaga Pepca.

Pristojni v republiki pospešeno pripravljajo nov zakon o higieni pridobivanja in prometa z mlekom, ki bo veliko strožji od sedanjega. Med novimi zahtevami je tudi ta, da bodo morali kmetje takoj po molži mleko ohladiti na 6° do 8° Celzija. To pa bo najbolj prizadelo manjše kmete, ki nimajo denarja za hladil-

nico in sodobnejšo opremo. »Če bo to sprejeto, se bojim, da bomo mnogi še ob ta zaslužek, saj se je pred kratkim že ustavila prodaja krompirja. Z našega konca smo ga precej prodali Kolinski na Mirno,« pravi Pepca.

Upamo, da le ne bo vse tako črno.

J. DORNIŽ

motok ali stiskanje celega grozdja pri nizkih tlakih, pri primarnem alkoholnem vrenju pa uporabljajo selekcionirane kvasovke. V drugi fazi, sekundarni fermentaciji, dodajo kemijsko in biološko stabilnemu vinu selekcionirane kvasovke in grozdni sladkor, nakar ga po 8 do 12 dneh vrenja očistijo, dodajo ekspedicijski liker in pripravijo za polnjenje. Pritisk oglikovega dioksida v steklenici Grajskega biserja je 2,5 bara pri temperaturi 20 stopinj Celzija.

Toliko na pot novoletnemu otroku. Manj razveseljevi so podatki o materi, ki jo ves čas nosečnosti od zgodnje pomladi sem dajejo hudi krči. Začelo se je s pobo, ki je bila domala stoodstotna. Le z velikimi vlaganji in strokovnimi napori je delavcem uspelo spraviti letino na petino normalne. To je bil za podjetje, ki se je ravnokar preurejalo za pohod v Evropo, težek udarec.

NOVINCU NA POT — Karl Recer (desno) s sodelavci je takole nazdravil novemu vinu na penečo pot v novo leto.

Prav tako hud udarec kot pozeba pa za Vino pomenita vojna na Hrvaškem in meja, ki je nastala med obema republikama, kjer je do sedaj Vino suvereno poslovalo. Hrvaška je namreč prevzela zvezno zakonodajo in tako rekoč zaprla uvoz vina, čeprav ga Brežičani od tam letno uvozijo veliko več, kot pa tja izvozijo. Samo to, z vsemi drugimi administrativnimi in manipulativnimi dodatnimi stroški, je letos prineslo Vinu okoli 412 milijonov tolarjev izgube, sedaj pa se vsak dan poveča še za dodatnih 2,5 milijona.

T. JAKŠE

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Praznična pijača

Pravilno izbrano vino poveča praznično vzdušje. Predpostavljam, da rubriko »En hribček« spremlja več moških kot predstavnic lepšega spola, zato nagovarjam sotrpine, da bi organizacijo vina, postrežbo in vse, kar k vinu spada, prevzeli mi v veselje in olajšanje naših pridnih gospodinj.

Božični in novoletni prazniki so v naši domovini najbolj spoštovani. Praznična miza bo tudi bogatejša od vsakdanje in vino bo imelo vidno vlogo predvsem pri častilcih žlahtne kaplje. Praznični poginjek brez elegantnih vinskih kozarcev bi deloval reвно kljub snežno belemu prtu in svetlečemu jedilnemu priboru. Danes se že lažje odločamo za nakup vinskega kozarca, saj je steklarska industrija napredovala in v letu 1991 smo dobili »slovenski vinski kozarec«. Lep je in primeren za pokašanje predsem belih vin, toda tudi rdeča teknejo. Boljša vina, posebno tista vrhunskega razreda, lahko v vsej polnosti občutimo samo iz ustreznega kozarca.

Pravilno izbrano vino dopolni še tako okusno jed in nudi ne samo telesni, ampak tudi duševni užitek. To potrjuje rek: »Vino daje moč telesu, toplino srcu in žilavost duhu.« V takšnem razpoloženju smo sposobni večjih delovnih uspehov, lažje vzdržimo korak s časom v tej vsestransko zahtevni dobi. Vinogradniki, ki imajo svoje vino, ne bodo imeli večjih težav pri izbiri. Če je pri hiši več stov vina, bo imel gos-

podar lažje delo in bo lahko prilagal vino obrokoma na mizi in poskrbel, da bo praznično kosilo bolj zanimivo in veselo.

Danes so na voljo vina posebnih kakovosti, s pridevki kot **pozna trgatega, izbor, jagodni izbor, ledeno vino**, rezultati tudi vinogradnikov okolišev posavskega rajona. Te kakovosti, ponavadi z ostankom sladkorja, so prava vina za kladičam. Ob tem razmišljanju se mi je utrnulo upanje, da bi že čez nekaj let vsaka družina v naši domovini brez težav zmogla tak priboljšek. Naše kmetije imajo poleg belih vin tudi rdeča. Svetujem, da poizkusimo k lažjim, manj zabeljenim jedem postreči belo vino, rdeča pa k jedem, ki so pripravljena z več začimbami, in k bolj pečenemu mesu. Nobeno vino se ne prileže k vsaki jedi.

Zanimanje za vino in vinsko kulturo raste. Oblikovanje odnosa do vina je najuspešnejše v družini, kjer starši otrokom z zgledom in besedo brez skrivalic ali zastrahovanja omogočajo spoznati dobre in slabe strani vina. Tako se v nekaterih deželah uspešno borijo proti alkoholizmu. Največ alkoholikov je v vinogradniških državah, torej vino ni glavni krivec za to nesrečo. Zmerni uživalec vina ne more postati alkoholik, ker ima izoblikovan obrambni mehanizem.

Spoštovane bralke in bralci rubrike »En hribček«, hvala za vaše stobsto v iztekajočem se letu! Želim vam veselo božične praznike, v novem letu 1992 pa srečo, miru in svobодно, od celega sveta priznana domovino.

mag. JULIJ NEMANIČ

Belokranjski svinjaki se polnijo

Zaradi razmer na Hrvaškem in trde državne meje so se v metliški kmetijski zadruzi odločili, da bodo spodbujali domačo rejo — Usoda telet?

METLIKA — Zaradi državne meje s Hrvaško, vojne v sosednji republici ter uvedbe slovenskega denarja so se v tukajšnji kmetijski zadruzi pojavili predvsem trije problemi. Meso in pišča, ki so ju prej v maloprodaji z zadruge kar precej prodali na Hrvaško, sta postala zaradi razmerja med dinarjem in tolarjem predraga. Drugi problem so stare terjatve do Hrvaške, ki so vredne le še 40 odst. vrednosti, na srečo pa jih nimajo veliko. Največjih težav pa je zaradi prepovedi izvoza kmetijskih pridelkov in živine iz Hrvaške.

Prav metliška kmetijska zadruga je bila precej povezana z južnim trgom, zlasti s prašičjo farmo v Novi Topoli v Bosni, od koder je prišlo v metliško klavnico po 4.000 prašičev na leto ali polovica vseh, ki so jih zaklali. 25 let so sodelovali s to farmo, zaradi vojne pa so bile tako rekoč brez noč prekinjene transportne poti. V zadruzi so sicer v telefonskih stikih s farmo, kjer jim zagotavljajo, da jim bodo, ko bo mir, znova dobavljali prašiče, vendar tako kot doslej ne bo nikoli več. Vmes so namreč meje in carine. Negotovo je tudi sodelovanje s kooperanti zadruge onkraj

• V metliški kmetijski zadruzi je zaposlenih precej delavcev iz Hrvaške, večino od njih pa so poklicali v gardo. Samo iz klavnice je v gardi polovica vseh tam zaposlenih, sicer pa je v gardi vsak deseti v zadruzi zaposlen delavec, od tega nekateri že po nekaj mesecev. Ker pa je zaradi državne meje zmanjšana blagovna menjava s Hrvaško, je tudi obseg dela v zadruzi manjši, tako da je kljub manjšemu številu delavcev delo še moč opraviti.

Kolpe. V zadruzi se sicer zavedajo, da bo meja ostala, vendar upajo, da se bo dolgoletno sodelovanje med ljudmi na obeh straneh te meje nadaljevalo.

V zadruzi se zavedajo, da farmska reja, kakršna je bila nekdanj, nima prihodnosti ne z ekološkega ne z zdravstvenega vidika. Rejo prašičev je potrebno

BO DROBNICA REŠILA ZARAŠČENA ZEMLJIŠČA?

SEVNICA — Nenačrten razvoj kmetijstva oz. živinoreje smo v preteklosti v Sloveniji že plačali z 200.000 ha izgubljenih kmetijskih površin. Po podatkih z agrokarte je trenutno v sevniški občini v zaraščanju okrog 1500 hektarov kmetijskih površin, ki bi jih še lahko rešili z živinorejo. Računajo, da bi lahko uspešno razvili kozjerejo in ovčerejo.

razpršiti po kmetijah. Že sedaj je moč na večini belokranjskih kmetij brez večjih naložb in le z delnimi adaptacijami gospodarskih poslopj zrediti po 10, 20 ali 30 prašičev. In to z doma pridelano hrano. Zato je kmetijska zadruga že omogočila nabavo plemenskih svinj in merjasca. Prvi odzivi na večjo prašičerejo v občini so že, na zadruzi pa pričakujejo, da bodo še večji, tudi zato, ker se je hrvaški trg zaprl za nakup odojkov. Sicer pa so za nakup plemenskih svinj omogočena republiška in občinska nepovratna sredstva, KZ pa nudi tudi kredit pod najugodnejšimi možnimi pogoji.

V metliški klavnici so doslej zaklali na leto po 1.100 glav goveje živine in

600 do 1.000 telet. Sedaj pa je začelo primanjkovati predvsem telet za pitanje, s katerimi so se precej oskrbovali na Hrvaškem. Ker pa so v Sloveniji bolj usmerjeni v mlečne kot v mesne pasme, to pomeni, da bo potrebno privezovati več domačih telet. Na srečo ima zadruga precej dobro utečeno pitanje svojih telet, ki jih ima pri kooperantih kar okrog 600.

Zelo zaskrbljujoče pa je v zadnjem času v metliški občini prevelik zakol telet, zlasti od vzpostavitve trde meje s Hrvaško. Zaradi pomanjkanja svinjskega mesa se je namreč cena svinjine približala ceni teletine, zato teleta namesto ob jaslih končujejo v zamrzovalnih skrinjah. Če bi bili normalni časi, telet za pitanje vsaj za domačo oskrbo ne bi smelo primanjkovati. Vendar so sedaj porušena vsa razmerja in že se poraja bojazen, da bi zaradi preveč množičnega zakola telet začelo čez čas primanjkovati govejega mesa.

M. BEZEK-JAKŠE

gospodinjski kotiček

V teh prazničnih dnevih

Kratki in temačni dnevi niso prav nič spodbudni za naše razpoloženje. Vendar nam misel na praznike, zbrano družino, prijatelje in prijetno obloženo mizo vlije v srce neko posebno toplino. Že kar nekaj časa pred prazničnimi dnevi si napravimo načrt, kaj vse bo potrebno pripraviti. Še posebno se bomo potrudili, če bomo preživeli najdaljšo noč v letu skupaj s povabljenimi gosti. Te bomo izbrali po premisleku, saj bo tudi od njih odvisno celotno razpoloženje. Malo pomislimo na njihove skupne interese in starost, sa bo le tako gladko stekel pogovor in se nam ne bo treba bati dolgočasnja. Če posebno pa jim bomo ustregli, če bomo poznali njihove prehrabne želje.

Ponavadi nam največ težav povzroča sestavljanje jedilnika. Radi bi pripravili jedi, s katerimi bi ustregli še tako zahtevnemu okusu gostov, ali pa bi radi za vse pripravili prenečenje. Svetovala bi, da se neznanih jedi raje ne lotite tik pred praznovanjem, saj se takrat prav rado kaj ponesreči in pokvari naše

razpoloženje. Morda bi vam prišlo prav nekaj nasvetov, kako pripravimo mizo z začetnimi jedmi, s katerimi se bodo gostje sami postregli. Specemo črn ali pisan kruh in ga narežemo na majhne koščke. Naložimo ga v košarice iz šibja. Na več manjših pladnjih naložimo čimbolj domiselno več vrst narezanega suhega mesa, domačo salamo in klobase ali mrzlo pečenko. Na sredino naložimo okusno zeliščno maslo, skuto in nariban sir. Na našeta živila ne polagamo kumaric, gob, paprike, majoneze in podobnega. To serviramo v manjših posodicah. Ne pozabimo na okusne kuhane in surove solate, kot na primer kuhano rižovo solato ali motovilec z jabolki in mandarino! Pripravimo tudi izbrano sadje, ki ga dobro opranega zložimo na posebne visoke postavke. Mizo popestrimo tudi s suhim sadjem in orehi. Za začetek so primerne sladice iz že pripravljenega listnatega testa. Od pijač za serviramo domač borovničev liker ali medico, morda bo komu zadišal tudi brinjevec.

HELENA MRZLIKAR

Kako preživet v prihodnjem letu?

Območna organizacija Svobodnih sindikatov Novo mesto je za podpis socialnega pakta — Določitev minimalnih pogojev in obveznosti za čase, ko se ni bolje

NOVO MESTO — Gospodarske razmere pri nas so slabe. Gospodarska aktivnost še naprej peša, pri mnogih izgubljeni trgi niso nadomeščeni, četudi je pripravljenost na izvoz za vsako ceno, nestabilnost in neučinkovitost sta še vedno preočitni značilnosti gospodarstva. Zaposlenost se naglo znižuje in brezposelnost že presega 10 odst., napovedi pa tudi za naprej niso razveseljive. V novomeški in trebanjski občini naj bi v prihodnjem letu ostalo brez dela še najmanj 1.500 delavcev. Svoj divji ples je spet začela inflacija.

Cene osnovnih življenjskih artiklov hitreje rastejo kot cene na drobno, plače pa so realno že za četrtno manjše. Kupna moč se je tako zmanjšala, da je že zdajšnja, kaj šele povečana proizvodnja za domači trg neuresničljiva želja. Povprečna plača ne zadošča več niti za preživetje, še manj zanjame. Če komu to ni všeč in to tudi pove, mu v podjetju v glavnem mahajo z delavsko

knjižico. Delavci so namreč v strahotno brezpravnem položaju. Novomeški oz. dolenjski že nekaj časa nimajo niti družbenega pravobranila, le enega sodnika na sodišču združenega dela in enega inšpektorja dela za štiri občine, čeprav je nekršenje kolektivnih pogodb in pravic delavcev bolj izjema kot pravilo. Splošne razmere, nazadovanje, grožnje s knjižico pa kljub grozeči poplavi brezposelnosti zelo slabo vplivajo na delavljnost.

Kako preživet v letu 1992? Predlagana politika gospodarskega razvoja Slovenije ne odgovarja na to vprašanje. Predvideva nadaljnje zmanjševanje družbenega proizvoda, povečanje brezposelnosti na 12 odst. aktivnega prebivalstva, manjšanje porabe itd., brez programa izhoda iz krize. Tudi v vodstvu območne organizacije Svobodnih sindikatov Novo mesto so prepričani, da bi bilo potrebno doseči soglasje vseh za program nazadovanja, če je to že nujna cena osamosvajanja, tako imenovani socialni pakt kot pisni dogovor med državo, gospodarstvom in sindikati. O takšnem dogovoru, ki bi se ga seveda morali do zadnje pike držati vsi podpisniki, je zadnje čase precej govorila, četudi vlada zaenkrat še ni pokazala namena, da bi sindikate kot partnerje sprejela že v času oblikovanja novih zakonov in pogojev, ki bodo v veliki meri krojili gospodarsko dogajanje v prihodnjem letu v Sloveniji in življenje Slovencev.

V območni organizaciji Svobodnih sindikatov Novo mesto so sprejeli več zahtev, ki naj bi jih uveljavljala ta organizacija pri oblikovanju socialnega pakta. Zahtevajo izvajanje kolektivnih pogodb brez administrativnega omejevanja plač, državni nadzor nad plačami pa pričakujejo za monopolne dejavnosti. Zajamčeni osebni dohodek je prag preživetja, zato mora biti določen na osno-

vi stroškov življenja, ne pa na osnovi povprečne plače. Zahtevajo učinkovit nadzor nad izvajanjem delovne zakonodaje in kolektivnih pogodb, sodelovanje sindikatov pri oblikovanju in sprejemanju delovne in varstvene zakonodaje, aktivno sodelovanje pri določanju politike zaposlovanja, nadzor nad menedžmentom oz. njegovimi plačami v družbenih podjetjih, pa tudi to, da je poleg kapitala osnova za soupravljanje delo. Na odpustanje delavcev ne pristajajo, dokler ni znano, katere pango namerava Slovenija ohraniti in ščititi, katerih pa ne oz. katere niso perspektivne. Z. LINDIČ-DRAGAŠ

SPET AMBULANTA ZA ZDRAVLJENJE BOLEČIN

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Ambulanta za zdravljenje bolečin v Zdravilišču Šmarješke Toplice, ki jo že 15 let vodi dr. Emil Lučev, bo spet začela delati v ponedeljek, 6. januarja 1992. Ambulanta bo delala vsak ponedeljek in petek do 17. ure.

Občinske nagrade za raziskovalce

12 nagrad za 14 raziskovalcev in mentorjev

NOVO MESTO — V ponedeljek, 23. decembra, so bile v Dolenjski galeriji že štirinajste in zadnje v takšni obliki podeljene občinske nagrade in diplome na področju inovativne in raziskovalne dejavnosti v občini Novo mesto. Skupaj z letošnjimi je bilo v 14 letih podeljenih 321 nagrad in inovativnih, raziskovalcev, mentorjem in mladim raziskovalcem.

Letos so podelili 12 nagrad. Nagrado za raziskovalno delo mladih sta prejela Vito Strazberger in Janez Zaletelj iz novomeške gimnazije. Nagradi za mentorsko delo sta prejeli Sonja Kermec in Ana Rangus, obe iz Krke, tovarne zdravil. Bojan Jenkole in Anton Novak iz Adrie Caravan ter Adi Bevc iz Novolesa so prejeli nagradi za inventivno delo. Dobitniki nagrad za raziskovalno delo pa so: Elica Rustja, Božena Šuštar, Igor Simonič, Ivan Radež, Janez Kržan, vsi iz Krke, pa Aleš Boškovič iz Adrie Caravan ter Miran Tomljanovič Torkar iz GIP Pionir. Nagrade za dolgoletno raziskovalno delo letos niso podelili, saj na razpis niso dobili nobene prijave. Nagrade je izročil predsednik novomeške občinske skupščine Marjan Dvornik.

Zarja ugaša pred rojstvom?

NOVO MESTO Marjan

Ravbar, poslanec Zelenih v novomeški občinski skupščini, je dobil odgovore na svoja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem stanovanjskega podjetja Zarja, delniške družbe. Za ustanovitev Zarje — za izdelavo elaborata in objavo javnega poziva za vpis delnic — je bilo doslej porabljenih dobrih 730 tisoč tolarjev. Kot začasni vir so služila sredstva za funkcionalne stroške stanovanj in poslovnih prostorov. Stroške bo sicer pokrila Zarja, če ne bi bila ustanovljena, pa naj bi jih pokrili ustanovitelji.

Ureditev poslovnih prostorov na Prešernovem trgu je stala dober milijon tolarjev, uporabili so sredstva za vzdrževanje poslovnih prostorov. Opremo v vrednosti slabih dveh milijonov tolarjev pa so kupili iz sredstev amortizacije poslovnih prostorov. Prostori so sicer v lasti občine, v odgovoru piše, da bi jih lahko vložila v Zarjo kot kapitalski vložek ali pa bo z njimi še naprej razpolagala po svoji presoji. Na Zarjo pa doslej ni bilo preneseno še nobeno osnovno sredstvo, ker to podjetje še ne obstaja. Iz podatkov o zbranih in porabljenih stanarinih pa je razvidno, da je bilo v novomeški občini do konca oktobra porabljenih za 48.644 milijona tolarjev stanarin, v zadnjih dveh mesecih pa naj bi jih bilo še za dobrih 7 milijonov, a je seveda vse odvisno od odprodaje stanovanj. Amortizacija je bila v desetih mesecih obračunana v višini dobrih 22 milijonov tolarjev, od tega je bilo za vzdrževanje porabljenih 16,9 milijona SLT, 20 milijonov pa so vezali pri banki, da sredstva ne bi izgubljala vrednosti.

Marjan Ravbar z izčrpnim odgovorom ni bil zadovoljen, ampak je prosil za še dodatna pojasnila. Kolikšni bodo letos prihodi od najemnin, kako bodo porabljeni? Zakaj je občina pokrivala stroške ustanovitvenega postopka Zarje, če niti ustanoviteljica družbe ni? Kakšen je odziv na javni poziv za odkup delnic stanovanjskega podjetja? Kako namerava občina v bodoče uresničevati naloge na področju

občinskega stanovanjskega programa in kakšne bodo oblike pomoči za nastajanje in delovanje neprofitnih stanovanjskih organizacij? Skupščina naj bi sprejela ustrezne sklepe v zvezi s slednjim.

Poslanec Ravbar je namreč pričel, da gre v primeru ustanavljanja Zarje za nenamensko porabo stanarin in najemnin brez soglasja lastnikov stanovanj in za slabo gospodarjenje s tem denarjem, saj so na primer stroški upravljanja večji od stroškov tekočega vzdrževanja. Hoče vedeti, kakšni razlogi so vodili izvršni svet, da je sredstva namenjena za vzdrževanje poslovnih prostorov in amortizacijo, namenil za delniško družbo. Je ta družba res potrebovala nove poslovne prostore, predvsem pa, ali je sredstva morala prispevati občina in ne ustanovitelji? Zakaj niso dobri doseženi prostori v »novi« občini? Meni tudi, da občina teh sredstev ne more vložiti v Zarjo kot svoj kapitalski delež, saj ne more sprejeti obveznosti prevzemanja morebitne izgube, ker to pomeni, da bi jo morali pokriti iz proračuna, torej jo porazdeliti na vse davkoplačevalce. Zakaj so se delavci upravnega organa, ki naj bi te posle opravljali vsaj do konca leta, preselili v nove poslovne prostore? Kakšna bo njihova usoda, če do ustanovitve Zarje ne bi prišlo? Zakaj se je izvršni svet tako angažiral pri ustanavljanju podjetja, pri katerem ga formalno ni zvržen, na deležu občine v Zarji pa je vnaprej zgrajena celotna konstrukcija stanovanjskega podjetja? Vprašanj in pomislekov je skratka toliko, da naj bi poslovanje računa stanarin in najemnin pregledal celo SDK, uporaba teh sredstev za nove poslovne prostore še neobstoječe delniške družbe Zarja in odgovornost vpletenih pa naj bi proučila celo posebna skupščinska komisija. Kaj se bo zares zgodilo, je težko reči. Vse se, da so ustanovitelji družbe pristajajo na vsakršno spremembo ustanovitvenih pogojev v korist občine, da bi bila ta vendarle pripravljena v Zarjo prispevati svoj kapitalski vložek. Z. L.-D.

SREČANJE — Že peto leto vsako prvo in zadnjo sredo v mesecu Rdeči križ krajevne skupnosti Kandija-Grm in njegov klub za čajanke v prostorih krajevne skupnosti prireja čajanke. Pogovori ob čaju in pecivu, ki ga večinoma spečejo same čajanke, so vedno dobro obiskani, prihajajo pa v glavnem starejši, osamljeni ljudje, ki jim družbeno dobro dene. V okviru čajank jim medicinska sestra iz Doma starejših občanov tudi zmeri pritisk, v dr. Pečeto pa se večkrat lahko pogovorijo o svojih zdravstvenih tegobah. Zadnjo čajanko v letu 1991 so spremenili v nooletno srečanje (na sliki). Prišlo je veliko krajanov, ki so se imeli lepo, pripravljeno je bil celo srečelov. Že prej pa so aktivistke RK obiskale na domu in obdarile okrog 300 ostarelih krajanov. (Foto: Z. L.-D.)

NA PODGORSKI CESTI — Seveda so vrli Podgorci asfaltirano povezavo od gorjanske ceste do Malega Cerovca »krstili«, in to s pravo podgorsko šmarnico. Tega omamnega soka podgorske zemlje se niso branili niti gostje, med njimi je bil tudi predsednik novomeškega izvršnega sveta Boštjan Kovačič.

Asfalt tudi v zadnjo vas

V nedeljo so odprli 1,5 km asfaltirane ceste od Malega Cerovca do gorjanske ceste

MALI CEROVEC — V nedeljo je Mali Cerovec, zadnja od devetih vasi v krajevni skupnosti Podgrad, dobila asfaltno povezavo z gorjansko cesto. Ko je predsednik gradbenega odbora Anton Turk prerezal trak, so se prvi avtomobili zapeljali v kilometer in pol oddaljeno vasico, kjer so pripravili likof, kar pravo prijetno domačo veselico.

Mali Cerovec je podgorska vasica z vsega sedmimi hišami in devetimi gospodinjstvi, prebivalcev pa je manj kot 30. V vasi so samo trije avtomobili in nekaj traktorjev. Tako je ta vas zaradi majhnosti in sorazmerne oddaljenosti od glavne ceste zadnja prišla na vrsto za asfalt. Pot, ki se precej strmo spušča od gorjanske ceste proti vasi, so pred osmimi leti razširili, sedaj pa je dobila še tri metre široko asfaltno prevleko. Dela za asfaltiranje so začeli oktobra, asfalt jim je »prinesel« Miklavž, s slovesnostjo ob otvoritvi pa so počakali do prvega zimskega dne. Vaščani so po svojih močeh pomagali z delom pri pripravi na as-

faltiranje, vsako gospodinjstvo pa je oz. še bo prispevalo po 10.000 tolarjev. Kot je na otvoritvi povedal predsednik krajevne skupnosti Podgrad, Jože Gazvoda, danes tega dela ne bi opravili za 2 milijona tolarjev. Za to, da pelje asfaltna cesta v Mali Cerovec, kamor se skoraj več kot domačini vozijo izletniki iz Novega mesta, ki hodijo sem nabirati borovnice, gobe, kostanj ali samo na sprehod v lepo Podgorje, sta največ prispevali novomeška občina in KS Podgrad, segavi Podgorci pa pravijo, da bi lahko tudi policaji, ki se menda kar precej vozijo po tej cesti. Vprašanje je le, zakaj.

Letos je bilo to že drugo asfaltiranje v KS Podgrad, pred tem so asfaltirali 500 m vaške poti v Koroski vasi. O podjetnosti Podgorcev in prizadevnosti vodstva govori tudi podatek, da so v tej krajevni skupnosti prvi asfalt do Podgrada dobili pred devetimi leti, sedaj pa ni več vasi, do katere bi bilo treba po blatu ali prahu.

A. B.

Tujina jim daje kruh, čeprav črn

Avtoprevozniško podjetje Gorjanci bo leto sicer zaključilo z izgubo, za prihodnje leto pa napoveduje pozitivno poslovanje — Tovornjaki na vlakih

VAVTA VAS — »Gorjanci« iz Vavte vasi še vedno poslujejo kot družbeno podjetje, na novo pa se bodo organizirali, ko bo sprejeta ustrezna zakonodaja. V tem največjem avtoprevoznem in potniškem podjetju na Dolenjskem je zaposlenih 388 ljudi, od tega v tovornem programu 113 voznikov, v potniškem pa 108. Ostali delajo v tehnični službi oziroma pri vzdrževanju ter v administraciji. Seveda je njihova glavna dejavnost prevoz potnikov in blaga, za kar imajo 91 vozil v tovornem programu in 96 v potniškem. Od nekdanjega gostinstva jim je ostalo le gostišče na Loki v Novem mestu.

»Tarejo nas take težave kot ostalo gospodarstvo: prizadel nas je nerealen tečaj dinarja v lanskem in letošnjem letu, obresti za kratkoročne kredite so zelo visoke, tu je še finančna nedisciplina, nizke zamudne obresti za opravljeno delo,« je naštevala vršilka dolžnosti direktorja Zdenka Sluga, ki je ta položaj začasno prevzela pred nekaj tedni, ker je prejšnji direktor iz zdravstvenih razlogov odšel na drugo delovno mesto. Močno se otepa tudi z ustreznimi dovolilnicami za mednarodni promet, posebej težko je za prevoz skozi Avstrijo, največ njihovega tovornega prometa pa pelje skozi to državo v Nemčijo. Po sili razmer se morajo vse bolj preusmerjati na tako imenovane optne vlake, ki njihove tovornjake prepeljejo skozi Avstrijo, kar pa močno zvišuje stroške; letos je takih voženj že polovica. Medtem ko na primer Avstrija svojim prevoznikom povrne kar 80 odst. takse, ki jo morajo plačati za prevoz po jugoslovanskih cestah, naši ne dobijo nič in gre vse v njihovo breme, kar seveda še dodatno

čih naročnikov v talarjih, stroški so pa v devizah.

Pred leti so se v »Gorjancih« odločili za leasing nakup 50 velikih Renaultovih tovornjakov in ta mesec so odplačali zadnji obrok, ki je na mesec znašal kar 150.000 nemških mark. Seveda se jim bo to močno poznalo, vendar tega leta nikakor ne morejo zaključiti pozitivno. »Če pa nam uspe obdržati sedanji obseg dela in če bo tečaj talarja realen, bomo

• V lanskem letu so število zaposlenih zmanjšali za 42 ljudi, v devetih mesecih letos pa še za 28. Doslej je šlo to na neboleč način in tako bodo skušali to reševati tudi za naprej, saj bodo število zaposlenih morali še malo zmanjšati. Za oktober je znašala povprečna neto plača v »Gorjancih« 14.000 tolarjev, seveda pa tu niso vštete nadure oziroma dnevne vozniškov. Te dni so dali razpis za direktorja.

prihodnje leto že poslovali pozitivno, sedanjo izgubo pa naj bi pokrili v naslednjih dveh letih,« pravi optimistično Sluga.

Potniški program posluje uspešneje kot tovorni, čeprav tudi tu občutijo težave, saj se je precej zmanjšalo število delavskih linij in posebnih voženj.

A. B.

Zdenka Sluga

Ena gospa je rekla, da je Pionir celo dan pred rokom končal razkopavanje Ceste herojev s križiščem za plinovod. Naglici je gotovo botroval tudi hud mrz. Bliznji bifeji so majhni, pa so se delavci ogrevali z delom.

Iz gnezda Srake

Sraka izdaja tudi kasete s pravljicami

NOVO MESTO — Glasbena produkcija in založništvo Sraka je v svoj založniški program, ki obsega zabavno, ljudsko in narodnozabavno glasbo, uvrstila tudi izdajanje kaset s pravljicami ter tako obogatila svojo ponudbo. Prvi dve kaseti iz zbirke, ki nosi naslov Iz srakinega gnezda, sta izšli pred kratkim in sta že na voljo kupcem. Gre za kaseti Sedem pravljic in Zajček dolgoušek. Sedem pravljic je napisal Ivan Sivec, slovenski pisatelj, svobodni novinar in znani pisec besedil za narodnozabavne viže, Zajčka dolgouška oziroma pod tem naslovom zbranih sedem pravljic je napisal Janez Bitenc. Glasove so za vse pravljice posodili Stanislava Bonisegna, Tina Hribar in Andrej Nahtigal, režijo, glasbeno opremo in zvočne učinke pa je imela v rokah Metka Rojc. Prikupne ovitke je oblikoval slikar Jože Kumer.

V Sraki načrtujejo, da bodo izdali še več pravljinskih kaset, pri tem pa bodo ob avtorskih pravljicah posegli tudi v ljudsko izročilo. V načrtu so tudi knjižne izdaje, ki bodo izšle posebej, v njih pa bo izbor najbolj priljubljenih pravljic iz Srakine pravljinske serije.

PREDIN V KANDIJI

NOVO MESTO — Danes, 27. decembra, bo v hotelu Kandija ob 22. uri nastopil slovenski rock pevec Zoran Predin. Koncert pripravlja mladinski kulturni center, ki je letos pripravil že vrsto dobrih prireditvev.

• Kar imenujemo napredek, je zamenjava enega stanja z drugim. (Ellis)

RAZVPITI AGROPOP je koncertiral v telovadnici metliške osnovne šole, da bi tako šolarji imeli kaj od novega leta, če že daril niso dobili. Slavnim Ljbljančanom je bila za predskupino domača šokantna skupina The Pasmaters. Agropopci so zamudili skoraj debelo uro, za izgovor pa so povedali, kako so se izgubili in so se prikobalili v Metliko namesto čez Gorjanče po »partizanki«. Slabo izmikanje, kajti Agropop je v Metliki že hropel, in sicer na lanki Vinski vigradi. Ljudstvo pravi, da je dober vsak izgovor, četudi ga pes na repu prinese.

METLIŠKA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE je v hudih škripcih, krizo pa je povzročilo kronično pomanjkanje denarja. Še tako zagnani ljubitelji otrok grozijo, da bodo zabrisali puško in koruzo in da naslednje leto ne bo prireditve pod naslovom Veseli december, če nihče ne bo poskrbel za dotok talarčkov. Kaže, da skupaj s socialistično navlakom letijo na smetišče zgodovine tudi lepe navade: zastoj delo, veselje ob pogledu na iskreše se otroške oči in podobne sentimentalnosti.

METLIŠKI MINISTER ZA VODOVODNA VPRAŠANJA Juš Mihelčič na vsakem koraku opozarja, da je voda velika dragocenost, če ne že celo neizmerno bogastvo. »K takšnemu razmišljanju lahko pripelje ljudi le visoka cena,« trdi, ko zagovarja Komunalno gospodarstvo ob vsaki trimesični redni podražitvi vodoobskrbnih storitev. Ljudje pa so zmeraj bolj zaskrbljeni, saj so slišali govoriti starejše ljudi, da reveži lahko preživijo v težkih časih le ob kruhu in vodi. Za kruh jih že veliko nima, če se bo s tako hitrostjo dražila tudi voda, ni več daleč čas, ko si ljudstvo niti ne bo moglo več privoščiti.

Črnomaljski drobir

ODPADKI — Ko so nedavno na javnih razpravah občani zopet premlevali, kje naj bi bilo novo odlagališče komunalnih odpadkov, je med drugim padel tudi predlog, naj bi ga zgradili skupaj z Metličani. Seveda je bilo ob tem nedvoumno povedano, da bi bila deponija na metliških tleh. Po reakciji iz Metlike se je eden od Črnomalčev pač zagovarjal, da Črnomalci želijo, naj bi med občinami ne bilo več rivalstva, zlasti še, ker bo Bela krajina regija. Pa so sodelovanje s sosedji hoteli pričeti z deponijo, ki jih trenutno tudi najbolj tišči. Poskusiti sicer ni greh, toda glede na to, koliko časa se o novi lokaciji dogovarjajo med seboj, bi lahko pričakovali, da bi se z Metličani uspešno dogovorili in sporazumeti o tej sicer aktualni črnomaljski zadevi v sredini prihodnjega tisočletja.

SRBOHRVAŠČINA — Med starši, ki imajo svoje nadobudneže v 5. razredu, je v začetku letošnjega šolskega leta precej završalo, ko so izvedeli, da v osnovni šoli ne nameravajo ukiniti pouka jezika tistih, ki so nasle nekaj mesecev prej napadli. Če je naša pot zares v Evropo, naj bi se tako ravni tudi v šolah, ne pa da se bodo otroci učili cirilice, je bila ena od kritik. Ena od oseb, ki ima na črnomaljski občinski upravi precej opraviti s šolstvom, pa je ta očitek zavrnila, češ da je vse to politika, ki naj se ne bi vtkala v šolo. Po zadnjih vesteh pa bo kar ob polletju srbohrvaščina v osnovnih šolah usahnila. Zanimivo bi bilo slišati, kakšno terminologijo so si za to potezo v šolstvu izmislili tokrat.

JEZA — Črnomalci se jezijo, da večkrat, ko prosijo od republike denar za naložbe, dobijo od tistih z vrha odgovor: »Saj tam in tam ne potrebujete moderne ceste, ker je že sedaj po njej skromen promet. Ne potrebujete plinovoda, ker porabite malo plina...« V resnici pa je majhen promet, ker je slaba cesta, majhna poraba plina, ker ga nimajo, itd. Najnovejša pridobitev Črnomalčev pa so občinske obveznice. In kaj bodo rekli občinski možje, če bo njihova prodaja bolj slaba? Da nimajo občanov?

Trebanjske iveri

DEZINSEKCIJA — Uničevanje faraonskih mravelj v treh blokih Ulice Cankarjeve brigade je le steklo tako kot so sprva načrtovali. Tudi pet gospodinjav se je pod grožnjo kazenskih sankcij le omeščalo in privolilo v dezinfekcijo. Ljudje morda še niti ne vedo, da bo boj proti faraonkam namesto predvidenih 190.000 tolarjev stal občinski proračun preko 300.000 tolarjev. Novomeščani opravičujejo ta nepredvideni skok cene šestkratne dezinfekcije z veliko podražitvijo strupov, kar insekticidi gotovo so.

BAZEN — Mirenčani so nam potožili, da bi lahko upravljavci bazena na Mirni poskrbeli vsaj za zimsko veselje otrok in tudi odraslih, če že mora biti poletno kopanje »na lastno odgovornost«. Predlagajo, naj odgovorni poskrbijo, da bo v bazenu manj vode, da se bodo lahko ob nizkih temperaturah otroci varno drsali in podili po ledu.

SEKSLOGIJA — Na petkovem, zadnjem zasedanju trebanjske občinske skupščine v starem letu je republiški poslanec v zboru občin Alojz Metelko vprašal, kako naj glasuje ob predlogu nove slovenske ustave glede na polemike o 55. členu, ki govori o svobodnem rojstvu otrok. Župan Ciril Pungartnik mu je svetoval, naj se pač odloči po svoji vesti. Odbornik Nace Škoda pa je svojemu kolegu Metelku svetoval, naj bo za svobodno seksologijo, da ne bodo zafakirali žensk.

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

Begunci rešili hotel pred zlomom

V podjetju Gostinstvo in turizem vedo, da se morajo najprej približati domačinom — Brez belokranjskega sodelovanja v turizmu ne bo šlo

METLIKA — Ko se je letošnjega maja podjetje Gostinstvo razcepilo na dve podjetji, črnomaljsko in metliško, so morali Metličani ugrizniti v precej kislno jabolko. Njihovo družbeno podjetje Gostinstvo in turizem Metlika, kakor se je imenovalo po novem, je namreč ob delitvi podedovalo izgubo in veliko posojil, za povrh pa so bili kaj borni tudi turistični obeti. Vendar ob koncu leta z zadovoljstvom ugotavljajo, da bodo dosegli letošnji cilj — pozitivno ničlo v poslovanju.

To je, kot je povedala v.d. direktorica Vera Pešelj, zanje res velik uspeh ob dejstvu, da sta od štirih lokalov dva zaprta. Za kamp Brezo v Metliki in podzemeljsko kopališče, ki sta, razumljivo, sezonskega značaja, še ne vedo, če ju bodo sploh kdaj odprli. Tako jima ostaneta le hotel Bela krajina in gostišče Na Dragah. S tema dvema pa bodo morali delati skoraj čudeže, če bodo hoteli uspešno voziti, česar se zavedajo, toliko bolj, ker vsaj še nekaj časa ne morejo računati na turiste. V letošnjem letu so imeli namreč le 5 nočitev tujih gostov, in sicer italijanskih ribičev. Zato so poskusili v sodelovanju z Integralovo turistično poslovalnico pripraviti enodnevne izlete, a je bil odziv izredno slab. Ljudje so naravnost povedali, da ne gredo v Belo krajino, ker je preblizu Kolpe. Čeprav se sliši precej žalostno, pa so jih prav hrvaški begunci, ki so od začetka oktobra začeli množično prihajati v Metliko in se kot samoplačniki nastanili tudi v hotelu, rešili pred veliki

kimi denarnimi problemi.

Iz vsega tega so se v Gostinstvu in turizmu naučili, da morajo vsaj za zdaj računati predvsem na domačine. »Ne želimo, da bi bil hotel odtujen od krajanov, kot je bil leta in leta. Pribli-

žamo pa se jim lahko le z zanimivo ponudbo. Pripravili smo martinovanje, plese ob koncu tedna z domačim ansamblom, pa družinska kosila in malice po ugodnih cenah, imamo pa tudi bogato prednovoletno gostinsko ponudbo,« našteva Vera Pešelj.

V podjetju sedaj sicer nekoliko čakajo, kaj bo prinesel zakon o lastninjenju, zavedajo pa se, da bo hotel potreben temeljite prenove, zlasti še, ko bo zaradi bližnjega mednarodnega mejnega prehoda skozi Metliko vodila pomembna tranzitna pot. Seveda brez razvijanja turizma v Beli krajini ne bo šlo, po Verinem prepričanju pa bodo turistični delavci obeh belokranjskih občin morali tesno sodelovati, saj turistov ne zanimajo ne občinske meje ne morebitne zdrahe med občinami.

Vera Pešelj

M. BEZEK-JAKŠE

OCENJEVALI 18 SORT JABOLK — Belokranjsko sadjarsko društvo, ki je bilo kot prvo tovrstno v Sloveniji ustanovljeno v začetku tega leta, je pretekli teden v Črnomlju in Metliki pripravilo degustacijo 18 sort jabolk. Degustatorji, ki so se zbrali v precejšnjem številu, so ocenjevali fizikalne lastnosti, okus, aromo in izgled sadja. Na metliški degustaciji (na fotografiji) so se najboljše odrezale sorte melrose, jonagold in mutsu. Rezultati degustacije bodo belokranjskim sadjarjem vodilo, ko se bodo odločali, katere sorte naj zasadijo. (Foto: M.B.-J.)

Letos Begradovo leto preizkušeni

Kljub vsemu bo že v začetku prihodnjega leta dela dovolj za vse zaposlene — Zaživelo naj bi dvoje mešanih podjetij, SCP in Begrad Ozalj

ČRNOMELJ — Za Begrad je bilo iztekajoče se leto leto preizkušeni. Poleg tega, da je v gradbeništvu primanjkovalo dela, konkurenca pa je bila izredna, so svoje opravili še dogodki, ki jih niso mogli predvideti: vojna v Sloveniji in sosednji Hrvaški, kjer je Begrad sicer veliko gradil, uvedba slovenskega denarja ter trda meja s Hrvaško. Kljub vsemu temu pa jim je uspelo, kar se ni zgodilo že leta in leta, da bodo imeli v začetku prihodnjega leta zasedene vse zmogljivosti.

V Begradu jih prihodnje leto čaka tretje dejanje reorganizacije, pri kateri bodo več pozornosti namenili profitnim centrom. Vsaka produkcijska enota bo imela svojo projektno skupino, ki bo skrbela za uresničevanje programov. Takšen način dela se je marsikje drugod dobro izkazal. Sicer pa si v tem črnomaljskem podjetju obetajo velike spremembe predvsem na treh področjih. Po besedah direktorja Franca Panjana naj bi zaživela proizvodnja steklo-cementnih izdelkov v Kanižarici. Z rudnikom Kanižarica so ustanovili skupno podjetje SCP, v katerem ima svoj delež še država, iščejo pa tudi druge sovlagatelje. Z italijanskim partnerjem so dogovarjali za opremo po sistemu leasing, in če se jim bo uspelo dogovoriti, bi aprila prihodnje leto že lahko pričeli s proizvodnjo. Z uspešnimi pogovori z Italijani pa bi v tem skupnem podjetju pridobili kar dve leti, saj bi se jim odprl tako italijanski kot tudi ostali evropski trg. Naložba je vredna 3,3 milijona DEM, v začetku pa bi našlo delo v SCP 24 delavcev.

Glede na spremembo zakonov o drugih in prometnem davku jih čaka tudi sprememba vloge stanovanjske družbe Begrad. V črnomaljski občini so se ponudili, da sprejmejo skrb nad stanovanji, ki bodo ostala last občine ali podjetij.

Begrad je imel v prvih devetih mesecih letos na Hrvaškem kar 36 odst. prometa, medtem ko v domači črnomaljski občini le 10 odst. Da bi trg v sosednji državi zadržali tudi vnaprej, se izognili poznejšim nevšečnostim in ne sporazumom med dvema državama ter zaščitili tudi vsakega četrtega njihovega delavca, ki je doma iz Hrvaške, so decembra ustanovili mešano slovensko-hrvaško podjetje Begrad Ozalj. Pričakujejo, da se bodo tako izognili marsi-

Cerrock iz Kolpe

Za nov material veliko zanimanje

METLIKA — V tukajšnji Kolpi so pred kratkim pričeli proizvajati popolnoma nov material, ki so ga poimenovali cerrock in je sad lastnega razvoja, predvsem pa inž. Marinke Černetove. Gre za material, ki ga doslej niso izdelovali ne v Sloveniji ne v Jugoslaviji, ima pa vsestransko uporabno vrednost. Posebnost primeren je kot dopolnitev pri notranji opremitvi hotelov, bank, pošt, zaradi izrednih antibakterijskih lastnosti pa tudi v medicini, zlasti v bolnišnicah. Cerrock bo na prodaj v obliki plošč, ki bodo dobrodošle predvsem za oblikovalce notranje opreme, v Kolpi pa bodo iz njega izdelovali tudi umivalnike in pomivalna korita.

Za cerrock je že v začetku precej zanimanja, zlasti med arhitekti, dizajnerji in oblikovalci, ki so ta material prej uvažali po znatno višji ceni. Predvsem so privlačne prednosti cerrocka: Je topel, enostaven za obdelavo, saj se obdeluje kot trd les, izdelati pa ga je moč v pestri barvni paleti, tudi kot kamen ali granit. V Evropi ta material uporabljajo zlasti za izdelavo delovnih pultov v kuhinjah.

M. B.-J.

POL MANJ DENARJA

TREBNJE — Čeprav so se na trebanjski občini odločili, da dajo zimski službi v letu 1992 na voljo pol manj denarja, kot so novomeški cestarji zahtevali, se ti očitno ne razburjajo pretirano. To je le še dokaz več, kako velike rezerve so bile tukaj in so gotovo še marsikje, če se pojavi konkurenca. Trebanjska vlada je namreč dala možnost opravljanja zimске službe še dvema ponudnikoma, ki pa zdajšnji ponudbi Novo-meščanov nista več kos. Zaradi slabega dela zimske službe pa je na petkovi seji trebanjske skupščine protestiral odbor-nik Marjan Dolensek.

Kdaj sedeli na sejah?

Nekateri bi sedeli na sejah dopoldne, drugi popoldne, tretji zvečer

ČRNOMELJ — Na skoraj vsakem zasedanju tukajšnje občinske skupščine je na dnevnem redu tudi »butalska« točka. Na predzadnji seji je bilo to vprašanje nespletkasto, na zadnji pa predlog, naj bi bila zasedanja popoldne. Utemeljitev za in proti je bilo precej, na koncu pa je kljub resnosti nekaterih razpravljalcev vse skupaj izzvenelo kot farsa.

Kako zavzeti so bili za popoldanske seje predstavniki Demosa, je pokazalo že to, da so kar nekajkrat odšli za govorilniški oder. Po njihovem bi bila najprimernejša ura za začetek sejanja sedemnajsta, svoje utemeljitve pa so podkrepili tudi s tem, da v številnih občinah uspešno sejejo popoldne, zado-voľstvo delegatov pa je večje. Ker so čutili, da očitno niso dovolj prepričljivi, so še pristavili, da je dopoldne pač čas za delo, popoldne za politiko, in kot delegati morajo to dvoje med seboj ločiti. Imeli so prav, a prav tako ni mislil narobe neodvisni delegat v zboru združenega dela, ki je dejal, da delo opravljajo dopoldne, pa bo zato tudi delegat za to delo dopoldne. Predlog iz Stranke demokratične prenove pa je takoj doživel »popravek«. Da bi zbori zasedali ločeno in se tako sami odločili, kdaj naj imajo seje, se je zdelo nesmiselno tako županu kot njegovemu sekretarju.

Ko je bilo že čuti, da bodo pogoreli tako predlogi o dopoldanskem zasedanju in tratenju dragocenega časa, ko bi morali biti ljudje na delovnih mestih, kot o popoldanskem, saj nekateri niso bili pripravljeni sedeti na sejah do polnoči, je prišel odrešilni predlog: zasedanja naj bi bila ob nedeljah ob 9. uri zjutraj. Aplavza predlog ni doživel, nasmeja pa je delegatom le privabil na usta. A bo očitno tudi ta predlog kmalu zašel v pozabo, kajti delegati so z glasovanjem — po za takšno temo precej dolgi razpravi — dvignili roko za zasedanja, kot so bila doslej, torej dopoldne.

M. BEZEK-JAKŠE

OPRAVIČILO

Prejšnji šteden si je na tej strani tiskarski (montažerski) škrtat privoščil precejšnjo grdobijo. Zamenjal je naslova in del besedila dveh člankov ter jih je za to svojo samovoljo že dobil po prstih. Bralcem se zaradi tako skazenih informacij opravičujemo.

PRIZNANJA DELAVCEM

TREBNJE — V delavskem svetu trebanjske Komune, ki zaposluje 55 delavcev, so pretekli petek podelili 9 jubilejnih nagrad. Terezija Žalec, ki dela v računovodstvu, in Jože Možina, glavni strojnik, urejevalec deponije (v šali mu prijatelji zabrusijo, da skrbi za ščurke!), sta dobila nagrado za 30-letno delo. Voznik Anton Plantaric in operaterka na računalniku pa sta iz rok direktorja Pavla Jarca in predsednika delavskega sveta Boška Vujasina prejela priznanje in nagrado 5000 tolarjev kot vzorna delavca.

V Iskri bodo delali — čevlje

Mokronoška Iskra dala v najem svoje prostore mešani italijansko-slovenski firmi — 80 delavcev, polovica Iskrinih — Začetek februarja

MOKRONOG — V teh nepredvidljivih kriznih časih za gospodarstvo se kaj hitro lahko primeri, da se dovčerašnji »paradni konji« že jutri znajdejo tik pred prepadom. Mokronoška Iskra pri tem ni nobena izjema.

Vodstvo podjetja, ki se je v zadnjem času, odkar se je stresla celotna Iskrina družina do njenih temeljev, pogosto menjavalo, si je s spremenljivo srečo prizadevalo ohraniti pri življenju 160-članski kolektiv. Ker za vse primanjkuje dela v matični tovarni je bilo doslej 30 do 40 delavcev stalno vpreženih v proizvodni program Elektroelementa z Izlake, nekaj moških delavcev pa je dela-

lo za Trimo. Ko so zadnji delavci mokronoške Iskre zvedeli, da vodstvo podjetja menda namerava poslati delavce na čakanje oz. jih spet »posoditi« neki drugi firmi, kot nam je po telefonu sporočilo nekaj anonimnih Iskrinih delavcev, so nam obljubili, da nas bodo obvestili, če se bo to res zgodilo. Ker od tega ni bilo nič, nas je pač poklicna radovednost gnala, da smo se lotili raziskovanja, koliko je v teh govoricah resnice.

Delavce je vodstvo obvestilo, da bodo delo prostorov tovarne posodili mešani italijansko-slovenski firmi, ki bo izdelovala sprva le zgornje dele obutve, zaposlovala pa naj bi 80 delavcev. Približno polovico od teh naj bi našli med Iskrinimi delavci, je povedal direktor Iskre Tone Hčevčar. Italijanski partner naj bi investiral okrog 500 milijonov lir samo v novo opremo, ki jo bodo predvidoma začeli nameščati 15. januarja

1992. Pri montaži strojev bo pomagalo tudi 10 Iskrinih delavcev. S prvim fe-

• Delavci Iskre so hoteli videti predvsem spisek tistih, ki naj bi šli v drugo tovarno. Tega spiska ni, razumeti pa je treba, da pri firmi, ki je vzela v najem Iskrino halo in pripadajočo infrastrukturo, ni moč računati z izostrenim čutom za socialne stiske delavcev, italijanski partner bo stremel po čim večjem dobičku. Zatorej nihče ne bo mogel od mešane italijansko-slovenske tvrdke zahtevati, da zaposli prav določene delavce. Nekateri iskršani so izražali za te čase, ko postaja delovno mesto vse bolj cenjeno in je konkurenca zanj vse hujša, dokaj nenavadno bojazen, češ, kaj se bo zgodilo z delavcem, ki v tej novi fabriki ne bi dosegal norme.

bruarjem pa naj bi že začeli usposablјati delavce za serijsko proizvodnjo za stroji.

P. PERC

DELAVNICE POD POSEBNIMI POGOJI — Uradne otvoritve delavnice na Mirni za 16 varovalcev iz celotne trebanjske občine sta se med drugimi pretekli četrtek udeležili tudi pomočnik ministra za zdravstvo Jan Uloga in tajnik Zveze društev za pomoč duševno prizadetim Sloveniji Tomaž Jereb (prvi in drugi z desne). Čestitala sta Trebanjem za dobro delo, Uloga pa je spregovoril, kaj naj bi dobrega prinesla nova zakonodaja. Republika naj bi poslej zagotavljala tudi investicijske možnosti za razvoj delavnic. (Foto: P. Perc)

Premalo za dve družini

Samo oddaja mleka ne prinaša zasluzka

ŽELJNE — Pred sedmimi leti sta se vsakinja in svak, Nevenka in Marjan Kavčič, odločila za kmetovanje. V 30-leten najem sta vzela 35 ha družbene zemlje in dotrajani hlev, ki sta ga porušila, in s tedaj ugodnimi krediti zgradila novega, v katerem imata danes 68 glav živine — 18 krav, 10 bikov, 10 brejih telic in mlada teleta. To je bila tretja družinska kmetija, ki jo je ustanovljala Mercator — Kmetijsko gospodarstvo Kočevje na podlagi programa razvoja kmetijstva na Kočevskem. Tudi danes sta Kavčičeva edina kmetovalca v tem predelu Kočevske.

Njuna zakonca, Andrej in Brigita, ki jima pri kmetovanju pomagata, imata svoji zaposlitvi, saj dve družini od skupnega kmetovanja preprosto ne bi mogli živeti. Lani so bili edini, ki so dosegli načrt v oddaji mleka in mesa. Oddali so okoli 60.000 l mleka in približno 2.500 kg mesa. Letos mesa niso oddajali, samo od prodaje mleka pa bi težko živeli. »Ker oddajamo veliko mleka, ljudje mislijo, da nam gre dobro, vendar pa nihče, ki se ne ukvarja s

kmetovanjem, ne ve, kolikšne stroške imamo in koliko denarja nam dejansko ostane,« pove Marjan, ki meni, da se bo z novo ceno mleka, 12,80 tolarjev za liter, stanje nekoliko izboljšalo.

Od sredine aprila pa skoraj do konca novembra se živina pase zunaj, na 15 ha pašnikov. S 13 ha travnikov in 7 ha obdelovalne zemlje, na kateri gojijo koruzo, pridobijo potrebno silažo, s katero krmijo živino v zimskih mesecih. Krmil skorajda ne uporabljajo, saj so predraža. Mlada kmetovalca povesta, da so pred leti kupovali tudi po 4—5 ton krmil, zdaj pa skorajda nič več.

Splošno slabo stanje v kmetijstvu ne vpliva nič kaj vzpodbudno na »veselje do dela«, zato o kakšnih širitvah in izboljšavah še ne razmišljata. Tudi o razvoju kmečkega turizma ne. Kmetija pa tudi ne izpolnjuje osnovnega pogoja za razvoj tovrstnega turizma, saj je smrad, ki ga občasno občutijo v Zeljnah z bližnje farme prašičev v Klinji vasi, včasih prav neznosen.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Zapleti ob sprejemanju rebalansa

Ribniška občinska skupščina se otepa s problemom nesklepčnosti

RIBNICA — V Galeriji Miklova hiše v Ribnici je bila v četrtek, 19. decembra, zadnja letošnja seja ribniške občinske skupščine. Na skupnem zasedanju vseh treh zborov je bilo še posebno živahno, ko so razpravljali o razvojnem programu demografsko ogroženih območij v občini in rebalansu občinskega proračuna za letošnje leto.

Razvojni program demografsko ogroženih območij v občini Ribnica je bil po daljši razpravi sprejet s pripombo, da morajo vse postavke ostati odprte. Pri sprejemanju rebalansa, o katerem sta po določilih veljavnega statuta glasovala le zbor krajevnih skupnosti in zbor združenega dela, pa se je zapletlo. Od 19 prisotnih poslancev iz zbora združenega dela je le 12 poslancev glasovalo za sprejem, dva pa sta se vzdržala. Za sprejem rebalansa je tako manjkal samo en glas in v drugem krogu glasovanja je bil tudi sprejet.

Brez večjih pripomb so poslanci sprejeli nov statut občine Ribnica, ki je krajši in preglednejši od starega. Pristojnosti zborov so sedaj poenotene. Poenoteno je tudi število poslancev v vseh treh zbora, vendar bodo to določili začetki uporabljanja šele po novih volitvah. Takoj pa bodo začeli poskusno delati po novem poslovniku skupščine občine Ribnica.

čepav je bil na tej seji sprejet šele kot osnutek.

Med pomembnejšimi sklepi, ki so jih sprejeli, sta bila še sklep o ustanovitvi javnega zavoda Miklova hiša, ki ga družbenopolitični zbor na zadnji seji skupščine ni sprejel, in sklep o sprejemu odloka o določitvi števila sodnikov pri sodišču združenega dela v Ljubljani, ki

so ga tudi ponovno obravnavali. Že na aprilski seji odloka niso sprejeli, saj jih je motil predvsem sam naziv sodišča, češ da združenega dela ni več. Predsednik sodišča združenega dela iz Ljubljane Anton Plut jih je na tokratni seji skupščine prepričal, da je neupravičen tudi njihov strah, da bo predlagano povečanje števila profesionalnih sodnikov pri sodišču združenega dela pomenilo večjo finančno obremenitev republiškega proračuna, saj bodo istočasno zmanjšali število neprofesionalnih sodnikov.

M. LESKOVŠEK-SVETE

OBNDARITEV IZ TUJINE

KOČEVJE — V nedeljo, 21. decembra, je bila v Šeškovem domu v Kočevju prireditve, ki so jo pomenovali Božični dar. Na prireditvi so razdelili 200 darilnih paketov otrokom iz socialno ogroženih družin in večini begunskih otrok ter 80 družinskih paketov socialno ogroženim družinam. Darila je prispevala avstrijska dobrodelna organizacija Hilfswerk iz Dunaja. Razdelitev daril, namenjenih socialno ogroženim družinam v Sloveniji, je zaupala slovenskim krščanskim demokratom. Prireditve v Kočevju se je udeležil tudi predsednik slovenskih krščanskih demokratov in predsednik vlade Lojze Peterle. V kulturnem delu prireditve so nastopili nonet Rog, brata Vebler, skupina Cantate Domino in otroški pevski zborček pod vodstvom diakona Pavla Pibernika.

Ni kriv le denar, ampak tudi politika

Množičnih prireditev z obiskom dedka Mraza letos v Ribnici ne bo

RIBNICA — Medtem ko so lani v Ribnici organizirali dedka Mraza v okviru noveletnega obrtnega sejma, pa letos tudi obitelji niso več pripravljene »podpreti« dedka Mraza. Vzrok za to, da v Ribnici letos dedka Mraza ne bo, ni le v pomanjkanju denarja, na kar se vsi prepogosto izgovarjajo. Z demokratizacijo v političnem življenju naše družbe je prišlo tudi do izrazitejših ideoloških razhajanj v samem praktičnem življenju. Tako nekateri starši svoje otroke prepričujejo, da dedka Mraza ni več, da je le še Božičnik, drugi spet, da Božičnik ni, tretji priznavajo oba. Eni redkih, ki dedka Mraza niso ideološko obarvali, saj bi otrokom tudi težko dopovedali, zakaj dedka Mraza ni več, so ribniške vzgojiteljice, ribniški policisti in člani društva za pomoč duševno prizadetim.

Že 19. decembra je dedek Mraz obiskal vse otroke v Vzgojno-varstvenem zavodu Majde Šile v Ribnici, čeprav je bil še dan predtem njegov obisk vprašljiv. Obdaritev otrok s sadjem in bombončki je bila resda simbolična, kar je razumljivo, saj so dedka Mraza organizirale same vzgojiteljice. Po obisku v vrtcu je dedek Mraz obiskal še osnovnošolske otroke.

V petek popoldan je »interni« dedek Mraz v prostorih Postaje milice v Ribnici obdaril tudi otroke ribniških policistov. Po obdaritvi otrok s sicer enakimi darili, za katera pa so prispevali starši sami, je sledila vesela zabava tako otrok kot staršev.

Društvo za pomoč duševno prizadetim pa je pripravilo zabavo z dedkom Mrazom v prostorih ribniškega vrtca v soboto dopoldan. Zabavni program so pripravili otroci iz šole s prilagojenim programom. Dedek Mraz je s pravimi paketi obdaril vse duševno prizadete, za katere društvo skrbi.

M. L. S.

TRGOVINA Z RAČUNALNIŠKO OPREMO

KOČEVJE — Ob počastitvi 10-letnice obstoja Medobčinskega računalniškega centra Kočevje — Ribnica so 19. decembra odprli na Trgu zbora odposlancev v Kočevju trgovino z računalniško opremo. Na otvoritvi, ki se je pričela s pozdravom godbe na pihala, je po nagovoru direktorja MORC Kočevje-Ribnica Zdenka Sulmana kočevski župan dr. Mihael Petrovič povedal, da so bile na mestu, kjer je sedaj trgovina, še nedavno drvarnice, sedaj pa je na tem prostoru osem moderno urejenih lokalov, ki jih je občina zgradila v letošnjem letu.

Posluh za drugače misleče

V Ribnici je republiški poslanec France Lovšin ustanovil Gibanje za občo demokracijo

RIBNICA — Politični pluralizem na Slovenskem kroji številne politične stranke in združenja. Pluralistično strankarski utrip Ribniške doline je nedvomno popestrila ustanovitev Gibanja za občo demokracijo. Gibanje je pred

kratkim ustanovil republiški poslanec France Lovšin. V gibanju bodo lahko naši svoje mesto vsi, ne glede na politično pripadnost in spol. Na ustanovnem zboru se je zbralo trideset ljudi, ki so z zanimanjem podprli programsko opredelitev novega gibanja.

»Že pred leti se mi je porajala ideja o ustanovitvi gibanja, ki bo združevalo vse ljudi. Že takrat mi je bila blizu Kučanova ideja o enopartijskem pluralizmu, pa smo se ji pozneje odpovedali,« je povedal Lovšin. Meni tudi, da stranke ne prinašajo človeku željene sreče, ker vsaka stranka disciplinira svoje članstvo sebi v korist in se tako približuje tendencam enopartijskega sistema. Vsaka se bori le zase in skorajda ne upošteva mnenj in stališč nasprotnih strani. »Naše gibanje bo temeljilo na tem, da bo prišlo človeku kot posamezniku, njegovemu etosu, ne glede na njegovo idejno in politično pripadnost,« še dodaja Lovšin. V začetku prihodnjega leta želijo svoj program predstaviti tudi izven ribniške občine.

M. GLAVONJČIČ

Kmetijstvu gre večja veljava

V sevniški občini naj bi v petih letih precej povečali tržno pridelavo

SEVNICA — V družbenem proizvodstvu sevniske občine v letu 1989 je kmetijstvo zastopano s 13 odstotki. To ni tako nepomemben delež, če vemo, da sevniško kmetijstvo že od leta 1982 spremljajo naravne ujmne. Da bi bila nesreča še večja, si pozebe, suše, toče, poplave in druge ujme iz leta v leto kar podajajo roke. A tudi neenak boj z močnejšimi silami sevnščanov ni vzel toliko volje, da bi vrgli puško v koruzo in ne bi navkljub vsemu načrtovali, kakšna razvojna pota naj ubira njihovo kmetijstvo.

V gradivu, ki sta ga pripravila sevniška kmetijska svetovalna služba in referent za kmetijstvo na sevniški občini Ivan Kelhar, so sicer celo večjo pozornost posvetili obstoječemu stanju, kakor pa novim usmeritvam. To navsezadnje niti ne preseneča, ako vemo, da se sestavljavci niso mogli opreti na nacionalno kmetijsko politiko, ki je še zmeraj ni. In ker bo spreminjena tudi zakonodaja, se sevnščani dobro zavedajo, da bo treba razvojno kmetijsko politiko sproti dopolnjevati tako, kot so to že počeli na seji izvršnega sveta in občinske skupščine.

V sevniški občini ima več kot polovica kmetij do 6 hektarov zemlje, je pa sorazmerno več kmetij kot v Sloveniji z več kot 10 ha. Domnevajo, da je neko-

liko boljši položaj Sevnice v tem primeru zlasti posledica dejstva, da je večina kmetij hribovskih in višinskih. Največ je mešanih in dopolnilnih kmetij, zelo malo pa čistih in potencialno čistih. To govori v škodo profesionalizacije. Govedoreja je dala v letu 1989 kar 68,5 odst. družbenega proizvoda iz kmetijstva, poljedelstvo, 18 odst. ter sadjarstvo in vinogradništvo 13,5 odst. Za govedorejo je značilna nizka produktivnost in majhne črede. Pri pitanju govedi je povprečni prirast 500 do 600 gramov na dan, v prireji mleka pri tržnih pridelovalcih pa 2400 do 2500 litrov na kravo. Sevnščani imajo presežke pri mleku, govejem mesu, krompirju, hmelju in sadju.

Na območju občine je občutno po-

manjkanje telet za nadaljnje paitanje, za zdajšnji obseg paitanja pa bi se moral stalež govedi povečati za 200 glav, ki so bile doslej dokupljene drugod. Poleg tega je osnovni cilj v naslednjih petih letih pri prireji govejeve mesa obdržati sedanjí obseg tržne prireje. V praiščereji bi imeli v naslednjih letih možnost povečati prirejo praiščerega mesa na dvojno

• V letu 1990 so v sevniški občini v družbenem sektorju kmetijstva pridelali za trg 1900 ton jabolk in 150 ton zasebnem, 4.200.000 litrov mleka, 1600 piščancev, 30 plemenskih telic, 2500 prašičev, 110 ton pšenice, po 60 ton hmelja in ribeza in 10 ton kumaric.

zdajšnjo količino. Zelenjadarstvo oz. vrtnarstvo naj bi v petih letih razširili ob obstoječih petih hektarjih na 50 ha. S spodbujanjem nadaljnjega razvoja sadjarstva naj bi letno povečevali obseg nasadov za najmanj 20 ha.

P. PERC

• Tudman je prevzel s Titom in obseden s sporazumom Cvetković-Maček. (Letica)

• Van den Broek misli, da so Slovenci in Hrvati krivi za vojno. (Letica)

• Graditi državo je mnogo pomembnejše, kot pa ji vladati. (De Gaulle)

KONCERT »CORONE«

SEVNICA — Dekliški oktet Corona iz Boštana vabi v petek, 27. decembra, ob 18. uri v kulturno dvorano GD Sevnica na glasbeno-plešno prireditev Modra, rožnata, razposajena.

NOVOLETNI KONCERT

SEVNICA — Delavska pilačna godba pri GD Sevnica vabi v soboto, 28. decembra, na tradicionalni noveletni koncert v kulturni dvorani GD. Gostje koncerta bodo pevci mešanega pevskega zbora Lise Sevnica. Vstopnine ne bo, bodo pa pobirali prostovoljne prispevke za godbo in hrvaške Kostanje, s katero Sevnščani že vrsto let dobro sodelujejo.

Sevniški paberki

SRANJE — Kolegici s sevniskega radia Nada Črnič - Cvetanovski in Branka Dernovšek sta na listku, priljubljenem v prostoru za režijo oz. tehnike, zabičala svojim podrejenim sodelavcem, naj si nikar ne drznijo predvajati česar koli z zadnje kasete Modre kronike o vojni v Sloveniji, češ da je vsebina te kasete »navadno sranje.« Ta kritična ocena verjetno še ni prišla do ušes v zadnjem času hudo zaposlenega, podjetnega avtorja te in drugih kaset Modre kronike, Alojza Podboja — Slavca.

DIVERZIJA — Med govorom predsednika sevniske obrtne zbornice Slavka Vilčnika na sobotni proslavi ob 15-letnici OZ Sevnica je na vsem lepem iz zvočnikov nove jedilnice Lisce zahrumela narodnjaška muzika. Po nekaj trenutkih nenačelnega četrtkevega večera domačih pesmi in napevov je zjanzje prenehalo. Tisti, ki so se potrudili, da bi na tako prilehen način škodili organizatorjem prijetnega večera, so se očitno zmotili, kajti dobro razpoložena družba je po uradnem delu na plesišču ob ansamblu Foxy brusila pete do poznih jutranjih ur.

CRNI KONJ — Na nedeljski slovesnosti so v Sevnici podelili priznanja večkratnim krvojavcem. Pohvaliti kaže vse, ki so brezplačno obogatili kulturno-zabavni spored: dekliški oktet Corona iz Boštana, harmonikarja Tonija Sotoška iz Koprivnice, oktet Boštanski fantje, učenci sevniske osnovne šole Ivo Pirč in Majo Stojš, Ingrid Redenšek-Slapnik in Rafka Irgoliča. Irgoliča je honorararni moderator v novomeškem Studiu D in predsednik krajevne organizacije Rdečega križa v Sevnici, Zdravko Stopar, vprašal, ali je imel kdaj konja. Rafko je odvrnil, da ne. Še takrat, ko je smel Črna konja, ga je hotel vranec ugrizniti...

BOŽIČNI DAR — Prireditve, na kateri so razdelili socialno ogroženim družinam, njihovim otrokom in otrokom beguncev v kočevski občini 280 darilnih paketov avstrijske dobrodelne organizacije Hilfswerk, se je udeležil tudi predsednik SKD in predsednik slovenskega izvršnega sveta Lojze Peterle. (Foto: M. L. S.)

DEDEK MRAZ — Vzgojiteljice ribniškega vrtca so letos organizirale dedka Mraza, kot same pravijo, »na lasno odgovornost«. Radovedni in zadovoljni obrazi otrok so jim povedali, da so ravnale prav. Na sliki: otroci skupin v starosti od 2 do 3 let. (Foto: M. L. S.)

USTANOVITELJI — Sevniška obrtna zbornica se je na sobotni proslavi ob svoji 15-letnici spomnila tudi ustanovnih članov. Tudi tem je predsednik Slavko Vilčnik izročil spominska priznanja (na sliki). OZ Sevnica je ob tej priložnosti razvila nov prapor. Obrtna zbornica Slovenije pa je sevniško OZ in njenega predsednika Vilčnika nagradila z zlato plaketo. Več prihodnjici! (Foto: P. Perc)

Novoletno darilo bodo še pomnili

Nov oskrbni center Agrokombinata v Starem Gradu — Prostori še za krajevno skupnost, krajevni urad in pospeševalno službo

STARI GRAD — Božiček se je v torek oglašil tudi v Starem Gradu pri Dolenji vasi v krški občini in prinesel darilo, ki ga bodo tamkajšnji prebivalci še dolgo uporabljali s pridom in veseljem, saj so ga že dolgo pričakovali. Agrokombinat iz Krškega je namreč ta dan odprl oskrbni center za kakih 2000 okoliških prebivalcev, adaptacijo sta-

rejše stavbe, v kateri je bila že prej trgovina, pa je pričel že v začetku prejšnjega leta. Investicija je namreč nekaj časa zaradi nestabilnih razmer šepala, zapreti pa so jo pomagali poslovni sistem Mercator, domača nuklearka in drugi.

Direktor Agrokombinata Ivan Kozole pravi, da nova pridobitev za sektor

trgovine, ki v 500-članskem kolektivu zaposluje 110 delavcev, pomeni pomembno pridobitev. Precejšnjemu zalozbi bo oskrbni center kril dobrih del vsakdanjih potreb, saj je v njegovem sklopu trgovina v živili in mešanim blagom, kmetijsko oskrbna trgovina z vsemi potrebščinami, reprovromaterialom ter pripadajočimi skladišči, v isti stavbi pa je še bife.

Posebej velja omeniti, da je izvajalec del Pionir s kooperanti ter da je stavba, ki so jo po drugi vojni postavili nemški ujetniki, povsem prenovljena, precej dozdana in lična, tako da je z lepo urejeno okolico kraju v ponos. V oskrbnem centru je rešeno tudi vprašanje prostorov krajevne skupnosti Dolenja vas, krajevnega urada ter kmetijsko-pospeševalne službe, ki bodo odsej naprej gostovali v podstrešju prenovljene stavbe.

T. J.

BOŽIČNO DARILO — Direktor Agrokombinata Krško je ponosen na novi oskrbni center. (Foto: T. Jakše)

Marca prvi naborniki v Cerkljah

Območni štab TO v Dom armade in Dom letalcev le začasno — Letalce je težko zaposliti — Letališče bi lahko služilo vojaškemu in civilnemu namenu

BREŽICE — Prejšnji teden smo pisali o tem, kako si v breziškem občinskem vodstvu predstavljajo bodočnost vojaških objektov na njihovem področju, in predvsem, kakšne predloge imajo glede bodoče namembnosti Doma armade v središču mesta. Da bi zvedeli, kaj o tem pravi druga stran, ki je prav tako zainteresirana za velik del objektov v breziški občini, smo obiskali načelnika pokrajinskega štaba teritorialne obrambe Albina Gutmana.

Povedal je, da proizvodnja v remontnem zavodu v Bregani teče in da bodo že v začetku januarja prišla s trakov prva prenovljena vozila v lasti teritorialne obrambe. Jasno pa je, da dela za enako število delavcev, kot jih je bilo pred vojno, tu verjetno ne bo, saj zavod tak, kot je, nima perspektive. Rešitve so že poskušali poiskati. Pripeljali so na ogled strokovnjake iz Tama in Smelta in ti so ugotovili, da brez izredno velikih vlaganj proizvodnje, ki je sedaj na ravni obrtniške, ne bo moč posodobiti. Tudi računalniška oprema je sprično dejstva,

da je edina te vrste v Sloveniji in da bo zanj težko dobiti nadomestne dele, brez večje vrednosti.

»V tem trenutku je naša prioriteta naloga formiranja učnih centrov,« pravi Albin Gutman, »zato moramo najprej usposobiti zgradbe, v katere jih bomo nadomestili. Šele v drugi fazi bodo prišli na vrsto štabi, in sicer najprej tisti, ki imajo najslabše pogoje, in šele potem ostali. V vmesnem času je treba izkoristiti tisto, kar je najbolj na razpolago, in v Brežicah je to Dom armade in Dom

letalcev, kjer je potrebno najmanj vlaganj, zato bomo območni štab s profesionalno enoto namestili tam. V perspektivi bo tudi ta v Cerkljah, težko pa je reči natančno, kdaj, verjetno tudi v prihodnjem letu še ne, razen če bi dobili dovolj sredstev za obnovo tamkajšnjih objektov. Nabornike bomo sprejemali v dveh fazah, marca in junija. Ker Cerklje sodijo v prvo fazo — se pravi, da bo center pričel sprejemati nabornike že marca — se bodo dela pri obnovi tamkajšnjih objektov začela že v začetku januarja. Našim nabornikom bomo zagotovili dostojen standard in se ne bomo zadovoljili s tistim, ki ga je imela jugoslovanska armada.«

V Brežicah pa je še en problem. To so piloti, ki so izstopili iz bivše jugoslovanske armade. Njihova socialna varnost je z denarnimi nadomestili sicer zagotovljena, vendar se kot mlad, visoko strokovni kader, vaje dinamičnega življenja, le težko spriznajo s čakanjem, da se bodo zadeve tolikanj uredile in bodo kot piloti slovenske vojske spet poleteli v nebo, zlasti ker je dokaj jasno, da takega letalstva, kakršno je imela jugoslovanska armada, Slovenija ne bo imela. Nekaj pilotov je na območnih štabih angažiranih tudi pri vodenju letalske obrambe, kolikor se pokaže priložnost, pa poletijo na športnih letalih, saj se tudi v vodstvu teritorialne obrambe zavedajo, kako je pilotom potreben stik z nebom. Za to pa je potrebno letališče.

»Učni center v Cerkljah bo ločen od letaliških objektov, samo letališče pa bi bilo moč uporabljati v vojaške in civilne namene, saj je, vsaj kar zadeva pisto, visoke kategorije. Kar se tiče vojaške uporabe letališča, je njegova edina hiba to, da je zelo blizu meje, kar pa za civilno uporabo ni tako bistveno,« pravi načelnik pokrajinskega štaba TO Albin Gutman in dodaja, da so vse opcije še odprte, zato ni vzroka, da bi se kdo pričemerkoval, če sedaj počuti prikrajšane.

T. JAKŠE

Albin Gutman

Silvestrsko razgibavanje v Brežicah

Urnih nog skupaj v novo leto

BREŽICE — Prijetno športno razpoloženje, obilo rekreacije in nagrad obljublja športna zveza Brežice in breziški Atletski klub, ki prireja 1. silvestrski tek »Brežice 91« na silvestrski večer, 31. 12. 1991 ob 22. uri s startom in ciljem pred Turist hotelom na Ulici prvih borcev. Tekmovalci bodo tekmovali v štirih kategorijah, in sicer: dekleta in fantje letnika 1976 in mlajši vsak v svoji kategoriji in ženske in moški letnika 1975 in starejši vsak v svoji kategoriji. Start vseh kategorij bo hkraten, s tem da bodo moški tekli na progi 3.000 m štiri kroge, vsi ostali pa na progi, dolgi 1.500 m, dva kroga. Proga poteka okoli starega mestnega jedra.

Prvi trije iz vsake kategorije bodo prejeli medalje in praktične nagrade, posebno priznanje in nagrado bosta dobila najmlajši in najstarejši udeleženec teka, tri praktične nagrade bodo izrečene iz štirih števil udeležencev, vsak izmed udeležencev pa bo prejel še priponko akcije »Razgibajmo življenje!«. Garderože za pranje bodo v telovadnici Srednje šole Brežice. Pokrovitelj teka je Občinska turistična zveza Brežice, prireditelja pa računata na veliko udeležbo. Prijave bodo sprejemali do pol ure pred pričetkom teka.

PRIJETNEJŠE OKOLJE — V novih svetlih in zračnih prostorih invalidske delavnice Elektron bo delo lažje. (Foto: T. Jakše)

Delo bo bolj prijazno

Invalidska delavnica Elektron v novih prostorih

SKOPICE — Prejšnji petek so v invalidski delavnici Elektron v Skopicah slavili pomembno pridobitev. Iz adaptirane podružnične šole, kjer je leta 1983 začelo delati osem zaposlenih, se je sedaj 45-članski kolektiv preselil v novo prizidano stavbo, ki ima v dveh etažah preko 500 m² delovnih površin. Zaenkrat je usposobljeno le pritičje, kjer bo poleg sedaj zaposlenih delavcev dobilo z novim letom delo še deset novih.

Nova pridobitev je sad znatnih družbenih prispevkov, neutrudnega angažiranja direktorja Josipa Zoričiča in pridnega dela in odredkanja zaposlenih. Nagrada za to so udobni pogoji dela v prostorih, ki bodo lahko, ko bo usposobljena tudi gornja etaža, nudili zasluge kakim 150 zaposlenim. Poudariti je treba

tudi, da je delo v invalidski delavnici pretežno ročno, namenjeno zunanjim partnerjem, predvsem s področja elektronike in kovinske galanterije.

Otvoritev novih prostorov ima širši družbeni pomen, kar potrjuje tudi dejstvo, da so se je udeležili številni gostje, izmed njih pa so zbranimu kolektivu izrazili priznanje in zadovoljstvo nad tako pridobitvijo Boris Gačnik, direktor izvajanja varovanja na Skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, direktor republiškega zavoda za zaposlovanje Janez Znidaršič in breziški župan Teodor Oršanič. Otvoritvi je prisostvoval tudi predstavnik enega od glavnih partnerjev, s katerim Elektron trenutno sodeluje, vodja proizvodnje v tolminskem Metaliflexu Gregor Viduč. T. J.

Adriatic

zavarovalna družba d.d.

assicurazioni s.p.a.

Za »Adriatic« zavarovalno družbo d.d. Koper, PE Celje, iščemo 6 kandidatov za zastopnike na področju občine Brežice. Prijave in informacije tel. 063 441-774 po 17. uri.

»FINANC AS« Pot na Hreše 3e, 61260 Ljubljana polje.

PRAZNIKI BREZ OČETA — Šiški rok, prijazen pozdrav in darilce, to je tisto, kar v teh prvih prazničnih dneh, ko bolečina za izgubljenim očetom in možem še posebej zaskeli, prijatelji lahko ponudijo otrokoma Jerneji in Jasmini ter materi Olgi Molan. Zavedajo se, da Jerneja Molana, padlega za svobodno Slovenijo, to ne more nadomestiti, je pa balzam za rano, ki se ob teh tradicionalnih družinskih praznikih v srcu odpre vsaki, ko misel dojame pravo vsebino te dni tako pogosto izrečenih besed: »Veselo in srečno!« (Foto: T. Jakše)

Prijatelji jih ne bodo zapustili

Molanovim iz Bukovška pri Brežicah poskuša marsikdo pomagati — Prijatelji so organizirali dobrodelni koncert v Brežicah — Pomoč tudi iz Novega mesta

BREŽICE, NOVO MESTO — Nič ne more nadomestiti izgube, ki jo je utrpela Molanova družina iz Bukovška pri Brežicah. Tega se zavedajo prijatelji, sorodniki, znanci, sosedje in vsi tisti, ki jim je poznana tragedija, ki se je tej družini dogodila med junjsko vojno za Slovenijo. Eden od stebrov družine, Jernej Molan, je padel, ko je skupaj z drugimi teritorialci preprečeval vdor okupatorskih tankov v osrčje Slovenije, in zapustil ženo Olgo ter dveletno Jernejo in enajstletno Jasmino.

Družba je po svojih močeh in zakonih za družino pokojnika že poskrbela. Dodelila ji je enkratno nadomestilo, kot je bilo določeno za žrtve sovražne agresije na Slovenijo, in otroka prejmeta pripadajočo pokojnino po očetu. Ob bolečem zavedanju nemoči, ko gre za možnost nadomestitve take izgube, pa poskušajo vendarle mnogi storiti za družino Jerneja Molana še nekaj več. Tako je bil pred štirinajstimi dnevi v breziškem kulturnem domu dobro obiskan koncert, ki ga je organizirala godba iz Kapel in katere izkupiček je šel skupaj s prispevkom občinskega izvršnega sveta in Jernejevih sorodcev iz

25. območnega štaba družini pokojnika.

Odzivi pa prihajajo tudi od drugod. Tako so se na povabilo 21. območnega štaba oglasile Jerneja, Jasmina in Olga v Novem mestu, kjer sta jih pozdravila poveljnik Janez Butara in načelnik Anton Klobčaver. Predala sta jim darila, ki so jih za družino zbrali pripadniki območnega štaba, v prisrčnem razgovoru, ki je sledil, pa sta povedala, da nikakor ne bodo dopustili, da bi žrtve padla v pozabo, temveč se bodo vseskozi trudili, da bo družini zagotovljeno dostojno življenje in otrokoma omogočena enakovredna pot v šole in do poklica. Olga

je povedala, da je imela pred napadom na Slovenijo v najemu kiosk, ki ga je morala, potem ko se je z otrokoma znašla sama, pustiti, tako da je trenutno brez zaposlitve. Zaposlila se bo spet, ko bo mala Jerneja nekoliko odrasla. S taššo obdelujeta še manjšo kmetijo, vendar gre precej na tesno.

S posredovanjem 21. območnega štaba TO sta se v akcijo za pomoč družini Jerneja Molana vključili tudi novomeški tekstilni tovarni Novoteks in Labod. Ob obisku v Novoteksu sta Molanove sprejela Marjan Erpe in Miro Jovič iz Konfekcije ter Ivan Murgelj iz Trgovine, v Labodu pa Marjan Vodopivec. Iz bogato založenih skladišč so si Jasmina, Jerneja in Olga lahko izbrale nekaj lepih oblačil. Solidarnost naših tekstilcev je v tem času vredna še posebne hvale.

T. JAKŠE

BOŽIČ V PODOBAH IN PESMIH

Darilna zbirka božičnih voščilnic in božičnih pesmi

BOŽIČ

»podobah in pesmih«

Bliža se božično in novoletno praznovanje. Poslati bo treba božične voščilnice, na božični večer

pa si vsi želimo tudi globlje dojeti ta stari družinski praznik. Pri Založbi Mladika v Ljubljani smo prvič na Slovenskem zbrali bogat izbor zlatih božičnih voščilnic iz časa pred drugo svetovno vojno in jih v imenitnem barvnem razkošju ponujamo v knjigi z naslovom BOŽIČ V PODOBAH IN PESMIH.

Pesmi v tej knjigi so najprej slovenske ljudske, ki se pojejo, narodne, ki pripovedujejo o Jezusu, Mariji in Jožetu, in pesmi o božiču slovenskih mojstrov vezane besede od F. Prešerna do J. Snoja.

Trdo vezana elegantna knjiga, v kateri je 55 pesmi in 30 barvnih celostranskih božičnih voščilnic, obsega 108 strani. Za uporabo je kot posebno založbino darilo knjigi priloženih 12 barvnih božičnih voščilnic. Oboje pa je nameščeno v prozorni praznični škatli.

Dvanajst izbranih božičnih razglednic pa je mogoče dobiti tudi v posebnem prazničnem zavočku.

NAROČILNICA

- Naročam:
- ☐ BOŽIČ V PODOBAH IN PESMIH (knjiga + darilne voščilnice) Cen 900 SLT bom plačal po povzetju.
 - ☐ BOŽIČNE VOŠČILNICE (12 voščilnic v barvnem cvitku) Cen 200 SLT bom plačal po povzetju.

Priimek in ime _____

Naslov _____

Poštna številka in pošta _____

Številka osebne izkaznice _____ izdane pri _____

Matična številka _____ poklic _____

Naslov zaposlitve _____

Naročilnico pošljite na naslov: ZALOŽBA MLADIKA, Šubičeva 10, 61001 Ljubljana ali telefonirajte na št. 158-000, fax 213-943.

Datum _____ Podpis _____

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 27. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 1.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
12.00 MOZAIK, ponovitev
PO KATERI POTI DOMOV, amer. nadalj., 1/3
EURORITEM, 22. oddaja
13.30 DNEVNIK 1
13.50 VELIKA DREVESA, amer. film
15.20 SOVA, ponovitev
16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
16.50 POROČILA
16.55 SLOVENSKA KRONIKA
17.05 MOZAIK, ponovitev
TEDNIK, ponovitev
18.10 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 FORUM
20.20 PLES NA LEDU, kanadska dok. oddaja
21.10 TRGOVINA Z MAMILI, angl. nadalj., 4/6
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.40 SOVA:
1.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (ponovitev 22. oddaja) — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Prišel je čas okrog božiča (ponovitev) — 19.30 Dnevnik SA — 20.00 Traviata (opera) — 23.00 Yutel

SOBOTA, 28. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 2.10 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 32. lekcija
9.20 RADOVEDNI TAČEK
9.35 PRAVLJICE IZ MAVRICE
9.55 ALF
10.20 KLUB KLOBUK
11.30 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
12.30 VEČERNI GOST: DR. PETER RUSSEL
13.15 FORUM
13.30 DNEVNIK 1
14.25 DVORJENJE EDDIEJEVEGA OČETA, amer. film
16.20 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 POROČILA
17.05 REŠITEV JE KIKIRIKIJEVO MASLO, kanad. film
18.40 PARALAKSA, ponovitev niz. dok. serije, 3/5
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 ONA + ON
21.35 NOVOLETNI KONCERT IZ PORTOROŽA
22.35 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
23.10 SOVA:
ZGODBA ROSEMARY CLOONEY, amer. film
2.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.45 Videogodba — 18.30 Teleski 90 — 19.00 Garfield in prijatelji — 19.30 Dnevnik HTV — 20.15 Filmske uspešnice: Rdečelasa Sonja (amer. film) — 21.40 Večera za jutri: Novo leto 1946 (dok. oddaja) — 22.10 Glasbena oddaja — 23.00 Yutel

NEDELJA, 29. XII.

SLOVENIJA 1

7.40 — 0.55 TELETEKST
7.55 VIDEO STRANI
8.05 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV
TELOVADKA, franc. nadalj., 8/10
9.35 GLASBA SKOZI ČAS, 8/16
10.35 GARFIELD IN PRIJATELJI, ponovitev
11.05 DOMAČI ANSAMBLI
11.35 OBZORJE DUHA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 DNEVNIK 1
13.00 PRISLUHNI MO TIŠINI
14.40 JOHANN SEBASTIAN BACH, nemška nadalj., 6/8
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 POROČILA
17.05 ŽENIN PRIHAJA, amer. film
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.15 TV OKNO
19.20 SLOVENSKI LOTO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 VMESNI ČAS, TV igra
21.30 BOŽIČNO NOVOLETNI 3 X 3
22.50 DNEVNIK 3, VREME
23.25 SOVA:
RAZREDNIK, amer. naniz., 6/22
ŠEHREZADA, nadalj., 3/4
0.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 12.55 novoletna skalalna turneja; 18.30 Sport v letu 1991
15.20 — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 Svet narave (angl. poljudnoznan. serija) — 20.50 Izbor filmov J. Tatija: Playtime (franc. film.) — 22.45 — 23.00 Yutel

PONEDELJEK, 30. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.25 in 13.15 — 24.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
13.30 DNEVNIK 1
15.00 OBZORJE DUHA, ponovitev
15.20 SOVA, ponovitev
16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
16.50 POROČILA
16.55 SLOVENSKA KRONIKA
17.05 BOŽIČNO NOVOLETNI 3 X 3, ponovitev
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADJE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 OSMI DAN: INVENTURA 91
21.20 BALET A-DEUS
22.00 DNEVNIK 3
22.35 SOVA:

TOREK, 31. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.40 in 13.45 — 5.08 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 POČITNIŠKI PROGRAM - SPORED ZA OTROKE
11.35 V ČETRTEK OB 17.30, ponovitev
12.35 BOJ ZA OBSTANEK
13.00 SEDMA STEZA
13.30 DNEVNIK 1
14.55 MOZAIK, ponovitev
15.20 SOVA, ponovitev
16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
16.50 POROČILA
16.55 SLOVENSKA KRONIKA
17.05 RISANI FILM
18.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADJE
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 JUPLJE - MUSICAL ZA OTROKE Z ROMANO KRAJNČAN
20.45 F. Rudolf: SKRITI PRED SOSEDI, TV komedija
21.40 IZ ROGAŠKE SLATINE V NOVO LETO
0.35 ODEON 91
1.35 SOVA
NADLOGE GOSPODA BEANA, angl. humor. oddaja
MAGIČNI SHOW WAYNA DOBSONA, angl. varietejski program
UMOR S TRIKOM, amer. film
NOČ V CRAZY HORSE, franc. amer. film

SREDA, 1. I.

SLOVENIJA 1

7.00 — 1.20 TELETEKST
7.15 VIDEO STRANI
7.25 TV MOZAIK, ponovitev
11.00 BOŽIČNO NOVOLETNI 3 X 3, žrebanje
11.15 DUNAJ: NOVOLETNI KONCERT, prenos
13.30 DNEVNIK 1
13.50 SARADA, amer. film
15.45 KVARTET DO IN HARMONIKAR JOŽE KAMPIČ
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 POROČILA
16.35 SPORED ZA OTROKE IN MLADJE
17.45 DALJNA DEŽELA, avstral. nadalj., 1/4
18.40 RISANKA
18.50 TV NOCOJ
18.55 DIVJI SVET ŽIVALI
19.30 DNEVNIK 2
20.05 FILM TEDNA DO KONCA IN NAPREJ, slov. film
21.40 PETERS POPS SHOW
22.30 DNEVNIK 3
22.55 NAPOVEDNIK
23.00 SOVA:

ČETRTEK, 2. I.

SLOVENIJA 1

7.35 — 1.20 TELETEKST
7.50 VIDEO STRANI
8.00 MOZAIK, ponovitev
11.50 Z. VIDEOMEHOM V NOVO LETO
13.30 DNEVNIK 1
13.40 GOONYJI, amer. film
15.35 MOZAIK TRGOVINA Z MAMILI, 2/5

16.30 POROČILA
16.35 POSLOVNE INFORMACIJE
16.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADJE
17.15 KLOBUKI SKOZI STOLETJA
17.45 DALJNA DEŽELA, avstral. nadalj., 2/4
18.40 RISANKA
18.55 DIVJI SVET ŽIVALI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 M. Laurence: PO KATERI POTI DOMOV?, amer. nadalj., 3/3
20.50 LETNI UTRIP
21.30 IZ ROGAŠKE SLATINE V NOVO LETO
22.30 DNEVNIK 3
23.00 SOVA
ŠKORPIJONOV OBROČ, avstral. nadalj., 2/4
ŽIVLJENJE JOSEPHINE BAKER, 2. del amer. nadalj.
1.10 VIDEO STRANI

PETEK, 3. I.

SLOVENIJA 1

7.35 — 2.40 TELETEKST
7.50 VIDEO STRANI
8.00 TV MOZAIK
11.50 UMETNIŠKI VEČER, ponovitev
13.30 DNEVNIK 1
13.45 UMETNIŠKI VEČER, ponovitev
15.10 35 LET Z AVSENIKI, ponovitev
16.00 CHARLIE CHAPLIN: PRISELJE-NEC
16.30 POROČILA
16.35 SPORED ZA OTROKE
17.45 DALJNA DEŽELA, 3/4
18.40 RISANKA
18.55 DIVJI SVET ŽIVALI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 FORUM
20.20 OČI KRITIKE
21.15 TRGOVINA Z MAMILI, angl. nadalj., 5/6
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SVET V LETU 1991
23.15 SOVA:

SOBOTA, 4. I.

SLOVENIJA 1

8.40 — 2.30 TELETEKST
8.55 VIDEO STRANI
9.05 SPORED ZA OTROKE
13.15 MOZAIK
FORUM
13.30 DNEVNIK 1
14.10 DOMAČI ANSAMBLI
14.40 POTOVANJE V MELONIJO, risani film
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 POROČILA
16.35 SPORED ZA OTROKE
17.15 PARALAKSA, ponovitev niz. dok. serije, 4/5
17.45 DALJNA DEŽELA, zadnji del avstral. nadalj.
18.40 RISANKA
18.55 DIVJI SVET ŽIVALI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ŽREBANJE 3 X 3
20.15 SHOW RUDIIJA CARRELLA
21.55 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.25 HLAPČIČ, avstral. nadalj., 1/4
23.20 SOVA:

NEDELJA, 5. I.

SLOVENIJA 1

8.55 — 0.40 TELETEKST
9.10 VIDEO STRANI
9.20 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV
TELOVADKA, franc. nadalj., 9/10
10.55 KITARSKI ANSAMBEL
11.25 ONA + ON, ponovitev
12.25 OBZORJE DUHA
13.00 DNEVNIK 1
13.10 DOMAČI ANSAMBLI
13.40 SEDEM LET SKOMIN, amer. film
15.30 JOHANN SEBASTIAN BACH, nemška nadalj., 7/8
16.20 EP VIDEO STRANI
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 POROČILA
16.35 MY LITTLE GIRL, amer. film
18.30 ZIMSKO VESELJE V SLOVENIJI
18.50 RISANKA
19.05 TV MERNIK
19.20 SLOVENSKI LOTO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.09 ZDRAVO
21.10 KAJ SE DOGAJA V TRGOVINI S KRZONOM, dok. oddaja
21.55 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:

SLOVENIJA 2

Opomba: slalom (m), 1. tek ob 10.55, 2. tek ob 13.05; VSL (ž) ob 9.50 in 13.05
9.10 Video strani — 14.30 Video strani — 14.40 Sova (ponovitev) — 16.00 Športno popoldne — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik HTV — 20.05 Svet narave: Strah pred divjino (angl. poljudnoznan. serija, 6/6) — 20.55 Sarajevske zgodbe (naniz. TV SA, 1/4) — 21.45 Novoletni koncert (posnetek z Dunaja) — 0.05 Yutel

TUGO ŠUŠNIK V GALERIJ ZDSLU

LJUBLJANA — V galeriji Zvezde društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) v Ljubljani bodo v petek, 27. decembra, odprli razstavo del akadem-skega slikarja Tuga Šušnika.

PISMA (NE)SREČE

KOČEVJE — Ko so ljudje v stiski, iščejo srečo tudi pri igranju na srečo in na druge načine. V Kočevju je to dni razširjena igra s pošiljanjem in dobivanjem 300, 500, 1000 DEM, na kateri »zagaranirano dobiš najmanj povrnjeno vloženo (z odbitkom nekaterih stroškov), lahko pa tudi 2-krat, 3-krat, 5-krat, 10-krat več, kot si vložil.« Tisti, ki jo igrajo, zagotavljajo, da se jim obnese, in govore o velikih dobitkih. Vsakemu z malo razuma pa mora biti jasno, da bo tu mnogo razočaranih; organizator igre pa bo tisti, ki bo zagotovo dobil.

Druga taka igra je igra pism, kjer pa ni potreben denar. To so tako imenovane »pisma sreče«, kjer prejemnik ni dolžan storiti nič drugega, kot 20-krat prekopirati pismo in ga odposlati 20 novim »srečnežem«, ker če tega ne storiš, te čaka velika nesreča, kot da jih ni že brez tega dovolj.

GRAFIKI ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO

LJUBLJANA — V galeriji Tivolski grad bo še do 5. januarja na ogled razstava Grafiki za samostojno Slovenijo, ki so jo odprli v četrtek, 19. decembra. To je panoramski prerez sodobne slovenske grafike ob zdajšnjem zgodovinskem trenutku. Svoja dela razstavlja 35 avtorjev.

Bo v stari porodnišnici policija?

Soglasje novomeške skupščine za prodajo teh stavb, čeprav bi jih znali uporabiti drugače — O novomeškem grbu odločanje šele v januarju

NOVO MESTO — V nasprotju s pričakovanji bodoči novomeški grb, ki naj bi med drugim krasili tudi registrske tablice novomeškega registrskega območja, ni bil glavna točka zasedanja novomeške občinske skupščine prejšnji četrtek. Predlagatelj, novomeški izvršni svet, ki je kljub odklonilnemu stališču na prejšnji skupščini vztrajal, naj bi bil na grbu ustanovitelj Novega mesta vojvoda Rudolf IV., je na sami seji namreč predlagal, da bi odlok o grbu umaknili z dnevnega reda, kar se je tudi zgodilo. Kaj bo ponujeno v odločanje na naslednji seji, še ni znano, vsekakor pa naj bi predlog o Rudolfu v grbu ne doživel bistvenih sprememb.

Novo mesto pa je dobilo zajeten dokument, odlok o prostorskih ureditvenih pogojih izven mestnega jedra. Skupaj s strategijo prostorskega razvoja Novega mesta naj bi bil dobra osnova za celovit pristop k izbiri in urejanju prostora Novega mesta. Hkrati je skupščina na ta račun potrdila črtanje cele vrste zazidalnih načrtov iz družbenega plana občine, del prostorskih izvedbenih aktov pa bo doživel ponovno preveritev ustreznosti lokacij oz. rešitev.

- Na Koroškem molijo in kolnejo še po domače. (Juhant)
- Dober glas je sposobnost nenehno delovati zoper pretiravanje. (Hofmannsthal)

Črna zastava na Glasbeni šoli Marjana Kozine je v ponedeljek, 16. decembra, naznanila, da je ponoči premislil Drago Šproc, dolgoletni glasbeni pedagog in v letih 1950—1962 ravnatelj na tej šoli. Sredi oktobra je še pri močeh praznoval 87 let življenja, potem pa ga je zlomila bolezen. A vse dotlej smo ga ob popoldnevih in večerih pogosto srečevali na novomeških ulicah. Vedno je bil rad na nogah in ni zamudil skoraj nobene prireditve, na kateri je bilo kaj glasbe.

Glasbi se je zapisal že kot dijak novomeške gimnazije, kjer se je učil violine pri odličnem glasbeniku in skladatelju Ignaciju Hladniku. Po maturi je odšel v Ljubljano, kjer pa ni bil dolgo.

Leta 1926 se je vrnil v Novo mesto, kjer ga je Glasbena matica takoj sprejela za učitelja violine. Vključil se je v Sokolski orkester, ga tudi vodil, igral v plesnem orkestru in pel v mešanem zboru Glasbene matice, poleg tega pa se vozil v Šotesko poučevat grajske gospodične. Često je dejal, da ima na ta leta najlepše spomine, čeprav so bila zelo naporna. »Toda bil sem mlad in sem vse zmozel,« je pripomnil.

Po drugi svetovni vojni je bil med sostanovitelj novega okrestra v Novem mestu. Orkester je vodil in ga usmerjal ter v njem igral prvo violino. Ta sestav je bil nazadnje znan kot Salonski orkester, deloval pa je pri KUD Dušan Jerb. Zaradi ostarelosti članov je utihnil.

V Glasbeno šolo Marjana Kozine se je Šproc vključil ob njeni ustanovitvi leta 1946. Vzgojil je nič koliko rodov glasbenikov, saj je bil na tej šoli redno zaposlen do leta 1968, ko se je upokojil. Ker šola ni imela dovolj učiteljev, je Šproca prosila, da bi še poučeval honorarno. Tako je ostal na šoli še trinajst let, vse do leta 1981. Pa tudi potem se je vedno rad vračal v učiteljski kolektiv, predvsem pa je rad spremljal prireditve glasbene šole. Le-ta mu je pomenila več kot drugi dom. Leta 1986 mu je šola, ki je takrat praznovala 40. obletnico osnovanja, podelila posebno priznanje. Bil ga je zelo vesel, vsekakor nič manj kot šest let prej Trdinove nagrade.

Drago Šproc se je poslovil tiho, kakor je ves čas tudi živel med svojimi Novomeščani. Z njim je odšel najstarejši novomeški glasbenik in eden najstarejših pristnih Novomeščanov. Bil je pokončen mož, markantna osebnost. I. Z.

Novomeška skupščina je tudi dala soglasje novomeški bolnišnici za prodajo stare porodnišnice, ORL in rehabilitacije. Denar bo vložen v dokončanje nove porodnišnice in ORL na desnem bregu Krke v bolnišničnem kompleksu. Nekaj delegatov je bilo sicer proti in vzdržanih, saj jim je očitno šlo do srca razmišljanje Marjana Ravbarja in Jova Grobovskega, da je ta objekt škoda za predvideno namembnost in da dejavnost na to lokacijo niti ne sodi iz več razlogov, med drugim prometnega. Za odkup se namreč zanima ministrstvo za notranje zadeve, 117 milijonov tolarjev za odkup in adaptacijske projekte pa je več, kot bo Slovenija v prihodnjem letu zagotovila za varstvo vse naravne in kulturne dediščine, ki jo znajo na primer Nemci odlično tržiti. Pri nas je drugače, predvidena novomeška policijska investicija pa bo med največjimi v Sloveniji nasploh v letu 1992.

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Sum o pošiljki, namenjeni Rdečemu križu — Nevesten poštar — Znova o stovanjih — Komunalci zalivajo vrtove novembra — Nič več v blagovnico

Tistim, ki so se minuli četrtek pritoževali nad majhnimi črkami v našem tedniku, lahko zagotovimo, da bo z novim letom bolje, črke bodo večje in tudi vsebinsko bomo »Dolenjca« obogatili, med drugim bomo poskušali tudi z vsakotredensko prilogo. Manj spodbudnih besed pa imamo ta hip za tiste, ki so se odločili dvajset in več tisočglavo družino bralecev zapustiti zavoljo praznih denarnic. So pač taki, ki že morajo izbirati med kruhom in mlekom na eni ter časopisom na drugi strani, skupaj z njimi lahko le upamo, da bodo še prišli dnevi, ko bomo znova skupaj.

V imenu skupine bralecev iz Metlike nas je poklicala N.M. in novinarje najprej okarala, da v svojih zapisih o delu Rdečega križa prevečkrat imenujemo tiste, ki najmanj delajo, se pa zato najbolj hvalijo. Skupaj s someščani pa postavljajo javno vprašanje, kje sta končala dva tovornjaka hrane, ki sta prejšnjo soboto iz Švice prispela v Metliko. Tovor se je spravljal v metliški Dom počitka; bralko zanima, zakaj s tovorom ne razpolaga RK. Prepričana je namreč, da s pošiljko ni vse v redu, zatrdila je, kako je na lastne oči videla, da so pakete prelago tudi v druge avtomobile. Če je sum neutemeljen, odgovora verjetno ne bo težko sestaviti.

Jožica Lipar iz Šentjerneja se je hudovala nad poštarjem Janom S., česda poštno pošiljke pušča kar za ograjami ali pri sosedih in jih ne dostavlja naslovniku. Dogaja se, da pisma prihajajo premočena in poškodovana, tu in tam

se izgubi celo kakšna položnica, kar Stoparjevemu povzroča dodatne težave. Vsaj enako nejevoljen je bil glas iz Drašičev. Pravi, da imajo v vasi svoje vrstne težave, ki da jim niso kos niti milicini. Privatnik da terorizira vas, to pa po bralecem mnenju počenja s parkiranjem tovornjaka kjer se mu zljubi, pri tem pa uničuje robnike cest. Najhuje je to, da se posmehuje celo policistom in se hvali, kako so njegovi prekrški zastopali. »Jaz bi bil za tako ravnanje v Metliki prav gotovo dvojno kaznovan,« se je naprej hudoval glas, ki pa ga ni bilo toliko v hlačah, da bi se predstavil s celim imenom.

Zdenka, ki je doma Nad mlino, se pridružuje razmišljanju bralca Ivana v prejšnji rubriki. Kako so nekaterim pred sprejetjem stanovanjskega zakona v celoti obnovili stanovanje, pravi, ter da so jim zamenjali parket, okna, ploščice, drugim pa nič. Točke pa so potem za vse enake. »Najemimo smo plačevali vsi, kje je sedaj ta denar? Se naj mar danes, ko bi morali tudi mi priti na vrsto za obnovo, lepo obrišemo pod nosom?« se je upravičeno hudovala meščanka.

Težave so doletele tudi Eriko Štih iz Šmihela. Od Komunele je dobila račun za porabljenih 25 kubikov vode v mesecu novembru. Na pritožbo, kako lahko dva stanovalca v štirih tednih porabita toliko vode, je prejela odgovor, da je poraba zagotovo takšna, krivo pa da je temu skoroda zanesljivo zalivanja vrta. Eriko je to pojasnilo razkačilo, kajti

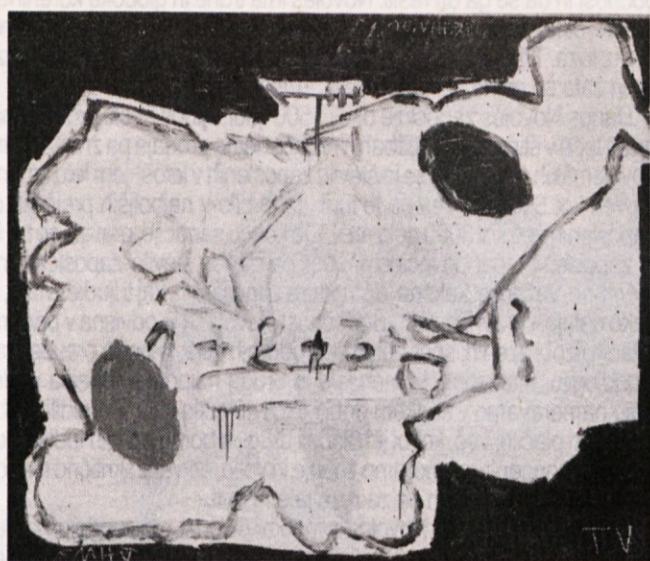
za zalivanje vrta ima svojo šterno, mi pa temu dodajamo dobrohoten nasvet, naj si komunalci kje prebero vsaj uvod k poglavju o novembrskih vrtnih opravilih.

Klicatelj iz Trebnjega je najprej vprašal, če hoče biti glas na oni strani žice njegov prijatelj. Ker ni bilo razlogov za zavrnitev ponudbe, je od novega kolege zahteval, da raziše, zakaj policija do danes še ni prejela tistega, ki je pred letom dni vломil v njegovo stanovanje. Odgovor na to vprašanje bomo prepuščali policistom, seveda pa bodo ti za njegovo sestavo potrebovali še kak podatek več.

Novomeščanka prosi starše v blokih, Plava laguna imenovanih, naj tu in tam pogledajo, kaj počno njihovi otroci. Zadnje dni je večkrat opazila skupino petih do šestih otrok, kako so podjoli po pokopališču, pri tem pa prevračajo vaze, skačejo čez grobove in počenjajo druge podobne neumnosti.

M.T. iz Bršljina pa zanima, po kakšnih pravilih delajo prodajalke v Mercatorjevi blagovnici na Glavnem trgu. Bralka je ondan potrebovala 50 cm dolg kos elastike za krilo, toda ker ga je bilo na kolutu še kakih 60 ali 70 cm, ji je trgovka odvrnila, da lahko vzame le cel kos, ali pa s kupčijo ne bo nič. M.T. ni preostalo nič drugega, kot da je ponudbo trgovke sprejela, pridušala pa se je, da v blagovnici zlepa ne bo več zavila. Konkurenca na take spordsljaje čaka z odprtimi rokami.

B. B.

Branko Suhy: ČRNI DNEVI, 16. VIII. 1991, april/platno

Od vžigalice do kroga

Branko Suhy razstavlja v Zagrebu — Sled vojne

ZAGREB — V Muzejsko-galerijskem centru Gradec na Katarininem trgu v Zagrebu se z razstavo 89 umetniških del, nastalih od decembra 1989 do oktobra 1991, predstavlja hrvaškemu likovnemu občinstvu akademski slikar in grafik Branko Suhy iz Novega mesta. Kot je zapisal Ante Sorić, direktor omenjenega centra, v obsežen večbarvni katalog, ki so ga s pomočjo nekaterih sponzorjev iz Novega mesta in drugih krajev Slovenije izdali ob razstavi, je Suhyeva razstava v Zagrebu prva razstava katerega slovenskega umetnika v času, ko republiki Hrvaška in Slovenija čakata na mednarodno priznanje svoje neodvisnosti. Po svoje je tudi simbolično, da so razstavo odprli 13. decembra, na umetnikov (enajstirideset) rojstni dan. V intervjuju z Ireno Kraševac, eno od besedil v katalogu, je povedal, da se je v letu 1991 zgodilo tako malo dobrih in tako veliko slabih stvari, da je to pustilo sled tudi v

njegovem slikarstvu in grafiki. »Nekako se končuje, vendar obenem nanovo začenja naslov Od vžigalice do kroga,« je pojasnil. V dela je vgradil motive, ki mu jih je vsilila vojna. Najprej v Sloveniji, nato še na Hrvaškem, ki — še grozljivejša — še vedno traja. Mir je beseda, ki jo je treba pisati z veliko začetnico, in to predvsem od dni, ko je padel Berlinski zid, naprej. Razstava del s takimi motivi v času, ko vojno divjanje še traja, je oblika boja za mir. Kaj umetnik sicer lahko stori drugega, kot da naslika besede prijatelju in mu s tem pove, da je z njim in ob njem v tem boju! »Se en dragocen pričevalec časa ali pa negotovosti,« je še zapisal Sorić, meneč, da naslovi nekaterih Suhyjevih slik spominjajo na izrgane liste iz dnevnikov in koledarjev z izpisano kroniko vojne. Zagrebško občinstvo pa si bo razstavo del novomeškega umetnika lahko ogledalo še do 19. januarja.

I. ZORAN

Vstajenje prepovedanih, pozabljenih

Mohorjeva družba iz Celja predstavila v Študijski knjižnici Mirana Jarca knjige, izšle v počastitev 70-letnice rojstva pesnika Franceta Balantiča

NOVO MESTO — 29. novembra 1991 bi pesnik France Balantič dopolnil 70 let življenja, ko bi ne bil oseminširideset let prej, le nekaj dni pred svojim dvaindvajsetim rojstnim dnevom, kot vojak v domobranski uniformi tragično umrl in zgojenel v Grahovem. Po vojni je bil prvi na seznamu v domovini prepovedanih avtorjev, a tudi prvi, ki so ga po večdesetletni illegalni navzočnosti v slovenskem kulturnem spominu le natisnili.

Sedemdesetletnico Balantičevega rojstva je Mohorjeva družba v Celju počastila z izdajo treh knjig. To so: pesniška zbirka Tihi glas piščali, nova izdaja Balantičevih pesmi, ki jo je pripravil, z dokumentarnimi fotografijami iz pesnikovega življenja opremil in ji napisal spremno besedo pesnik, kritik, publicist in literarni zgodovinar France Pibernik; literarni zbornik Jutro pozabljenih, antologija pesniških in proznih besedil padlih, pobitih, prepovedanih, zamočanih in pozabljenih avtorjev, ki jo je prav tako pripravil France Pibernik, in knjiga esejev Tarasa Kermaunerja. Ogenj, ki prečiščuje, z izvirnimi ilustracijami akademskega slikarja Mateja Metli-

skem. Med avtorji so v glavnem mladi ljudje, od katerih so nekateri šele začeli objavljati svoje literarne stvaritve. France Pibernik je povedal, da se je do del nekaterih, uvrščenih v antologijo, le stežka dokopal, še posebej do tistih, ki so za življenja malo ali nič tiskali, in je zato moral k svojem, da je pregledal rokopisno zapuščino.

Med uvrščenimi v antologijo so avtorji od vsepovsod in najdemo med njimi dva Dolenjca, pesnika: Lojzeta Grozdeta iz Gorenjih Vodal pri Tržišču v Mirenski dolini in Janeza Klariča iz Mavrc pri Kostelu na Kočevskem; prvega je življenje ugasnilo v 20., drugega v 22. letu. Med najbolj znanimi imeni pa so v tej knjigi pes-

niki France Balantič in Ivan Hribovšek ter Stanko Vuk, od pisateljev pa Narte Velikonja in France Kunstelj.

France Pibernik je v novomeški študijski knjižnici dejal, da so kar številni avtorji ostajali zunaj literarnega življenja in tudi zunaj literarnih obravnav. Čeprav si tega seveda niso zaslužili, kar pogostoma tudi zaradi prezirljivega odnosa slovenske literarne zgodovine do zamočanih ali prepovedanih pesnikov in pisateljev. Krivico na tem področju bo moč vsaj deloma popraviti samo tako, da bodo literarni zgodovinarji vse zamočane, prepovedane in pozabljene avtorje po estetski presoji njihovega dela uvrstili v slovensko slovstvo tja, kamor ti resnično sodijo. To pa bodo lahko storili le mladi, z ničemer obremenjeni strokovnjaki, je bil v pogovoru s poslušalci prepričan France Pibernik.

I. ZORAN

kultura in izobraževanje

IZŠLA NOVA »RAST«

NOVO MESTO — V začetku tega tedna je izšla nova Rast, zadnja številka drugega letnika dolenske revije za literaturo, kulturo in družbeno vprašanja. Ker bomo o tej številki podrobneje še pisali, zapišimo tokrat le, da je zanimiva, da se na njenih straneh pojavljajo novi sodelavci in da je kot osrednja osebnost tokrat (v pogovoru z Milanom Markljem) predstavljen profesor Marjan Dobovšek iz Novega mesta.

DR. PLUT PREDSTAVIL SVOJO NOVO KNJIGO

NOVO MESTO — V torek, 17. decembra, zvečer je dr. Dušan Plut svojo najnovejšo knjigo Entropijska zanka predstavil tudi novomeškim bralcem. Srečanje z avtorjem, sicer članom Predsedstva Republike Slovenije, je pripravila študijska knjižnica Mirana Jarca v svoji veliki čitalnici. Obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo knjig, brošur in druge literature o ekologiji, ki je v knjižnici na ogled že dalj časa.

BOŽIČNI ČAS V KNJIGAH

NOVO MESTO — V prostorih frančiškanskega samostana so v nedeljo, 22. decembra, odprli razstavo Rojstvo Gospodovo v knjigah samostanske knjižnice. Razstava bo odprta do 2. februarja, ogledate pa si jo lahko vsak dan od 9. do 12. ure dopoldan in od 3. do 6. ure popoldan. Razstavo je omogočilo zasebno podjetje za zaposlovanje invalidov Iris Novo mesto.

Večer Janeza Kolenca

V novomeški Ljudski knjižnici sta v petek njegove pesmi recitali Staša Vovk in Božena Petrov

NOVO MESTO — V Ljudski knjižnici, ki kot samostojni oddelček študijske knjižnice Mirana Jarca domuje v pritličju Glasbene šole Marjana Kozine, so pripravili v petek, 20. decembra, literarni večer in srečanje s pesnikom Janezom Kolencom, upokojenim profesorjem novomeške gimnazije. O značilnosti Kolenčevih pesmi, tako tistih za odrasle kot tistih za otroke, je govoril Jože Gorenc, vodja Ljudske knjižnice, nakar sta Kolenčeve pesmi recitali Staša Vovk in Božena Petrov.

Kdor pozorneje spremlja narojevanje Kolenčeve pesniške muze in kdor je prebral Kolenčeve pesniške zbirke, izdane v knjižni obliki in v obliki pesniških listov, ta je lahko spoznal, da je poezija tega dolenjskega pesnika zavezana predvsem življenju tukaj in zdaj. Seveda pa to življenje ni vselej prijazno, ampak zna biti še kako kruto in neprizanesljivo. Najpomembneje pa je to, da ostaja pesnik v pokončni drži, da se znajde v vsakršnem položaju. Zato piše zdaj liriko, ki je krhka in nežna, zdaj pesmi, ki so polne zajedljivega humora in strupenih puščic. Tekoče se odziva na nezdrave pojave v družbi in na politične dogodke.

Da je Kolenčeva poezija resnično zavezana mnogim rečem, so mogli poslušalci spoznati, kot rečeno, tudi

ob poslušanju petkovega recitala, ki se je končal tako, da je eno pesem predstavil pesnik sam. Bil je lep večer in je škoda, da prostori v Ljudski knjižnici ne dovoljujejo večje udeležbe.

I. Z.

Valvasor je spet doma

V začetku tega tedna je minilo 300 let, kar je veliki polihistor baron Janez Vajkard Valvasor odšel iz svojega gradu Bogenšperka in se vanj za življenja ni več vrnil. Vrnili pa se je njegova podoba v belem marmorju, ki jo je izdelal akademski kipar Zlato Rudolf. V ponedeljek, 23. decembra, so to kiparsko upodobitev velikega našega zgodovinarja, avtorja znamenite Slave vojvodine Kranjske in številnih drugih del, slovesno odkrili na Bogenšperku. Slavnostni govor je imel dr. Matjaž Kmecl, član Predsedstva Republike Slovenije. Odslej bo obiskovalce Bogenšperka spet »pozdravljala« njegov nekdanji lastnik in stanovalec Janez Vajkard Valvasor.

Prednovoletni kulturni vrtiljak

V dolenjskih, belokranjskih in posavskih občinah se je že v dneh pred božičem zvrstilo več kulturnih prireditev — Marsikje so mislili tudi na otroke

DOLENJSKA, BELA KRAJINA, POSAVJE — Sobotni večerni koncert Novolesovega pihalnega orkestra z dirigentom Mirom Sajetom in nastop njegovega gosta, mešanega mladinskega pevskega zbora pod vodstvom pevovodkinje Jožice Bradač, je samo ena od mnogih prireditev, ki so se v prednovoletnih dneh zvrstile južno od Ljubljane.

V Novem mestu, tudi v Domu kulture, je v ponedeljek, 23. decembra, nastopila vokalna skupina Vox nova iz Kopra, ki jo vodi mag. Mirko Slosar, in se ob spremljavi harfe, čembala, harmonike in tolkal predstavila s programom, ki vselej navduši obiskovalce. Že v petek, 20. decembra, popoldne je bila v novomeškem Domu kulture prireditev za mlade: otroška gledališka skupina je pod vodstvom Staše Vovk uprizorila Puh-tarjevo igro Medved z vrtnico, predstavila pa se je tudi otroška plesna skupina AINU, ki jo vodi Marta Stembergar. V Trebnjem pa so prednovoletni koncert že v četrtek, 19. decembra, pripravili učenci tamkajšnje glasbene šole, in sicer v prireditveni avli stare osnovne šole.

V Črnomlju sta bili v petek, 20. decembra, dve prireditvi: v galeriji Miniart so odprli razstavo del akademskega slikarja Jožeta Kumra iz Dolenjskih Toplic, v kulturnem domu pa so otroške in odrasle folklorne skupine iz raznih krajev predstavile

BOŽIČNI KONCERT

METLIKA — V petek, 27. decembra, bo ob 18. uri v metliški cerkvi na Mestnem trgu božični koncert. Nastopila bosta pevski zbor folklorne skupine in oktet Vitis. Vabljeni!

KOSTELCI NASTOPOJO — Kar nekaj časa je že, kar je oživela kultura v Kostelu in kar marljivo dela tudi tamburaška skupina. Le-ta je do zdaj že večkrat nastopila v domačem kraju in drugod po kočevski občini. (Foto: J. Primc)

pod naslovom »Od pomladi do zime po belokranjsko« nekdanje domače običaje. Vstopnino za to prireditev so namenili Društvu za pomoč duševno

Glasbeni koledar

Rokovnik in kažipot po glasbenih dogodkih

V knjigarnah se je že pred dnevi pojavil Glasbeni koledar 1991/92, ki ga je uredila znana slovenska harfistka Pavla Uršič-Kunej, izdala pa založba Didacta v Radovljici. Knjiga je v prvi vrsti rokovnik za vse, ki se kakorkoli ukvarjajo z glasbo, pa priročnik in kažipot po najpomembnejših dogodkih v letu 1992. Poleg tega opozarja na vrsto jubilejev, povezanih s pomembnimi imeni iz sveta glasbe. Med drugim spominja javnost, da bo v letu 1992 100. obletnica slovenskega gledališča, 200. obletnica Rossinijevega rojstva, 90. obletnica rojstva Danila Švare, 300. obletnica Maksima Pirnika, 80-letnica Bojana Adamiča itd. Vsebinsko koledarja obogatuje objava vseh nekdanjih in sedanjih članov Društva slovenskih skladateljev ter naslovov vseh 60 glasbenih šol, ki delujejo v Sloveniji.

prizadetim Bele krajine. V črnomaljski Ljudski knjižnici pa je bil v ponedeljek, 23. decembra, glasbeni večer, posvečen Mozartu ob 200. obletnici njegove smrti. Program so izvajali učenci črnomaljske glasbene šole.

V Brežicah je bila v soboto, 21. decembra, zvečer tretja abonmajska gledališka predstava. S Feydeaujevo komedijo Poskrbi za Amelijo je nastopilo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice. Generalna pokroviteljica predstave je bila Nika, d.d., borznoposredniška hiša iz Brežic. V Krškem so imeli v četrtek, 19. decembra, muzikal za mlade »Mi se ne damo« s plesno skupino Mojce Horvat in pevko Romano Kranjčan.

O drugih prireditvah poročamo v samostojnih sestavkih na tej strani.

I. Z.

Razstava »razmnožene« dediščine

V Dolenjskem muzeju so na ogled leseni izdelki, nastali v mojstrski delavnici Jerneja in Mateja Kosmača iz Tržišča po muzejskih predlogah

NOVO MESTO — Sedem let ali kaj je tega, kar je začel Jernej Kosmač, inženir strojništva iz Tržišča, izdelovati natančne kopije starih izdelkov domače obrti, ki jih je videl v muzejskih depojih ali pri zasebnih zbiralcih v raznih krajih Slovenije. Za to delo je navdušil tudi sina Mateja, strojnega tehnika, tako da zdaj oba živita od te zanimive dejavnosti. Oba imata status svobodnega kulturnega delavca in naziv mojstra domače obrti, izjemno kakovost izdelkov pa jima potrjujejo na razstavah in, zlasti očetu, tudi na natečajih.

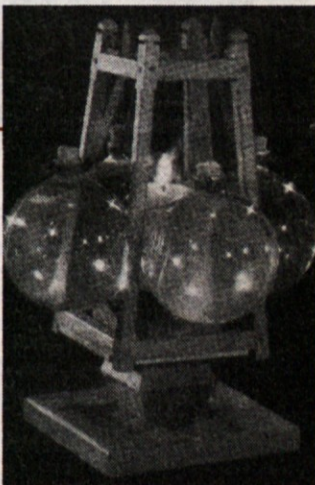
V tržiški delavnici Jerneja Kosmača nastajajo najrazličnejši predmeti. Najbolj znane so čevljarke svetilke na steklene kroglice, ki jih Kosmač serijsko izdeluje kot spominke od leta 1987, ko se je s prvo takšno lučjo, kakršno so nekoč nosili s seboj v delavnice ali od hiše do hiše tržiški šuštarji, pojavil na razstavi v Kranju in dobil pomembno priznanje. Vsi drugi izdelki pa so povsem iz lesa. To so lesene pisave za okraševanje sirov (trmici), lesene žlice, vilice in zajemalke,

žličniki, solnice, rezljani oselniki, preslice za predvilo, kropivčki, lesene šatulje, ključavnice, raglje in lesene pastirske sončne ure. Sin Matej pa se je specializiral za najrazličnejše turistične spominke iz lesa, še posebej za izdelavo že omenjenih pastirskih sončnih ur, kakršne so v starih časih imeli v žepih pastirji na Veliki planini.

Veliko predmetov, ki sta jih izdelala omenjena mojstra domače obrti, je od srede, 18. decembra, na ogled v mali razstavnici dvorani Dolenjskega muzeja. Razstavo pod pomenljivim naslovom Iz domačih korenin je novomeški muzej pripravil v sodelovanju z Zavodom za kulturo in izobraževanje iz Tržišča in bo na ogled do 12. januarja 1992. Poleg prej navedenih predmetov so razstavljene tudi lesene jaslice in nekaj drugih rezbarij z upodobitvami Martina Krpana ter nekaterih svetnikov in zaščitnikov. Tisti, ki ne vedo, kaj je rovaš, pa si bodo lahko ogledali kar šop palic z zarezi in drugimi znamenji. Sicer pa je dobro, da si vsak obiskovalec prebere pisna pojasnila ob eksponatih.

Na otvoritvi se je zbralo kar lepo število obiskovalcev, ki so najprej prisluhnili tržiškemu citraru Mateju Lončarju, nato pa strokovni razlagi razstave. Le-to je imel znani slovenski etnolog dr. Janez Bogataj, ki ga Novomeščani poznajo še iz časov, ko je bil kot mlad strokovnjak nekaj let zaposlen v Dolenjskem muzeju. Menil je, da takšna razstava ni le prispevek k potrjevanju naše slovenske identitete doma, ampak se s predmeti, kakršne izdelujeta oba Kosmača, lahko ponasamo tudi v tujini, ne da bi morali na vsak izdelek nalepiti napis »Made in Slovenia«. Poudaril je, da bi se morali kot Slovenci promovirati v Evropi predvsem s tistim, kar je izključno naše, kar izvira iz naših domačih korenin, iz tega pa bi morali znati tudi kaj iztržiti.

Ravnatelj Dolenjskega muzeja, Bojan Božič, je menil, da razstava ni zanimiva le za ogled, temveč tudi za zgled in spodbudo v dolenjskem okolju. »Tudi v Dolenjskem muzeju hranimo zelo zanimive stare predmete, ki

TRŽIŠKA ČEVLJARSKA LUČ na steklene kroglice je eden najzanimivejših predmetov na razstavi v Dolenjskem muzeju, kjer se s kopijami tako imenovane kulturne dediščine predstavljata Jernej in Matej Kosmač, oče in sin, mojstra domače obrti iz Tržišča.

so naši, recimo, dolenjski in na nas je, da najdemo in spodbudimo ljudi, da bi se začeli ukvarjati s takšno obrtjo. Muzejskih predlog, kot rečeno, ne manjka, le Kosmače še moramo pridobiti,« je poudaril.

I. ZORAN

Novoles spet zares

V Novolesu gre spet zares. Tega pa ne gre soditi le po njihovem reklamnem geslu, ampak v prvi vrsti in predvsem po poslovnih rezultatih tik pred koncem leta. Ta nekdanji lesni gigant iz Straže pri Novem mestu je bil še pred nedavnim tako rekoč na tleh, potolčen in knokaviran, če se izrazimo v boksarskem jeziku, danes pa spet trdno stoji na svojih nogah in je na poti k novim uspehom in vzponom. Vrnitev Novolesa med uspešna slovenska podjetja se dogaja tukaj in sedaj.

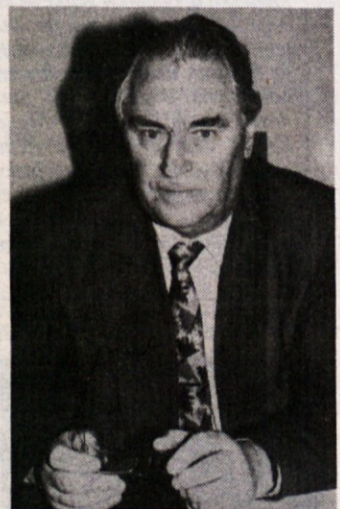
OD VRHA DO DNA

Ko je nekdanji dolgoletni in nadvse uspešni direktor Novolesa Jože Knez, sedaj predsednik sanacijskega odbora, pred več kot 40 leti prišel v Novoles, je to podjetje kmalu postalo vodilno v slovenski lesni industriji. Ker je bila poraba lesa in lesnih izdelkov v Jugoslaviji majhna, skorajda bi lahko rekli neznatna, so se morali hitro usmeriti na tuje trge. Šestdeseta leta so bila čas velikoserijske proizvodnje, ki pa je zahtevala predvsem manj kvalificirano delovno silo. Sredi sedemdesetih let je bil Novoles največji slovenski izvoznik lesnih izdelkov, izvažal pa je največ v Ameriko, kajti Evropa, kakor se morda danes čudno sliši, je bila takrat še prerevna, da bi si lahko privoščila take in toliko lesnih izdelkov kot Amerika. Takrat je Novoles imel kar 40 odst. ameriškega tržišča gugalnikov, kar je za današnje razmere nekaj nepojmljivega. Z naftno krizo, tehnološko revolucijo in s težnjami k drugačnim vrednotam pa se je svetovna lesna industrija začela preurejati v manjše in bolj prilagodljive enote, temu pa slovenska lesna industrija ni sledila. Posledice take neprilagodljivosti zahtevam svetovnih trgov so se hitro pokazale. Knez je sicer nasprotoval temu, da investicijsko in produkcijsko nadaljujejo po stari poti, ker pa je pri tem ostal osamljen (in to ne le v Novolesu, ampak v Sloveniji sploh), je odšel. Od takrat je šla Novolesova pot samo navzdol in lansko leto, ko je bilo to nekdanje uspešno podjetje tako rekoč pred razpadom, dosegla najnižjo točko.

PREOBRAT Z NOVIM VODSTVOM

Zadnjih nekaj let je bil Novoles vseskozi v izgubi, ki se je samo povečevala. V drugi polovici lanskega leta so nameravali s prisilno poravnavo in z reorganizacijo rešiti nakopičene težave, vendar ti ukrepi niso prinesli pričakovanih rezultatov. Kljub delni prisilni poravnavi in odložitvi velikih dolgov za dve leti je Novoles posloval z vedno večjo izgubo. Da nova organizacija ni dala pravih rezultatov, govori tudi podatek, da so podjetja, kljub temu da so bila »očiščena« dolgov, še naprej poslovala z izgubo. Sistem je tako rekoč razpadel in nobena od poslovnih funkcij ni več delovala. Letos spomladi so se na pobudo, skorajda zahtevo, delavcev obrnili na nekdanjega uspešnega direktorja Novolesa Jožeta Kneza, ki je prišel nazaj kot

Jože Knez, predsednik sanacijskega odbora in nekdanji dolgoletni direktor Novolesa: »Za sedanjost vodilno ekipo lahko rečem, da je dobra in da se problemov loteva s sodobnimi prijemi. Sprememba, kateri smo pričeli sedaj, bi se morala zgoditi

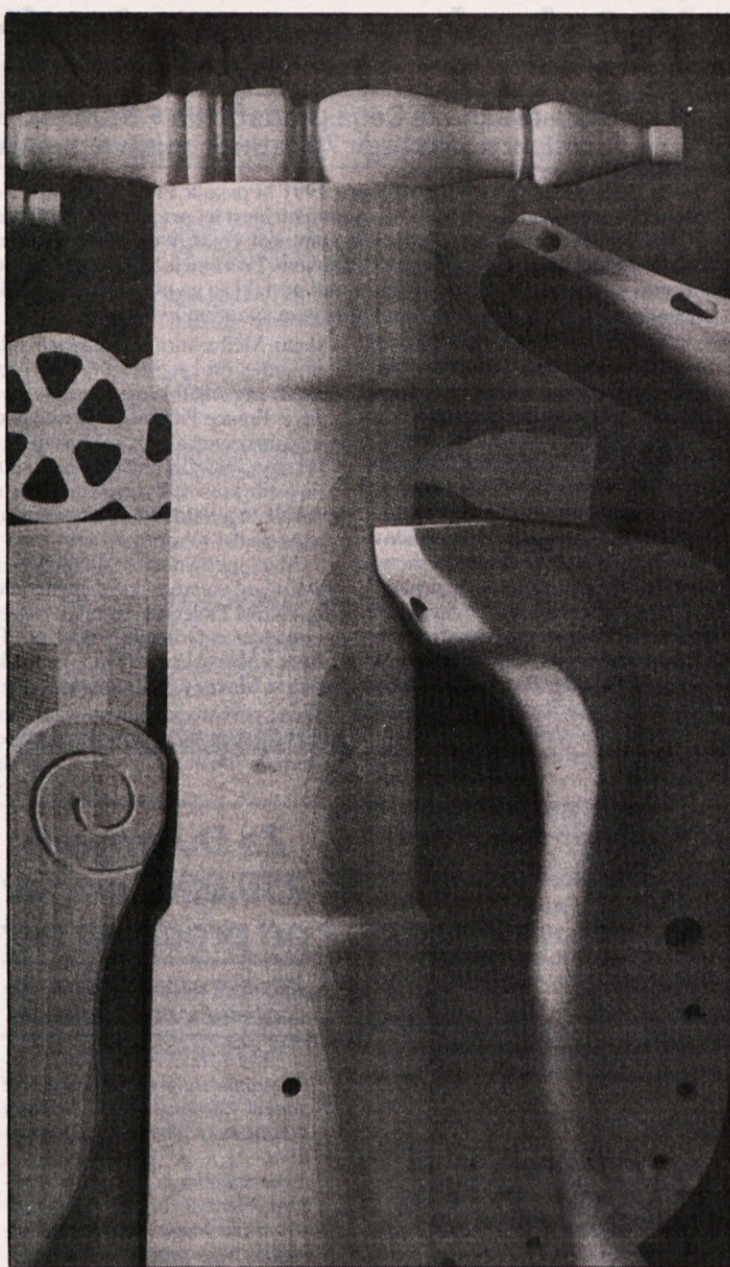

že pred desetimi leti. Lesna industrija mora postati fleksibilnejša, da bo znala teči tudi na kratke proge, in to hitro, ne pa samo vztrajno, a počasi na dolge. Glede na vedenje in izkušnje, ki jih imam, sem zelo previden pri ocenah, kajti na vsako gospodarsko organizacijo vpliva tudi veliko nepredvidljivih dejavnikov v okolju, za katere ne veš, kdaj te lahko uničijo. Izjemni rezultati, ki so se pokazali v zadnjih mesecih Novolesovega poslovanja, kažejo na močnejše pozitivne sile v podjetju, kot smo jih pričakovali. Maja, ko smo prišli z novo ekipo, je bil Novoles klinično mrtev, vendar se je stanje začelo hitro popravljati in dosegli smo več, kot smo pričakovali. Novoles ima še vedno ugled na trgu in je s svojimi izdelki zanimiv. To je velik kapital, ki ga ima Novoles iz preteklosti. Ocenjujem, da bo Novoles ostal in se stabiliziral.«

Jože Baškovič, direktor finančne službe: »Tu sem tretji mesec, prej sem bil stečajni upravitelj v Novoleso-

vem Novem ambientu. Po uspešno zaključenem stečaju sem spoznal, da se z dobro vodilno ekipo Novoles lahko spet povzpne. Novoles je bil vseskozi izvozno usmerjen, to usmeritev pa bo moral v bodoče še bolj poudarjeno nadaljevati. Upam, da bo slovenska vlada sprejela zakone, ki bodo izvoznike spodbujali k še večjemu izvozu. V Novolesu si sedaj prizadevamo najti skupen jezik z našimi upniki. Glede na to, da v zadnjih mesecih zelo dobro poslujejo, seveda brez tujega vlaganja, menim, da bi morali pri upnikih vzbuditi večje zaupanje. Načrte in vizijo razvoja imamo, kadar je to, pa je tudi vsa stvar, v katero se podajaš, uresničljiva.«

predsednik sanacijskega odbora, v katerem so zbrali več znanih strokovnjakov z raznih področij. Poleti pa so imenovali za novega generalnega direktorja Novolesa Milana Bajžlja, nekdanjega generalnega direktorja RTV Ljubljana, ki je seveda takoj sestavil novo vodilno ekipo. Uspešno in plodno sodelovanje sanacijskega odbora in nove vodilne ekipe z Bajžljem na čelu je kmalu obrodilo sadove. Upravljanje in vodenje Novolesa kot celote je postalo stabilno, isto velja za podjetja znotraj sistema Novoles.

Septembra letos je novo vodstvo sklicalo prvo tiskovno konferenco, na kateri so sporočili, da je v poslovanju Novolesa prišlo do preobrata. Že v tem kratkem času jim je uspelo, da je sistem kot celota začel poslovati pozitivno. »To seveda še ne pomeni pokrivanja vseh izgub, ki so se nakopičile v preteklosti, je pa napoved za lepšo in boljše prihodnost,« so takrat rekli in napovedali, da bo v nekaj mesecih Novoles kot celota posloval z dobičkom. Poleg pozitivnega tekočega poslovanja je novo vodstvo obljubilo tudi proizvodnjo brez izgub v tistih podjetjih, ki so bila v stečaju, poslovanje z dobičkom v tistih podjetjih, ki so se takrat »vrtela« okoli pozitivne ničle, ter povečanje dobička v tistih podjetjih, ki so že takrat poslovala dobro. In držali so besedo. Še več: ta obljuba se je uresničila celo prej, kot so sami pričakovali.

Medtem ko je izguba v sistemu Novoles v začetku leta znašala 20 do 30 milijonov dinarjev na mesec, so septembra ustvarili 11, oktobra pa že 30 milijonov dolarjev dobička. Ta trend se nadaljuje tudi v zadnjih dveh mesecih leta, tako da bodo že do konca leta pokrili vso nakopičeno izgubo iz prvega polletja, ki se je je nabralo kar za 80 milijonov dolarjev. Vsa podjetja, ki so bila v stečaju, danes poslujejo pozitivno, v dveh, Drobnem pohištvu in Novem ambientu, je stečaj že uspešno zaključen. Podjetja, ki so prej poslovala okoli pozitivne ničle, danes poslujejo z dobičkom, težave se zaostčujejo le v Sigmatu, ki je bil že takrat v izgubi. Ostala podjetja v sistemu Novoles, ki so že takrat poslovala pozitivno, pa dobiček iz meseca v mesec povečujejo. Odkar je vodenje Novolesa prevzela nova ekipa, ki, kot rečeno, plodno sodeluje s sanacijskim odborom, se je produktivnost povečala kar za 66 odst., proizvodnja se je mesečno realno povečevala za 22 odst., na zahtevne konvertibilne trge pa izvozijo okoli 60 odst. celotne proizvodnje. Ni kaj, ti podatki veliko povedo!

IZ PRETEKLOSTI SO LE DOLGOVI

»Zakaj je Novoles zašel v take težave? S tem vprašanjem si mi bolj malo belimo glave. Vsekakor pa menim, da mora vodstvo vsakega podjetja, če naj bo to uspešno, predvideti možne težave in zapreke in pravočasno pravilno ukrepati. A kot rečeno, s preteklostjo se mi ne ukvarjamo, razen z dolgi, ki smo jih »pojerbali«, seveda,« pravi generalni direktor Milan Bajželj. »Ko smo spomladi prišli v Stražo, smo ocenili, da ta sistem ima bo-

Generalni direktor Milan Bajželj

dočnost in da se ga da rešiti. Novoles ima trdne in globoke korenine, ima zveste, delavne in sposobne ljudi, zagotovljene surovine in potencialno veliko izvoza. Torej je vse odvisno od vodstva, da to pretvori v dobre rezultate. In zato se mi ne oziramo nazaj, ampak gledamo naprej!«

Danes Novoles zaposluje okoli 1500 ljudi, njihov široki proizvodni program teče v štirinajstih družbah, vrednost letne prodaje pa znaša 80 milijonov nemških mark. Res se je število zaposlenih v letošnjem letu zmanjšalo za več kot 500 ljudi, res pa je tudi, da je bilo v najboljših prejšnjih časih zaposlenih več kot 3000 delavcev. Ob koncu sanacije, pravijo, se bo število zaposlenih spet povečalo. »Sicer pa danes število zaposlenih ni pomembno, važno je, kakšna je struktura zaposlenih, kaj ti ljudje znajo, kaj in kako delajo,« pravi Bajželj. »Bodočnost Novolesa je odvisna v prvi vrsti od mladih, izobraženih, sposobnih in prodornih ljudi, ki bodo prevzeli razvoj, tehnologijo, marketing, komercialno in druga najpomembnejša področja. Zato nameravamo v kratkem dobiti okoli 40 takih ljudi. Ponudili jim bomo primerno plačilo, več, kot bi jih plačali drugi, a bomo od njih tudi veliko zahtevali. Skoncentrirati moramo znanje in voljo, ustvariti »kritično maso« teh dveh elementov, potem se za rezultate ni bati.«

Že sedaj, kot rečeno, Novoles izvozi kar 60 odst. proizvodnje, namerava pa izvoz še povečevati in hkrati na svetovnih trgih doseči tudi višje cene. Seveda je to moč doseči le s kakovostjo, solidnostjo in trdnim ugledom. Sedaj so uspešni predvsem pri polproizvodih, zlasti v proizvodnji vezanih plošč, ter sestavnih delih za pohištvo, višje ko segajo, bolj se kaže, da potrebujejo več znanja, tisto »kritično maso«. Paleta njihovih izdelkov je široka in sedaj jih obravnavajo enakovredno, razvojne analize pa bodo pokazale, kje so njihove primerjalne prednosti, in na te bodo »obesili« svoje nove programe.

S tem, ko so poravnali vse letošnje izgube in bodo za povrh še poslovno leto zaključili pozitivno, so seveda v Novolesu krepko zajeli svež zrak. Pripravili so model, po katerem naj bi v prihodnjem letu stalno poslovali z dobičkom, poleg tega pa tudi program, ki zajema še januar 1993, predvideva tudi vrnitev dela dolga iz preteklosti. Tega dolga se je nabralo za okoli 14 milijonov nemških mark, kar je tudi za kakšno večje in trdnjše podjetje hudo velik zalogaj. Vendar tudi na to v Novolesu gledajo z optimizmom. Prepričani so, da bodo prihodnje leto ustvarili okoli 6 milijonov mark dobička. Tako bodo lahko do januarja 1993 poravnali del dolgov, del pa naj bi ga v soglasju z upniki spremenili v kapitalski delež ali reprogramirali. Prihodnje leto se nameravajo resno lotiti glavnih razvojnih vprašanj in pripraviti model za dolgoročni razvoj Novolesa.

Zanimivo je, da je kolektivna pogodba, okoli katere so pogajanja že zaključena, tako rekoč sestavni del modela razvoja Novolesa do januarja 1993. Od tega, če in kako bodo ta model uresničevali, so odvisne tudi plače. Če bodo dosegali načrtovane rezultate, bodo tudi plače delavcev, ki so sedaj globoko pod tistim, kar predvideva kolektivna pogodba, do konca 1992 take, kot je zapisano v pogodbi. Če pa bi bili rezultati še boljši, se bo to poznalo tudi pri plačah.

Seveda se v Novolesu še vedno spopadajo tudi s težavami in problemi. Na poslovnem področju so to zlasti težave pri nabavi potrebnih količin lesa, kajti južni predeli bivše Jugoslavije, od koder so prej dobivali precej lesa, so tako rekoč zaprti. Poleg tega so morali, da so zagotovili nemoteno proizvodnjo, pred zimo nabaviti več lesa, saj bi jim huda in snežena zima lahko usodno prekrizala njihove načrte. Načrtujejo, da bodo prihodnje leto na tuja tržišča prodali za okoli 90 milijonov mark svojih izdelkov, leto kasneje pa že za blizu 120 milijonov mark. Največ izvozijo v Italijo, Nemčijo, Avstrijo in Ameriko. Njihov cilj ni količina, ampak kakovost, ne masa, ampak denar, ne delavec zamorec, ampak ustvarjal in zadovoljen delavec. Do leta 2000 hoče biti Novoles na najzahtevnejših svetovnih trgih enak med enakimi. To pa pomeni: enak med najboljšimi.

A. B. in J. D.

Milan Colnar, tehnični vodja Novega ambienta:

ranost delavcev primerna in ni razloga, da stvari ne bi stekle še bolje.«

»Na razvoj in bodočnost Novolesa gledam optimistično, saj smo firma, ki je pretežno usmerjena v izvoz. V Novem ambientu prodamo 40 odst. naših izdelkov na tuje, kmalu pa naj bi izvoz povečali na 70 odst. Trenutno imamo dovolj trgov, največ pa sedaj izvažamo v arabske dežele. Ponekod smo se na zahteve trgov že prilagodili, drugje nas to še čaka. V zadnjih mesecih smo dosegli zelo dobre rezultate, vendar bomo morali vložiti še precej truda in predvsem strokovnega znanja, da se bomo utrdili. Pripravljenost kolektiva je velika, zainteresi-

Mitja Bukovec, predsednik sindikata v Vezanih ploščah in pogajalec v komisiji za podpis kolektivne pogodbe:

»Z novim vodstvom smo sicer zadovoljni, vendar se delavci še vedno ne moremo znebiti nezaupanja, ki ga imamo zaradi slabih izkušenj s prejšnjimi vodstvi. Prevečkrat smo namreč že bili opeharjeni. S sedanjim vodstvom smo našli skupno pot, ki smo jo sprejeli eni in drugi in pričakujemo, da bomo po novem letu začeli dogovorjene stvari uresničevati in da bo naše delo bolj plačano. Prav z željo, da se stvari v Novolesu uredijo in da bi ljudje iz teh krajev še naprej imeli zaposlitev, smo v sindikatu pred časom dali pobudo, da se v No-

voles vrne dolgoletni uspešni direktor Jože Knez. Želimo — kaj drugega, kot to? — da Novoles spet zaživi.«

Tam stoji pa hlevček, lepi hlevček Betlehem

Kaj je dom? Kdo ve, koliko različnih odgovorov bi človek dobil, če bi spraševal ljudi, kaj jim pomeni dom. A v teh prazničnih dneh, ki so pogreznjeni v najglobljo temo zime in škripajoči mrz, je dom nekaj toplega in prijaznega, veselo otrok ob darilih Božička ali dedka Mrza, dobrote, ki diše iz kuhinje, okrašena novoletna jelka in za mnoge tudi jaslice s sveto družino, pastirji, ovčicami, mahovjem in zvezdo repatico nad Betlehemskega obrisa. Dom je pesem, ki jo na božični večer zapoje družina ob jaslicah, dom sta radost in pričakovanje, ko na silvestrovo kristalno zazvene kozarci. Dom je nekaj lepega.

V mnogih slovenskih domovih, mestnih in kmečkih, v tem času stojijo jaslice. Zdi se, kot da so nekaj nepogrešljivega, da že od nekdaj spremljajo zimske večere in da s svojo skrivnostno govorico o rojstvu Odršenika, ki je prišel na svet, govorijo najgloblji kotičkom naše duše, kjer se še skrivajo strahovi iz davnih tisočletij pred temo in zimo ter hrepeneče pričakovanje svetlejših dni in močnejšega sonca. Govore o božični skrivnosti božjega rojstva na tisti najbolj neposreden način, ki se lahko dotakne vsakogar, govore očem in srcu.

Vendar postavljanje jaslic ni zelo star običaj. V primerjavi z drugimi božičnimi in novoletnimi običaji, ki jih je v našem ljudskem izročilu veliko, so razmeroma nove, še posebej na kmetih.

V kakšnih jaslih je ležal Jezus?

Jaslice izvirajo iz besede jasli, ki označuje koritasto pripravo, kamor se poklada krma za živino. Sveto pismo pripoveduje, da je novorojeni Jezus ležal v jaslih, in od tod neposredno poimenovanje upodabljanja božičnega dogodka kot jaslice. Od štirih evangelistov, glavnih pričevalcev Jezusovega življenja in delovanja, poročata o rojstvu le Matej in Luka. Prvi izredno skopo, nekaj več pove Luka, ki je božično skrivnost zapisal takole: »Rodila je sina prvojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanj ni bilo prostora v prenočišču.«

V kakšnih jaslih je ležal Jezusček? Zgodovina ni romantična in pravi, da se božje dete ni rodilo v toplem hlevu, kakršni so stali po naši deželi in jih radi uporabljajo pri postavljanju jaslic, pač pa se je rodilo v votlini. Lesenih jasli tistikrat na Jutrovo niso poznali, zanje so uporabljali vdolbino na tleh, včasih obdano z ilovnatim okopom.

Cerkveni očetje pišejo, da je leta 325 po Sveti deželi potovala cesarica Helena, mati cesarja Konstantina Velikega. Obiskala je votlino, kjer se je rodil Jezus. V nji je našla ostanke desk, ki naj bi sestavljale jasli, kamor je Marija položila

novorojenca. Najdene deske je dala prevleči s srebrom, nad votlino pa postaviti baziliko. V 7. stol. se je pet jasličnih deščic pojavilo v Rimu, kamor so jih prenesli iz Svete dežele, da bi jih rešili pred Saraceni. Relikvije so shranili v baziliki sv. Marije, kjer jih hranijo še dandanes, le da Cerkev ne trdi več, da gre za Odršenikove jasli. Zgodovinarji pač vedo, da lesenih jasli v krajih in v času Jezusovega rojstva pač niso poznali.

Vse od 4. stoletja, ko so v Rimu začeli praznovati božič, so Jezusovo rojstvo upodabljali različno. Dete so risali v lesenih jaslih, na otepu slame, v pleteni košari, na Marijinem plašču, v hlevčku ali v hišici, pogosto tudi v antičnih ruševinah ali v gradu, le malokdaj pa tako, kot se je res zgodilo, v votlini. Ker so evangeliji zelo skopi z opisom vznemirljivega dogodka, so upodobljenci segali po apokrifnih spisih, ki jih Cerkev ne priznava kot pristne, so pa polni nadrobnosti iz Jezusovega življenja. V psevdo Matejevem evangeliju je zapisanih nekaj takih podrobnosti, ki so postale nepogrešljiv del mnogih upodobitev in tudi jaslic. V apokrifu piše, da je šla Marija po porodu v hlev in položila Dete v jasli, kjer sta ga grela vol in osel, nad votlino pa se je pojavila silno svetla zvezda.

Kako so upodabljali Jezusovo rojstvo, je bilo odvisno od dobe, kulturnega okolja in posamezne dežele. Kar se jaslic tiče, je prišlo do združevanja več motivov, samega rojstva z angelovim oznanilom pastirjem in s poklonitvijo treh kraljev.

Od kdaj in od kod jaslice?

Kot najstarejše prednike jaslic bi lahko omenili ležišča s kipcem Deteta, ki so jih prvi začeli izdelovati in uporabljati za devocijo (pobožno čaščenje) na Nizozemskem. O božiču so tudi drugod začeli postavljati kipec Jezusčka na oltar in pred njim so predvsem otroci opravljali razne pobožnosti. V zgodnjem 16. stol. se je v zahodni Evropi pojavila potreba, da kipec Jezusa na oltarju nadomestijo s čim za oko mikavnejšim, zato so začeli postavljati na oltar kar vso skupino: Marijo, Jožefa in Dete. Plastični so rekli betlehem. Najstarejše poročilo o betlehemu je iz leta 1502, govori pa o holandskem mestu Delft, kjer so iz lesa izrezljani »betleem« imeli na oltarju od božiča do svečnice. Iz cerkva so sčasoma začeli betleme prenašati v domače kapele, najprej seveda plemiški odličniki, kasneje pa tudi bogatejši meščani in duhovniki. Od meščanstva se je postavljanje betlehema razširilo še na t. j. meščanske sloje in nazadnje še na kmete.

Najbolj zaslužni za prodor jaslic so bili jezuiti, ki so prišli na zamisel, da bi namesto vedno enakega betlehema božični prizor upodobili s premakljivimi kipci, ki se jih da postaviti, potem pa razdreti in spraviti. Prve jaslice s kipci so stale že leta 1560 v portugalskem jezuitskem kolegiju. Le nekaj let kasneje so jih imeli v Kragju. V 17. stol. so bile jaslice že precej razširjene. Sčasoma so nastale tudi delavnice, ki so izdelovale različne kipe, od lesenih do voščenih in papirnatih, trgovina pa je jaslice širila v vse konce Evrope in z jezuitskim redom tudi v druge dežele sveta.

Jaslice na Slovenskem

Slovenci so imenovali vsako upodobitev rojstva Gospodovega jaslice. Najstarejša taka upodobitev pri nas je znana z gotovih fresk v cerkvi na Vrzdencu iz leta 1300. Posebej razkošna je starejša upodobitev treh kraljev na Dolenjskem v cerkvi na Muljavi. V pozni gotiki so se poleg slikarjev pojavile že tudi polreliefne in reliefne upodobitve. Jaslice kot prostorski

prizor Gospodovega rojstva, poklonitve pastirjev in treh kraljev pa so tudi k nam prišle z jezuiti.

Prvo poročilo o jaslicah je za božič leta 1644, ki govori o jaslicah v ljubljanski jezuitski cerkvi (danes cerkev sv. Jakoba). Slovenci pri jaslicah nismo prav hiteli za zahodno Evropo in smo bili tudi v tem pogledu narod zamudnikov, a velja si zapomniti, da smo jih imeli tri leta prej Dunaj!

Sčasoma so se oblikovali trije tipi jaslic: odrske, omarične in odprte jaslice. Prve so maketa gledališkega odra, omarične jaslice so, kot ime pove, shranjene v omari, odprti tip pa predstavljajo tiste jaslice, ki so postavljene na odprti ploskvi. Najstarejše ohranjene jaslice na naših tleh so odrskega tipa, imajo jih v ljubljanski uršulinski cerkvi, voščene in pobarvane figurice pa so nastale okrog leta 1800.

Cenejše od kiparskih ali voščenih so bile ploske figurice, izžagane iz lesenih deščic in pobarvane. Najverjetneje so prve take na naših tleh imeli v Ljutomeru, med starejšimi lastniki pa so omenjeni tudi novomeški frančiškani. Novomeške je odkril umetnostni zgodovinar Jože Gregorič. V pismu Niku Kuretu, avtorju knjige Jaslice na Slovenskem (služila je kot poglavni vir pri tem pisanju), je malo pred smrtjo (umrl je med bombnim napadom na Novo mesto leta 1943) pisal, da imajo v frančiškanski cerkvi »lepe na desko slikane figure«. Domneval je, da gre za delo Štefana Šubica, očeta znanih slikarjev Jurija in Janeza.

Slovenska Jezus in Marija

Cerkve in premožnejši meščani so si lahko privoščili rezljane ali modelirane jaslice. Mnogo pogostejše pa so bile papirnatke jaslice, ki so bile tudi najcenejše. V prvi polovici tega stoletja so že na veliko tiskali jaslične pole. Iz njih so like izrezali, jih nalepili na karton, prilepili še klinček in že so bile na voljo za postavitev. Nenavadne papirnatke jaslice je v stari Jugoslaviji narisal Maksim Gaspari, ki je Jožefa in Marijo naslikal v slovenski narodni noši, med pastirji pa so bili naši očanci in žene, harmonikaš ter celo fantje v srbski in hrvaški narodni noši, medtem ko je bil Betlehem še najbolj podoben Višnji Gori.

Nekatere jaslice so bile še posebej umetelno izdelane. Domiselni jasličarji so izdelovali tudi gibljive jaslice, ki jih je poganjal skrit mehanizem. Zares nekaj posebnega so bile jaslice, ki jih je, kot poroča Janez Trdina, izdelal Stolarjev Jožko iz okolice Smihela pri Novem mestu. Izrezljal jih je iz lesa in povezal z žicami ter nato tako umetelno vodil, da se je vse premikalo in so ljudje od začudenja nemeli, nekaj žensk pa je od ginjenosti nad lepoto in čudežnostjo predstave jokalo. Po nekem viru naj bi zanimive jaslice poznali tudi v Metliki. Naokoli naj bi jih nosili štirje fantje ter z njimi obiskovali hiše. S skritimi vzvodi so oživiljali jaslične figurice in si s svojo predstavo nabrali obilo darov.

Kot zanimivost omenimo še jaslice iz leta 1946, ki jih je postavil v Novem mestu Polde Cigler. Namesto Betlehema je v ozadju stala prava podoba Novega mesta, pokrajina je bila tipično dolenska in tudi sv. družina je dobila svoj prostor pod maketo pravega dolenskega kozloca.

Na kmete so družinske jaslice prišle iz mest. Najprej so jih postavljali v kmečkih domovih Gorenjske, Dolenjske in Spodnje Štajerske, kasneje tudi v drugih pokrajinah, z izjemo slovenske Istre, kjer jih niso poznali. Jaslicam so v kmečkem domu odredili najsvetejše mesto v hiši, bogov kot. Sprva jih je postavljala gospodar hiše, kasneje pa otroci, včasih tudi gospodinja. Kot so okrasili s smrečjem in drugim zelenjem, jabolk, pozlačenimi orehi ter pisanimi papirnatimi trakovi. Posebnost dolenskih kmečkih jaslic je bil prt iz rezanih ljudskimi ornamenti, ki so ga pripeli pod jaslice. Ti prtički so zdaj žal skoraj povsem izginili, kot je izginilo tudi božično koledovanje s prenosnimi jaslicami. Z berači je izginil tudi običaj, da so prihajali na sveti večer v hiše in pred jaslicami peli stare božične pesmi.

MILAN MARKELJ

Testene jaslice na božičniku

83-

letna Terezija Jaklič iz Črnomlja se še vedno o božiču drži starih navad in izdelava jaslice iz testa, kot se je naučila od svoje matere, ko je ta v Vranovičih pred radovednimi očmi svojih številnih otrok pripravljala božični kruh, poprtnik ali božičnik, kot se mu pravi. V tej vasi so imeli navado, da so na božičnik posadili še nekaj posebnega, testene jaslice, ki so jih pripravljali posebej. Mati je nekaj dni pred peko božičnika pripravila testo kot za rezance, le nekoliko bolj trdo, ga poveljala in razrezala na trakove, nato pa z rokami in lesenim klinčkom oblikovala Marijo, Jožefa, Jezusčka, množico ptičic in drevesčke, včasih tudi kakšno ovčico. Testeni kipci, natakneni na lesene klince, so se potem nekaj dni sušili, nato pa so šli v peko, skupaj s tremi hlebci kruha in potico. Vse to je bilo namenjeno praznovanju treh božičnih večerov, kot so naši predniki imenovali tri zimske praznike: božič, silvestrovo in tri kralje.

»Božičnik z jaslicami in okrasjem smo za božič položili na mizo, zraven še dva hlebca kruha in potico, ključ od zidanice, nekaj denarja v denarnici, maslenko, v katero smo natresli žrnega zrnja in vtaknili dva, tri storže koruze, skratka, vse, kar je predstavljalo kmečko blagostanje, je šlo na mizo,« pripoveduje Jakličeva. »V bogovem kotu pa smo imeli tiste prave, papirnatke jaslice na mahu. Na sveti večer je bilo tako vse lepo in praznično. Tisti dan se je pospravilo po hiši in zunaj nje, po vseh prostorih je gospodar podkadal in poškrpil z blagoslovljenim vodo, nato pa je družina nekaj boljšega povečevala. Po večerji smo molili rožni venec ali zapeli kakšno božično pesem. Pred polnočjo pa smo napregli konje in se odpeljali k polnočnici. Nato pa spat. Od dobrot na mizi se je smelo jesti potico in kruh, božičnika pa ne. Mati so ga po prazniku pospravili v kaščo, kjer je čakal do večera na starega leta dan, ko smo mizo ponovno okrasili kot za sveti večer. In enako še na predvečer treh kraljev. Zjutraj na tri kralje je ate končno razrezal božičnik na toliko kosov, kolikor nas je bilo v družini. Po koš-

ček božičnika je dobila tudi živina, vsaka od živali, kar smo pač imeli, krave, koze, ovce. Kruh božičnik smo pojedli, jaslic z njega pa ne, ampak smo jih sežgali v ognju. V času moje mladosti se je tako delalo skoraj pri vseh hišah v vasi.«

Po več letih, ko se je Terezija že poročila v Črnomelj, se je na prigovarjanje moža ponovno odločila, da naredi testene jaslice in božičnik. In posledje so v Jakličevi družini vsako leto o božiču imeli na mizi božičnik s testenimi jaslicami in okrasjem.

»Dokler so bili otroci še doma, sem delala po starem in smo božičnik tudi pojedli, zdaj pa ne več. Zdaj jih delam samo še za okras in za spomin. Testene jaslice na majhnem božičniku dela tudi moja sestra v Ljubljani, a jih oblikuje bolj umetniško, medtem ko jih jaz delam po ljudsko, tako, kot so jih delali včasih.«

Zdaj, ko so Terezijini otroci že odrasli in imajo svoje družine, Terezija še vedno za vsakogar pripravi po ene testene jaslice in jih postavi na hlebček kruha v spomin na nekdanje božične večere in na veselje, ki so ga imeli otroci, malo pa tudi zato, da se lepi stari običaji ne pozabijo.

Daljnji svet svete dežele

Prišel je čas okrog božiča. Ta krščanski praznik postaja vse bolj naš, družinski. Drobne pozornosti, tople besede, prijetne dišave iz kuhinje, ubrane pesmi, slovesna polnočna maša in seveda nepogrešljive jaslice. Povod za to praznično razpoloženje je Kristusovo rojstvo. Mnogi so že poromali v vročo Palestino, kjer je bil v jasli položen in kjer je ustvarjal legendo svojega kratkega zemeljskega poslanstva. Za tiste, ki so njegovo življenjsko pot spoznali le v Svetem pismu, pa malo pbliže pokukajmo v te kraje 2000 let kasneje.

Ob vzhodni obali sredozemskega morja, med Sirijo in Egiptom, se razteza 230 km dolga dežela, ki zavzema 25000 km² ozemlja. Tu se srečamo z neizprosnim puščavo, ki ob izviru vode izbruhne v zeleni raj, občudujemo nasade eksotičnega sadja, naravne znamenitosti in moč reke Jordan. Kljub temu da v času dolgotrajne suše usahne in ni prav nič bolj ošabna kakor večji potok, je to reka, ki življenje daje. Napaja se iz ledenikov 2759 m visokega Hermona, se potopi v 3000 m niže ležeče Galilejsko jezero, se iz njega izvije v puščavo, ki jo spreminja v najbolj plodno ravnico, dokler se po 300 km ne izgubi v Mrtvem morju. Gladina tega rekordnega posebnega se kodra kar 392 m pod gladino Sredozemskega morja, dno pa leži še enkrat niže. Ta najnižja depresija našega planeta je dolga 80 in široka 16 km, zmora pa se segreje do 40°C, pri čemer izhlapeva 100 m³ vode na sekundo, (sicer 25 mm na dan). Ni čudno, da je sem postavljena zgodba o Sodomi in Gomori, dveh mestih, ki sta izginili posuti z ognjem in žveplom. Dotik s to vodo je nekaj edinstvenega. Kar devetkrat bolj slana je od običajne morske vode in v njej lahko preživijo le žveplene bakterije. Njena gostota drži na površini še tako okorne neplavalce, med lebdenjem v njej pa lahko izkoristimo čas za branje časopisa, malico...

Le kakšno uro vožnje, a kar 1100 m višinske razlike loči to zemljišče in naravno čudo od zgodovinsko najbolj pomembnega sveta mesta Jeruzalema. Izraelsko-arabska trenja, ki se razplamtevajo že desetletja, dajejo natrpanim mestom še dodaten, neugoden vtis. V arabski trgovski temperament, vreščanje množice otrok, zamolklost najbolj zakrknjenih Židov se vključujejo oborožene straže, stroge kontrole, ob vroči meji pa se razprostirajo minska polja.

Vrtno se k postajam Jezusovega življenja. V Betlehemu, ki je le kakih 13 km oddaljen od Jeruzalema, bomo zaman iskali hlevček in jasli. 27.000 prebivalcev »Hiše kruha« (hebrejski prevod) ali »Hiše mesa« (arabska inačica)

se v glavnem zanaša na turiste, ki jih privlači Votlina rojstva. Ta je spravljena pod okrilje mogočne Bazilike rojstva, ki jo je 1.325 dala zgraditi Konstantinova mati Helena. Vhod je prirejen tako, da se je pri vstopu potrebno globoko prikloniti, saj so poprej divjali skozi kar na konjih. Nekdanja votlina na rodovitnem griču je danes zatohel, 12x3 m velik prostor, z belim marmorjem tlakovan in zvezdo zaznamovan. Prav nič romantičen, s pisanimi verskimi navzkrižji obeležen kraj. Zato ni treba žalovati, če vam ni dano doživeti polnočnice v Betlehemu. Vzdušje v naših cerkvah je precej bolj iskreno.

Jeruzalem s 370.500 prebivalci in nekoliko neustreznim imenom »Mesto miru« je star že 3000 let. V prestolnici kralja Davida je dal njegov sin Salomon zgraditi tempelj, ki so ga Babilonci požgali, ljudje pa so bili kot sužnji pregnani v Egipt (o njihovi nesrečni usodi poje tudi sloveča Verdijeva arija Nabucco). Vrstila so se stoletja raznih vladarjev, dokler niso Grki prepustili mesta Rimljanom. Jezus je luč sveta ugledal v času cesarja Avgusta, ki mu je bil v Palestini podrejen kruti Herod (med drugimi je dal pokončiti ženo, tri sinove, taščo in dva svaka). Po Jezusovem rojstvu je ukazal pomoriti na desetine moških dojenčkov, da bi se tako rešil napovedanega odrešenika. Kot vemo, je Jezus tej usodi ušel, umrl pa je po njegovimi nasledniki, ki po krutosti niso zaostajali. Pomembnih pomnikov njegovega življenja je v tem svetem mestu ogromno. Zdi se, kot da bi se sprehajali po odprtem Svetem pismu. Središčno mesto je tempeljska ploščad, kjer je najsvetlejši kraj tudi za muslimane, kajti od tod naj bi se prerok Mohamed odrlinil proti nebu. Prav blizu dominantne mošeje Elaksa pa židje objokujejo svojo usodo pregnancev in mučnikov. Med kamne mogočnega Zidu žalovanja vitkajo lističe z gorečimi željami. Vzhodno obzidje odpirajo Zlata vrata, skozi katera naj bi Jezus na oslišču prijahal v mesto. Množica, ki ga je tedaj navdušeno pozdravljala s »Hozana!« je čez nekaj dni brezumno kričala: »Križaj ga!« Prijetje bil v vrtu Getsemani (»oljna stiskalnica«), kjer je rad kramljal z apostoli in kamor se je zatekal k razmišljanju. Še danes se tu krotoviči nekaj oljk iz njegovega časa (na eno izmed njih se je menda obesil izdajalski apostol Juda Iskarijot). Od tu je bil odpeljan pod vnožje Kalvarije, kjer ga je Pilat obsodil kot lažnega Boga z besedami: »Ecce homo!« (Glejte, človek!) Postaje križevega pota, po katerem je vdano nesel križ na vrh Kalvarije, poznamo še iz verouka.

Danes je Via Dolorosa ozka, umazana ulica, polna kramarjev in žeparjev, tako da je neprijetna tudi za turiste. Devet postaj je za nami, še pet pa jih je v Cerkvi božjega groba, ki si jo prilasča kar pet verzopovedi. Delček nepozidane Kalvarije-Golgote je otipljiv skozi ozko odprtino in prav tu naj bi Jezus umrl na križu. V tem kompleksu je zajet tudi njegov grob, v rotundi s pomenljivim imenom Anastazij (Vstajenje). Na bližnji Oljski gori nas kapela Vnebohoda spominja na Jezusovo zemeljsko slovo, ki je sledilo štiridesetdnevnu prikazovanju svojim učencem.

SABINA JOVAN

Božič pomeni skrivnost

Na letošnji božični sogovornik je gospod Jože Tori, mladi župnik iz Otočca ali Sentpetra pri Novem mestu. Gospod Juže je poznan kot moderen župnik, ki zlahka najde stik z okoljem, v katerem živi, in se v njem tudi bogato udejstvuje. Večkrat je potoval v Ameriko, to bogato deželo, polno kontrastov in presenečenj. Tam je proučeval tudi življenje mormonov, iz česar je napisal diplomsko nalogo. Zato velja naše prvo vprašanje prav Ameriki.

Amerika nas pravzaprav vedno znova preseneca. Po eni strani liberalizem, svobodni duh, po drugi nesposobnost razumevanja drugačnosti, kar po svoje občutimo tudi mi.

Amerikemu pogledu v nekem smislu tudi manjka širine. Ne morejo razumeti, da tako majhna republika oziroma država, kot je Slovenija, sploh obstaja. To je po njihovih merilih komaj dovolj za srednje veliko mesto. Čudi jih, kako imamo pri nas skoraj v vsaki vasi svoje pokopališče. Tako neracionalno za njihove pojme. Oni bi za celo Slovenijo naredili enako. Tudi rjaski obredi nekaterih sek se pravi spektakli, spretno režirani in namenjeni skorajda izključno enemu namenu - biznisu. Prežet s takimi vtisi sem leto pozneje obiskal Medjugorje in začuda opazil veliko podobnosti. Tudi romarjev je bilo tam največ iz Amerike in vse je prirejeno njihovim potrebam in pričakovanjem.

Je tudi pri nas Cerkev obsojena na takšen materializem, če bo hotela preživeti?

Povsod iščejo sponzorje. Dokler se pri nas stvari ne uredijo, predvsem kar se tiče cerkvene lastnine, moramo gojiti neko obliko pridobivanja sredstev za preživetje. Če bo posest ostala družbena, naj družba tudi poskrbi za socialno varnost poklicnih duhovnikov, da bodo lahko normalno živeli. Način, kakršen je uveljavljen v Avstriji in Nemčiji, ima svoje dobre strani, pa tudi slabe. Dobre kar se tiče materialne plati, po drugi strani pa to lahko vodi v neke vrste uradništvo, v katerem ljudje ne znajo več ceniti

zastojnega dela, ki ga opravlja vsak duhovnik od polnoči do polnoči.

Je lahko prav torej, da je duhovnik v službi ustanove ali občestva?

Pri nas velja še vedno, da si vzeti iz naroda za narod. Tega bi se moral zavedati vsakdo, tudi pedagogi, ne samo duhovniki. Če si postavljen v nek kraj, si tam zaradi ljudi, ne oni zaradi tebe. Če se tega zavedaš, potem boš z veseljem delal in ne bo težko pomagati tudi drugje, kjer je to potrebno in če si pripravljen delati.

Toda v povojnih letih, ki jih vi osebno še niste doživljali kot duhovnik, je bilo delovanje duhovnikov omejeno skoraj zgolj na duhovno področje. Kako je s tem sedaj?

Različno. Nekdo je usmerjen bolj v duhovnost, jemlje človeka samo s te plati, kdo drug ga jemlje bolj celostno. Jaz nekako verjamem v stari rimski pregovor, ki pravi: »Dobra kuhinja, dober red.« ali tistega, ki pravi: »Ljubezen gre skozi želodec.« Naši misionarji v nerazvitih državah dobro vedo, da lačnim ljudem nima smisla govoriti, zato jih učijo vseh mogočih spretnosti, s katerimi si lajšajo življenje. Predstavljam si, da je bilo nekako tako pri nas ta povojna leta, ko so morali duhovniki delovati tiho. Mlajši rod sedaj drugače gleda na to, poskuša človeka razumeti in preko tega duhovno delovati. Sedaj ni več skrbi za to, da človek ne bi bil lačen, temveč je poudarek dan temu, da dobro jesti in piti in imeti to in ono ni vse, da je materialni svet še vedno premalo. Da je treba stremeti k popolnosti. Te sle so imeli veliko stari Rimljani in drugi narodi, ki so si v času svojega vzpona ustvarili velike kulture. Ko so dosegli vrh in nehali težiti navzgor, se je pričel notranji razkroj.

Se da iz zgodovine sploh kaj naučiti? Ali ni ameriška družba sedaj nekje na tistem preobratu?

V tem smislu nas zgodovina lahko nekaj nauči. Ko sem šel po svetu, sem med drugim tudi razmišljal, kje je začetek propada nekega naroda, neke kulture. Elitni dosežki eminentnih ljudi so bili narejeni, ko so bile te na višku, ne samo gospodarsko ampak tudi duhovno. Seveda se lahko iz tega veliko naučimo, toda, da se bomo lahko naučili, moramo stvari tudi poznati.

ti. Če hočemo poznati življenje, moramo v prvi vrsti dobro poznati izraelsko zgodovino od 1800 pred Kristusom naprej. To je narod, ki ima v sebi največ zgodovinske zavesti, to pa zato, ker spoštuje svoj jezik in ker spoštuje soboto, ki je njegov svet dan, Narod, ki tega ne spoštuje, prične propadati. Če boš samo delal in ne boš imel nič več časa zase, je s tabo konec.

Ljudje vas imajo za duhovnika odprtega značaja, ki z lahkoto navezuje stike z ljudmi. Je tudi to posledica potovanja v Ameriko, ali je to v vaši naravi sami?

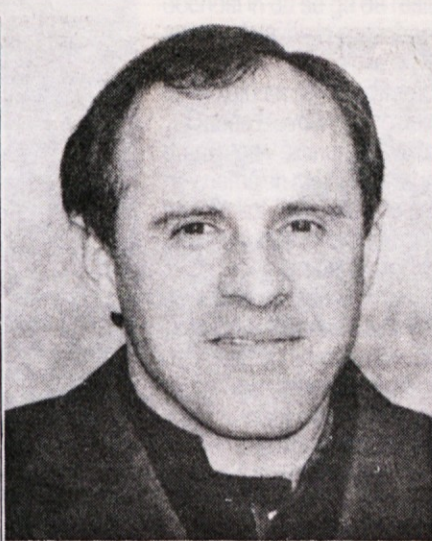
Doma sem iz Vinkarjevca, Šmartno pri Liti, iz kmečke družine s šestimi otroki. Domačija je precej na samem, tako da smo lahko vpili, kolikor smo hoteli. Oče in mati sta bila oba pevca, oče je igral harmoniko in ob nedeljah, zlasti v zimskem času, smo se spravili v kuhinjo, dali peči krompir, postavili na mizo liter mošta in peli do desetih ali do polnoči. Zelo sem hvaležen tistemu času, da sem ga preživel v miru, v prijetni družinski toploti. Družina je bila sicer verna, vendar nas k veri starša nista silila drugače kot s svojim zgledom. Tu je bila posajena tudi kal mojega poklica. Vedno sem si želel človeku pomagati, ali kot zdravnik ali pa kot duhovnik. Le splet okoliščin je pripeljal do tega, da sem izbral drugo.

No, splet okoliščin vas je pripeljal tudi na Otočec, kjer ste se lotili že marsičesa. To pa že ni več splet okoliščin, ampak plod sistematičnega dela.

Nikoli nisem imel težav z navezovanjem stikov z ljudmi. V vsem, s čimer se ukvarjam, pa naj bo to kultura, pomoč v krajevni skupnosti, v cerkvi, gledam na človeka. Zame ni tako pomembno, ali hodi ali ne hodi v cerkev. Če hočemo živeti skupaj, moramo najti na človeškem nivoju skupni jezik, če pa želi kdo v duhovnem delu iti naprej, imam zanj vedno odprta vrata.

Imate občutek, da so bili ljudje na začetku zaradi zakoreninjenih predsodkov nekoliko rezervirani?

Razumem ljudi, ki so zrasli v drugačnem okolju, če so na začetku zadržani. Človek je lahko mlad starček, lahko pa tudi star mladenič. Lahko tudi svoje življenje živi naprej, ne da bi se premaknil, ker je pozabil na to, da se uči do groba in da je ena od stvari v človeku, ki je nedorečena, to je želja po znanju. Kdor misli, da vse ve, je star. Zato imam občutek, da so generacije, po vojni rojene, pokazale preveč pasivnosti, nezainteresiranosti, češ mi vse vemo ali, važno je, da se imamo mi dobro. Tega se najbolj bojim, kajti prav tukaj opažam, da postajam nemočen, ker sem zanje že prestar, čeprav je v meni dovolj energije. Prepričan sem, da se da veliko več napraviti.

No, marsikaj ste pa vendarle že napravili?

Vodim komorni moški pevski zbor, s katerim smo naštudiral koncertni program domoljubnih pesmi, povezanih v cikel »Domovini«, pa tudi sicer skrbim za ljudsko petje. Ker ljudje že slabo poznajo besedila, jih v cerkvi projiciramo z diaprojektorjem. Pri cerkvi je tudi otroški pevski zbor in neke vrste otroška glasbena šola, v kateri se otroci učijo teorije, spoznavajo pa tudi glasbene inštrumente.

Kakšno pa je sodelovanje s šolo v kraju?

Ravnatelj se zelo trudi, da bi bil dovolj sodeloben. V tem šolskem letu imamo v šoli tudi verouk za prvi in drugi razred, predvsem iz praktičnih razlogov in varnosti otrok. Pouk je fakultativen, izven rednega šolskega časa, ostane, kdor hoče in s soglasjem staršev. Opažam pa, da se v šoli gleda predvsem na denar. Ni več tistega, ko sta fajmošter in učitelj na vasi delala predvsem za kulturo. V tem je učiteljski kader, bi rekel, še zelo zastarel. Res je, da se ženejo za sodobnimi pedagoškimi prijemi, vendar brez nekega reda, discipline, delavnosti in predanosti je to za moje pojme zastarel in okamenel kader. Ne želim poudarjati nobenih skrajnosti in sem že večkrat rekel ravnatelju, da je poklic nas vseh pedagogov pripraviti mlade ljudi za življenje. Če ne bo otrok celostno zgrajen, bo revež.

Kam se nagibate v debati o tem, ali naj bi verouk postal obvezni učni predmet v šoli?

Sem proti temu, da bi bil verouk obvezni predmet, sem za to, da ostane fakultativni in da

prispeva k splošni izobrazbi učenca. Poznavanje vere sodi tudi k splošni izobrazbi in je ključ k zakladnici naše kulturne preteklosti. Tudi kar se tiče krščanstva in zgodovine krščanstva, bi morali zares na znanstven način povedati: to je bilo prav in to ni bilo prav. Jaz sem se pripravil odločiti za kaj drugega, če bi mi nekdo dokazal v tem večjo perspektivnost, kot je v krščanstvu. Mislim pa, da red mora biti in ta naj bo postavljen na zdravih temeljih, na splošnih življenjskih aksiomih vseh generacij, ne pa le zadnje generacije.

Božični čas je še tukaj, čeprav je božič že za nami. Kakšen je spomin na božič vaše mladosti in kako ga vidite danes, ko je uradno spet priznan za praznik?

Povedati je treba, da sem živel na podeželju, kjer je bila priprava na božič popolnoma nekaj drugega, kot jo doživlja človek danes. Na praznik se je duhovno in stvarno pripravljala cela hiša in cela vas. Hodili smo k devednevnicu. Narobe je, da danes ne znamo več praznovati. Vlada nezainteresiranost za praznike in naveličanost. V zadnjih desetletjih so imeli nekateri vsega zadosti in niso potrebovali ničesar drugega. Sedaj bi radi praznovali, a ne znajo. Manjka pa jim ravno dimenzija duhovnosti. Kajti božič pomeni skrivnost. To se na razložitosti drugače. Pomeni poseg Boga v človeka, kar pa lahko razumeš samo preko vere in preko skrivnosti. Prav je sedaj, da je božič dela prost dan, toda skrivnost kar tako se ne da povrniti. Vse je zmaterializirano, vse smo hoteli spraviti na realna tla, nočemo pa pustiti ničesar v oblakih. Jaz tako vidim tudi problem kulture. Hoteli smo jo spraviti samo na denar, prava kultura pa je skrivnostna, je srečanje s samim seboj in s tistim, kar te presega.

Je nezmogljivost praznovanja posledica le lagodnosti v blagostanju ali pa tudi posledica dolgoletnega načrtnega zapostavljanja tega krščanskega praznika?

Jaz vidim to bolj kot posledico sistema, saj tak kot je bil ni pustil, da bi človek svobodno mislil. V krščanstvu pa lahko vsakdo svobodno misli. Tukaj je odnos jaz — Bog, tam pa si le številka. Seveda je v krščanstvu tudi prihajalo do totalitarosti, vendar, kadar se je delalo nasilje nad človekom, potem ni bilo več skrivnosti. Pravo krščanstvo pa pušča skrivnost. Vsaka stvar, ki se odmakne od pravih temeljev, ti pa so večni za vse ljudi vseh časov, pa naj bo katerikoli sistem, je vnaprej obsojena na propad. Moderno krščanstvo, ki hoče imeti skrivnost kot tako samo zasebno, ne družbeno, se odmiha od pravih temeljev. Kot tako brez zakramentov nima bodočnosti.

TONE JAKŠE

Otroštvo je neskončno

Pesnik Tone Pavček, doma iz Sentjurja pri Novem mestu, je urejen starejši gospod s toplimi rjavimi očmi, ki vabijo. Preprosto, pošten in prijazen. Oče, ki ima rad svojo družino. Človek, ki ljubi naravnost, pravilnost in ravnotežje v sebi in v svetu. Ljubljancin, ki so mu pri srcu dolenski griči. Pesnik, ki verjame v radost in smisel življenja. Prislunhimo mu!

Otroštvo je neskončno, to misel je izrekel že veliki mojster verza Rilke. Se strinjate z njim?

Ja, se. Otroštvo je res neskončno in vse, kar pišeš, pišeš pravzaprav iz otroštva. Zato je tudi meni otroštvo v dolenskih gričih neskončen vir ne samo za pesmi, ampak za samo življenje. Vsake toliko časa moramo iti na Dolensko, da se mi duša malo razjasni in očisti, kajti s tem, ko hodiš v svojo mladost, v druge čase, že intenzivneje živiš danes in imaš tudi več moči za življenje za jutri. Čeprav se dolenska pokrajina zelo spreminja. Takrat, ko sem bil jaz majhen, je bilo seveda čisto drugače: nismo imeli ne elektrike, ne vode, ne knjig, dostikrat tudi kruha ni bilo. Ampak bila je neka odprta možnost in eno neskončno nebo in tudi iz bede se je v človeka naselila neka strašna volja po življenju, po tem, da iz nič nekaj si, čeprav kasneje spoznaš tudi to, da si vedno blizu tega ničla. Samo brez Dolenske ne bi bil jaz.

Dolenska vam je zelo hitro prirasla k srcu, saj ste jo zapustili že s sedmimi leti, ko vas je oče vzel v ljubljanske šole. Ste mu za to hvaležni?

Kaj vem! Mogoče mi je bilo to usojeno. Če bi ostal doma, bi morda drugače živel, drugače bi bil navezan na zemljo, verjetno bi živel v večji bedi, ne bi se mi odprl svet knjig, literature, glasbe in vsega, kar sem potem spoznaval v mestu. Je pa tako, da človek vedno hrepeni še po tistem, česar v njegovem življenju ni bilo. Tako se mi včasih zdi, da, če bi ostal na Dolenskem, to ne bi bilo tako slabo in narobe. Po drugi strani pa je tudi res, da ti je tisto, kar izgubiš, še bolj dragoceno, blizu in ljubo, ter nehoti še vedno hrepeniš po tistem. Tako se tudi jaz vračam na Dolensko, na pol izgubljeno, ker sem več kot 50 let v tej Ljubljani, v tem kloštru veselje čednosti, saj z dušo in z mislijo sem pa še vedno tam. In prav zato, ker sem jo izgubil, jo še vedno iščem, tako da se mi zdi, da je del moje otroške poezije nastal iz tega okrnjenega otroštva, ki se takrat ni moglo polno izraziti in je kasneje spregovorilo v otroških pesmih.

Preizkusili ste se kar v nekaj poklicih: bili ste pravnik, novinar pri Ljudski pravici

in na RTV Ljubljana, ravnatelj Mladinskega gledališča, predsednik Društva slovenskih pisateljev, glavni urednik Cankarjeve založbe ... Verjetno pa je vaš najljubši poklic biti pesnik.

Biti pesnik pravzaprav sploh nima predznaka poklica, nima predznaka dobro ali slabo, ampak je možnost živeti. To pomeni enostavno opredeliti se za življenje z besedo, da grebeš za nekimi podobami v sebi in da morda odkrivaš ta svet, ki je v tebi, samemu sebi in drugim ljudem. Mislim, da nikoli nisem tako ravnodušen, da ne bi čutil, kaj je v človeku, kaj je v meni, in tudi ne, kaj je v zraku. Vedno sem se zavedal nekih rahlih sapic, prepihov in nekih krivica. Verjetno je bila občutljivost iz otroških let tista, ki mi je odkrivala stvari in plasti, ki so vznemirljive, skrivnostne, lepe in tudi bridke, ki so pravzaprav pesmi. Včasih so stvari, ki jih niti ne sanjaš, ki so v nekih čudnih plasteh pod zemljo. In kruh poezije odkriva to črnico in kar naenkrat se zgroziš, kaj je v tebi. Samo pesem je hkrati čudo, skrivnost in je tudi hudo — vse je v tej pesmi.

Kateri pesnik vam je najljubši in vam je bil mogoče celo vzor?

Vedno so mi očitali dva pesnika: Murna in Jesenina. Murn je seveda neskončno lep, bridke pesnik, poln zapuščeniosti. Njemu zemlja ni posvečena v tem smislu, da bi iz nje jemal moč in podobno — on se tega boji. Jesenina pa je seveda rusko speven. Odkril sem ga zadnje leto gimnazije in od takrat so prvi prevodi. Z ruski mi pesmimi sem preživel kar lep del svojega življenja, 40 let sem jih prevajal in živel z njimi. Od ruskih pesnikov sem se naučil zelo veliko, naučil sem se marsikaj v življenju premagovati: verzom, zaupati verzu, kot mu zaupa Pasternak, naučil pa sem se tudi nekaj v političnem smislu: nobenega verza ne moreš prepričati, ga zatirati in tudi človeškega življenja nima nihče pravice uničiti. Vsi smo vrženi v svet, da živimo, in izključevanje se mi je vedno zdelo najbolj krivično na tem svetu. Vse ljudi je treba vključevati, kajti še z vsemi rokami in z vso pametjo komaj lahko kam pridemo. Za to sem si vedno prizadeval.

Pesmi pišete tudi po naročilu. Je to težje?

Seveda se da, ampak preskočiti mora neke vrste ideja in navdih, da se ti »sproži« in lahko napišeš. Veš pa točno, kdaj boš to pisal in kdaj ne. Pionirski list me je nekoč prosil, naj napišem pesem za ne vem kakšno 30-letnico »danes do enih«. In sem napisal: »Rekli ste mi, dajte mi pesem, tako tapravo, danes do ene...« Imel sem jo v hipu! Dostikrat pa seveda ne gre; tako kot pravi Župančič: »Verzov na dan, kolikor hoče-

te, vam napišem, pesem je pa nekaj drugega.«

Ne bom naštevala vseh vaših pesniških zbirk, ker jih je veliko. Kljub temu pa ne morem mimo leta 1953 in znamenitih Pesmi štirih, v katerih ste sodelovali skupaj s Kovičem, Menartom in Zlobcem. Kako se po več kot 35-ih letih spominjate tistih časov? Imate še stike z njimi?

Takrat smo bili koštrunasti, mladi, zaletavi, ves svet je bil pred nami. Verovali smo, da nekaj smo in da bomo osvojili ta svet. Takrat smo bili celo pod skupno zastavo, da je treba govoriti o sebi, o ljubezni in intimnosti, o človeških radostih in o nas samih, nasproti tistemu, kar se je takrat zahtevalo. Takrat smo bili enotni. Kasneje se je to seveda razbilo in vsak je po svoje jadrjal čez ocean življenja. Vsak ima svoje izkušnje in se tudi po svoje zateka v preteklost. Na začetku je bilo dovolj enotno izhodišče vseh tudi zato, ker smo bili vsi na nek način na startu, in takrat se ta diferenciacija še ni toliko poznala. Kasneje je vsak brskal mnogo bolj po sebi, v svoje otroštvo, in seveda je vsakemu življenje navrglo svoj pehar hudega ali lepega in je tako tudi pisal. Tudi stišno se sedaj dovolj ločimo med sabo. Zanimivo pa je, da smo vsi še ostali v poeziji, kar je tudi čudež, da ni poezija zgolj zagon zgodnjih let, in tudi to, da smo še vedno ostali prijatelji. To je dragoceno, ki je redka in zato še toliko bolj dragocena.

Treba je mnogo preprostih besed kakor: kruh, ljubezen, dobrota, da ne bi slepi v temi na križpotjih zašli s pravega pota.

Veliko je tem, ki vznemirjajo vašo poezi-

jo: zemlja, ljubezen, smisel življenja, skrivnost rojstva in smrti... Med njimi je največkrat omenjena zemlja. Kaj vam pomeni?

Po materi sem dobil gon po zemlji, ker je nismo imeli. To je bila želja po zemlji za preživetje. Kasneje je bila potrjevanje mladeniške moči, ko sem zmogel toliko in toliko narediti. Pozneje pa mi je bila zemlja neke vrste pribežališče iz asfalta, nostalgija. Zdaj pa mi je zemlja (ki jo še obdelujem) kašipot v življenju. Zemlja je merilo za naravnost, za pravilnost, za ravnotežje v tebi in v svetu. Kajti čim zemlji nečesa ne daš, ti tudi ona ne da. Čim jo pogoljufaš (preveč umetnih gnojil), ti seveda vrne. Naučiš se, da pravzaprav to valovi v nekem ritmu, ravnotežju, in čim se to ravnotežje poruši, se v človekovo škodo. Tako se od zemlje učiš iskati ravnotežje v sebi in s svetom, v katerem živiš. Na kratek rok in na bližnjice je nemogoče karkoli narediti. Zemlja je preračunana na večnost in človek v bistvu tudi. Ne živi samo od hipa do hipa, živi za večnost in teče (kot pravi Rilke spet) kot potok iz večnosti v večnost.

Kljub tej ljubezni do zemlje pa zdaj že dolgo živite v mestu. Ali se imate za meščana (saj ste najbrž zdaj že tudi na Ljubljano zelo navezani) ali pa še vedno hrepenite po naravi in se vračate k njej?

V Ljubljani sem 55 let, in kljub temu da stanujem v zelo slikovitem območju (lepe stare hiše, polno »štacun« in butikov), me to nikoli ni navdajalo s srečo ali navdihom, da bi iz tega bilo možno karkoli napisati. Občudujem na primer Miro Miheličevu ali Juša Kozaka, ki sta iz Ljubljane znala narediti nekaj: meni ni nikoli uspelo. Sploh mi ni prišlo v zavest, da sem meščan. Zadnje četrte stoletja sem se sicer navezal na zemljo na Primorskem, vendar mi tudi ta dežela ni pljusnila v verz, čeprav sem poskušal. Enostavno pregledoko je v meni dolenska pokrajina in še vedno sanjam o lanu in bobu, ki ju je zdavnaj več ni, pa vendar v mojih spominih še vedno živi. Kajti življenje ni samo tisto, kar otipaš, je neskončno več. Zato sem po svoje še vedno kmet — tako kot večina Slovencev — ki je z eno nogo je prišel iz zemlje, z drugo pa je spet nazaj v zemlji.

Nekateri vas označujejo kot pesnika zemlje in smrti. Omenila bi zbirko Dediščina, ki je v bistvu zbirka elegij in za katero ste 1983 dobili Prešernovo nagrado. Kaj pa ta zbirka pomeni vam?

Lahko rečem, da mi je najljubša, saj sem z njo preživel marsikaj hudega. Je kot nekakšno razmišljanje o življenju in o skrivnostih življenja in tudi o končnih stvarih neskončnega bivanja na tem svetu. Dolgo sem se je branil, mislil sem, da beseda ne more premagati tistega, kar je resnično človeško hudo, pa naj bo to smrti najbližji, zlo ali bridkost samote. Potem sem vseeno prišel do pesmi, da sem enostavno zopet začel verovati v moč besede, da ima to neki smisel in da brez tega enostavno ne morem živeti. Zato se mi zdi, da ta načina, da preživiš življenje z besedami, ne more biti nič slabši od kogarkoli, ki na primer preživi življenje z ljudmi, ali gozdar z drevesi ali pa agronom s poljem.

Ste pa tudi otroški pesnik. Katero poezijo vam je težje pisati, »navadno« ali otroško?

Bistvene razlike pravzaprav ni. Razlika je predvsem v namembnosti. Otroška je le namenjena otrokom, se pravi, da mora imeti tak ritem, da otroka zagrabi. Medtem ko je način, kako se piše, isti. Mora biti iz nekega navdiha, ki sproži podobno doživetje kot ono pesem. Po zahtevnosti je celo strožja, več mora biti veselja do igrarije, besednih obratov, jezikovnih spretnosti in seveda v njej ne sme biti pedagoški prst. Še zdaj se mi zdi čudež, da sem pri 55-ih letih lahko napisal Prave in nepravne pesmi — da starec lahko piše otroške pesmi. Samo mi je nekako naravno zažuborelo, se pravi, da sem v sebi zadržal nekaj otroškega, in če zdaj aktualno izrabim današnji čas, bi rekel: »Bodite kakor otroci in vaše nebeško kraljestvo.«

Vaša otroška poezija je zelo vedra. Ali mislite, da otrok ne pozna stiske in žalosti?

Seveda jo pozna. Zadnje moje pesmi (Marko na belem konju) so tudi trpke. Na primer: gre otrok v zivalskih vrta, pa je ta zaprt; ali pa je balon in fantek, ki ga drži, pa ga odnese v nebo... To so malo drugačni motivi, ki so že za premislek, da ni sama čista radost — kot je pač življenje. Ampak v glavnem otrok radi smeje, domislek, dober obrat, to srečno besedno igranje, da prebesediš besedo ali si radobeseden, da je v vsakem pavku pavček...

Zdaj, ko ste v pokoj, imate najbrž več časa tudi za take stvari, za katere je v preteklosti zmanjkovalo časa. Radi obiskujete mlade po osnovnih šolah?

Čeprav sem v pokoj, delam isto kot prej. Pišem uvode in spremne besede v knjige, prijavam... Rad tudi obiskujem mlade, včasih grem na šole tudi po dvakrat na mesec. To se mi zdi smiselno, ne toliko za otroke kot zame, ker se sprostim in sem mulec med mulci, in tisto uro ali dve mi je res prijetno. Nekako se živim v svet, ki je še v meni, in preizkusim sam sebe. Mulci so hvaležni, saj punčke tudi, ha, ha...

Kaj svetujete današnjemu človeku, kako naj živi v tem nemirnem svetu, da bo njegovo življenje imelo smisel?

Življenje ima vedno smisel, tudi življenje invalida. Še tako bedno in revno življenje je neskončno več od ničla, od tega, kar ni življenje. In zato se mi zdi najpomembnejše ljubiti življenje in rad živeti. To, kar nam resnično manjka, je ljubezen in radost življenja. Če ne bomo radi živeli, nas bo konec, če pa si vesel in rad živiš, to pomeni tudi drugačno razumevanje drugih. Namesto da bi bili trpni, je bolje, da smo strpni, odprti namesto zadržti. Tega pa imamo Slovenci, ki smo bili vedno pred tujimi ogroženostjo, malo. Vsi smo nekako zaprti vase, trpni in boleči. Treba bi bilo, da pljuske v ta slovenski prostor tudi malo širine Mediterana. To bi bil verjetno drugačen predznak slovenskega življenja. In zdaj, če bomo zdržali in, in seveda bomo, potem bi bilo treba živeti za to, da si v sebi sreča in da si drugemu sreča, se pravi, da si notranje bogat, ne pa samo, da imaš kaj pod palcem ali pavčkom.

LIDIJA MURN

knjižna Ouzoria

ZA VSAKOGAR NEKAJ

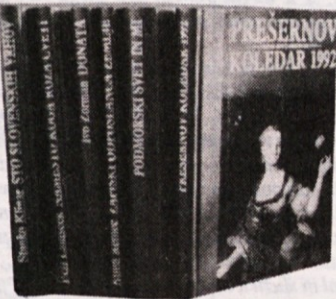
Prešernova družba je na dan Prešernovega rojstva v začetku decembra predstavila knjižni paket svoje redne letne zbirke za prihodnje leto. V njem je šest lepo oblikovanih knjig pestre vsebine, od kalendarja do leposlovja, branja v njem pa je za vse družinske člane, od mlajših do starejših. Vsem je namenjen PREŠERNOV KOLEDAR 1992, ki ga sestavljajo koledarski, publicistični in leposlovni del. Koledarski del spremljajo barvne reprodukcije del Franceta Slane, publicistični del prinaša aktualne zapise o domačih in svetovnih dogajanjih, o dogodkih in osebnostih, katerih obletnice bodo prihodnje leto zaokrožene, širijo domovinsko znanje, medtem ko je leposlovno branje lepo ubrano z obletnicami naših ustvarjalcev. Ne manjka anekdot, aforizmov in seveda slikovnega gradiva.

Stoletnici Slovenskega planinskega društva je posvečena knjiga STO SLOVENSKEH VRHOV **Stanka Klinarja**. Knjiga se pridružuje že kar vrsti podobnih knjig iz prejšnjih letnih zbirk, v katerih so obdelane slovenske naravne in kulturne znamenitosti. Sto vrhov na slovenskem etničnem ozemlju je avtor popisal z dušo in srcem, ob dejstvih in vodniških napotkih je nadrobil še kup zanimivosti, povezanih z goro. Vsak vrh je predstavljen tudi z barvno sliko. Ogromna večina opisanih vrhov je iz alpskega sveta, z območja širše Dolenjske sta popisana le Kum in Trdinov vrh, čeprav bi si denimo vsaj še Koveški Rog s svojim pragoz-

dom zaslužil prostor v tej zanimivi knjigi.

Z vrhov v morske globine nas vodi knjiga **PODMORSKI SVET IN MI**, ki jo je zasnoval pisatelj in ljubitelj morja **Mate Dolenc**. K sodelovanju je prišel številne avtorje, ki so morje, podmorski svet in potapljanje popisali s strokovne in doživljajske plati. Tako nam knjiga ob obilju fotografij nudi bogato galerijo vedenj in doživetij.

Leposlovni del knjižnega paketa predstavljajo tri knjige. **Ivo Zorman** se predstavlja z romanom **DONATA**, v katerem se je ponovno lotil problemov svoje »prevarane« generacije, torej tistega rodu, ki

je šel skozi prelomne trenutke vojne in povojne graditve, rodu, ki mu je vojna požrla mladost, povojni čas pa ideale. Glavna junakinja romana s svojo življenjsko usodo posebej targiko te generacije. **Feri Lainšček** se je v knjigi **NAMESTO KOGA ROŽA CVELI** lotil sveta, ki biva na robu našega in počasi, a zanesljivo izginja, to je svet prekmurških ciganov. Znal mu je prisluhniti, saj ga z njim povezujejo spomini iz otroštva. Mlajšim bralcem v družini pa je namenjena noviteta pisatelja znanstvene fantastike **Miše Remca** **ZAPISKI ODOŠLANCA ZEMLJE**. Tokrat se je Remec lotil mladinske povesti, znan-

stvena fantastika pa je vanj vgrajena le kot element zapleta in razpleta zgodbe.

M. MARKELJ

NOVA LIRIKA

Kaže, da popularni knjižni zbirki *Lirika*, ki jo izdaja Založba Mladinska knjiga, spet sijejo milejše zvezde in da poslej ne bo več prihajala iz tiska v tako dolgih časovnih presledkih, kot je še nekaj let nazaj. Jesen 1991 je zaznamoval izid treh novih v tej zbirki, ki jo ureja Aleš Berger: gre za poslovenjene izbore iz poezij Edgarja Allana Poeja, Else Lasker-Schüler in Borisa Pasternaka, z njimi pa se je številno zvezkov v *Liriki* povečalo na 72.

Angleško-ameriški pesnik Edgar Allan Poe, nekoliko mlajši sodobnik našega Prešerna (umrla sta istega leta), se je pri nas začel uveljavljati v dvajsetih letih tega stoletja, ko so ga prvič nekaj prevedli. Od njegove poezije pa so bralci najprej spoznali znamenito krajšo pesnitev *Krokar*; slovenski prevod *Krokarja* je ob 120. letnici Poejeve smrti priobčil Ljubljanski zvon. Od tedaj naprej je zanimanje za tega avtorja čedalje bolj naraščalo, vendar s pridržkom, kajti s Poejem je prek prevodov prihajal v zavest slovenskega bralca avtor, ki se ga je držalo, da je čuden in sumljiv književnik. Pa se je izkazalo, da je bil takšen le toliko, kolikor ni bil razumljen — kot začetnik smeri, ki so se izkristalizirale šele mnogo let po njegovi smrti. Za pričujočo slovensko izdajo je Poejeve pesmi izbral, prevedel in jim spremeno besedo napisal Andrej Arko.

Pesmi Else Lasker-Schüler, ki se je pred dvanajstimi desetletji rodila v židovski družini v nemški pokrajini Wuppertal, življenje pa končala leta 1945 v Jeruzalemu, je za *Liriko* izbral in prevedel Niko Grafenauer, ob Koviču naš najboljši poznavalec in prevajalec nemške poezije. To je prva predstavitev te pesnice slovenskemu bralcu. Else Lasker-Schüler je bila izjemno nemiren pesniški duh, ki je snoval

v nenehni erotistični prepletenosti življenja in pesništva. Postala je ena največjih glasnic judovskega čustvovanja in eden od kritikov jo je imenoval »črni labod Izraela, Sapfo, ki ji je šel svet na dvoje«. Sicer pa življenjsko zgodbo te pesnice obširneje začrtuje prevajalec v spremni besedi.

Tretjega avtorja, Borisa Pasternaka, je za izdajo v *Liriki* pripravil Tone Pavček, tako rekoč specialist za prevode iz ruske poezije. V tokratnem izboru so pesmi, značilne za posamezna obdobja Pasternakovega pesništva: zorenja in zrenja na življenje in razmere, v kakršnih je to življenje teklo. Če vemo, da je pesnik živel in deloval v Sovjetski zvezi, pod stalinizmom, si lahko mislimo, da je bilo njegovo življenje en sam prisilni jopič; Pasternak je zavoljo tega tudi zavrnil Nobelovo nagrado za književnost. Osebnost Borisa Pasternaka kot človeka in umetnika je v odličnem eseju opisal sam prevajalec in tako bralcu tudi na ta način približal Pasternakovo liriko. Podatke o avtorju pa je za to knjigo zbral Aleksander Skaza.

JEZIKOVNI ZAPISKI I

Pod tem naslovom je Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša izdal zbornik, ki ima namen objavljati izsledke raziskovanj svojih sodelavcev. Zbornik bo izhajal enkrat na leto, v prvem letniku — posvečen je prof. dr. Francu Jakopinu ob sedemdesetletnici — pa sodeluje sedemnajst avtorjev. Med sodelavci sta dva (Janez Keber in Jakob Mueller) doma z Dolenjskega, poleg desetih znanstvenikov pa je kar sedem znanstvenic. To je presenetljivo, saj do druge svetovne vojne Slovenci nismo imeli nobene jezikoslovke.

Zaradi omejenega prostora se tu ne moremo ukvarjati z vsemi prispevki v zborniku, pač pa se bomo omejili na tiste, ki utegnejo zaradi svoje vsebine ali poljudnosti zanimati tudi nestrokovnjake. **Franc Jakopin** se v dveh prispevkih

spominja svojih nekdanih akademskih učiteljev Frana Ramovša in Rajka Nahtigala. **Alenka Gložančev** je raziskala enobesedna imena zasebnih trgovskih in obrtnih podjetij, ustanovljenih v naselju Nove Fužine v Ljubljani, (Oaza, Tinta, Borsalino itd. Vprašanje pa je, seveda, ali so taki primeri, kot »Čevljarstvo Sitar«, »Semenarna Strajnar«, res enobesedna imena). **Janez Keber** navaja 83 sinonimov za glagol opehariti in ugotavlja izvor te besede: ženska, ki si je hotela pridobiti moža, je hlinila nosečnost tako, da si je opasala pod obleko pehar. (Če se prav spominjam, sta o tej stvari pisala pred drugo vojno dr. Ante Debeljak ali pa novomeški jezikoslovec prof. Koštial, in sicer v izbornem tedniku *Življenje in svet*.) **Peter Weiss** razpravlja o pripravljajočem se »odzadnjem« (izraz se mi ne zdi posebno posrečen prevod besede retrogradni) slovarju, ki bo narejen na podlagi najnovejšega Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Sonja Hrovat je zbrala mikrotoponime, to je imena za gozdove, gmajne, košenice, njive, pašnike, senožeti, travnike in vinograde, na Vrheh in v dolini Raše na Primorskem, **Zvonka Leder** pa raziskuje slovensko strokovno izrazoslovje od Trubarja do najnovejših terminoloških slovarjev.

Zelo zanimiv in aktualen je prispevek **Jakoba Muellerja** Novo slovensko pravopisje, v katerem najprej podaja historiat nastajanja najnovejšega slovenskega pravopisa, od katerega smo lani dobili šele I. del (Pravila). V javnosti je upravičeno naletel na ugovore in pomisleke glede nekaterih pravil, predvsem zaradi nepreglednosti in za splošno rabo prevelike obsežnosti. Avtor razbira pripombe kritikov, dodaja pa še svoje tehtne pomisleke oz. ugovore. Iz članka je moč razbrati, da so tudi pravopisci sami z marsikdaj neupravičenimi ali ne dovolj pretehtanimi novotarijami prispevali k zmedam in nedoslednostim v našem pisanju.

Naj dodam še tole: v zborniku najdem na str. 69 in 164 obliko sestavljalca (z dvemali), dasi jo SSSKJ piše sestavlja-

vec. Dvakrat lapsus ali zavestno kršenje?

DRAGO PELIKAN

BRANJA VEČ KOT DOVOLJ

Mladinska knjiga zaključuje letošnje leto z lepim kupom knjig, primernih za najmlajše in mlade bralce. Kljub manjši nakladi, ki je posledica razmer pri nas, so po številu naslovov ostale neokrnjene vse knjižne zbirke, od Velike slikanice, Deteljice in Sončnice do Zlate ptice, Mladega odra, Sinjega galeba in Odiseja.

Poleg knjižnih novosti, ki pritegujejo najmlajše in so jih Božički in dedki Mrazi že našli za svoj koš, so pozornosti vredne štiri knjige, ki so sicer res namenjene mladim bralcem, a jih bodo z veseljem vzele v roke tudi starejši. **Michael Ende**, nemški mojster fantastike, ki ga po prevodih pozna lep del sveta, je znan tudi našim bralcem, zato bo prevod njegove knjige **ČAROBNI NAPOJ** gotovo našel stare in nove prijatelje. Zgodba o čarovniku in čarovnici ter njunih nasprotnikih mačku Mavriciju in krokarju Jakatu je napeta in privlačna.

Angleški mojster fantastike **John R. Tolkien** je prav tako star znanec slovenskih bralcev. Tokrat se s knjigo **DREVO IN LIST** predstavlja s štirimi izbranimi fantastičnimi pravljicami.

Zbirka Zlata ptica, ki prinaša pravljice ljudstev in narodov sveta, je s knjigo **BROKATNA PODOBA** bogatejša za pravljice kitajskih manjšin. Med velikim kitajskim narodom namreč živi 55 narodnih manjšin, ki imajo bogato ljudsko in kulturno izročilo, delček tega prinaša našim bralcem knjiga Brokatna podoba.

Opozoriti velja še na ponatis, ki ga bodo zanesljivo veseli vsi rodovi. Gre za ponatis **Colodijevega OSTRŽKA** iz leta 1951 z ilustracijami Beppeja Porchedduja. To je knjiga, ob kateri se je razcvetala domišljija sedanjih staršev in že tudi starih staršev, pa se bo verjetno tudi sedanjim videu vaje nim kratkohlačnikom.

MiM

KRKA za vaše zdravje

DOLENJSKE TOPLICE * ZDRAVILIŠČE STRUNJAN * ŠMARJEŠKE TOPLICE

PLJUČNE BOLEZNI IN ZDRAVLJENJE V ZDRAVILIŠČU STRUNJAN

Vse večja onesnaženost zraka in zelo razširjena navada kajenja sta pripeljali do velikega porasta bolezni dihal. Gre predvsem za kronični obstruktivni bronhitis, pljučni emfizem. Pri predisponiranih osebah se lahko pojavi bronhialna astma, če pa ta že obstaja, se stanje poslabša.

Značilno za kronični bronhitis je izkašljevanje in izpljuvanje sluzavega izpljunga, ki ob poslabšanju postane gnojen, rumenkast ali zelenkast. Na začetni stopnji bolezni bolnik kašlja samo pozimi zjutraj, ko vstane. Ko bolezen napreduje, kašlja in izpljuje sluz vse leto. Glavni dejavnik v nastanku kroničnega bronhitisa je kajenje, sodelujejo pa tudi dražljivci iz okolja. Stalno vdihavanje cigaretnega dima povzroča kronično vnetje sluznice sapnic ter povečevanje števila sapničnih žlez, ki producirajo sluz. Ko bolezen napreduje, se kašlju in pluvanju zaradi vse večje živčane sapnic pridruži še dušenje, ki se pojavlja predvsem ob naporu in spremembi vremena. Bolniki so zelo dovzetni za okužbe dihal, ob katerih se stanje ponavadi močno poslabša. Preiskava delovanja pljuč pri bolnikih z razvito boleznijo nam pokaže stopnjo živčane (obstrukcije) v dihalnih poteh, ki se za razliko od astme po jemanju zdravil bistveno ne spreminja.

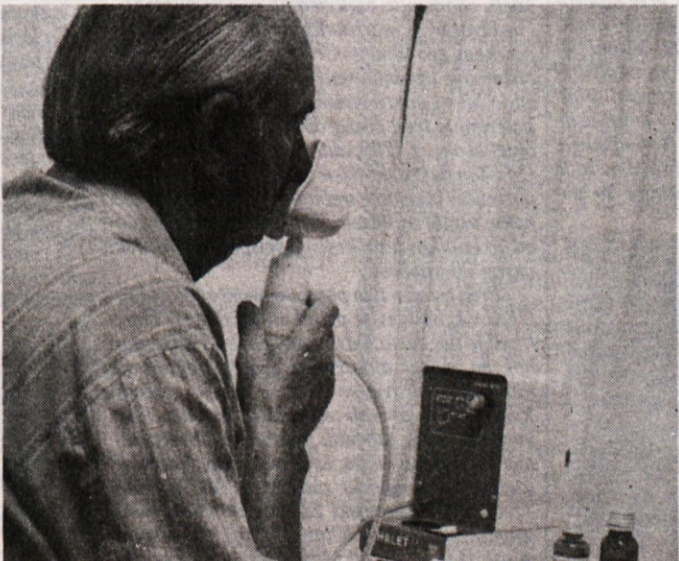
Emfizem je pljučna bolezen, pri kateri se količina zraka v pljučih poveča, pljučno tkivo počasi zgineva oziroma se topi. Največkrat spremlja dolgoletni kronični bronhitis, lahko pa tudi kronično astmo. Kot samostojna bolezen je redek. Glavni dejavnik pri nastanku emfizema je kajenje. V zelo redkih primerih je pomembna dednost.

Za astmo je značilno, da se kaže v ponavljajočih se napadih dušenja, ki ga spremljata piskanje v prsih in kašelj. Pri lažji obliki bolezni težave v določenem času minejo bodisi spontano ali pod vplivom zdravil, bolnik se med dvema napadoma lahko počuti čisto zdravega. Toda pri nekaterih bolnikih preide astma v kronično stanje. To pomeni, da tudi med akutnimi poslabšanji težave ne izginejo popolnoma. Še danes ne vemo čisto natančno, zakaj nastane astma. Dednostni dejavnik je pomemben. V družinah, kjer odrasli člani trpijo za astmo, zbolijo otroci šestkrat pogosteje kot v družinah, kjer ni te bolezni. Ni še dolgo tega, kar so mislili, da je alergija (preobčutljivost) na določene snovi, ki jih imenujemo alergeni, glavni dejavnik pri nastanku astme. Inhalirani alergeni so res najbolj pogosti specifični dejavniki, ki sprožijo astmo. Delimo jih na sezonske alergene, kot so pelodi trav, dreves, plevela, spore plesni, in alergene, ki dihalne vse leto. Med slednjimi so hišni prah s pršico, živalski epitel (koža,

dlake itd.). Astmo pa lahko sprožijo tudi v hrani zaužitji alergeni (mleko, moka, konzervansi, umetna barvila ipd.). V vseh teh primerih gre za tako imenovano alergijsko obliko astme, ki se najpogosteje pojavlja pri otrocih in mlajših ljudeh. Toda pri velikem številu bolnikov alergije ne moremo dokazati. V resnici je alergija le eden od številnih dejavnikov, ki lahko povzročijo ali sprožijo astmo.

Znanstveniki so ugotovili, da se sapnice pri vseh oblikah astme pri vdihavanju določeni zdravil (metaholin, histamin) skrčijo. Tako so prišli do spoznanja, da je čezmerna odzivnost sapnic glavna značilnost pri vseh oblikah astme ne glede na to, ali je alergija vpletena ali ne. Ko astmatik vdihava kakšen alergen ali dražeco snov, v kratkem času dobi krč sapnične mišice, oteče sluznica sapnic in poveča se količina sluzi.

Pri zdravih ljudeh omenjene snovi ne povzročijo nikakršnih sprememb. Na čezmerno vzdržljivo odzivno dihalne poti poleg alergenov delujejo še številni dejavniki, ki jim pravimo nespecifični sprožilci. To so med drugim okužba dihal, te-

lesni napor, fizikalni kemični dejavniki, psihični dejavniki in drugi. Napadi se najpogosteje pojavljajo ponoči oziroma proti jutru. Lahko so blagi, stanje se takoj poleže, brž ko bolnik vdihne zdravilo, ki širi sapnice. Pri hudem astmatičnem napadu sapnični krč ne popusti kljub večkratnemu vdihavanju zdravil iz ročnega pršilca. To je zelo resno stanje, ki zahteva zdravniško pomoč.

Omenjene pljučne bolezni zdravimo z različnimi zdravili, ki širijo sapnice ali zmanjšujejo vnetje (otekanje) sapnic. Zelo pomembni so preventivni ukrepi. Pri kroničnem obstruktivnem bronhitisu in emfizemu je najbolj pomembno takoj prenehati s kajenjem, kajti z zdravili le omilimo težave, ne preprečimo napredovanja bolezni. Zelo pomembno je tudi preprečevanje okužb dihal ali njihovih pravočasno zdravljenje, če so že nastale. Pri astmi se je treba izogibati alergenom in jih zmanjšati na najmanjšo možno mero (npr. hišni prah). Pomembno je tudi odpravljanje drugih dejavnikov oziroma sprožilcev astme (telesni napor, okužba dihal ipd.). V Strunjanu nam je pri preprečevanju teh bolezni in zdravljenju posledic v veliko pomoč ugodna mikroklima z nizkim letnim in dnevnim nihanjem temperature, malo padavinami in lokalno cirkulacijo zraka, ki blaži poletno soparo. Z 2292 urami direktnega sončnega sevanja Strunjan več kot za polovico presega mednarodni kriterij za zdravilišča z zdravilno klimo.

V Strunjanu opažamo, da se stanje bolnikov, ki imajo težave z dihalno po 2—3 tedenski rehabilitaciji vidno izboljša za kakšnega pol leta. Ob sprejemanju bolnika opravimo začetni pregled, ki vključuje sodobno in natančno diagnostiko pljučne funkcije. Na podlagi tega pripravimo program zdravljenja in rehabilitacije, ki je kombinacija medikamentozne in respiratorne fizioterapije. Slednja vključuje aerosol terapijo, vaje relaksacije, dihalne vaje na prostem, predvsem pri solinah, bronhialno drenažo in vibracijsko masažo prsnega koša.

Posebej za astmatike so preurejeni tudi bivalni prostori. Zaradi ustrezne opreme je količina prahu zmanjšana na najmanjšo možno mero. Vse sobe so opremljene s kiskom. Za bolnike, ki so občutljivi na določene alergene v hrani, je na voljo prehrana brez alergenov (hipoalergijska dieta). Zelo pomembno je tudi izobraževanje, ki primore k temu, da bolniki spoznajo naravo svoje bolezni in se naučijo bolezen samostojno obvladovati. Učinkovitost rehabilitacije preverjamo z vmesnim in končnim pregledom.

OBRAZI

V pekel po boga

»Prej se za boga in za vero nisem zme-
nil kaj dosti. Šel sem v cerkev, če je bil pogreb
ali kaj takega. Sedaj nosim pri sebi rožen-
kranc, ki mi ga je dal neki duhovnik, ko me je
blagoslovil pred akcijo. In kadar imamo na vo-
ljo kak miren trenutek, grem v cerkev malo
premišljati,« pripoveduje Mišo Žura. Mirnih
trenutkov pa tam, od koder prihaja Mišo, sko-
rajda ni, in tudi cerkva, kjer bi človek lahko
meditiral, ne, saj so povsod porušene. Njegove
oči med pogovorom nemirno begajo sem in tja,
nekam stekleno odsotne so, kot da jih je že
nekotkrat poljubila smrt, in njegovo telo je za
mizo usločeno, pripravljeno na skok. Deset dni
dopusta iz pekla je premalo, da bi človek odlo-
žil s sebe dva meseca neprestanih stresov.

»Skoraj ne morem verjeti, da se tukaj ljudje
prosto sprehajajo, da so gostilne odprte, da se
normalno je in pije. Jaz po ulici hodim ob ste-
nah in nehoti pazim na okna, pričakujoč, da bo
počilo,« pravi Mišo. Semkaj v njegovo vas, v ti-
ho zimsko idilo pod Trško goro, ne zaide mest-
ni hrup niti odmevi z daljne hrvaške fronte, od
koder je Mišo prišel. Toda tudi tišina ima svoje
pasti. S filmsko natančnostjo ponavlja slike, ki
so si v preteklih mesecih sledile s pošastno na-
glico, ne da bi jih misel utegnila premleti: stre-
ljanje, oglušujoče detonacije, zemlja, ki se trese
in sila v nebo, telesa, prestreljena, razparana od
min in od nožev, moških, žensk in otrok, klici
ranjenih soborcev, neznosen smrad razpadajo-
čih živalskih in človeških trupel.

»Kaj te je gnalo v to?« sprašujem. On pa
pravi, da se je od nekaj rad igral vojno. Bil je
večkrat na usposabljanju pri teritorialcih, ude-

ležil se je bitki pri Medvedjeku in v Krakovskem
gozdu. »Otroška igrice v primerjavi s tistim,
kar se dogaja tam doli,« zamahne z roko. Po-
tem je po televiziji gledal, kako se vojna nada-
ljuje, vse razdejaje in nasilje nad nedolžnim
prebivalstvom.

»Hodil sem okoli in tuhtal skoraj dva mese-
ca, dokler ni konec septembra sklep dozorel.
Javil sem se v Zagreb, kjer so me v gardi sicer
lepo sprejeli, a so mi dejali, da nimajo uniform
ne orožja. Zato sem šel k hosovcem. Če čez ne-
kak dni smo šli naprej s tovarnjaki in nekaj
orožja. Jaz sem imel le dve bombi. Prišli pa smo
le do Vinkovcev. Nato smo se morali prebijati
skozí obroče in minska polja. Prve dni, ko za-
čne ropotati od vsepovsod, ti gre od živčnosti
kar na bruhanje, potem se človek navadi. Prav
vsemu. Trinajst dni smo se tolkli, da smo prišli
do Vukovara. Sto šestnajst nas je šlo, prišlo nas
je devetinosemdeset. Ostali so bili ali ranjeni ali
mrtvi. Toda tudi v Vukovaru ni bilo nič bolje.
Težko si je predstavljati kaj tako razdejanega.
Napadi od vsepovsod, pa še peta kolona od zno-
traj. Bil med specialci, ki smo jo čistili.»

Mišo govori o vojskovanju kot o vsakem
drugem opravilu. Samo da to, o čemer pripove-
duje, ni vojskovanje, je pekel, ki ga globoko
zadeva. To je čuti na glasu, ko pripoveduje o
doživetjih. Trinajst dni peklenke poti v pekel,

deset dni pravega vukovarskega pekla in devet
dni prebijanja z ranjenci iz njega. Na počitek v
Vinkovce naj bi šli, toda le malo jih je res prišlo
tja. Mišo je padel v zasedo in nekaj dni z ranje-
nim kolegom, Zagrebčanom, ki je pozneje pa-
del pri Novski, preždel v zemeljskem rovu. Ko
se je prebil že skoraj do Vinkovcev, je v neki
koruzi prižvižgala mina in ga spodnesla. Dva
šrapnela so mu potegnili iz desne noge, ko je že
skoraj izkrmavel. Devet dni je okrevljal v nekem
samostanu, nato pa se je vrnil na fronto pri Ja-
senovcu. Prišel je tja zadnji dan, predno je Ja-
senovec padel. Ščitil umik in se s svojo skupino
specialcev, v kateri je sedaj sanitetec, potem še
večkrat vrnil tja. Za grozote, ki jih je doživel,
mu preprosto zmanjka besed.

»Ti je žal, da si šel?« je ob vsem tem zelo
umestno vprašanje. Toda Mišo pravi, da ne. Saj
je že bilo tako, da je vzel pištolo v roke in pre-
mišljal, ali bi se ustrelil. To je najlažji izhod.
Toda to bi pomenilo zapustiti tiste, ki ga v naj-
težji stiski potrebujejo, ki računajo nanj. »Naj-
bolj važno je, da imaš dobre kolege, na katere
se lahko zaneses. Za katere veš, da te bodo kri-
li, izlekli, če boš ranjen, tudi če boš ubit. V naši
skupini smo bili trije Slovenci. Vsi so nas imeli
radi, četniki pa so se nas bali. Zmierzali so nas z
Janševimi ustaši.»

Pri Drenovem Logu, blizu znanih krajev
Novska in Okučani, je bil zverinski ubiti njegov
prijatelj, Mariborčan Slavko Jager, s katerim
je bil skupaj od prvega dneva v hrvaški vojski.
Ranjena so dobili v roke četniki. Bilo je to na
nasipu ob Savi. Mišo je skočil v vodo in se po-
tuhnil za grmovjem kakih trideset metrov stran.
Bil je že brez municije in ni mogel storiti ničesar.
Slišal je krike, ko so Slavku iztikali oči, ga
tolkli in nazadnje vsega razrezali. Triinosem-
deset vbovov so potem našli pri obdukciji.

Mišo bo za novo leto že na fronti. Nazaj ga
kličejo živi in mrtvi. Res bi bilo lepo, če bi prej
zavladal mir, toda on v to ne verjame kaj dosti.
Preveč je nakopičenega sovraštva, preveč ne-
poravnanih računov. Zgodbe, ki jih pripovedu-
je Mišo, v tihi dolini pod Trško goro zvenijo
skorajda naverjetno. Pripoveduje o sedmih
tankih, ki jih je že onesposobil, o dežju svin-
čenk in granat, o napadih drogiranih rezervis-
tov, ki, čeprav prestreljeni kar hodijo naprej,
dokler jim ne pokosijo nog. In vendar, ko ga
vprašam, kaj bi prijateljem v gardi rad prinesel
za novoletno darilo, ne izbere orožja: »Rešilni
avtomobil, poln sanitetnega materiala,« od-
govori.

TONE JAKŠE

Bela golobica v starem blišču

»Šentrupeška cerkev je arhitek-
turna pesem gotike, kjer se vse zliva navzgor k
Bogu, praviru duhovne globine, ubranega miru
in lepote skladja,« je v zborniku Šentrupe-
ška župnija 1989 zapisal njegov urednik in po-
glavni avtor dr. Jože Ramovš. Še bolj poetično
se Ramovš spominja svojih mladostnih let na to
velikansko župnijsko cerkev, biser slovenske
kulturne dediščine, ko je s še drugimi fantiči
rad sopihal v zvonik po neskončnih ovinkih
stopnic zvonit mrliču ali pozneje pritrkaval, in
na čase, ko so otroci pred veroukom ali minis-
triranjem pri obredih velikega tedna divjali in
se skrivali. Vsekakor pa je zbornik, ki se je
lahko napajal tudi iz 350 strani debele knjige
profesorja Ivana Steklase »Zgodovina župnije
Šent Rupert in Dolenjskem« (izdal jo je v
samozaložbi).

Šentrupe je prafara iz misijonskih časov
pokristjanjevanja Slovencev v 8. stoletju. Njene
meje so se dotikale Save, in sicer pri Renkah
pri Litiji in pri Sevnici. Obsežno ozemlje se je
postopoma delilo med novoustanovljene župnje
je Poljšnik, Boštanj, Mokronog, Sv. Križ —
Gabrovka, Mirna, Dole, Tržišče, del župnije pa
je pripadel tudi Škocjanu. Prvo šentrupeško
cerkev, najbrž leseno zgradbo, so verjetno
zgradili v čast sv. Andreja oglejski misijonarji,
ki so tu pokristjanjevali naše prednike v 8. sto-
letju. Proti koncu tega stoletja so jih začasno
nadomestili salzburški misijonarji, ki so cerkvi
izbrali za patrona sv. Ruperta, prvega salzbur-
škega škofa. To je bila edina cerkev Salzbur-
žanov južno od Save, s pomočjo katere so širili
svoj vpliv na tem območju. Za mejo med Ogle-
jem in Salzburgom je namreč Karel Veliki leta
811 določil reko Dravo. Okrog leta 1000 pa je
grofinja sv. Hema postavila zidano cerkev.

Eden najstarejših gradov na Slovenskem —
Škrlijevo v bližini šentrupeške cerkve je tudi
delo oz. je bil last sv. Heme. Listina iz leta 1163
je šele prvi jasek dokaz, da je bila cerkev posve-
čena sv. Rupertu in da je bila župnijska cerkev,
nekateri viri, predvsem kronike solnograških
in oglejskih velikašev, pa navajajo, da se pri-
krat imenuje župnija Šentrupe leta 1044.
Celjski grofje pa so zastavili gradnjo sedanje
cerkve s tem, da so leta 1393 postavili stolp,
današnji zvonik. Prebivalstvo se je naglo mno-
žilo, zato cerkev iz Heminih časov ni več zadoš-
čala. Prezgodnja smrt grofov Celjskih jim je
preprečila načrte, zato se je zidave cerkve lotil
župnik Jakob Turjaški. Listina pravi o posve-
titi glavnega oltarja 2. junija 1482, na plošči
nad glavnim vhodom vklesana letnica 1497 pa
dokazuje, da so mogočno dvoransko trojno lad-
jo dokončali šele tedaj.

Skratka, vse te letnice dokazujejo, kako
globoko korenine imata šentrupeška fara in
cerkev. Na to so farani ponosni, zato se pod
vodstvom vztrajnega in podjetnega župnika
Janeza Vidica načrtno pripravljajo, da bi do le-
ta 2000 dostojno obeležili tri okrogle jubileje:
leta 1993 bo 600 let, odkar so celjski grofi za-
stavili sedanjo cerkev, leta 1994 bo 950 let, od-
kar se prikrat uradno imenuje župnija Šen-
trupert, in leta 1997 bo 500 let od dozidave
sedanje cerkve. Teh obletic se šentrupeščani
nameravajo spomniti tudi z ozaljšanimi kulturno-
zgodovinskimi spomeniki svojega prelestne-
ga kraja, predvsem osrednje župnijske cerkve,
ki je slovenski kulturni spomenik prve katego-
rije. Ni naključje, da je zadnje poldrugo deset-
letje šentrupeška župnija s svojimi šestimi po-
družnicami in dvema kapelama na okoliških
vinorodnih obronkih nenehno cerkveno grad-
biše in da je pred 17. leti prišel v te prijazne
dolenjske kraje župnik Vidic z Gorenjskega.
Ne brez nepotrebnih zapletov in pritiskov so le
uredili veroučne učilnice, podružnice so po-

pravljali in vzdrževali po najboljših močeh,
župnijski cerkvi pa so s pomočjo bivše kulturne
skupnosti in strokovnjakov novomeškega za-
voda za ohranjanje naravne in kulturne dediš-
čine tudi v podrobnostih vrnili njeno gotoko pr-
vinskost: očiščeni sedemnajstmetrski stebri so
pokazali vitko eleganco, enajstero gotičnih
oken svojo prvotno višino, v prezbiteriju so se iz
razbitin arheološkega kopanja zarisali obrisi
starih kamnitih sedežev, številni sklepniki na
rebrih in po oboku so prenovljeni pokazali svo-
je znamenite petstoletne znake v grbih celjskih
grofov in drugih mogočnih patronov šentru-
peške cerkve itd. Ko pa so izpod ometa na
stropu ladje našli lepo fresko gotске svetnice in
so se strokovnjaki s pomočjo sond v stropu pre-
pričali, da je pod ometom ohranjena poslikava
približno iz leta 1500, največja doslej najdena
površina gotičnih fresk v Sloveniji, niso mogli
prikrivati navdušenja.

Kot pravi župnik Vidic, so v župnijskem sve-
tu naredili načrt, da se bodo na 500-letnico se-
danje cerkve pripravljali 10 let. Že predtem so
opravili precej potrebnih del, denimo beljenje,
nad prezbiterijem namestili novo ostrešje, na
prezbiterij pa fasado, temeljito so popravili
strepo nad ladjo, napeljali novo električno na-
pajavo, elektrificirali zvonove, injicirali z be-
tonom zvonik od drugega venca, restavrirali so
zakristijo, naredili ploščo in strop nad zakristi-
jo itd. V letu 1991 so se lotili velikega zaloga, to
je obnove samega vrha 60 m visokega zvoni-
ka. Pločevina je bila že zelo načeta zaradi rje in
kroglj iz 2. svetovne vojne. Veliko lesa je bilo
dotrajanega, ker je dolga leta zamakalo. 24.
novembra je salezijanski inšpektor Stanislav
Hočevar že lahko blagoslovil »belo golobico«,
kot je lepo poimenoval obnovljeni zvonik. V
baker ga je oblekel mojster Janez Grlic. S svo-
jimi sodelavci je obnavljal tudi novomeški Ka-
pitelj, znamenito cerkvico na blejskem otoku.
Predvor in še marsikakšen objekt. Na šentru-
peškem zvoniku je Grlic zamenjal tudi približno
dve tretjini lesenega ostrešja. Po velikosti
je bil to gotovo eden največjih zvonikov, s
katerimi je imel doslej opravka, saj je v baker
oblekel okrog 470 kvadratnih metrov površine.
Od 6 ton bakra, kolikor so ga zbrali s pomočjo
obrtnikov iz celotne trebanjske občine, ga bo še
nekaj ostalo za Veselo goro, prav tako je ostalo
od 60 kubikov lesa, ki so ga prispevali farani še
okrog 20 kubikov.

»Pred tremi leti in pol, ko sem bil v šok sobi
v UKC v Ljubljani, je prišel na obisk brat Tine,
ki mi je dal svojo ledvico in rekel: »Vidiš, zdaj
boš pa moral duhovniški poklic obesiti na
klin!« No, zdravje se mi je le začelo vračati.
Vsem, ki so darovali za obnovo zvonika, bi se
ponovno toplo zahvalil, posebej pa zavaroval-
nici Tilia Novo mesto, krajevni skupnosti Šen-
trupert, M-Kmetijski zadrugi in M-Gradišče
Trebnje, Stanovanjski zadrugi in Plasti Šen-
trupert, skupščini občine Trebnje (za Veselo
goro), Dani in Gredi Mirna, Akropolis Trebnje
ter seveda vsem gospodinjstvom in mojstru
Grlicu,« pravi župnik Vidic.

PAVEL PERC

Pol stoletja Točne poti

Točna pot je pot, ki vodi iz Šmihela pri
Žužemberku skozi Klečec v Draščo vas, zadnjo
vas v novomeški občini. Za ime sem zvedela šele
pred nedavnim, če je bilo kdaj v meni, se je izgubi-
lo, premlada sem šla iz teh krajev. A ko sem začela
brskati po starih arhivih in po spominu starejših
domačinov, se je odširil svet mojega otroštva,
romantično lep in hkrati grozljiv.

Pojdite z mano danes po tej Točni poti, spoznaj-
te preko mene delček te neokrnjene lepote in
grenke preteklosti!
Stopimo na to pot pri farni cerkvi, ki je sredi
Šmihela. Mogočna je, zgrajena tik pred vojno v
gotškem slogu. Takrat je pri nas že bila velika
revščina. Železarno na Dvoru so zaprli, železnice
so speljali drugje, konec je bilo živahne furman-
ske poti, mnogo je bilo brezposelnih, ki so odhajali
s trebulom za kruhom daleč čez veliko lužo. Tako
mnogi niso mogli ali pa ne hoteli pomagati pri
gradnji. Nad take so poslali žandarje. Malenski
Japel jih je menda kar z vilami nagnal! Ampak
zato je cerkev vseeno zrastle, in ko so vlekli veliki
zvon v zvonik, se je utrgal tram in ubil enega od
domačinov. Tako je zvon prvič zavznil temu
nesrečnežu.

Toda cerkev je bila za nas potem nekaj najlep-
šega. Ob žegnanih je bilo tako lepo tudi zunaj! Na
stojnicah so ponujali stvari, ki jih nikoli prej ni-
smo videli in smo jih v glavnem le občudovali. Ku-
povali so lahko le redki.

Revščina je bila posebno huda v letih 1931 —
1939. V družinah po osem, devet otrok, zaslužka
nobenega, letine pa strašno slabe. Menda ljudje še
za pogrebe niso imeli. Brž ko je otrok malo odras-
el, že je moral iti služiti k malo premožnejšim, na-
vadno za živež, ki ga je ob božiču izplačal gospo-
dar. Fantje in možje so hodili sekati drva v Banat
(Šmihelcem so zato še dolgo rekli kar Banovci), v
Vojvodino ali pa čez veliko lužo v Ameriko, Ar-
gentino — za boljšim kruhom in življenjem.

Še posebno hudo je bilo 1933. leta. Hude po-
plave so v jeseni porušile most v Drašči vasi in v
zaselku pri Jožmanu. Naslednje leto med otroki
razsaja mumps. Prava epidemija. Vrstijo se tudi
požigi hiš in gospodarskih poslopj. V Drašči vasi
pri eni hiši zagori dvakrat. Nekateri sumijo, da so
požari podtaknjeni zaradi zavarovalnice.

Potem leta 1935 izbruhne strašna epidemija
grize. Mnogo hujša je kot tista leta 1916. K nam jo
zanesle nekdo iz Valične vasi. Bolezen zajame celo
faro, posebej še vasi Šmihel, Klečec in Draščo vas.
V času med 26. in 30. septembrom je župnišče
spremenjeno v ambulantno postajo. Oboli jih sto
dvojest, v ljubljansko in novomeško bolnico jih z
rešilcem, ki ga ljudje prvič vidijo, odpeljejo sto štiri-
ri, za boleznijo jih umre dvanaest!

Vzrok epidemije? Pomanjkanje zdrave pime
vode (le kapnica), splošno slabe zdravstvene raz-
mere, suho in toplo vreme, prepozna in premalo
učinkovita zdravstvena pomoč. Vse vasi smrdijo
po lizolu in apnu. Razkužujejo gnojšča in straniš-

ča, ki so v glavnem nepokrita, pred hišnimi vrati,
in največje leglo bolezni... Obvezno je cepljenje
vsega prebivalstva. Velja zapora za okužene vasi.
Pouka ni. Bolnike vozijo v Šmihel s karjolami in
»šajrgami«, saj so povezave med vasi slabe, so
le steze ali slabe poljske poti.

Epidemiji sledi še večja lakota. Skromne pri-
delke koruze, ajde in prosa uniči toča. Zdaj še tisti
gospodarji, ki jih štejejo med premožnejše, hodijo
prosit živež. Tako je hudo, da iz »bednostnega
sklada« banovina pošlje 8 tisoč dinarjev, s kateri-
mi potem v Vojvodini kupijo koruzo in jo razdelijo
za javna dela. S »koruznim kulakom«, kot temu
pravijo, zgradijo doberšen del poti med Šmihelom
in Klečetom. Preuredijo križišče pri Stričku, utrju-
jejo pot na Plešivcu. Tisti, ki delajo »v potu«, so za
svoje delo plačani s koruzo.

To leto so bili otroci v šoli skoraj brez šolskih
potrebščin in zima, ki je sledila, je bila tako huda,
da je živo srebro večkrat padlo 20 stopinj pod ni-
člo. A vendar, Šmihel in Klečec je zdaj povezovala
pot, »primerna za vsakovrstna vozila!«

Naslednje leto, leto 1937, prinese novo katas-
trofo. Prav na dan sv. Ane, ko so ženske, še vedno
prestrašene od epidemije, šle prositi v cerkev zdrav-
ja za svoje otroke, se proti večeru usuje toča, debe-
la kot kurja jajca. Nosi jo postrani in uniči ves
pridelek.

Zdaj hodijo ljudje delat že za hlebec kruha. In
banovina spet pošlje pomoč. Najprej šest, potem še
petnajst vagonov debele koruze, ki ji ljudje rečejo
»konjski zob«. Spet jo delijo tistim, ki delajo v poti.
Zdaj delajo pot med Klečetom in Draščo vasio. En
dan dela za mernik žita! A delati moreš, smeš naj-
več sedem dni. Poti, ki jo gradijo, rečejo kar Toč-
na pot. Zgrajena je že naslednje leto. Zamenjala je
poljsko pot, ki je bila v izredno slabem stanju.

Po tej Točni poti torej hodimo danes. Še vedno
je makadamska. Poleti se za avtomobili po njej
dviga prah, v deževnih dneh brizga voda iz koles-
nic, pozimi se moraš umakniti v sneg iz ozke gazi.
Vse je kot v času mojega otroštva.

Tudi do cerkve pridemo po makadamu. Od as-
falta se poslovimo že na Poljanah. Potem se spuš-
čamo globoko po serpentinasti in razriti poti do
lepotice Krke in spet navzgor, navzgor po enako
slabi poti do Šmihela. Šele tam se spet oddahnemo
na gladki asfaltni površini. A ta je položen samo v
vaseh! Od ene do druge vasi je spet makadam. Še
danes. Po toliko letih! Še od tistih katastrofalno
težkih let se v tem pogledu ni nič spremenilo. V va-
si je prišla po vojni najprej elektrika, dolgo zatem
voda, gnojšča pred hišami skoraj ne najdeš več,
zrasle so nove hiše, stare so preurejene, po ljudi, ki
hodijo delat v Iskro in Litostroj, pridejo atobusi, a
pot je ostala. Že štiriinpetdeset let ista, boljše ali
slabše vzdrževana.

Pravilo so mi, da je bilo tako: V vsaki krajevni
skupnosti po eno asfaltno cesto letno! Nevzdrž-
no! Je možno primerjati ubogo, zaostalo Suho
krajino z razvito novomeško kotlino? Krajevno
skupnost Žužemberk s krajevno skupnostjo Dolž,
na primer?

Pravijo, da bo zdaj drugače.

IVANKA MESTNIK

Prinašalcev vedno več, kupcev vedno manj

Med najstarejšimi novomeškimi uli-
cami je zagotovo Čitalniška. Ker pa je tudi med
najožjimi, če že ne najožja, je se pešci zaradi
gostega avtomobilskega prometa raje izognejo
in jo mahnejo na novomeško tržnico po varnej-
ših poteh. Mene pa je radovednost le zmagala,
da pogledam, kaj je za starimi zidovi Čitalniške
št. 2, ki niso vabljivo ime Darilo.

Prostor, zavrt v skrivnostnem polmraz, je vide-
ti zaradi prenatrpanosti stvari manjši, kot v
resnici je. Tukaj ni prodajnih pulov in polic
kot v običajnih trgovinah. Raznovrstni predme-
ti so na ogled in otp razpostavljeni po okenskih
policah, na pokrovihih starih skrinj, predalnikov,
v stenskih vdolbinah, pač povsod, kamor jih
roke lahko položijo in kjer so kupcem vidne. Z
oči me begaš po tej z vseh vetrov nabrani ropotiji
in si tako zmeden, da bi najraje pobegnil. Na-
enkrat pa začutiš, kako v tebi počasi popušča
napetost, in znajdeš se v blaženem prostoru
spominov. In, kaj niso pravi spomini tisto, česar
se vsak dan bolj oklepamo?

Za lastnico Darila, gospo Angelo Mejak, ni
to nič posebnega. Ko sva začeli kramljati, je po-
tarnala, kako je Novo mesto nekako premajh-
no, preozko, zato tako poredko zacingljajo
zvončki na vhodnih vratih. Malo jih je, ki iščejo
darila med staroverskimi urami, porumenelimi
čipkami, stariimi nabožnimi kipci, rožnimi ven-
ci, odrabljenimi čajniki... Med raznovrstnimi
slikami vise tudi Lamutova dela po smešno ni-
zkih cenah. Morda bi moral rahločutni, zane-
seni mojster Dolenjske, Novega mesta, Krke
dvakrat skozi svoj pekel življenja in dvakrat
omagati v smrt, da bi bil dostojno ovrednoten...

Zacingljalo je. Dekleto je želelo ne predra-
go darilo, primerno za božični večer. Z okusno
zavito dišečo svečo je zadovoljno odšlo. Zdaj
sva imeli z gospo Angelo časa za pogovor na
pretek. Ko mi je pripovedovala o svojevrstnosti
Darila, sem se kaj hitro prepričala, da ni samo
dobra poznavalka blaga, ki ji je zaupano, am-
pak tudi bistra opazovalka in izkušena pozna-
valka ljudi, ki predmete prinašajo, kakor tudi
tistih, ki jih kupujejo.

Prve je razdelila v štiri vrste. Mednje sodijo
zbiralci, ki so iz takšnega ali drugačnega vzro-
ka opustili svojega konjička. Na drugo stop-
ničko je postavila dediče, ki vsi obupani ne ve-
do, kam bi z zapuščino starih letnic. Enostavno
jim ne pomeni nič drugega kot breme in se
končno, največkrat po nizki ceni, znajde pri
njej. Tretji so čisti nepoznavalci, ki se zavedajo
le tega, da je bolje, če bodo zanje brezvredne
stvari v Darilu prodane za nekaj tolarjev, kot
da končajo v smetnjaku ali ognju. Pri zadnjih
prodajalcih je gospa Angela pomolčala. To so
prinašalci zadnjega časa, ljudje, ki se morajo
za preživetje ločiti od dolgo časa negovanih in
pestovanih spominov. Beda je kruta, brezob-
zirna, saj udari najhujše tiste, ki niso krivi za
njeno spočetje.

To sedanje nezavidljivo socialno stanje se še
kako dobro odraža prav v Darilu. Prinašalcev
je vedno več, kupcev pa vedno manj. Tudi ti se
ločijo po zvrsteh. Prednost naj bi imeli muzejci,
ki pa so vseskozi »suhi«. Kdor plača, ta dobi,
velja tudi v Darilu, zato pridejo na svoj račun
zasebni poznavalci starin. Tisti seveda, ki so še
pri denarju. Veliko naših kulturnih dragocenosti
pa gre preko meje, kjer najdejo denarne
lastnike, toda žal brez čustvene privrženosti.

Mejakova živi v svojo posredovalnico ali iz-
menjavo lastnikov, kot rada poimenuje Darilo.
Čeprav se od nekaterih predmetov loči s težkim
srcom, je srečna, če najdejo primerne lastni-
ke. Najhujše pa ji je, kadar pridejo dragocene
stvari v cenene roke. Za konec je povedala še
tote: »Tukaj se večkrat po naključju srečajo
stari Novomeščani, znanci, ki se že desetletja
niso videli. Preštevajo še žive, obžalujejo tiste,
ki jih ni več, in oživljajo staro podobo mesta in
nekdanje običaje. Takrat se počutim kot v do-
bri stari kavarni. Teh na žalost ni več. Bojim se,
da bo tudi moje Darilo pogotil vse bolj tenak
čas.«

JANJA KASTELIC

VLOM V OSNOVNO ŠOLO — Neznani storilec je v noči na 14. december vlomil v prostore osnovne šole Milana Jarca v Novem mestu in odnesel fotoaparata ter izvijac, s tem pa šolnike oškodoval za okroglih 5.000 tolarjev.

VNOVČIL PONAREJEN BANKOVEC — 17-letni mladenič iz Straže je utemeljeno osumljen, da je v začetku decembra skušal v disku v Gornjem Vrhpolju vnovčiti ponarejen bankovec za 1000 tolarjev. Podvig mu žal ni uspel, prevaro je lastnik opazil še prvi čas.

IZ PISALNE MIZE VZEL POLDRUGI TISOČAK — 19. decembra dopoldne je neznani storilec šaril po stavbi osnovne šole Milke Šobar — Nataše v Črnomlju in naposled iz predala pisalne mize zmaknil 1.500 tolarjev. Denar je bil last šolske uslužbenke.

UKRADLE VEČ OBLAČIL

NOVO MESTO — 18-letna M. V. iz Straže in 19-letna T. G. s Potoka sta utemeljeno osumljeni, da sta 20. decembra iz trgovine Rašice na novomeškem Glavnem trgu ukradli več oblačil, katerih skupna vrednost je ocenjena na 10.000 tolarjev. Zoper dekleti bo napisana kazenska ovadba in predana temeljnemu javnemu tožilcu.

ZASEGLI KOVČEK Z DINARJI

VINICA — V nedeljo, 22. decembra, so policisti na mejnem prehodu Vinica ustavili osebni avtomobil, v katerem sta sedela 26-letni Zlatko Topalović iz Varaždina in enako stari Denis Vitez iz Zagreba. Mladenčev se je ob pregledu avtomobila polotila nervoza, vzrok temu je bil kmalu odkrit. V Topalovićevem poslovnem kovčku so moške postavbe našli 369.400 dinarjev, ta denar pa so jima cariniki seveda zasegli.

OBVESTILO VOZNIKOM TOVORNJAKOV

NOVO MESTO — Za voznike tovornjakov, ki se odpravljajo na pot v Avstrijo, bo naslednja novica vsekakor nadse pomembna. Na podlagi odredbe Okrožnega glavarstva Gradec je namreč že od 16. decembra z avstrijske strani zaprt mejni prehod Ljubelj za tovorna vozila s priklopnikom, katerih največja dovoljena masa presega 7500 kg, za tovorna vozila, katerih največja dovoljena masa presega 7500 kg in za vsa motorna vozila s stanovanjskimi priklopcami. Ta prepoved ne velja le za lokalni promet in dostavna vozila.

Ponarejevalec za zapahi

Prijetje mladoletnega M. N. iz Novega mesta je razvozlati številne vlome in tudi ponaredke tolarjskih bankovcev

NOVO MESTO — S prijettjem mladoletnega M. N. iz Novega mesta so dolenjski policisti — kot vse kaže — razvozlati izredno zapleten in velik vozel. Že v prejšnji številki smo pisali o dejanjih mladoletnika, ki je vlamjal v kleti stanovanjskih blokov in župnišča po Beli Krajini, prav tako naj bi imel na vesti vloma v lokalni Germovi ulici v Novem mestu in tatvino plastičnih zabojev z jorgurti izpred Mercatorjeve samopostrežne trgovine na Zagrebški cesti, vse pa kaže, da je spisek tovrstnih dejanj M. N. še zdaleč ni zaključen.

Mladoletniki M. N., P. M. in P. A. ter 24-letni F. R., vsi doma iz Novega mesta, so namreč utemeljeno osumljeni tudi tega, da so v noči na 19. december letos vlomili v prostore osnovne šole Grm in tam vlamjali v učilnice in pisarne. Njihov plen so bili računalnik s tipkovnico, videorekorder in ure časomerilke. Škode z vlomom in odnesenimi predmeti je

Nova obleka slovenske policije

Celotno podobo so javnosti predstavili minuli petek v Ljubljani — Domače znaenje in domači izdelovalci — Prehod bo trajal nekaj let

LJUBLJANA — Slovenska policija je dobila novo zunanjo podobo. Javnosti je bila prvič predstavljena minuli petek, in če je moč soditi po prvih ocenah, so njeni oblikovalci in izdelovalci zadeli v črno. Kar od druge svetovne vojne se uniforma miličnika in vse, kar sodi zraven, ni kaj dosti spreminjalo, potreba

NOVI TUDI SIMBOLI — Zgoraj je simbol Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, levo je znak kriminalistične službe, desno znak uniformirane policije in spodaj znak specialne enote MNZ RS.

ZIMSKA UNIFORMA — Prometne policiste bomo odselej pozimi srečevali v uniformah, kot so na posnetku.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Čeravno ni čas nabiranja gob ali drugih gozdnih sadežev, se tu pa tam le spleča oditi na sprehod v gozd. 17. decembra popoldne so trije viniški lovci med lovom v gozdu Črno kamenje nad vasjo Žilje ustrelili lep primerke srne, žival so očistili in oblešili na drevo, da se ohladi. A glej ga, zlomka, o mesu ob vrtniti ni bilo ne duha ne sluha, drevo je samevalo, neznani sprehajalec pa se je tiste minute brčkone že veselo hahljajal in cedil slino.

• 36-letna Novomeščanka Jožica T. je še pravi čas pomislila na noveletna in božična darila, le da za njene namene varnostnik v Tovarni zdravil Krka ni kazal prav nobenega razumevanja. Žensko je prijel, ko je iz tovarne v dopoldanskih urah skušala odnesti več kozmetičnih izdelkov.

• Vožnja po tirih je doslej prinašala neprimerno več varnosti, kot ti sta po cesti. Kako bo v prihodnje, ne vemo. Še zlasti ne po odkritju, da je nekdo minule dni med 13. in 14. uro na železniški progi v Šmihelu z raven kretinice nastavljal šest večjih kamnov. Če ne bi ovir opazili pravočasno, bi skoroda zanesljivo prišlo do iztirjenja vlaka.

po temeljiti preobrazbi je postajala iz dneva v dan nujnejša, pika na i takšnim zahtevam pa je bilo dejstvo, da se zunanja podoba slovenskih policistov ne more in ne sme enačiti s podobo policistov v drugih republikah Jugoslavije.

Oblikovanja celotne podobe slovenske policije so se lotili kar na ministrstvu za notranje zadeve, v to je silila tudi tanka možnaja. Posebna delovna skupina je svojo nalogo vzela nadse resno in temeljito. Upoštevajoč izkušnje in dosedanje pripombe, nasvete zunanjih sodelavcev ter seveda standarde in pravila, ki so jih za svoje policiste oblikovali v nekaterih drugih evropskih državah, je nastajala nova podoba. V njej ima modra barva še naprej poglavitno mesto, toda modeli so udobnejši, sodobnejši in bolj funkcionalni, ne nazadnje je bilo vodilo oblikovalcev tudi, da se v vlogi proizvajalcev najdejo domača podjetja, po ceni in kakovosti konkurenčna evropskim. Negrešljivi člani v tej verigi proizvajalcev že četrt stoletja (med drugim šiva uniforme celo za švedsko in nemško policijo ter varnostno službo) pa seveda Rašica in Almir, mariborski MTT in Merinka, novomeški Labod policijo oskrbuje s srajcami, Svilanit s kravatami, da ne naštevamo vseh, pomemben delež v novi zunanji podobi slovenske policije pa ima tudi novomeški Revoz.

Z novimi uniformami, značkami, izkaznicami, z na novo označenimi vozili in še čim nas policisti ne bodo presenetili že jutri, takšnega zaloga si naenkrat ne more privoščiti niti veliko manj revarna država od slovenske. Nova podoba naj bi v celoti zaživel v nekaj letih, zamenjava bo potekala postopoma, policist bo novo uniformo dobil šele takrat, ko bo v skladu z veljavnimi standardi ponosil staro. Podobno bo potekala

• Novi bodo poslej tudi simboli služb organov za notranje zadeve, z njihovo pomočjo bo občan že ob srečanju z uslužbenci organov za notranje zadeve spoznal, kateri službi pripadajo. Ena od novosti je tudi, da bo poslej napis »milica« povsod zamenjan z napisom »policija«, kar pa seveda ne pomeni, da so policisti zgolj uniformirane osebe, pač pa so to tudi kriminalisti, pripadniki specialne enote, skratka vsi tisti, ki imajo pravico uporabljati uradna pooblastila.

zamenjava voznega parka. Sprijazniti se bo pač treba s tem, da bodo slovenski policisti vsaj še leto ali dve neenotno oblečeni, na ministrstvu za notranje zadeve pa pravijo, da bodo storili vse, kar je v njihovih močeh, da bi bil ta prehod kar najmanj opazen.

B. B.

BOLJ PODOBNI EVROPSKIM KOLEGOM — Takšne so nove poletne uniforme slovenskih policistov, izdelane z lastnim znanjem in izkušnjami ter po vzoru nekaterih evropskih držav. Srajce so delo novomeškega Laboda.

TUDI VOZILA POSLEJ DRUGAČNA — Vozila s takšnimi oznakami bodo sčasoma zamenjala dosedanja, napis »policija« bo povsod zamenjal besedo »milica«.

Na opozorilo odgovoril z udarcem

Zoranu Mažibradi so sodniki prisodili osem mesecev zapora — Podržaju komaj rešili vid — Pretep tudi v domu JLA

NOVO MESTO — Kar osem mesecev časa bo imel 21-letni Zoran Mažibrada, imenovan tudi Zoki, iz Novega mesta za razmišljanje o svojem vedenju, s katerim si je pridobil vzdevek nasilneža in pretepača. Zakaj tak vzdevek, najbolje priča dogodka, zavoljo katerih je ondan sedel na zatožni klopi novomeškega temeljnega sodišča.

Mladinska organizacija iz Rumanje vasi je 19. januarja letos pripravila v svojem mladinskem domu rock koncert, ki je privabil tudi Zorana Mažibrado. Okoli 23.30 se je slednji odpravil na malo potrebo in jo opravljal kar po fasadi doma. Ker je v bližini s skupino prijateljev stal Dušan Podržaj, predsednik vaške mladinske organizacije, je Zorana opozoril, da je v domu stranišče, ki bi ga lahko uporabil. Zoran na pripombo ni nič odvrnil, odšel je v dom, se kmalu vrnil, in ne da bi kaj rekel, je stopil do Dušana in ga treščil v levo oko, Podržaj je padel, nakar ga je Mažibrada še brcal, dokler ga niso pomirili prijatelji. Dušan je bil hujše poškodovan, imel je rane na zrklro, roženici, raztrganino na mrežnici. Le hitremo in učinkovitemu posredovanju gredo zasluge, da so mu zdravniki rešili vid.

13. aprila letos je bila podobna prireditve v novomeškem domu JLA, za ples je igral ansambel »Društvo mrtvih pesnikov«. Na plesišče se je med pare prerival in jih izzival Darko M. Andrej

Blažon je Darka opozoril na plesni bonton, a se ta za to ni zmenil, v njegov bran pa je stopil tudi Zoran Mažibrada. Brez besed je stopil do Blažona in ga s pestjo treščil po obrazu in zatilju, nato pa ga še obrcal.

Pred sodniki se je Mažibrada izgovarjal, da je bil v obeh primerih pijan. Ko je odšel v Rumanje vasi, je imel rojstni dan, ves dan je pil pivo in viski, tako da se dogajani sploh ne spominja. »Spominjam se le, da sem se drugega jutra zbudil v zidnici nad Drganjimi seli in tam od znancev slišal, da sem nekoga udaril v oko in da bo mogoče zavoljo tega celo oslepel.« Mažibrada je sodnikom zatrdil, da je bil tudi v domu JLA pijan. »Ne vem, da bi tam koga udaril, to so mi kasneje povedali prijatelji. Sicer pa Blažona na videz poznam in vem, da ni pretepač.« Tako je senatu govoril Zoran, ki je bil doslej pri sodniku za prekrške že dvakrat kaznovan zaradi podobnih nasilniških dejanj. Posebej to je sodišče pri izreku sodbe upoštevalo in

Razlika med jajci in bombo

Političnega nasilja se bomo morali v Sloveniji lotiti na pravem koncu

Da se v Sloveniji rojeva nasilje nove vrste, je jasno kot beli dan, le da si z definicijo tega pojma, od nekaterih imenovanega kar terorizem, nismo niti najmanj na ti. Za ministra Capudra je terorizem s političnim predznakom že košara jajc pred republiško skupščino, po njegovem sploh ni potrebno ločevati med bombo in jajci, nožem in metlo. Ali hudo poenostavljeno: krivdi tistega, ki je podtaknil jajce, in tistega, ki je podtaknil bombo, sta enaki.

Terorizem je nasilje najslabše in najhujše vrste. Vse bolj stopa v naš vsakdan, prejšnji teden smo ga okusili tudi v Novem mestu, ko je neznani glas policistom sporočil, da je na sodišču podtaknjena bomba. Bila je sredo, ura pa 16.00. Na srečo je bila stavba prazna, v njej pa le čistilke. Po natančnem pirotehničnem pregledu in vseh ostalih ukrepih se je izkazalo, da je bil klic lažen. Ni pa bila lažna molotovka pred stanovanjem poslanca Mileta Šetinca, tu di bomba, ki je ondan eksplodirala v alfi mariborske registracije, ni bila lažna. Gre za obračune z drugače mislečimi, drugače živječimi?

Borba za osnovne pravice pač ne more biti nasilje nad drugače mislečimi, tudi ni terorizem, če je katera od demonstrantov v boju za svobodno odločanje o rojstvu proti skupščini zalučala eno ali

deset jajc. Nasilje se rojeva drugje. Tudi v represivnih retoričnih nastopih nekaterih današnjih oblastnikov, ki skušajo pomesti z vsemi, ki ne mislijo in delajo kot oni. Dr. Veljko Rus je izgubil boj za mesto rektorja ljubljanske univerze, ker je javno pokazal na slabosti Demosove politike, z grožnjami je bojda zaradi podobnega ravnanja zasul dr. Taras Kermauner. Tudi dr. Dimitrij Rupel je nedavno odkrito spregovoril o nujnosti boja zoper desno revolucijo in diktaturo maščevalnih in nesposobnih karieristov. Političnega nasilja torej mnogi sploh ne zanikajo več, le pravo mesto in definicijo mu je treba najti.

Če bomo tovrstno nasilje in nasilneže iskali med demonstranti, ki se borijo za svoje pravice, ali celo med tistimi, ki jim gre za preživetje, če se stvari torej ne bomo lotili na pravem koncu in bombo rekli bob, se bo slovenska politika zanesljivo vrnila v zimo, kakršnih se nekatere generacije spominjajo s strahom. Vemo tudi, kaj so prinesli časi in sistemi, ko je oblast umore prikazovala kot samomoro, požige kot samovžige, eksplozije bomb kot samodejne pojave. Ali je podobnost tega besednjaka z nedavno izjavo kranjskega liberalnega poslanca Vitomirja Grosa zgolj naključna, ni znano, je pa vsekakor lahko izredno nevarna. BOJAN BUDJA

Napredovanja za pogum

Štirje uslužbenci oddelka kriminalistične službe prejeli odločbe o izrednem napredovanju

NOVO MESTO — Prejšnji teden je bila v prostorih UNZ Novo mesto slovesnost, na kateri je republiški

SMRT NA POTI V ZIDANICO

DOLNJA TEŽKA VODA — 18. decembra zvečer se je smrtno ponesrečil 39-letni Jože Staniša iz Dolnje Težke Vode. Tega večera je Staniša odšel k svoji zidnici, ki jo ima v semiški Stari gor. Osební avto je parkiral pri stanovanjski hiši št. 82 v Semiču, nato pa odšel peš po strmi in takrat močno poledeneli poti proti zidnici. Med hojo mu je spodrsnilo, pri padcu pa je z glavo tako močno udaril ob tla, da je hudim poškodbam podlegel na mestu nezgode.

KDO JE ZANETIL POŽAR?

NOVO MESTO — 15. decembra popoldne je skupina lovcev na strmem pobočju Kobal na Gorjancih opazila požar, o vzroku katerega še ni znan dokončni odgovor. Zgoraj je le nizka podrast, grmičevje in nekaj suhe trave, še pred prihodom gasilcev pa so ogenj pogasilci ločili. Škoda ni velika, zasluge za to gredo lovcem, zanimivo pa bo videti, kdo in zakaj je ogenj zanetil.

S PONAREJENIM BANKOVCEM V KINO

NOVO MESTO — Še neznani storilec je 18. decembra s ponarejenim bankovcem za tisoč tolarjev plačal vstopnico za ogled filmske predstave v novomeškem Domu kulture. Predrznega še iščejo, zna se zgoditi, da bo odgovor dalo že prijetje mladoletnega Novomeščana M.N.

• Zlasti RTV Slovenija je izpostavljena najhujšim pritiskom strank, Demosove večine in demokratskemu vodstvu na čelu z generalnim direktorjem. V zgodovino slovenske publicistike se bodo zapisali kot novodobni agitpropovci in državni cenzorji. (Vreg)

PREHITRO BRZEL PO MOKRI IN SPOLZKI CESTI — 53-letni Branko Borić iz Zagreba se je 19. decembra ob 17.35 peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti proti Čatežu.

Na ravnem delu ceste je dohitel kolono vozil, ki je pričela zavirati. Borić je to opazil prepozno; zaradi prevelike hitrosti in mokrega ter spolzkega cestišča ga je ob zaviranju zaneslo v zadnji del avtomobila novomeške registracije, ki ga je pred njim vozila 25-letna Suzana Zajc iz Dobove. Slednja se je pri trčenju laže ranila in so jo odpeljali na opazovanje v brežiško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na okroglih 50.000

tolarjev. PEŠAKINJA NENADOMA NA CESTI — V nedeljo, 22. decembra, je 87-letna Jožefa Šeško s ceste Na grad v Sevnici pešakinja po levi strani iz smeri Kvedrove ulice proti sevnickemu Glavnemu trgu. Ko je prišla do zoženega dela cestišča, ki je bilo brez pločnika, za namerček pa še neosvetljeno, je nenadoma stopila na vozišče, takrat pa je z osebnim avtomobilom iz smeri Šmarja pripeljal 58-letni Franjo Jelačić iz Sevnice. Pešakinje ni opazil pravi čas, ko jo je videl, je bilo prepozno. Navzlic zaviranju jo je zadel in zbil po tleh, poškodovano Šeškovo pa so prepeljali na zdravljenje v celjsko bolnišnico.

odbojka

SUPERLIGA, moški, 8. KOLO:
PIONIR - FUŽINAR 3:0 (8, 1, 11)
Pionir: Jovič, Babnik, Travižan,
Goleš, Mestnik, Brulc, Gotenc, Čer-
nač, Bakonja, Družinec, Žunič.

OSTALI REZULTATI: Salonit -
Granit Preskoba 3:0, Novi Granit
Kamnik - Vileđa Maribor 0:3.

LESTVICA: 1. Vileđa Maribor 16,
2. Tovil Olimpija 10, 3. Salonit 8, 4.
Fužinar 6, 5. Novi Granit Kamnik 6,
6. Pionir 6, 7. Granit Preskoba 2.

Pari prihodnjega kola (8. februarja
1992): Granit Preskoba - Pionir, Fu-
žinar - Novi Granit Kamnik, Vileđa
Maribor - Tovil Olimpija, Salonit je
prost.

SUPERLIGA, ženske, 8. KOLO:
LIK TILIA - BLED 3:1 (14, 10, 4,
10)

LIK Tilia: Akrap, Ogrinc, Vidmar,
Turk, Klun, Ni, Briški, Hočevan,
Drobnik, Na, Briški, Stare.

OSTALI REZULTATI: Partizan
Tabor - Nova Gorica 2:3, Koper
Cimos - YU STIP Celje 1:3, Paloma
Branik je bila prosta.

LESTVICA: 1. Paloma Branik 14,
2. Bled 10, 3. YU STIP Celje 10, 4.
Koper Cimos 10, 5. LIK Tilia 6, 6.
Partizan Tabor 2, 7. Nova Gorica 2.

Pari prihodnjega kola (8. februar-
ja): YU STIP Celje - LIK Tilia,
Bled - Partizan Tabor, Nova Gori-

ca - Paloma Branik, Koper Cimos je
prost.

košarka

I. SLOVENSKA LIGA, moški,
rdeča skupina, 13. KOLO: ELEKTRO-
RA - PODBOČJE 66:67 (36:34)

Podbočje: Vego 14, Plevnik 5,
Rozman 16, Krajcar 11, Krivokapič
8, Krošelj 11, Vavpotič 2.

OSTALI IZIDI: Smelt Olimpija
ml. - Celje 105:86 (41:44), Mavrica
Ilirija - Rogaška Donat Mg 69:70
(40:29), Tinex Medvode - Comet
77:48 (36:21).

LESTVICA: 1. Tinex Medvode
27, 2. Rogaška Donat Mg 25, 3. Mav-
rica Ilirija 23, 4. Podbočje 20, 5. Elek-
tra 16, 6. Comet 17, 7. Smelt Olimpi-
ja ml. 14, 8. Celje 14.

Pari prihodnjega kola (28. decem-
bra): Podbočje - Mavrica Ilirija, Co-
met - Smelt Olimpija ml., Celje -
Elektra, Rogaška Donat Mg - Tinex
Medvode že odigrano (61:72).

II. SKL, ženske, 7. KOLO: KK
NOVO MESTO - LITJA 68:40
(24:15)

Novo mesto: Zupančič 20, D. Ver-
stovšek 15, Žagar 4, Čavlovič 11, Bir-
sa 3, J. Verstovšek 15.

LESTVICA: 1. Novo mesto itd.
V 8. kolu (12. januarja) igrajo No-
vomeščanke na Jesenicah.

Veliki pokal znova pripadel Krki

Zadnja leta že kar enoličen razplet delavskih športnih iger — Moška in ženska
zmaga ekipi Krke — Presenečajo »starejše« ekipe

NOVO MESTO — Domala v ničemer ni bil razplet letošnjih delavskih
športnih iger novomeške občine drugačen od dosedanjih. Tovarna zdravil Kr-
ka je znova in kdove kolikoli dokazala, da v njej za rekreacijo najboljše in najbolj
organizirano skrbijo, zmagali so tako v moški kot v ženski konkurenci, Krki je
seveda pripadel tudi veliki pokal za skupnega zmagovalca.

Začnimo z atletiko, kjer je ženska zma-
ga odšla v šentjernejsko Iskro, drugo me-
sto je osvojil Zdravstveni center Dolenj-
ske in tretje Krka, medtem ko je pri
moških Iskra ponovila zmago, Krka je bi-
la druga in Iskra Tenel tretja. V ekipnem
delu ženskega badmintona je zmaga Kr-
ka pred Iskro Tenel in Labodom, posa-
mično pa Jožefova (Krka), druga je bila
Risljeva (Iskra Tenel), tretja pa Peljhanova
(Labod) in Grobovska (Krka). Pri
moških je posamično slavil Špendal (Ritz)
pred Antončičem (Krka) in Andoškom
(Ritz), ekipno pa Ritz pred Krko ter Iskro
Tenel in Pedagogi. V balinanju je zmaga
odšla v Krko, srebro k Revozu in bron k
cestarjem, medtem ko je v kegljanju pri
ženskah presenetljivo slavilo Društvo
upokojencev, Krka je bila druga in Dom
starejših občanov tretji. Med moškimi pa

S KEGLJAŠKIH STEZ

• Ženska ekipa KD Novo mesto, ki tek-
muje v vzhodni skupini II. republiške lige
je po prvem delu prvenstva dosegla le
zmago proti ekipi Litije, in to na »doma-
čem« kegljišču v Ivančini Gorici, medtem
ko so v gosteh proti Miklavžu in Krškemu
izgubile. Svoje je k taki beri zagotovo pri-
spevalo neurejeno kegljišče v bivšem do-
mu JA, da je smola še večja, so se poško-
dovala tudi nekatere igralke. Pričetek
drugačja dela prvenstva bo 2. februarja;
dekleta seveda pričakujejo boljše rezul-
tate.

• Na tradicionalni reviji dolenjskih kegl-
jačev, ki je bila tokrat v Kanižarici, je
zmagal Metličan Željko Goleš z 866 podri-
timi keglji, sledijo pa: Štupar (Metlika)
851, Tratar (Mercator) 847, Modrinjak
(Rudar) 844, N. Goleš (Mercator) 798 itd.

• Pred dnevi se je pričelo klubsko prven-
stvo trebanjskih kegljačev. Po prvih na-
stopih vodi v ženski konkurenci Jerajeva s
355 podrimi keglji; 2. je Vebelova s 344,
3. Okornova s 310 itd. Pri moških pa Tra-
tar s 832, Goleš jih je podr 827, Musli-
movič 790, itd.

• Kegljaski klub Mercator iz Trebnjega
bo prvi dan novega leta pripravil 15. odpr-
to prvenstvo v moški in ženski konkuren-
ci. Turnir bo republiškega razreda, nanj pa
so povabljeni tekmovalci in tekmovalke iz
vseh slovenskih klubov. Trebanjci pričau-
kujejo rekordno udeležbo, saj čakajo naj-
boljše poleg pokalov še bogate praktične
nagrade.

je zmaga Krka, Društvo invalidov je bi-
lo drugo in Društvo upokojencev tretje.
Pedagogi so zmagovalci košarkarskega
turnirja, gozdarji so bili drugi in Iskra
Šentjerneja tretja, v malem nogometu pa je
bil prvi Revoz, Krka druga in Iskra Šen-
jerneja tretja.

V namiznem tenisu pri dekletih kake
večje konkurence ni bilo. Zmagala je Kr-
ka pred Iskro Tenel, pri moških pa je zma-
ga znova odšla v Krko, Pionir je bil drugi,
šentjernejska Iskra pa tretja. Najboljše
odbojkarice imajo v Krki, Dom starejših
občanov je bil drugi skupaj z ekipo SDK,
medtem ko so najboljši odbojkarji doma v
Cestnem podjetju, krkaši so bili drugi, Is-
kra Šentjerneja pa tretja. Pikado najboljše
mečje dekleta v Elektru, Dom starejših
občanov je bil drugi, Iskra Šentjerneja pa
tretja; električarji so bili najboljši tudi v
moški konkurenci, Iskra je bila druga, Pe-
dagogi tretji. V posamični razvrstitvi je pri
dekletih zmagala Knafljčeva (Iskra) pred
Šetino in Pečarjevo (obe Elektro), med
moškimi pa Jerman (Pedagogi) pred Šva-
lom (Iskra Šentjerneja) in Gregarjem (Ele-
ktro). V ženskem plavanju je zmaga odšla v
Zdravstveni center Dolenjske, v moškem
pa v Krko, drugi je bil Keko in tretji
Zdravstveni center Dolenjske. Streljanje
je v obeh konkurencah pripadlo Krki;
med dekleti je bil Dom starejših občanov
drugi in Elektro tretji; pri moških je bila
druga Iskra Šentjerneja, tretje pa Društvo
upokojencev. Posamični seštevek je prine-
sel zmago Pavličeve nad Carjevo (obe
Krka) in Šenico (Dso), med moškimi pa
so si prva mesta razdelili krkaši Malnar,
Piškurič in Berlan. Še pogled med šahiste
in tenisarje! Najboljši šahisti v občini so v
Revozu, druga je Krka in tretja Iskra Šen-
jerneja, medtem ko je v tenisu ženska zma-
ga odšla v Zdravstveni center Dolenjske,
Labod je bil drugi in Izolacije tretje; pri
moških pa so po ogorčenem boju zmagali
Pedagogi, Revoz je bil drugi, Krka pa
tretja.

V skupnem seštevku ženskih ekip je z
280 točkami zmagala Krka, Dom starej-
ših občanov jih je zbral 182, Labod
117, prav toliko tudi Zdravstveni center
Dolenjske. Med moškimi ekipami je zma-
ga prav tako odšla v »Krko«, ki je zbrala

546 točk, 485 jih je osvojila ekipa Iskre
Šentjerneja, 360 pa Revoz. In še skupni seš-
tevek obeh konkurencah: 1. Krka, 2. Iskra
Šentjerneja, 3. Revoz.

PRVI DEL POD PRIČAKOVANJE — Odbojkarice novomeškega Pionirja, članice
I. slovenske lige (na posnetku), so jesenski del prvenstvenih obračunov zaključile
skromneje, kot so pričakovali v klubu. Da dekleta ne sodijo k dnu lestvice, pač pa
vsaj v zlato sredino, so pokazale z zmago nad mariborsko Palomo Branikom, toda
nihanje v njihovi igri je bilo toliko, da čaka trenerja Janeza Mohorčiča pred spomla-
danskim nadaljevanjem velike dela. (Foto: B. B.)

Iz Velenja z zmago v žepu

Košarkarji Podbočja so si kolo pred koncem prven-
stva v I. SKL že zagotovili četrto mesto

Košarkarjem Podbočja je uspel veliki
met. V športni dvorani v Titovem Velenju
so v soboto zvečer ugnali ekipo Elektro,
neposrednega tekmeča v boju za 4. mesto
na lestvici, in si tako kolo pred koncem
prvenstvenih obračunov že zagotovili že-
ljeni cilj.

Točki sta potrebovali obe ekipi, temu
gre pripisati tudi veliko nervoze in zgreše-
nih metov, statistika je pokazala celo, da je
bil met košarkarjev Elektro vsega 33 — od-
stoten. V prvem polčasu sta se ekipi me-
njavali v vodstvu, sreča se je na koncu na-
smehnila gostiteljem, ki so ta del dobili z
dvema točkama prednosti. Igralci Pod-
bočja so v drugem delu zaigrali še zbraneje
in borbeneje, videli so priliko, ki je ni-
kakor ni šlo zamuditi. Njihova prednost je
dvakrat znašala celo osem točk, v razbur-
ljenem finišu so gostitelji razliko sicer
zmanjšali, toda za preobrat jim je zmanj-

kalo moči in časa. Za uspeh so zaslužni
prav vsi igralci Podbočja, ki so, ne oziraje
na številne probleme, prvenstvo zaključili
tako, kot je le malokdo pričakoval.

Zato bi bilo prav, da se ljubitelji košar-
ke v Podbočju oddolžijo svojim igralcem
to soboto, ko bo na sporedu zadnje kolo
prvenstva rdeče skupine. Tekma med
Podbočjem in Mavrico — Ilirijo bo ob 19.
uri v telovadnici osnovne šole.

Pričakovano in pomembno zmago pa
so v soboto zabeležili dekleta Novega me-
sta v boju za vrh lestvice II. republiške lige.
Brez večjih težav so ugnale Litijčanke, za
Novomeščanke najpomembnejše srečanje
letošnjega prvenstva pa bo 12. januarja
prihodnje leto, ko se bodo na Jesenicah
pomerile z istoimensko ekipo. Zmagovalcu
te tekme bo pripadel tudi naslov prvakinje
prvenstva zahodne skupine II. SKL.

DOBILI SO MECENA — Štirje najbolj perspektivni brežiški mladi športniki, člani
Atletskega kluba Brežice, so dobili v firmi VINO Bizeljsko-Brežice svojo sponzorja,
s katerim so prejšnji teden podpisali pogodbo. Levo sedi metalce kladiva Branko
Grubič, poleg njega pa tekačica na kratke proge Katja Tomažin. Z isto disciplino se
ukvarja Martina Jelčič, medtem ko je Jurij Rovar (desno) bolj univerzalen, saj na-
pona v mnogobojju, zlasti lepe uspehe pa dosega v skoku s palico. Pri podpisu spon-
zorske pogodbe je klub zastopal trener Polde Rovar, ki stoji za atletki. (Foto: T.
Jakš)

Spomladi obdržati četrto mesto

Kočevske rokometnice na pragu največjega uspeha kluba — Štiri točke nasko-
ka — S profesionalnostjo do cilja

KOČEVJE — V rokometnem klubu Oprema bi najraje videli, da bi zaklju-
ček jesenskega dela tekmovalne sezone šel že kar za končni vrstni red, kajti to
bi seveda pomenilo, da so se Kočevke s četrtno mesto uvrstile v zaključne obra-
čune najboljših četverice za naslov letošnjega državnega prvaka. Tako pa bo to
mesto potrebno spomladi braniti z vsemi štirimi. Ekipa Kranja resda zaostaja
za štiri točke, toda težak spomladanski razpored Kočevk jim daje upanje tudi za
tak podvig. Nič čudnega potem, če so sklenili v Opremi krepko zavijati rokave
in storiti vse, da bi cilj vendarle dosegli.

»Četrto mesto po prvem delu prvenstva
je vsekakor dober dosežek; če nam uspe
to uvrstitve obdržati tudi po zaključku liga-
skih obračunov, bi to pomenilo doslej naj-
večjo uspeh kluba,« govori Dušan Kriz-
man, trener ekipe. Kočevkam je v jeseni
zagodel žreb, dva poraza na domačem
igrišču proti Velenju in Mlinotestu sta v
ekipo prinesla negotovost, nezaupanje v
lastne moči, to se je pokazalo tudi v na-
slednjih tekmah. Na srečo so bili naspro-
tniki tolikanj slabši, da za točke ni bilo
straha.

»Skoraj vse igralke imajo za seboj bo-
gato rokometno pot, izkušene so in preka-
ljene, zato enostavno ne morem razumeti
nihanja v igri na nekaterih srečanjih. Kar
nekajkrat smo morali reševati točki v dru-
gem polčasu, čeprav bi lahko tekmo odlo-
čili že v prvem,« razmišlja Krizman. Tisti,

ki so kočevske rokometnice spremljali na
vseh srečanjih, pravijo, da je svoje naredi-
la predvsem slabša psihološka pripravlje-
nost. Dragičevićeva, denimo, je bila v od-
ločilnih trenutkih preveč bojazljiva, če-
prav gre za igralko, ki je v igri »ena proti
eni« med najboljšimi v ligi.

»Letošnja liga je razdeljena v tri skupi-
ne. Organizacijsko in kvalitativno so Olim-
pija, Velenje in Mlinotest razred zase, na-
slednjih šest ekip — mednje sodimo tudi
mi — je v igri za mesta na sredini lestvice,
dno je rezervirano za ostalo trojico. Ne
glede na to pa bo nadaljevanje prvenstva
izredno zanimivo, Velenje in Olimpija bo-
sta bili ogroženi boj za naslov prvaka, mi,
Kranjčanke in nemara še kdo za četrto
mesto; zanimiva bo tudi bitka za mesta pri
dnu, kjer zadnje mesto se zdalec ni oddano
Novomeščankam. Za nas bi bilo vse ve-
liko lažje, če bi na zadnji jesenski tekmi v
Ljubljani proti Primožu osvojili še drugo
točko. Neverjetno slab dan, ko ekipi ni in
ni šlo, smo drago plačali, s petimi točkami
prednosti bi bilo končno četrto mesto sko-
roda zanesljivo naše, tako pa se bomo mo-
rali zanj še hudo boriti. Čakajo nas poto-
vanja v Velenje, k Olimpiji, v Kranj, lahko
se celo zgodi, da bo odločil rezultat med-

sebojnih tekem med Opremo in Kranjem,
mi smo srečanje v Kočevju dobili vsega
s 25:24. Seveda pa na tako črn razplet nihče
ne pomišlja. Da smo v tej ligi sposobni
premagati domala vsakogar, smo dokazali
v Ajdovščini. Če se nismo domov vrnili s
točko, smo sami krivi. Tudi Velenje ni ne-
ranljivo, še manj Kranj.«

Trener Dušan Krizman pravi, da bosta
odločila resnost in profesionalnost. Sled-
nje pa je v kočevskem klubu, odkar je po-
kroveljstvo nad njim prevzela Oprema,
na srečo vse več.

M. GLAVONJČ

NOVOLETNI TENIS
V TREBNJEM!

TREBNJE — Navzlic zimi bosta pri-
hodnje dni v športnem centru Vita v
Trebnjem dva teniška turnirja. Danes, 27.
decembra, in v soboto, 28. decembra, bo
turnir za posameznike, najboljši pa čakajo
bogate praktične nagrade, medtem ko bo
v nedeljo, 29. decembra, in v ponedeljek,
30. decembra, družabno srečanje ljubite-
ljev tenisa s tekmovalcem dvojic, slednje
pa bodo vse do finala odločene z žrebom.
Začetek tekmovalcev bo vse dni ob 10. uri,
v nedeljo in ponedeljek pa bodo za otroke
organizirane od 16. ure dalje športne in
zabavne igrice, katerim bo sledil še prihod
dedka Mrza. Pokroviteljica teh novolet-
nih prireditelj je Zavarovalnica Tilia No-
vo mesto. Vse dodatne informacije je moč
dobiti na telefon 44—232.

ZMAGA V PRVEM
NASTOPU

SLOVENSKA BISTRICA — Novo-
meški boksarji so pred dnevi uspešno na-
stopili na reviji v Slovenski Bistrici. Še po-
sebej to velja za mladina Sašo Labana, ki
je v svojem prvem nastopu zmagal, med-
tem ko je bil Djeladini v dvoboju bantam
kategorije oškodovan. To po svoje potrju-
je tudi to, da je Djeladini na koncu prejel
pokal za fair play. V članski konkurenci
je bil na pragu zmage tudi Peter Judež, ki
boks v srednji kategoriji, vendar je izgu-
bil po preglašovanju sodnikov. Dodajmo
še, da je Gorazd Canič, ki vodi novomeške
boksarje, za napredek svojih varovancev
dobil pohvale tudi od priznanega boksar-
skega strokovnjaka Janeza Galeta.

Športna dvorana pod Marofom je bila med sobotno tekmo moške odbojkar-
ske superlige prazna, kot že dolgo ne. Le nekaj več kot sto ljubiteljev odbojke si
je ogledalo dvoboj Pionirja in ravnenskega Fužinarja, slabi rezultati novomeške
vrste so očitno opravili svoje. Bledga vtisa tudi sobotna gladka zmaga ni mo-
gla popraviti, še zlasti je bilo na mestu vprašanje, kako so mogli pionirjevci
proti nasprotniku, ki v Novem mestu ni pokazal domala ničesar, v prvem delu
prvenstva tako prepričljivo izgubiti.

Dobro bi bilo, ako pionirjevci letošnje
jeseni ne bi tako hitro pozabili, prinesla
jim je namreč vrsto grenkih izkušenj in
spoznanj, brez upoštevanja teh novomeš-
ke odbojke ne bo moč vrniti na mesto, ki
ga je imela še spomladi. Pokazalo se je, da
je ekipa brez tujcev — v prvi vrsti brez Ma-
riča, Gavriloviča in Povšiča — le blede senca
ekipe, ki je minulo sezono navduševala z
igro in rezultati. Za nameček se je po dveh
ali treh kolic prvenstva republiške super-
lige od igranja poslovil še Petkovič, ekipa
je ostala tudi brez pravega trenerja, in če k
temu prištejemo še nemotiviranost, vrsto
neizpoljenih obveznosti kluba do igral-
cev, potem boljše izkupičke enostavno
ni bilo moč pričakovati. Sreča v nesreči,
da bo prvligaško družino letos zapustil

TRI ZMAGE
KD RUDI KEPA

SEVNICA — Z dvoboji petega kola se
je končal prvi del prvenstva v zasav-
sko — posavski tekmovalni kegljaski skup-
nosti. Tekmovalci KD Rudi Kepa so v
tem kolu zmagali v Litiji s 5003:4945, za
zmago pa so zaslužni: Soldat (871 podrim
kegljev), Pinoza (835), Glavan (833), Pe-
šec (829), Koperšnik (823) in Matič
(812). Sevnški kegljaši so ta del prven-
stva zaključili s tremi zmagami in dvema
porazoma.

J. BLAS

SKUPNA ZMAGA
KRANJCU

SEVNICA — Zadnji letošnji mesečni
hitropotezni turnir SK Milan Majcen iz
Sevnice je dobil Marjan Božič, ki je zbral
kar 18,5 točke, sledijo pa: Kranjec 17,5,
Lazič 16, Smerdel 13,5 itd. V skupnem
seštevku vseh letošnjih turnirjev je zmaga
pripadla Toniju Kranjcu, ki je v devetih
turnirjih zbral 78 točk, medtem ko so se za
njim zvrstili: Lazič s 75 točkami (12 tur-
nijev), Derstvenšek 61 (12), Mesojedec
56 (7), Kolman 50 (11), Šoper 36 (8),
Kuzmič 31 (5), Smerdel 29 (4), Šibila 25
(4), Radej 24 (9) itd. Skupaj je nastopilo
23 igralcev. Prvi turnir novega leta pa bo v
nedeljo, 19. januarja, s pričetkom ob 9. uri
v prostorih SK Milan Majcen.

J. BLAS

ZMAGI AJDIČA
IN GORENČEVE

ŠMARJETA — Pred dnevi je bilo v
prostorih OŠ Šmarjeta letošnje občinsko
šahovsko prvenstvo za mlajše pionirke in
pionirje. Med fanti je slavil Damjan Ajdič,
drugi je bil Perpar (oba Mirna Peč) in tret-
ji Rifelj (Otočec), medtem ko je pri dekle-
tih slavila Darja Gorenc (Šmilhe), druga
je bila Rajsljeva, tretja Sajetova in četrti
Šiškova (vse Mirna Peč). Nastopilo je 30
učencev in učenek iz petih osnovnih šol.

TOMLJE IN
JERŠIN MED
ZMAGOVALCI

LJUBLJANA — Letošnja tekmovalna
sezona slovenskega prvenstva v avto-
moto športu je tudi dolenjskim tekmoval-
cem navrgla precej uspeha. Tako sta v
speedwayu Krčana Špitaler in Lekše osvo-
jila končno drugo oz. tretje mesto, v skup-
ni uvrstitvi avtomobilistov v rallyju pa
najdemo posadko IMV — Renault Kuez-
miča in Ramovža na drugem mestu. Med
motokrostiti je v podmladku v kategoriji
do 60 cm Matej Žvan (Motoklub Mel)
zasedel 5. mesto, enako kot v kategoriji do
50 cm Brežičan Aleš Bertošek; v katego-
riji članov do 250 kubikov je bil Brežičan
Slopek peti, enako kot v razredu do 125
cm član kluba Mel Jure Murn. Med mo-
tociklisti je v razredu serijskih motorjev do
250 cm Janez Jeršil (Mel) osvojil prvo
mesto, medtem ko je bil v kategoriji do
250 cm Lovro Mervar tretji, enako kot
Robert Hmeljak (oba Novo mesto) v ka-
tegoriji do 125 cm. Še pogled med avto-
mobiliste, kjer je gorsko prvenstvo v raz-
redu nad 1600 kubikov prepričljivo
osvojil Topličan Matjaž Tomlje.

KRATKE
IZ RIBNICE
IN KOČEVJA

• Sloves o vrhunski pionirski ro-
kometni šoli v Ribnici ni zbledel.
Mladi rokometši Inlesa Rika ga potr-
jujejo na številnih turnirjih, po veli-
kem uspehu v Škofji Loki so uspeh
ponovili še na mednarodnem roko-
metnem festivalu v Ljubljani. Vrstni-
kom celjske Pivovarne Laško in ljub-
ljanske Kolinske Slovana, iz dveh
najboljših slovenskih rokometnih ko-
lektivov torej, so znova vzeli mero.
Nič čudnega, če strokovnjaki trdijo,
kako gre za izjemno nadarjeno mlado
generacijo, ki je znova vodi Nikola
Radič.

• Rekord kočevskega kegljišča je
941 podrim kegljev, vse pa kaže, da je
ta rezultat Romana Kržeta resno
ogrožen. Ogroža ga kar sam rekord,
ki je na tekmi zadnjega kola prve re-
publiške lige podr 936 kegljev, ob-
lublja pa, da bo svoj rekord popravil
že na prvem naslednjem velikem
tekmovalju. To bo brzokone prven-
stvo »Top 12«, na katerem bo 14. in
15. januarja 1992 nastopilo po dva-
najboljših kegljačev in kegljačic
iz vse Slovenije.

• 33 ekip je nastopilo na letoš-
njem malonogometnem turnirju v
Ribnici, finalni obračun pa je prinesel
srečanje med Video cnetrom Riba iz
Ribnice in ljubljansko Barakudo.
Zmaga je po streljanju sedemmetrovk
s 7:4 pripadla Ribničankam, za katere
so igrali nogometaši ljubljanske Olim-
pije Varvodič, Topič, Podgajski, Vra-
bac, Protega itd. Od dolenjskih ekip
sta najdlje prišli novomeški Novoline
in Studio D, Novoline je bil četrti,
medtem ko so radijski nesrečno izgubi-
li v četrtfinalu po streljanju sedemme-
trovk s kasnejšim zmagovalcem tur-
nirja.

Zob časa grize

V ribniški občini bo treba reševati še mnoge kulturne objekte

RIBNICA — V ribniški dolini so številni objekti kulturne dediščine in so kot taki pod spomeniškim varstvom. Zob časa je naredil svoje, tako da je bila nujno potrebna njihova obnova. Že pred leti se je pričela obnova ortneškega gradu, ki je nekoč slovel kot objekt visoke kategorije. Občina ni imela denarja za popolno adaptacijo, tako da je bila prekrita samo streha. Pred tremi leti so v KS Velike Poljane pričeli obnavljati cerkev sv. Tomaža, v kateri so bile odkrite izredno stare freske iz 16. stol., ki so prepuščene propadanju. Čeprav so vložena določena sredstva za obnovo same cerkve, je nujno potrebno nadaljevati restavriranje fresk.

Tudi cerkev sv. Urha v vasi Maršiči pripada obdobju 16. stol., ko so bile narajane freske. Cerkev je bila v lanskem letu obnovljena, z dodatnimi deli je potrebno še restavrirati freske visoke kulturne dediščine.

Baročna cerkev pri Novi Štiti je zadnja leta središču tovrstnih glasbenih in kulturnih prireditvev. Zgrajena je bila v 17. stol. Pred kratkim je bila obnovljena, medtem ko je frančiškanski samostan ob cerkvi v začetni fazi obnove.

V vasi Pugled, KS Sv. Gregor, je zaščiten stavba nekdanja pristava ortneške graščine, krita s slamo in poslikano fasado. Sedanjim stanovalcem je potrebno priskočiti na pomoč, da se stavba obnovi in da jim bo omogočeno normalno bivanje. Obnovo stavbe in notranjosti je potrebno izvajati po navodilih in nadzorstvom spomeniškega varstva.

M. GLAVONJČ

ČE JE DELEGAT PREVEČ ZGOVOREN

METLIKA — Enega od delegatov metliške občinske skupščine je zanimalo, kdo je odgovoren za škodo, ki je zaradi zamrznitve nastala na centralni kurjavi v stari metliški šoli, kdo je dolžan škodo popraviti in na čigave stroške. Drugi delegat je na dolgo in široko pojasnjeval, kako so opazili, da v enem prostoru ni vse v redu in kako so ubogi puščajoči radiator rešili nadaljnje kalvarije. Ob čudnih pogledih nekaterih, ki so stvari bolje poznali, je delegat doumel, da je očitno povedal preveč. Na koncu se je namreč izkazalo, da so delegati zvedeli kar za dva zamrznjena radiatorja, poleg tistega v stari šoli še za onega v (družbeni) hiši na Pungartu. V prihodnje se bodo morali odgovorni očitno boljše posvetovati, če hočejo, da ne bodo delegati zvedeli preveč.

ZA DRAGE MEDICINSKE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V prejšnji številki smo naredili napako, ki jo danes popravljamo. Za nabavo dragih medicinskih instrumentov v Splošni bolnišnici Novo mesto so prispevali: Skupščina občine Črnomelj 1.130 SLT namesto venca na grob pokojnega očeta Jožeta Urha iz Metlike, osnovna organizacija sindikata Skupščine občine Črnomelj 2.000 SLT namesto venca na grob pokojnega očeta Jožeta Urha iz Metlike. Prizadevam se opravičujem.

Samostojna SLOVENIJA 1991

Prehitro dvigovanje rok

Položnice, ki so močno razburile Metličane

METLIKA — Metličani so bili vse prej kot navdušeni nad božično-novoletno »voščilnico«, ki so jo pretekli teden prejeli od občinske uprave za družbene prihodke. Konec letošnjega marca so namreč delegati občinske skupščine sprejeli odlok o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč v metliški občini, ob tem pa se, kot se je pokazalo na seji skupščine pretekli teden, sploh niso zavedali, kakšne bodo posledice, ko bo odlok udaril po občanah. Odloke s položnicami, izdane na podlagi tega odloka in še nekaterih zakonov, ki so pretekli teden preplavile Metliko, pa so pri nekaterih povzročile nemalo vroče krvi.

Res je, bili so tudi takšni, ki so prej kot v treh dneh, kolikor je znašal rok za plačilo, brez besed poravnali svoje obveznosti. A bili so tudi takšni, ki so grozili s tožbami in pritožbami. Med tema dvema skrajnostma pa so bili tisti, kot je bilo razbrati tudi na skupščini, ki bi želeli, da bi odlok nekoliko spremenili in ublažili, da bi bili zneski, ki jih bodo morali plačati občani, manjši.

Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč bi v občini morali plačevati že

Za varstvo živali

Odprto pismo slovenskemu parlamentu

LJUBLJANA — Glede na to, da imajo že vse napredne države sveta zakon proti mučenju živali, je treba poudariti, da ga naša nova država Slovenija še nima. Zato ponovno predlagam in prosim Ustavno komisijo, da dopolni delovni osnutek Ustave z dne 28. oktobra 1991 z naslednjim besedilom: »Zagotavlja se varstvo živali pred mučenjem. To področje ureja poseben zakon proti mučenju živali.«

Svoj predlog utemeljujem z naslednjimi:

1. Za sprejem zakona proti mučenju živali se borimo že desetletja. To zahtevo je podprlo najmanj pet tisoč podpisnikov zbirnih listin in številnih individualnih pism leta 1989.

2. Republika Srbija je že 6. januarja leta 1989 v svoji najnovejši ustavi sprejela takšno določilo. Vendar vem iz lastnih izkušenj, da ima Slovenija v primerjavi z drugimi republikami najbolj razvito gibanje proti mučenju živali, a z zakoni zaostajamo.

3. Svetovna zveza za varstvo živali v Londonu je že 26. marca naslovila apel dr. Bučarju, predsedniku Ustavne komisije, naj se v novi slovenski ustavi sprejme amandma, ki bo zagotavljal varstvo živali pred mučenjem.

4. Nekdanja, tedaj še socialistična republika Slovenija je v svoji Ustavi (amandma LXVII) sprejela besedilo: »Varstvo živali pred mučenjem.« Sramotno bi bilo, da bi to nova ustava spregledala.

Svetovna zveza za varstvo živali pa se po svojih močeh prizadeva tudi za reševanje živali na kriznih območjih Hrvaške.

LEA EVA MÜLLER
Ljubljana

»General« Zakrajšek, ugovarjam

Gospod Zakrajšek, dovolite demokraciji vstop v šolski sistem! Ne ustvarjajte disciplinirane, poslušne vojske in ne podcenjujte drugih!

»Ni čudno, da sem izgubil vojno, če so vojaki slabi,« sem razumela šolskega »generala« Streča Zakrajška v TV Dnevniku v torek, 17. 12. 1991, zvečer. Menda njegovi vojaki (učitelji) ves čas stremijo po tem, da bi čim manj delali, se gremo bojkot dela, ki je samo po sebi umevno, pri vsej stvari pa smo menda najbolj goreči iskalki učenčevega neznanja.

Ja, je pa res zadnji čas, da gospod direktor poišče neznanje tudi pri učiteljih. Da znanja ni pri učencih, to že tako in tako ve, ker ne preverja znanj učencev, ampak šole. Pa nič hudega, saj ima tako in tako polno podporo pri starših.

Pri vsej zadevi me najbolj moti, da je direktor prepričan, da je vse, kar počne, prav in utemeljeno, in kdo si drzne podvomiti o tem? Učitelj? Kje pa, saj ne ve, kaj je prava šola! Starši? Ti so tako in tako posamezniki, ki se bojijo za svoje varovančke. Psihologi in pedagogi? Le kaj se ti počno v šolah! Šolski sindikat? »Konzervativci!« jih je ozmerjal direktor.

PRIHAJAJO

»BELOKRANJCI«

V Beli krajini že šest let deluje ansambel z imenom Belokranjci, ki igra pretežno narodnozabavno glasbo. Zadnji dve leti se zasedba ansambla, v katerem so Črnomeljci, Semičani in Semičanka, ni spreminjala in tako »Belokranjci« sestavljajo: pevka Bernarda Rom, basist Pavle Golobič, kitarist Ivan Zeljko, harmonikar Janko Brunskec, klarinetist Bojan Pezdirc in trobentač Tone Kralj, ki je tudi vodja zasedbe. Nedavno so v novomeškem studiu Sra-ka posneli svoji prvi dve skladbi, in sicer valček »Sanjala sem« in polko »V zidani.« Obe je zložil Dušan Suštar, sicer član ansambla Razdobje, besedili pa je spesnila Fanika Požek. Za silvestrovo bodo Belokranjci igrali v semiškem hotelu.

Res sem samo učitelj pa še slavist povrh, torej eden izmed »lenih«. Pa vendar! Dovolila si bom izreči par besed.

Tudi učitelji smo z marsičem v naši šoli nezadovoljni. Ne morem pa se pridružiti oceni, da otroci nič ne znajo. Ravno posamezni uspehi, osebno zadovoljstvo ob njih tako pri otroku kot pri starših, s katerimi tesno sodelujem, niso tako majhni in redki. V zadnjem času mi je le-to osnovna motivacija za vztrajanje pri pedagoškem delu, ob katerem se tako in tako lahko vsakdo obregne, ker je to javno delo in očem kritike stalno odprto. Trudim se, da spremljam učenčev individualni razvoj, ga usmerjam, mu pomagam pri napredovanju. Ravno zato sem se pridružil bojkotu pisnega preverjanja, ker mi povečana učna obveznost onemogoča kvalitetno opravljanje dela. Redno se udeležujem raznih oblik permanentnega izobraževanja, kolikor morem, prebiram strokovno literaturo, tudi pedagoško in psihološko, ztao se, gospod direktor, z vašim načinom komuniciranja in z vašim gledanjem na psihično obremenitev tako učitelja kot učenca v primeru zaključnega izpita ne morem strinjati.

Nič nimam proti namenu zaključnega izpita, ker sem prepričana, da bodo rezultati pokazali, da učenci znajo. Vprašanje pa je, ali zaupam sestavljenec nestandardiziranih testov, da bodo le-ti ustrezni in bodo preverjali prave vsebine. Gospod Zakrajšek govori o tem, da bodo na podlagi rezultatov šole izpopolnile vrzeli do maja meseca, ne govori pa o tem, da bo potrebno morebiti korigirati teste same, za kar je edino razumno predhodno preverjanje v decembru in marcu. Menim, da gre zopet za eksperiment, ki ni najbolj pripravljen, in kar je najhujše, porinjen v redno šolsko delo brez predhodnega načrtovanja, zato deluje moteče. Če se vrnem k sebi in lastnemu letnemu planu, se

sprašujem, kako naj bi planirala pripravo in izvedbo samega eksperimenta, če sem zanj zvedela tik pred zdajci, kako bo izvenel, pa bom kot učenci sami izvedela šele ob samem dejanju.

»Gospod direktor, nimate pravice zadrževati informacije, ki jih moram JAZ, ne VI, posredovati otroku in njegovim staršem.«

Nemočna sem bila ob vprašanjih, kaj bodo preverjali. Kaj so temeljna znanja? Kje so katalogi znanj? Na zadnjem permanentnem izobraževanju slavistov v Mariboru nas je sestavljavec osnutka katalogov znanj iz književnosti, gospod Gregor Kocijan, s pismom obvestil, da so oblasti mimo njegovega dovoljenja prekvalificirale njegov osnutek, ki ga je želel v razpravi tudi med učitelji verificirati, prekvalificirati v predlog. Sprašujem se: zakaj? Je kdo hotel pred zaključnimi izpiti mahati s katalogi znanj, ki smo jih učitelji terjali od Zavoda za šolstvo in od vas, gospod direktor, tudi v stavkovnih nemirih? Žal tudi zaključni izpiti potrjujejo, da kot strokovna institucija Zavoda ni zastavljal koncepta razvoja šolskega sistema, da še vedno posega z ad hoc akcijami in s tem bolj moti delo v šolah, kot prispeva h kvaliteti dela.

Naj zaključim. »Gospod Zakrajšek, dovolite demokraciji tudi vstop v šolski sistem. Ne ustvarjajte disciplinirane, poslušne vojske, ne podcenjujte drugih, zastavite raje tako željeni koncept razvoja našega šolstva in zahtevajte tudi materialno pokritje le-tega.«

NEVENKA KULOVEC

Ana lahko diha

Zahvala zdravnikom v Kölnu — Zopet srečni

V lanskem septembru je mala Ana prvič prišla v Köln na pregled. Doktor Holzki je ugotovil, da bo morala na operacijo in da bo zdravljenje trajalo dalj časa.

Dve leti je Ana živela z odprtino na vratu, v kateri je imela cevko, da se ne bi zadušila. Mama je morala biti vedno ob njej, saj je morala cevko večkrat na dan očistiti s posebnim aparatom. Januarja je bila Ana operirana, bila je to težka operacija. V Kliničnem centru v Kölnu je na ležala tri tedne. Ker ji v Ljubljani niso mogli pomagati, sta se z njo še posebej zavzela doktor Holzki in doktor Brusis. Celotno zdravljenje je zahtevalo vsak mesec potovanja iz Črnomlja v Köln.

Veliko potrpljenja in strahu je za nami, pa vendar ni bilo zaman. 23. septembra je Ana končno normalno zadihala, za kar se moramo še posebej zahvaliti doktorju Holzke-ki in doktorju Brusisu, kot tudi celotnemu osebju Kliničnega centra Köln — Nippes.

STANKA ČEPURAN

Drugačne počitnice

Kampiranje v ZDA

Organizacija Camp America je ameriški program mednarodne izmenjave mladih celega sveta. Mladim omogoča, da preživijo deset tednov v enem izmed številnih taborov v ZDA. Sedež Camp America se nahaja v ameriški državi Connecticut. Kampi so raztreseni po celotnem ozemlju Združenih držav. Obstajajo razni verski, skavtski, športni kampi za mentalno in telesno prizadete.

Kampiranje se lahko udeležijo vsi, ki so stari od 20 do 30 let in znajo angleško. Izbirajo lahko med dvema programoma. Prvi predstavlja delo z otroki. V ta program spadajo specializirana znanja, kot so plavalni učitelj, reševalec, športni vadiitelj, medicinske sestre itd. Za ta program mora kandidat priložiti tudi dokumente in priporočila o izkušnjah ali predhodnem delu. Drugi program zajema preskrbo in servisne dejavnosti v taboru. Program Camp America nudi brezplačno bivanje in hrano za dobo desetih tednov, brezplačen letalski prevoz iz Londona v ZDA in nazaj, brezplačen prevoz od letališča do tabora in nazaj, pomoč pri pridobitvi vstopnega vizuma za ZDA, organizirano potovanje po Ameriki po končanem taboru, socialno zavarovanje ter zdravniško pomoč in oskrbo ter žepnino v višini 350 USD.

Kandidati morajo biti prosti do začetka junija do 20. avgusta. Zadnji datum odhoda v Ameriko je 30. junij. Predstavniki Camp America v Sloveniji je Slovensko počitniško društvo Erazem s sedežem na Kersnikovi 4 v Ljubljani, kjer lahko dobite podrobnejše informacije.

ODGOVOR NA

OBTOŽBE ŽUPNIKA

Prijatelj dr. Jožeta Prijatelja odgovarjamo na oznanilo oz. obtožbo župnika iz Mokronoga, ki je dejal, da smo ponižali župnika Jožeta Prijatelja. Mi se ne strinjamo s to trditvijo, kajti naš namen je bil, da mu povemo, da se ne strinjamo z našimi klepetaljami. Bili smo mnenja, da duhovnika s takšno izobrazbo in razgledanostjo ne moremo in ne smemo ocenjevati kar tako. Pa tudi vnaprej se ne mislimo vmešavati v notranje zadeve cerkve.

Prijatelj dr. Jožeta Prijatelja

SPOROČILO

Jože in Vera Volf z Lešnice 24 sta odstopila od nadaljnje tožbe proti Andreju Bartlu oziroma Dolenjskemu listu, s čimer je končana zadeva v zvezi s članom Toje ene same žalosti, objavljenim v Dolenjskem listu 28. novembra 1985. Članek je bil napisan na podlagi nepreverjenih govorov, ki so bile na sodišču ovržene. Tožena stranka se Jožetu in Veri Volf opravičuje za težave, ki so ju doletele po objavi tega članka.

Zapostavljeni kočevski invalidi

Protestno pismo

V kočevju obstaja Društvo invalidov že od leta 1963. Danes je v društvo vključenih že 771 članov, kljub razgibalni denarnosti (še posebej športna sekcija kegljanje in šah) se počutijo odrinjene na sam rob občinskega dogajanja. Delegacije in druge pomoči od različnih družbenih ustanov so minimalne ali pa jih sploh ni. Da društvo organizacijsko sploh še deluje, se morajo člani zahvaliti svojemu predsedniku W. Miletu Opečiču, ki opravlja vrsto del večinoma brezplačno.

Na občnem zboru društva, ki je bil v nedeljo, 22. decembra, so sklenili, da bodo s svojim brezahodnim stanjem seznanili ustrezne organe na občini, socialno službo pa tudi najvišji republiški organ Društva invalidov. Člani društva enoglasno zahtevajo, naj bo prispevek družbe tolikšen, da jim bo omogočil preživetje brez socialne ogroženosti. Želijo tudi, da bi bili oproščeni participacije za zdravstvene usluge in plačila zdravil. Bolj kot doslej je potrebno v bodoče posvetiti posebno skrb težjim negibljivim invalidom. Sicer v Kočevju število invalidov narašča. Zadnje čase uvrščajo v kategorijo invalidov tudi povsem zdrave begunce, ki bi sicer lahko delali, pa jim družba nudi celo več kot težjim invalidom. Kočevski invalidi tudi menijo, da na sejah občinske skupščine delegati vse preveč politizirajo in se neposredno prerokajo, namesto da bi reševali konkretne življenjske težave, ki jih v občini Kočevje kar mrgoli.

Videti je, da humani medčloveški odnosi vse bolj bledijo. Prav to odtujenost in zapostavljenost pa še posebno možno občutijo invalidi, ki od družbe pričakujejo vsaj nekaj več človeške topline in pozornosti, če že niso deležni večje materialne pomoči.

IVE STANIČ

Iz Kolpske doline

SLOVENSKEGA TELEVIZIJSKEGA PROGRAMA ne morejo spremljati v večih vaseh v kanjonu Kolpe v KS Osilnica. RTV Ljubljana pa vsem lastnikom televizorjev pridno pošilja račune, ki jih ti seveda ne plačujejo. Zato jim RTV grozi z opomini in tožbami. Zdaj bodo to skušali urediti s pomočjo KS in občinske skupščine.

BOMBARDIRALI SOSEDE — V soboto, 21. decembra, so letala bivše JLA bombardirala območje Delnice. Vse kaže, da je bil njihov cilj območje nekdanjih vojaških kesarn, za katere so zmotno menili, da so zdaj kasarne hrvaške vojske (ZNG). Na srečo so bombe padle v gozd in ni bilo mrtvih in ranjenih. To je bilo za krajanke veliko presenečenje, saj je JLA javno objavila, da na območju občin Reka, Delnice, Cabar in še nekaterih ne bo nobenih vojaških operacij.

PREDSTAVITEV KNJIGE Peter Klepec in njegova dežela poteka te dni po območju KS Osilnica in na Hrvaškem, v Kočevju pa bo predvidoma po novem letu.

ZANIMANJE ZA KOČEVSKO REKO — Na nedavnih zborih krajanov so ljudje vprašali tudi o dogajanjih v sosednji KS Kočevska Reka pa tudi o Gotenici. Še vedno ne verjamejo povsem, da je to območje zares odprto, saj še vedno ni bilo priporočljivo celo izogibanje imen teh krajev.

SEŽIGATI ODPADKE — Na območju štirih vaških skupnosti v KS Osilnica bodo določili odlagališča in sežigališča odpadkov. To pa bo le začasna rešitev, saj bo za območje občine Kočevje (ali celo več občin) urejeno osrednje odlagališče odpadkov in tja jih bodo nato vozili tudi z območja Osilnice.

J. P.

Obvestilo izgnancem

Društvo izgnancev Slovenije, ustanovljeno 9. junija 1991 na gradu Brestanica, vabi vse izgnance, ki so bili med 2. svetovno vojno izgnani v nemška taborišča, v Srbijo, Bosno, na Hrvaško ali so bili kot otroci ukradeni slovenskim staršem, vse, ki so pobegnili pred izgonom, kot tudi ožje svojce vseh navedenih, da postanejo člani društva.

Da bi omogočili vpis je dogovorjeno z občinami na območju, ki je bilo leta 1941 pod nemško okupacijo (Spodnja Štajerska, Štajerska in Gorenjska), da lahko izgnanci izpolnijo pristopno izjavo v času od 15. januarja do 15. februarja 1992 na naslednjih mestih:

— na sedežu krajevnega urada, kjer pa tega ni, pa na sedežu krajevnih skupnosti,

— kjer na sedežu občine ni krajevnega urada, bo pristopna izjava v sprejemni pisarni občinske uprave.

Izgnanci, ki živijo na območju mesta Ljubljane, lahko izpolnijo pristopno izjavo na sedežu republiškega odbora ZB NOV.

Pristopne izjave bodo na razpolago tudi v župnijskih uradih zgoraj navedenega območja.

Vse izgnance, ki pristopne izjave doslej še niso izpolnili, vabimo, da se temu vabilu odzovejo in postanejo člani društva. Organizirani kot društvo si bomo lažje prizadevali za doseg moralnega zadoščanja in materialne odškodnine in izgnanstvo iztrgali pozabi.

Društvo izgnancev Slovenije
LJUBLJANA

Še: Sumljivi novci dedka Mraza

Zakaj so inšpektorji odkrili nezakonitost šele po štirih letih? Tisti, ki bo sedaj organiziral sejme, naj prične iz nič in vse prireditve ponudi brezplačno

Tisti, ki v sebi gojijo le kanček ljubezni do otrok, ki so menda naše največje bogastvo, skupaj z aktivisti Zveze prijateljev mladine težko razumejo, da Uprava inšpekcijskih služb z obtožbami v prejšnji številki Dolenjskega lista (DL, 16. stran: Sumljivi novci dedka Mraza) na račun organizatorja predno-volentnih prireditev ni počakala vsaj do konca decembra. Dedka Mraza in njegov »sumljivi način zbiranja novcev« so napadli v zanj najbolj neprimeren trenutku, ko se je z darili odpravljal med množico otrok v krajevne skupnosti novomeške občine. Še več, nezakonitost organiziranja sejmov je bila odkrita v času, ko pri Zvezi še vedno mrzlično zbiramo tolarčke in prosjačimo pri podjetjih za denarne zastonske uslugе pri pripravi Veselega decembra.

V štirih letih smo pripravili šestnajst sejmov na Glavnem trgu. Za inšpektorje je bilo vse zakonito in prav, zato je težko razumeti, zakaj so se odločili narediti konec v času, ko so stojničarji plačali več kot polovico daril in programa Veselega decembra. Obisk inšpektorjev (takih in drugačnih) pri naši blaginjičarki bi delo naše organizacije pokazal v pravi luči. Ne rečem, da ne bi bilo kaj tudi narobe, saj vsak, kdor dela, tudi greši, vendar lahko bi ugotovili, da je ves denar od stojničarjev prispel do žiro računa društva prek položnic SDK in niti en sam tolarček ni »zavil desno«. Tako je bilo tudi z drugimi prispevki delovnih organizacij in nekaterih trgovin na trgu. Še več, Zveza prijateljev mladine je z dvema neprofesionalcema pripravila cel kup prireditev za mlade, ki jih je skupaj z Veselim decembrom videlo preko 80.000 otrok in njihovih staršev.

Naj naštetim samo nekatere: organizirane zimske počitnice, brezplačen izlet na smučanja v Kranjsko goro, pustno povorko in ranjanje v Športni dvorani, zaključek Vesele šole in občinske Bralne značke, doslej največje prireditve Totalno odštekan dan, Teden otroka z okroglo mizo in prireditvami na Glavnem trgu, vodili smo telefonsko akcijo »Klic v sili« in drugo. Če bi delali

samo pri pripravi Veselega decembra, bi bilo za dva zaposlena dovolj dela skozi vse leto (priprava 45 prireditev, zbiranje denarja za darila). Da bo slika še popolnejša, naj zapišem, da ne Janez Pavlin ne Matevž Franko nista za pravo teh prireditev dobila ne dinarčka ne tolarčka posebnih nagrad, še več, zaračunala si nista niti enega samega prevoženega kilometra, niti ene dnevnice. Sram me je, da sem moral to zapisati, vendar vsi, ki mislite drugače, se zavedajte, da pri naši Zvezi delamo še po starem, prostovoljno in za otroke. V decembru sem dedku Mrazu podaril tudi devet dni svojega letnega dopusta. Med našimi delavci ne boste našli izobraženih ljudi, to so nekvalificirani delavci, poštarji in upokojenci, v zadnjem času si lahko pomagamo le še z nezaposlenimi. Ti delajo v dežju in snegu za majhne nagrade in ob vsakem času.

Na koncu bi zavrnil še nekatere trditve v prispevku. Vodstvu inšpekcijskih služb se v času raziskovanja o zakonitosti našega dela ni zdelo potrebno, da bi se oglasili pri nas in povprašali, kaj pomeni Društvo prijateljev mladine in kaj Zveza prijateljev mladine. Morda bi jih zanimali naši pravilniki. V predalu bi našli orumenelo listino, na kateri piše, da so Društva prijateljev mladine stara že več kot štirideset let, Zveza društev prijateljev mladine pa obstaja dvajset let. Inšpektorji so nas ali pa nas bodo ovadili sodnikom kot nezakonitega organizatorja na podlagi pravilnika Društva prijateljev mladine-Center, ki smo ga ustanovili 1984. leta in sem bil njegov prvi predsednik. Zanima nas tudi, zakaj so se inšpektorji spravili prav na nas in ne vidijo tudi drugih organizatorjev sejmov. Prav ta čas jih pripravljajo društva v Sentjerneju, Črnomlju, Trebnjem, Mokronogu in še veliko drugih slovenskih mestih.

Neresnica je tudi, da so morali stojničarji pristojbine plačati mesec dni pred pričetkom sejma. Iz položnice je razvidno, da so jih vsi plačali med 25. novembrom in 5. decembrom. Res je, da trije stojničarji niso imeli naših pogodb, ker

jih enostavno ni bilo mogoče izročiti, saj vsi prodajalci niso vedno za stojničarje. Če bi se inšpektorji oglasili pri nas, bi jih videli v naši mapi, kjer hranimo dokumente vsakega stojničarja.

Že lani sem zapisal, da je naš denar v žicah in žarnicah, ki ta čas svetijo na trgu. Sedaj dodajam, da je naš denar tudi v stojnicah, ki smo jih gradili sami, občina pa nam je z manjšim zneskom pri tem tudi pomagala. Žal nam je, da bo to neke gnilo in propadalo, in zato, če tega ne bomo več počeli, imamo vso pravico, da to odprodamo mestu, kjer bodo imeli občinski možje in inšpektorji več posluha. Kdorkoli bo potem nadaljeval naše delo, naj prične iz nič in ima za cilj, da bo vse prireditve, ki jih bo pripravil, ponudil brezplačno, kot to počenjamo mi.

JANEZ PAVLIN za Zvezo prijateljev mladine

Ana Zupančič

Umrila je Zupančičeva mama. Kako velika sila je iz nje izgorevala, vemo šele sedaj, ko je ni več med nami. Bila je mogočen hrast, ki je s široko krošnjo sprejemal v svoje zavetje mimoidočega, ki je iskal varno zavetje pred močnim nalivom.

Vzgojila in postavila je na noge petnajst otrok. Le redki slovenski materi je tolikokrat žarel obraz od sreče, ko je dojenček postajal otrok in iz otroka odrasla oseba. Rodila se je v Podhosti v Turkovi družini. Turkova Ana je postala žena možu, kateremu je žena preminula in mu zapustila šest neboljelih otrok. Sprejela jih je v zavetje in jim bila skrbna mati. Družina se je povečevala iz leta v leto. Vsem je v enaki meri delila ljubezen, ni znala razlikovati starejšega od mlajšega, vse je imela enako rada.

Sosedje, vaščani in širša okolica so jo poznali kot delavno in pošteno ženo, ki je vsakomur rada priskočila na pomoč, če je le mogla. Zato so jo tudi v tako velikem številu pospremili na zadnji poti od njene rojstne hiše na pokopališče sv. Martina v Loški vasi. Draga Miholčкова mama, hvala ti za vse!

Jože Primc

Na pokopališču v Kranju so v soboto, 21. decembra, spremili k večnemu počitku Jožeta Primca, sicer Dolenjca, Novomeščana. Rojen je bil pred skoraj 80 leti v Velikem Podljudnu, v Novem mestu pa se je izučil za krojača in tam delal vse do preselitve v Kranj okoli leta 1960. Posebno delaven ni bil v nobeni stranki, saj se mu je v dveh zakonih (prva žena mu je umrla leta 1942) rodilo skupno kar 10 otrok, od katerih je živih še 7. Najprej z njimi, nato pa še s 14 vnuki in petimi pravnuki je bilo veliko dela.

Kljub mrzlemu zimskemu dnevu se je od njega poslednjič poslovilo veliko sorodnikov, prijateljev in znancev. Veliko jih je prišlo z Dolenjskega, precej pa tudi iz drugih krajev po Sloveniji, kamor so se napotili s trebuhom za kruhom. Naj počiva v miru!

• Za nastanek umetnin gre zahvala geniju, za njihovo končanje pa marljivosti. (Joubert)

RAZVESELILI VRSTNIKE NA HRVAŠKEM

ŽUŽEMBERK — Vojna na Hrvaškem še traja. Zato smo na sestanku predsednikov oddelčnih skupnosti predlagali, da bi začeli z zbiralo akcijo za pomoč otrokom — beguncem. Vsak učenec naj bi prispeval po eno novo šolsko potrebščino. V akciji so sodelovali tudi otroci podružnic Ajdovec, Dvor in Smihel. Akcija je trajala en teden. Zbrali smo 1034 kosov šolskih potrebščin: zvezkov, svinčnikov, barvic, nalivnih peres, šestil itd. Vsaka oddelčna skupnost je spravila prispevke v svojo škaflo s seznamom. V četrtek, 12. decembra, smo jih odpeljali v Vivodino. Šolska katra je bila nabito polna. Na priporočilo Rdečega križa iz Metlike smo jih izročili gospodu Andriji, ki vodi Karitas in skrbi za begunce ne le v Vivodini in okolici, ampak tudi na širšem področju do Karlova. Pripovedoval nam je o življenju v krajih, ki jih obiskuje, o otrocih, ki so razkropljeni po vaseh in hodijo v manjše šole. Nekateri imajo očete na fronti, matere pa na delu v mestu. Odpeljal nas je tudi v podružnično šolo Vivodina. Mogočno poslopje je bilo nekoč polno otrok, zdaj sta tud le dva kombinirana oddelka.

Preden smo se poslovili, nam je gospod Andrija podaril 4 knjige Zumberački kri- jes in 4 pesniške zbirke Staze života ter kupček razglednic Vivodine. Za spomin smo dobili še dve ovčki iz vate in lesa, povezani s hravico trobojnic. Objubili smo, da bomo otrokom iz Vivodine pisali. Veseli smo, da smo z majhnimi darovi razveselili vrstnike.

JOŽICA GLIHA in TANJA MAČEROL OS Žužemberk

Milica Müller

Zahtevnejše stranke

Tudi v frizerstvu se poznajo hudi časi

ČRNOMELJ — Kljub vse večji brezposelnosti je dobrega delavca v nekaterih poklicih težko najti. Frizerka Milica Müller, ki ima frizerski salon v Ulici 21. oktobra 17a v Črnomlju, pravi, da že dalj časa išče dobro frizerko, predvsem takšno, ki bi že imela nekaj izkušenj, pa je še ni našla.

Müllerjeva je odprla lokal že pred dobrim letom, to je bil prvi zasebni frizerski salon v Črnomlju. »Že od prvega dne naprej sem imela dovolj dela, res pa je, da se krizni časi vsa dan bolj čutijo tudi v frizerstvu, pripoveduje Milica. Predvsem opaža, da stalne stranke ne obiskujejo več salona vsak teden, ampak na daljše obdobje. Stranke postajajo tudi vse bolj zahtevne. »Sedaj za praznike bo resda nekaj več obiska, po novem letu pa se mi obeta zopet zatišje.« razlaga Müllerjeva. Lastnica ima poleg salona še priročno trgovinico s kozmetičnimi izdelki.

Müllerjeva ima ugodne cene, kar pa je danes za stranko poleg kvalitete najpomembnejše.

J. D.

AVTO BUM JE PRAVO IME — Otvoritev novih poslovnih prostorov zasebnega podjetja Avto Bum iz Kočevja, katerega solastnika sta Predrag Simeunović in Roman Lavrič, se je udeležilo veliko število visokih predstavnikov kočevskega gospodarstva in politike ter predstavniki številnih poslovnih partnerjev podjetja. Skrbno načrtovani program otvoritve z nastopom pihalne godbe in noneta Rog, predstavitev kluba za ritmično gimnastiko Narodni dom iz Ljubljane in nogometnega kluba Avto Bum iz Kočevja, katerih sponzor je Avto Bum, ter simbolične prodaje »Peugeot leva«, ki ga je solastnikoma predala Avtohiša Klas iz Ljubljane, je skazilo le petkovo močno sneženje. V priložnosti modernopremljene hiše je prodajni salon vozil Peugeot, v nadstropju pa pisarne, v katerih se bo vodila posredniška dejavnost za vse vrste artiklov, s čimer naj bi tudi pomagali kočevskemu gospodarstvu pri plasiranju na domačem in tujem trgu. (Foto: M. L.-S.)

SILVESTROVANJE CEBEJAŠEV — CB-radio klub Krka iz Novega mesta, ki danes šteje že preko 80 članov, je v soboto ob prvi obletnici delovanja v bifeju Stefan pripravil silvestrovanje za svoje člane. Srečanje je bilo zanimivo, saj se mnogi člani med seboj poznajo le iz klepetanja prek svojih radijskih postaj, tokrat pa so se mnogi videli prvič. Cebelaši so lahko tudi koristni. Prav sedaj s svojo največjo akcijo spremljajo pot novega kamiona z dedkom Mrazom. V letošnjem letu upajo, da bodo končno prišli do svojih prostorov. (Foto: J. P.)

SREČANJE STAROSTNIKOV — Krajevna organizacija Rdečega križa iz Bršljina je tudi letos pripravila nadvse prijetno srečanje za starostnike. Poleg pogostitve in daril so lahko spremljali program, ki so ga spletili učenci osnovne šole, zapel pa jim je pevski zbor Društva upokojencev iz Novega mesta. (Foto: J. P.)

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado TANJI REPOVŽ iz Spodnjih Vodal. Nagradniki čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- (4) Ostal bom muzikant - A. NIPČ & NJEGOVI MUZIKANTI
- (3) Pod semiško goro - ANS. SLAVKA PLUTA
- (1) Ljubezni v slovo - ANS. IVANA PUGLIA
- (2) Le sekaj, sekaj smrečico - ANS. T. VERDERBERJA
- (9) Naj zdravice zadone - ANS. F. FLERETA
- (5) Kje moj dragi hodi - FIS
- (6) Dolenjska puška - MODRA KRONIKA
- (7) Zvezda, ki se utrne - ANS. L. SLAKA
- (8) Zdravica za vse nas - NAGELJ
- (10) V senci sem posedal - ANS. M. KLINC

Predloga za prihodnji teden:

Sloveniji - ANS. TONIJA ISKRE

Sanje novega leta - MARELA & BORIS KOPITAR

KUPON št. 52

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

POSREDNIK
Šentlovrenc d.o.o.

POSREDNIŠKA PRODAJA VOZIL IN KMETIJSKIH STROJEV
VSAK DAN OD 10. DO 16. URE

POSTOPEK PRI PRODAJI:
Prodajalec je dolžan pripeljati vozilo (avto, traktor, kmetijski stroj ali drugo kmetijsko mehanizacijo) na Rimsko 33 v Trebnjem, kjer se prodajni artikel ogleda in dogovori za okvirno ceno. Potrebne podatke »POSREDNIK« vpiše v prodajno evidenco za maksimalni rok 2 mesecev. Če prodajalec ponudba v tem roku ne velja več, je to dolžan takoj sporočiti »POSREDNIKU«.

POSTOPEK PRI NAKUPU:
Prodajni artikel je pri lastniku — prodajalcu. Ko se kupec odloči za nakup dojenega artikla, pokličemo lastnika — prodajalca v »POSREDNIKA«, kjer artikel kupec pregleda. Če se interes dokončno uskladi, se napiše kupoprodajna pogodba ter dogovori v zvezi s formalnostmi o prenosu lastništva.

STROŠKI PRODAJALCA:

- Ogled prodajnega artikla in vpis v prodajno evidenco: 200,00 SLT
- Ob sklenitvi kupoprodajne pogodbe je prodajalec dolžan poravnati posredniško provizijo v znesku 3% od dosežene prodajne cene. Če provizija znaša manj kot 3.500,00 SLT, je le-ta 3.500,00 SLT.

KUPEC NIMA NOBENIH STROŠKOV
Vsi prodajalci imajo na podlagi kupljene vstopnice na našem sejmu v Trebnjem pri MOTELU (vsako nedeljo od 8. do 14. ure) možnost brezplačnega vpisa v posredniško prodajo pri nas.

INFORMACIJE:
TREBNJE, Rimsko 33/I (Novi gasilski dom)
TELEFON: 068/44-968

Kmetijska zadruga Metlika

HRANILNO-KREDITNA SLUŽBA METLIKA obvešča občane

da poleg zbiranja hranilnih vlog in dajanja kreditov vlagateljem opravlja še naslednje posle:

- izplačilo pokojnin,
- vodenje žiro računov za občane in civilnopravne osebe (obrtnike),
- plačilni promet za občane in civilnopravne osebe

Hranilne vloge:

- a vista obrestujemo po 300-odst. letni obr. meri
- vezane 1 mesec po 660-odst. letni obr. meri
- vezane 3 mesece po 670-odst. letni obr. meri

Za dodatne informacije pokličite na telefon 58-261. Ob zaključku leta želimo vsem občanom vesele božične praznike in srečno novo leto 1992.

**Odprt je nov fotografski atelje
»FOTO LUJO«**

na Zagrebški 5 v Novem mestu
Posluje vsak delovni dan od 8. do 19. ure
ob nedeljah od 9. do 12. ure, ob praznikih zaprto
Stranke obveščam, da lahko pozabljene
fotografije z Ragovske 1 dvignejo v novem
fotografskem ateljeju.
Za obisk se priporoča in želi srečno ter
uspešno novo leto 1992 fotograf Vidrih Ludvik

interier
d.o.o. Ljubljana

Ljubljanska 27, Novo mesto
tel. (068) 25-991, 26-024
fax: (068) 22-338

vas vabi v novoodprto
trgovino

**s stanovanjsko opremo in belo
tehniko — program Candy**
v Blagovnotransportnem centru
(BTC) v hali A v Bučni vasi.

Za vas smo pripravili:

- ugodne cene
- 20-odst. praznični popust
- obročno odplačevanje
- brezplačno dostavo do 10 km

Delovni čas:
vsak delavnik od 9. — 12. ure in od 14. — 18. ure,
ob sobotah od 9. — 13. ure

KMETOVALCI

TRGOPREVOZ
d.o.o.
Proizvodno in trgovsko podjetje
Lenart, Ptujška cesta 16

vam nudi izredno ugoden nakup traktorjev

UNIVERSAL UTB TIP DTC 445	cena 494.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP DT 445	cena 470.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP V 445	cena 353.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP U 445	cena 380.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP DTC 550	cena 538.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP DT 550	cena 520.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP U 550	cena 439.000,00 SLT
UNIVERSAL UTB TIP DT 651	cena 739.000,00 SLT

po dogovorjeni ceni s 5-odst. komercialnim popustom plus 3-
odst. prometnim davkom — do razprodane količine.

Dobavni rok 30 dni!

Izkoristite enkratno zimsko ponudbo!

Kupce prosimo, da se oglasijo v podjetju TRGOPREVOZ,
d.o.o., Lenart, Ptujška cesta 16, telefon 724-675, oziroma pri
naslednjih zastopnikih podjetja TRGOPREVOZ:

1. GABRIJEL, d.o.o.
Zg. Pirniče 124a
MEDVODE
tel. 061 576-447

2. KMEČKI STROJ
Sv. Barbara 23
64220 ŠKOFJA LOKA
tel. 064 631-497

3. AGROAVTO
Gorenjesavska c. 17
64000 KRANJ
tel. 064 221-192

4. AGROMETAL, d.o.o.
Črni vrh 4
POLHOV GRADEC
tel. 061 645-117

5. RABOHA FRANC
Pucova 17
63000 CELJE
tel. 063 31-026

6. NENEGATI ANA
Goriška ul. 39
CERKNO
tel. 065 75-206

Trgovina je odprta dnevno od 8. — 16. ure, v soboto od 8.
— 12. ure.

TRGOPREVOZ
d.o.o.
Proizvodno in trgovsko podjetje
Lenart, Ptujška cesta 16

vabi k sodelovanju sposobne in samostojne meha-
nike-obrtnike
za servisiranje traktorjev naslednjih tipov:

- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP DTC 445
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP DT 445
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP V 445
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP U 445
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP DTC 550
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP DT 550
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP U 550
- TRAKTOR UNIVERSAL UTB TIP DT 651

Rezervni deli so v celoti zagotovljeni za vse vrste servisiranja
(rezervne dele zagotavlja proizvajalec).
Interesente vabimo, da se oglasijo na podjetju osebno ali pis-
meno oziroma po telefonu 062 724-675.

Trgovina MURVA
iz Rožnega dola

želi vsem strankam in poslovnim partnerjem
vesel božič in srečno, zdravo, predvsem pa
mirno **novo 1992. leto** ter se priporoča za
obisk

Upravni odbor
STG »Rudar«, d.o.o.
Senovo

razpisuje

delovno mesto direktorja za Stanovanjsko-turistično, gostinsko
dejavnost »Rudar«, d.o.o., Senovo, za 4-letno mandatno obdobje
in poln delovni čas.

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še na-
slednje:

1. stopnja izobrazbe: V. ali VI.
2. smer izobrazbe: strojna, upravna, družboslovna
3. delovne izkušnje: pet let oz. dve leti na podobnem delovnem
mestu.

Rok prijave: 8 dni po objavi.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati posre-
dujejo na naslov: Upravni odbor STG »Rudar«, d.o.o.

Titova 108, 68281 Senovo

S sklepom o izbiri bodo prijavljeni kandidati obveščeni v zakoni-
tem roku.

RADIATORJI JUGOTERM

IN OSTALA OGREVALNA TEHNIKA PO ZELO

UGODNIH CENAH

KIKA ŽIRI, TEL. (064) 692-036

JELOVICA

»Jelovica«, Lesna industrija, Škofja Loka
Kidričeva 58
64220 Škofja Loka

odpira

**v KRŠKEM svoje
PREDSTAVNIŠTVO, zato**

išče v centru KRŠKEGA prostor v izmeri cca.
30 m², v pritličju, po možnosti s telefonskim pri-
ključkom, primeren za predstavništvo. Ponud-
nikom nudimo tudi možnost zaposlitve.

Pisne ponudbe pošljite v roku 15 dni na naslov:
Jelovica, lesna industrija, Škofja Loka, Kidriče-
va 58, s pripisom za kadrovske službe.

Dodatne informacije dobite na telefonski števil-
ki (064) 632-270, pri g. Vladu Čulumu.

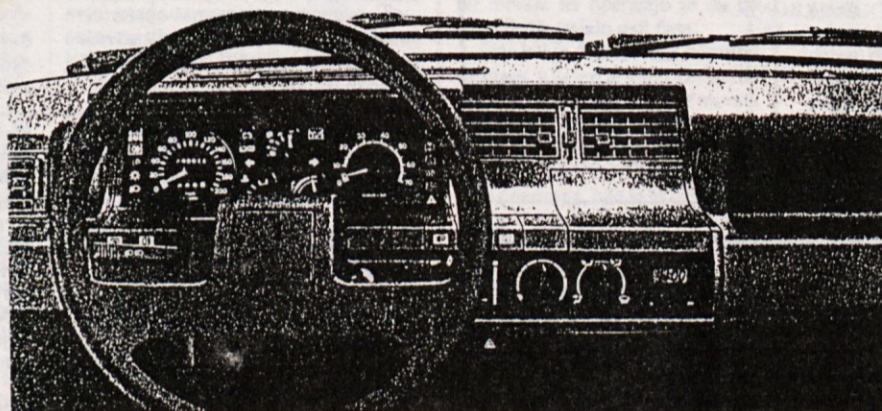
RADI BI NOV AVTO!

Ponujamo vam izredno priložnost pri izbiri svetovno priznanih znamk avtomobilov!

ZAMENJAVA STARO ZA NOVO

Predvidoma samo še do konca leta 1991 zamenjamo vaš avto katerekoli znamke za novega!

**Posvetili se Vam bomo pri izbiri avtomobila glede na Vaše želje in možnosti ter Vam ponudili
najugodnejše plačilne pogoje.**

POTROŠNIŠKI KREDIT ali LEASING/ZAKUP VOZIL

POKLIČITE NAS ŠE DANES!

ah! Trdinova 9; tel.: 061 302 530, 315 797, 302 767

ah! Titova 64; tel.: 061 326 685, 301 717

ah! Vodovodna 93; tel.: 061 181 444, 183 060, faks: 061 347 272

ah!

avtohija ljubljana

KJER VELJATA DOGOVOR IN ZAUPANJE

Če ste ambiciozni, komunikativni, z lastnim prevozom, vam nudimo prodajo konkurenčnega in dohodkovnega artikla. Informacije dobite na telefon 0608/32-949.

Vsem našim članom, še posebej tistim, ki so se z našo pomočjo poročili, želimo v novem letu veliko osebnih uspehov.

Vaša **FORTUNA**
p.p. 348
61101 Ljubljana
Tel. (061) 225-453

ADO HLASTAN
CKŽ 53, KRŠKO, 068/33-848
• projektiranje — stanovanjski objekti, poslovni in industrijski objekti
• strokovni nadzor
• oprema
• design
• gradbeni inženiring
SREČEN BOŽIČ
IN USPEŠNO NOVOLETO

TERME TOPOLŠICA, HOTEL VESNA

Smučanje na Golteh, kopanje in bivanje v Termah Topolšica

Zima v objemu zasneženih vršacov Karavank

NUDIMO VAM 7 ali 10 DNEVNE SMUČAR-SKE PAKETE:

- 7 ali 10 POLPENZIONOV V HOTELU VESNA V TOPOLŠICI
- NEOMEJENA UPORABA BAZENA IN SAVNE
- KARTA ZA SMUČANJE NA GOLTEH (20 km OD TOPOLŠICE)

CENA:
7 DNEVNI (7 x polpenzion + 6 dnevna ski karta) 237 DEM
10 DNEVNI (10 x polpenzion + 9 dnevna ski karta) 326 DEM

OTROCI DO 15. LETA IMAJO 35% POPUST!

NUDIMO VAM 7 ALI 10 DNEVNE ZIMSKE POČITNICE PO

IZJEMNO UGODNIH CENAH:

	januar 92.	februar 92
7 dni	168 DEM	175 DEM
10 dni	230 DEM	240 DEM

IZREDNA UGODNOST ZA UPOKOJENCE IN INVALIDE:

	januar 92.	februar 92
7 dni	149 DEM	155 DEM
10 dni	195 DEM	205 DEM

POPUSTI:

- otroci do 5 let imajo brezplačno bivanje
- otroci od 5 do 12 let imajo 40% popusta (na tretjem ležišču, oz. če spijo s starši)

INFORMACIJE: Terme Topolšica, Topolšica 77 - REZERVACIJE: 063/892-120/049/141, fax 892-212

vabi
k sodelovanju sodelavca:

— **zavarovalnega zastopnika za zastop Mokronog**

- Od sodelavca pričakujemo, da bo imel
- višjo ali srednjo šolo katerekoli smeri in 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj in
- da je državljan Slovenije

Vse kandidate, ki izpolnjujejo pogoje, prosimo, da pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom pošljejo v roku 8 dni na naslov: Zavarovalnica, Tilia, d.d., Novo mesto, Cesta herojev 1, kadrovska služba. S kandidatom bo delovno razmerje sklenjeno za nedoločen čas po uspešno opravljeni 3-mesečni poskusni dobi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po sprejemu.

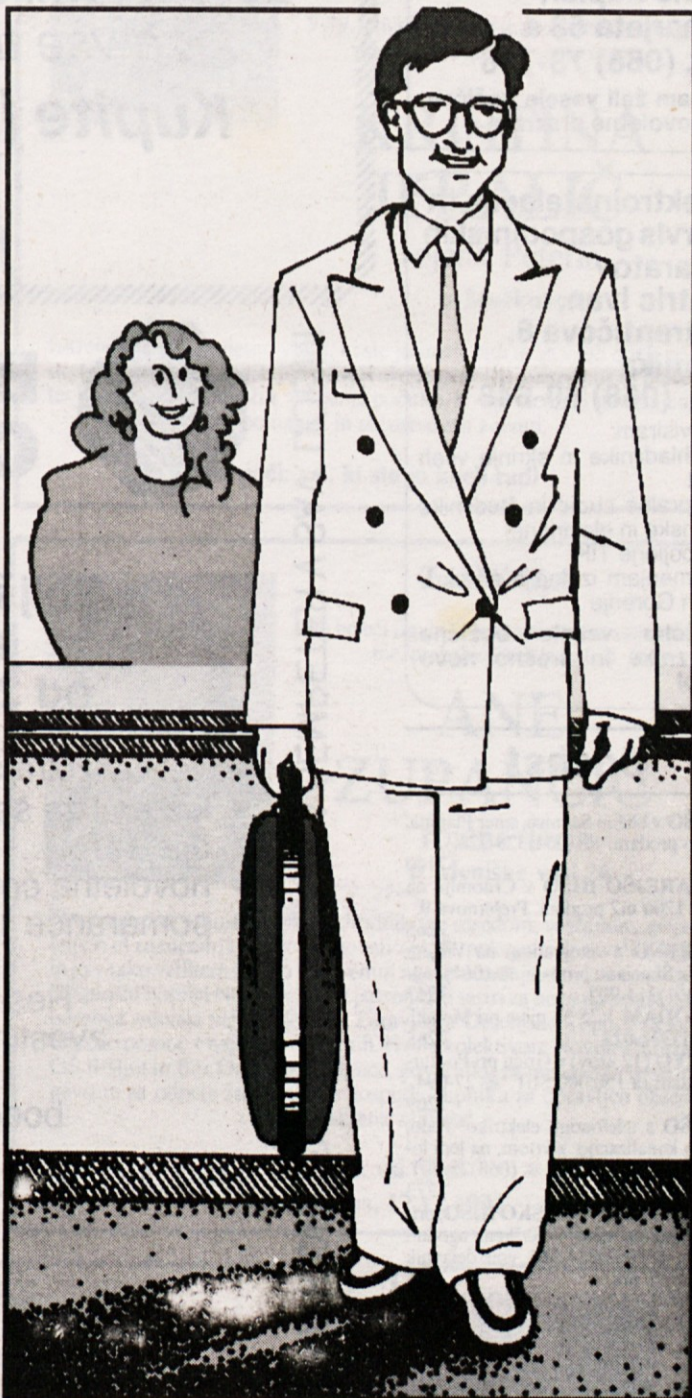
Cenjene stranke obveščamo, da imamo na zalogi hladilne naprave po zelo ugodnih cenah:

- vitrina 2 m 109.500,00 SLT
 - vitrina 1,5 m 97.500,00 SLT
 - škrinja 225 l 17.300,00 SLT
 - škrinja 250 l 17.000,00 SLT
 - škrinja 260 l 17.500,00 SLT
 - komercialni hladilnik 750 l (polna vrata) 62.500,00 SLT
 - komercialni hladilnik 750 l (steklena vrata) 71.000,00 SLT
 - komercialni hladilnik 1500 l (dvojna steklena vrata) 115.500,00 SLT
- Pokličete nas lahko po telefonu št. 068/52-073, 52-555, 53-173 ali se nam oglasite po telefazu št. 068/52-073, 53-173.

Se priporočamo!

VAKO, d.o.o., Kolodvorska 56, 68340 CRNOMELJ

GROBI UDARCI VSAKDANA BODO LE NEVŠEČEN PREBLISK

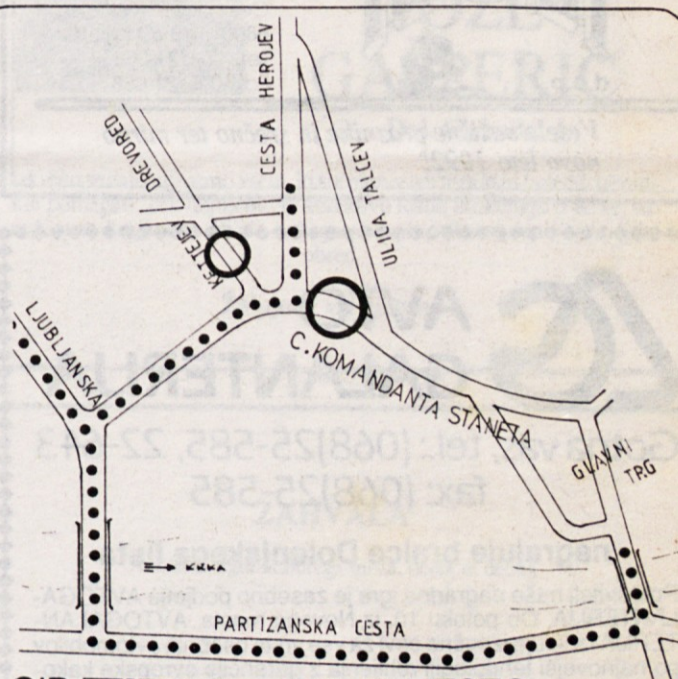

zavarovalnica tilia d.d.
novo mesto

SIMBOL PRIJAZNE PRIHODNOSTI

Odslej smo Vam na uslugo za vse vrste premoženjskih in osebnih zavarovanj tudi v Ljubljani na Dvořakovi 5, telefon 061/123-131, fax 061/124-254

MAK KOPER

GIP PIONIR NOVO MESTO

vas obvešča, da bo od 7. 1. 1992 do 29. 2. 1992 popolna zapora cestišča na Cesti komandanta Staneta na odseku od križišča pri zavarovalnici TILIA do odcepa Ulice talcev.

Dostop v center mesta bo tako kot doslej možen iz smeri Ločne po Ulici talcev, iz vseh ostalih smeri pa preko starega kanidskega mostu.

OBRTNA ZADRUGA METLIKA
68330 METLIKA
Poslovni center

NUDIMO DINAMIČNO DELO

v naših poslovnih enotah
Ljubljani, Novem mestu, Krškem in na Čatežu

Odločili smo se, da povabimo k sodelovanju:

- diplomirane gradbene inženirje,
- prometnike za delo v špediciji,
- komercialiste za zunanjetrgovinsko poslovanje.

Delo je terensko, stimulativni OD, ki je odvisen izključno od uspešnosti posameznika ter realizacije opravljenih del in zastavljenega plana.

ČE SE ŽELITE DOKAZATI — SPREJMI TE NAŠ IZZIV!

Če imate ustrezno izobrazbo (VŠ, ViŠ) in izkušnje na področju kooperacije, marketinga, se nam oglasite pisno ali osebno v 8 dneh po objavi na naš naslov: Obrtna zadruga Metlika, 68330 Metlika, Poslovni center.

tedenski koledar

Petek, 27. decembra — Janez
Sobota, 28. decembra — Živko
Nedelja, 29. decembra — Tomaž
Ponedeljek, 30. decembra — Branimir
Torek, 31. decembra — Silvester
Sreda, 1. januarja — Novo leto
Četrtek, 2. januarja — Makarij
Petek, 3. januarja — Genovefa
Sobota, 4. januarja — Angela
Nedelja, 5. januarja — Simon/LF Po-
nedeljek, 6. januarja — Gašper
Torek, 7. januarja — Valentin
Sreda, 8. januarja — Severin

LUNINE MENE
28. decembra ob 2.55 — zadnji krajec
6. januarja ob 0.10 — mlaj

kmetijski stroji

TRAKTOR ZETOR 7245 in telico, pripuščeno, ugodno prodam. ☎ (068)76-528. 7294
TRAKTORSKO PRIKOLICO (4 t) prodam. ☎ 28-643. 7299
FERGUSON 35, letnik 1963, prodam. Edo Zupančič, Gor. Polje 16, Straža.

kupim

**SAMONAKLADALNO PRIKO-
LICO 15** — 20 m3 kupim. ☎ (061)375-168. 7271

motorna vozila

126 P, letnik 1990, prodam. ☎ 42-190. 7290
OPEL KADETT 1.4 LS, 4/90, z do-
datno opremo, bel, 19500 km, prodam.
☎ (068)73-482. 7293
R 5 CAMPUS ugodno prodam. Mož-
nost letnik 1992. Lahko tudi zamenjam za
manjši avto. ☎ (0608)60-305. 7295

P.Č.Č.Č. d.o.o.

Cesta kom. Staneta 34
68000 NOVO MESTO
Tel.: 068/21-058
Fax: 068/21-058

*Vesele božične praznike in srečno ter mirno
novo leto 1992!*

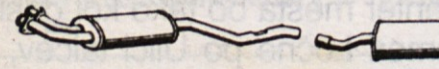

**AVTO
GALANTERIJA**

Gotna vas, tel.: (068)25-585, 22-643
fax: (068)25-585

nagrajuje bralce Dolenjskega lista

Pokrovitelj naše nagradne igre je zasebno podjetje AVTOGA-
LANTERIJA, Ob potoku 10, iz Novega mesta. AVTOGALAN-
TERIJA izdeluje izpušne cevi za vse vrste osebnih avtomobilov
po najnovejši tehnologiji robljenja z garancijo evropske kako-
vosti in seveda s takojšnjo dobavo. Tudi ta teden bodo tri izpuš-
ne cevi podarili trem izžrebanim naročnikom. Če vaše izpušne
cevi še ni potrebno zamenjati, vas bodo v AVTOGALANTERIJI
potrpežljivo čakali eno leto. To pa je tudi dovolj časa, da boste v
našem uredništvu dvignili potrdilo, da se je sreča pri žrebu na-
smehnila prav vam.
Nagrajencem Karlu Trampužu, Žadovnik 18, Leskovec, Jo-
žetu Bencu, Vinji vrh 11, Šmarješke Toplice, Antonu Klep-
cu, Klošter 3, Gradac, iskreno čestitamo in jih pričakujemo v
našem uredništvu na Glavnem trgu 24.

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: **Dolenjski list Novo mesto, p.o.**
UREDNIŠTVO: **Drago Rustja** (glavni urednik in direktor), **Mirjan Legan**
(odgovorni urednik), **Andrej Bartelj**, **Mirjam Bezek-Jakše**, **Bojan Budja**,
Breda Dušič-Gornik, **Anton Jakše**, **Zdenka Lindič-Dragaš**, **Martin Luzar**,
Milan Markelj, **Pavel Perc** in **Ivan Zoran**.
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 35 SLT, naročnina za 4. trime-
sečje 390 SLT; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva
ipd. 780 SLT; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga tuja valuta v
tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 450 SLT, na prvi ali
zadnji strani 900 SLT; za razpise, licitacije ipd. 500 SLT. Mali oglasi do deset
besed 400 SLT, vsaka nadaljnja beseda 40 SLT.
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun
št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo
mesto).
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Tele-
foni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propa-
ganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo
22-365, telefaks: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na
podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št.
7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni
stavek, prelom in filmi: **Grafika Novo mesto, p.o.** Tisk: **Ljudska pravica, Ljub-
ljana**.

kino

BREŽICE: 27. in 28. 12. (ob 18. uri)
ameriška risanka Oliver in družina. 27.
in 28. 12. (ob 20. uri) ameriška erotična
drama Zandalee. 30. 12. (ob 18. in 20.
uri) ameriška fantastična komedija
Čarovnice.
ČRNOMELJ: 29. 12. (ob 18. uri) ri-
sani film Pepelka. 29. 12. (ob 20. uri)
ameriški triler Morske sirene. 2. 1. (ob
19. uri) ameriška fantastična komedija
Čarovnice.
**NOVO MESTO — DOM KUL-
TURE:** 27. in 28. 12. (ob 16. uri) fran-
coski Asterix. 27. in 28. 12. (ob 18.
in 20. uri) ameriški fantastični film Rocke-
teer. 29. in 30. 12. (ob 18. in 20. uri)
ameriški akcijski film Umri pokončno!
30. 12. (ob 16. uri) film Mala morská
deklica.

LADO 1600, letnik 1979, solidno
ohranjeno, prodam za 1700 DEM. ☎ 27-
461, popoldne. 7296
VW GOLF DIESEL, letnik 1983,
prodam za 5500 DEM. ☎ 27-461, po-
poldne. 7297
ŠKODO FAVORIT 135 L prodam.
☎ (0608)60-370. 7302
126 P, letnik 1982, registriran do
12/92, prodam. Kristan, Ratež 21, Brus-
nice. 7303

R5, star 2 do 3 leta, kupim. ☎ 26-729.

HUNDAI, letnik 1990, z dodatno
opremo, prodam ali zamenjam za cenejši
avto. ☎ 76-081. 7304
LADO KARAVAN, letnik 1987,
prodam. ☎ 24-992. 7305
OPEL MANTO in Z 750 prodam.
Nad mlino 57, Novo mesto. 7306
126 P, letnik 1987, in R 4, letnik 1985,
prodam. ☎ 26-727. 7307
126 P, letnik 1984, zelo ugodno pro-
dam. ☎ 23-658. 7308
126 P, letnik 1983/12, ugodno pro-
dam. ☎ 65-434. 7314
R 5 DIESEL, letnik 1991, prodam. ☎
(0608)33-549. 7319

obvestila

ŽALUZIJE — ROLETE izdelujemo
in montiramo po konkurenčnih cenah. ☎
(068)44-662. 7288
POPRAVILA TUDI NA DOMU —
audio video naprav: čiščenje glave, pri-
ključki, servisiranje, vgrajevanje avtoradia
in drugo. Podrobnejše informacije in na-
ročila: ☎ (068)42-641, Horvat—Vasič.
7309

VALILNICA
KUHELJ, Šmarje 9,
68310 Sentjernej
tel. (068) 42-524

**Obvešča stranke, da lahko
naročijo:**

— enodnevnne bele, rjave in
grahaste piščance
— enomesečne bele piščan-
ce (1 kg)
— 6- do 8-tedenske rjave in
grahaste piščance

Se priporočamo!

Od avtobusa do traktorja
poskrbi za popravilo
avtoelektrike

AVTOELEKTRO
Tone Kaplar,
Šmarjeta 58 a
tel. (068) 73-716
in vam želi vesele božične
in novoletne praznike

Elektroinstalacije in
servis gospodinskih
aparatur
Petric Ivan,
Marentičeva 8,
Metlika
tel. (068) 60-648
servisiram:
— hladilnike in skrinje vseh
vrst
— pralne stroje in štedilnike
(plinske in električne)
— bojlerje TIKI
— menjam izolacije na skri-
njah Gorenje
voščim vesele božične
praznike in srečno novo
leto!

posest

HIŠO v bližini Sevnice, smer Planina,
ugodno prodam. ☎ (064)328-724. 7140
STAREJŠO HIŠO v Črnomlju na
parceli 1200 m2 prodam. Prešernova 9.
7265
VIKEND z vinogradom na Vinjem
Vrhu pri Škocjanu prodam. ☎ (061)454-
903, (061)214-907. 7267
PRODAM 1,25 ha njive pri Metliki.
☎ (061)371-023. 7268
NJIVO (12 arov) v Griču pri Podtur-
nu prodam za 150.000 SLT. ☎ 27-094.
7269
HIŠO s telefonom, elektriko, vodo,
urejeno kanalizacijo, z vrtom, na lepi lo-
kaciji na Mirni, prodam. ☎ (068)25-827.
7273
DVOSTANOVANJSKO HIŠO, pri-
merno tudi za obrt, v Krškem ugodno
prodam. ☎ (063)831-365, vsak delavnik
od 7. do 15. ure. 7275
STANOVANJSKO HIŠO v Novem
mestu (Kandija), 105 m2 stanovanjskega
prostora, 61 m2 poslovnega prostora, 94
m2 vrta, prodamo. ☎ (063)857-584 ali
(063)831-502. 7276
NEDOKONČAN VIKEND (34 m2)
z vinogradom (9 a) in stavbišče (29 m2), s
travnikom (7 a) v Karteljevski gori pri
Novem mestu prodam. Rezelj, Hmeljič
6, 68216 Mirna Peč. 7279
ZELO UGODNO prodam domačijo
(22 arov) v bližini železniške postaje Bre-
žice. ☎ (061)343-963. 7281
VIKEND PARCELO, z vso doku-
mentacijo, v izmeri 700 m2 (10
DEM/m2), pri Novem mestu, prodam.
Informacije na ☎ (061)553-412. 7282
V PAVLOVI VASI 20 pri Pišecah
prodam parcelo (35 a), nadomestna grad-
nja. Voda in elektrika v stavbišču. Če ste
interesent, se oglasite pri Damjanu Rož-
manu, Artoč 38 a, Artoče. 7285
PRODAM parcele: njiva (44 a), paš-
nik (15 a), travnik (1 ha), na relaciji Treb-
nje — Grmada — Dobrič. Lahko posa-
mežno ali vse skupaj. Vse po dogovoru.
Gabrijela Lazar, Brilejeva 19, Ljubljana
— Dravljce. 7287

V ZALOKI nad Šentrupertom pro-
dam novo hišo s 1000 m2 zemlje. V račun
vzajem tudi avto. Informacije na ☎
(061)267-550, zvečer. 7291
ŽAZIDLJIVO PARCELO z izko-
pom v Črnomlju prodam. ☎ 27-573.
MEŠANI GOZD od 40 do 50 a v okoli-
lici Sentjerneja kupim. ☎ 42-295.
V SEVNICI na trgu ugodno prođam
enonadstropno dvostanovanjsko hišo z
garažo. ☎ (061)312-351, (061)214-791.
NOVO HIŠO v Črnomlju prodam.
Možna zamenjava. ☎ 27-297. 7315
PRODAM adaptirano hišo na Ledini
pri Sevnici, z vinogradom in gozdom, v
izmeri 120 arov. ☎ (0608)81-938.

prodam

PRODAM bilijard — stari tip (na
jurčka) in TOTRATERM cevi za talno
ogrevanje (FI 16). ☎ 28-250 zvečer.

SINGER, novo entlarico, 4—nitno,
prodam. Kupcu nudim delo. Prodam tudi
neraztegljiv trosed in dva dvoseda za 200
DEM. ☎ (061)266-940. 7272
OLJNI GORILEC, nemški, malo
rabljen, ugodno prodam. ☎ (068)25-827.
KUEPPERSBUSCH prodam. ☎ 27-
772. 7277
KRAVO za zakol in prašiča prodam.
Miklič, Gor. Kamence 9, Novo mesto.

industrija kovinskih in plastičnih izdelkov

KOVINOPLASTIKA LOŽ

p. o.

Cesta 19, oktobra 57 • pošta: 61386 Stari trg pri Ložu • železniška postaja Rakek • tel. 061/707-422
31588 loz yu • telefax: 061/708-466

kovinoplastika Lož • telex:

»KOVINOPLASTIKA LOŽ« nudi
od 9. 12. 1991 do 9. 1. 1992
20-odstotni tovarniški novoletni popust
za vse tipe predalnikov REGA

Kupite jih lahko v trgovini

NOVOTEHNA

Novo mesto

BLAGOVNI CENTER CELJE

p. o.

**Boljša od boljše ponudbe
je GALA ponudba
od 27. do 31. decembra!**

- velika izbira šampanjcev po ugodnih cenah
- kozarci za šampanjec kom. 91,40 SLT
- olje 1/1 69,90 SLT
- novoletna čokolada 100 gr 36,00 SLT
- pomaranče 1 kg 59,50 SLT

Res pa je tudi, da so v GALI
zvestim kupcem pripravili darila,
ki jih
bodo delili samo 30. 12. 91

SREČNO '92 VAM ŽELI KOLEKTIV GALA CELJE!

*G*a ni človeka, ki sreče ne bi si želel,
A žal, prerada kam se skrije,
*L*e malo komu najti se pusti,
A še takrat prehitro mine.

*V*sem želimo trenutkov srečnih
A, da na tisoče jih bo za vas,
*B*i radi srečo z drugimi delili,
*I*n vsemi, ki radi zglasijo se pri nas.

PRALNI STROJ GORENJE, prodam. = 28-505. 7280
VIDEOREKORDER Gorenje, star 1 leto, prodam. = 84-827.
PLETILNI STROJ Brother KH 830, dvoredni, z vso dodatno opremo, prodam. = 28-479. 7286
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ (2,5 KW), rabljeno dve sezoni, prodam za 6.000 SLT. = 65-036. 7289
SPALNICO, brez omare in jogija, garnituro za kopalnico in stranišče s splakovalnikom prodam. = (068)42-620. 7312
PRODAM več brejih ovac ali zame-njam za govedo. = 78-125. 7320

razno

LOKAL za mirno obrt oddam. = (068)21-947. 7310

službo dobi

NUDIMO vam dinamično honorarno delo na območju Dolenjske. OD 35.000 SLT. = (061)632-614. 7266
SIMPATičNO DEKLE za delo v bi-feju na Kočevskem zaposlimo, lahko tudi pripravnico. Zaželen lasten prevoz. = (061)575-081. 7283

NATAKARICO redno ali honorarno zaposlimo. = (068)47-749. 7284
TRGOVCA tehnične stroke redno ali honorarno zaposli tehnična trgovina. Informacije na = (068)27-197. 7300
CAFÉ GIOVANI v Novem mestu za-posli dekle brez obveznosti za delo v strežbi. = 27-296. 7313
DEKLE za strežbo v bistroju zapo-slim. Vse informacije dobite osebno v bis-troju ALFA v Črnomlju. 7318

službo išče

DVA MLADA FANTA sprejmeta kakršnokoli delo na dom. = (0608)33-322. 7321

stanovanja

ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero najame mlad par. = (062) 415-189. 7270
DVOSOBNO STANOVANJE, v Kočevju, ugodno prodam. = (061)852-030. 7316

ženitne ponudbe

PRAZNIKI se bližajo, ne praznujte jih sami! Pokličite AFRODITO ženitno po-sredovalnico, v Kranj. = (064)324-258 ali (064)51-245, do 22. ure. Ženske pose-bej vabljeni! 7264

JUGOTANIN

ODKUPUJE

LES PRAVEGA KOSTANJA

Les odkupujemo preko:
 — območnih gozdnih gospodarstev
 — območnih kmetijskih zadrug

Za vse informacije se obrnite na našo komercialno službo, te-lefon 0608-81349, oziroma na naslov: Jugotanin, Hermanova 1, 68290 Sevnica.

Plačilo je dobro in zagotovljeno!

ZAHVALA

*Trudil si se in gradil,
da jesensko toplino
v svojem domu bi zavžil,
ali bolezen ta prekruta
iztrgala te je iz naročja
žene in otroka.*

V 53. letu nas je po težki in zahrbtni bolezni mnogo prezgodaj zapustil ljubljeni mož, ati, brat, stric in bratranec

JOŽE DRENŠEK

iz Budganje vasi

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter zdravstvenemu osebju, Iskri, Gradbeniku, govorniku, pevcem in gospodu župniku. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Anica, hčerka Anica, sin Jože, brat Rafael z družino ter ostalo sorodstvo

Budganja vas, Detroit, ZDA

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi naše ljube mame, stare mame, tašče, tete, prijateljice in sosede

ANGELE NOVINA

Suhor 1, Dolenjske Toplice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sovaščanom, ki so bili v težkih trenutkih z nami, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se podjetju Loka in Dolenjka. Posebna zahvala g. župniku za lepo opravljen obred, pevcem iz Žužemberka, govorniku za poslovilne besede, OOBZ in drugim.

Žalujoci: hčerka Helga, Angelca, Anita ter sin Franci z družinami

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je zapustil naš nenadomestljivi

ANTON KRAMAR

s C. herojev 21, Novo mesto

Ob boleči izgubi se lepo zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, dobrim sosedom za nesebično pomoč v težkih trenutkih in vsem, ki ste nam ustno in pisno izrazili sožalje. Posebna zahvala g. proštu Jožetu Lapu za opravljen obred, vsem govornikom, Lovski družini Otočec in zastopnikom ostalih družin za lepo izveden lovski obred ter g. Berusu za ganljivo odigrano Tišino. Iskrena hvala stanovalcem Koštalove ulice za vso pomoč in podarjeno cvetje. Hvala tudi vsem ostalim; ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali toliko cvetja. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

*Delo, skrb, trpljenje
tvoje je bilo življenje.*

Ob boleči izgubi našega dragega moža, ata, starega ata, brata in strica

JOŽETA JEGLIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in so-sedom za darovano cvetje, maše, za ustna in pisna izražena sožalja in številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred, govorniku g. Sušteriču za poslovilne besede, pev-cem, GD Šmarjeta, Zbure, Orešje in Bela Cerkev, čebelarjem ter kolek-tivoma Pionir-Avto hiša in Iskre iz Novega mesta. Vsem ponovno hvala!

Žena Pepca in otroci z družinami

ZAHVALA

*Skrb, delo in trpljenje,
tvoje je bilo življenje,
zdaj boš v grobu spala
in boš mirno počivala.*

V 79. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

KRISTINA JERALIČ

rojena Peterle

iz Mačkovca

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi in se v teh dneh poslednjič poslovili od nje, ji darovali cvetje in sveče, prispevali za maše, ter jo pospremili na poti k večnemu počitku. Hvala vsem, ki ste ob njeni smrti pomagali in sočustvovali z nami.

Žalujoci: vsi, ki ste jo imeli radi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare ma-me, prababice, sestre in tete

ANE ZUPANČIČ

rojene Turk
iz Meniške vasi 26

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prija-teljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, pokojnici darovali cvetje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala Splošni bolnici Novo mesto in patronažni sestri za nego na domu. Še posebna zahvala velja kolektivu Zdravilišča Dolenjske Toplice za ne-sebično pomoč v najtežjih trenutkih. Hvala kolektivom Novoles Straža, OŠ Bršljin in Bor Dolenjske Toplice, govorniku za poslovilne besede, pevcem za odpete žalostinke in gospodu župniku za opravljen obred. Vsem iskrena zahvala!

Žalujoci: vsi njeni
Meniška vas, 17.12.1991

ZAHVALA

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v srcih naših vedno boš ostal.
Utihi! Je tvoj glas, obstalo je tvoje srce,
ostali so le sledovi pridnih rok in spoznanje,
da te ni več.*

V 36. letu starosti nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat in stric

ALOJZ KOS

z Velikega Cirknika

Ob boleči izgubi se lepo zahvaljujemo vsem sorodnikom in dobrim sosedom za nesebično pomoč, prijateljem ter znancem, ki ste bili v težkih trenutkih z nami. Za vsestransko pomoč se zahvaljujemo sodelavcem Mercatorja Sevnica, Metalne Krmelj in gasilcem, enaka zahvala OŠ Sentjanž, dr. Tratarjevi, govornikom, gospodu župniku, pevcem, godbi in vsem, ki ste pokojnemu darovali cvetje ter ga pospremili na zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 67. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in tast

JOŽE GOGNJAVEC

Biška vas 17, Mirna Peč

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, sočus-tvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in ga spremili k zad-njemu počitku. Zahvala sosedom, govorniku Francu Kastelicu, pev-cem, Cestnemu podjetju, podjetju Novoteks in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Marija, hčerki Jožica in Milena z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

*Ni več trpljenja,
ne bolečine,
življenje je trudno
končalo svoj boj.*

V 64. letu starosti nas je po težki bolezni zapu-stil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

TONE KIRN

iz Grobelj 36

Ob boleči izgubi se lepo zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom za pomoč, znancem in prijateljem, ki ste ga obiskovali na domu ter ga po-spremili na njegovi zadnji poti, g. župniku za lepo opravljen obred, GD Groblje, g. Gabriču za poslovilne besede, kolektivoma Podgorje in Gor-janci.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je mnogo prezgodaj za-pustil naš dragi mož, oče, stric in brat

JOŽE GAŠPERIČ

Dol. Globodol 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih in bolečih trenu-tkih pomagali. Zahvaljujemo se kolektivu tozda Biokemija iz Krke, so-sedom in krajanom. Hvala tudi gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dobrega moža, očeta in dedka

PAŠKA BILIČA

se iskreno zahvaljujemo govornikom za poslovilne besede in vsem, ki ste darovali cvetje, nam izrekli sožalje in pokojnika pospremili na nje-govi zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo Zvezi društev invalidov Slovenije Črnomlja in Beltu za nesebično pomoč pri zdravljenju.

Žalujoci: vsi njegovi

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

ZUPAN VITOMIL			ČASTILEC	AVTOR J. UDRI	ŌCE	POLMER LORENZ OKEN		USPEŠNO NOVO LETO	ČOPASTI PAPAGAJ	NAZNANILO	POČASEN DRUŽABNI PLES	UDELEŽENEC SINUSKE VITEŠKE IGRE	DL	GORA V SVICI	OKRASJE	MESTECE POD FRUŠKO GORO	KEM. SIMBOL ZA KSIK OCET		DL	UDAREC S PALUJO	DRAŽENJE	TIP VISOKIH AU SRED. NJH SOL	JAPONSKO VELEMESTO
IZUMRLA PTICA VELIKANKA				ANGL. SVETLO PIVO				PREČNI DROG					OKRASNI KAMEN						UTRIP ŽILE				
POGAN				KANON REKA V TAJSKI				OVAJNA SKLEDA VRSTA VEŠČE					MUZA UMETNOSTI KOMEDIE PRITOK BALHASKEGA JEZERA						GRŠKI KO-SARKARSKI KLUB				
IZREK						METEORJI OZNAKA ZA NEM. PLEM. SKI NASLOV							VRSTA PSEVCE AVT. OZNAKA NOVEGA SADA										
PRITOK RENA V SVICI					INJEKTOR TVORILZ OPORNEGA ŽIVČNEGA TKIVA												S ČIMER JE KAU OBITO KOPALSKI GOST						
SREČNO NOVO LETO	PRIHOD V PROSTOR	DRŽAVA V JZ AFRIKI RAZVALINA							EDEN GLAGOLSKIH ČASOV							PESEM ZABAVLJICA							
VRTALNI STROJ														DL	PASTIR OVNOV KAČA VELIKANKA							IZGO. VARJAVJA	IZRAELSKA LUKA
FINSKA (ORIG.)						AVT. OZNAKA KARLOVCA SESTAVNI DEL								VSTAJA						VISOKO-NIVOLSKI PROGRAMSKI JEZIK			
ANTIČNO FENICANSKO MESTO				SRŠENAR ZHASTEK										DATIV						IZMEČEK OGNJENKA			
OSEBNI ZAMEK			MEHANSKA ZDRUŽBA RAZLIČNIH SNOVI					NAVIŠJI TURSKI VRH						BOKSAR CASSIUS CLAY						MADŽ. MESTO V BAKONJ-SKEM GOZDU VRSTA JEDI			
FRANC. PLEMŠKA STOPNJA			VZDEVEK EISEN-HOWERJA		NAGON POLOŽAJ									ČEŠKI HUSITSKI PLEMČ (JANI)									SU
VESELO NOVO LETO	OSKREBNIK	BOBROVO KRZNO RAVNOST												MESTO V SAUD. ARABJI (MOHAMEDOV GHOB)	KRINKA DALMATIN-SKO Ž. IME					OTOK V SRED. DALMACIJI KONICA			
DEL BICIKLA									NUREJEV RUDOLF	PRIPIRAVA ZA INHALIRANJE	LEPENKA	ZDRAVO NOVO LETO	LEPOTNA ČEBULNICA	POKRAJINA V SRBIJI ORAČ					VNETJE SLUZNICE				
KEM. SIMBOL ZA RADU			OGRSKA ČASTNA SLUŽBA			KREMEN IZ TERCIARA						BORIŠČE											
SUKAR SUBIC				PRODAJALNA VINA OBRAZEC								AVSTRUSKI ALP. SMUČAR SI. PESNIK TAUFER							STAROČ. DOVSJO VLADAR			DOLENJSKI LIST	DOLENJSKI LIST
POVEZEK ŽITA					SUKANEK REZULTAT VARJENJA				SOSEDNJI NAROD VRSTA IGRE NA SREČO														
RAZBOJNIK									RIMSKI MUZEJ LISA														
HUNSKI VLADAR						REDKEJEŠE Ž. IME																	
IZDEL. VALEC VATE					DELAVEC V MARTI. NAFNI	VINSKI CVET ZDRAVLJNA RASTLINA KOBUJNICA									DEL VOZA	BUDIMPE-ŠTANSKI STADION							
					EDINA EVROPSKA OPICA							MORSKO PRISTA-NISCE	NAELEK-TREN DELEC EROTI										
					ŽENSKO IME				BOKI														
					RADŽIV GANDHI			PRIPIRAVA ZA STISKANJE	OGAN ANTIČNO GRŠKO MESTO				PRIPOVEDNA PESNITEV STGR. MESTNA DRŽAVA										
					PRESKUS KEM. SIMBOL ZA ZVEPLO					NASILNA TATVINA FR. PISATELJ (SADIZEM)				ITAL. ŽIVEL!	OSJE ONEZDO								
					TANTALOVA HČI (14 OTROK)							GRŠKA POKRAJINA IVAN MINATTI											
					POVE-RILNICE																		
					EGIPT. BOG SONCA				OGLEDNIK														

Srečno 92

Novoletna nagradna križanka

Spet se je zasukalo leto naokrog in znova smo pripravili veliko novoletno nagradno križanko. Kdor želi sodelovati pri žrebanju lepih nagrad, naj pravilno izpolnjeno križanko pošlje v uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto, Glavni trg 24, do vključno petka, 10. januarja 1992. Žreb bo izbiral med naslednjimi nagradami:

1. nagrada — 10.000 tolarjev
2. nagrada — 3.000 tolarjev
3. nagrada — 2.000 tolarjev
4. do 10. nagrad — knjiga

Reševalci križanke naj na kuverto obvezno napišejo oznako »Križanka«, svoj naslov pa pripišejo na rob križanke, ki bo hkrati tudi kupon pri žrebanju.

Prijetne novoletne praznike in srečno 1992. leto vam želi vaš
DOLENJSKI LIST

Srečno
92

Novoletna nagradna križanka

Spet se je zasukalo leto naokrog in znova smo pripravili veliko novoletno nagradno križanko. Kdor želi sodelovati pri žrebanju lepih nagrad, naj pravilno izpolnjeno križanko pošlje v uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto, Glavni trg 24, do vključno petka, 10. januarja 1992. Žreb bo izbral med naslednjimi nagradami:

- 1. nagrada — 10.000 tolarjev
- 2. nagrada — 3.000 tolarjev
- 3. nagrada — 2.000 tolarjev
- 4. do 10. nagrad — knjiga

Reševalci križanke naj na kuverto obvezno napišejo oznako »Križanka«, svoj naslov pa pripišejo na rob križanke, ki bo hkrati tudi kupon pri žrebanju.

Prijetne novoletne praznike in srečno 1992. leto vam želi vaš DOLENJSKI LIST

